

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERİN HAKLI SEBEPLE FESHİ
DAVASINDA HAKLI SEBEP KAVRAMI VE
HAKLI SEBEBE İLİŞKİN YARGI KARARLARININ ANALİZİ

Yüksek Lisans Tezi

Alperen ERDOĞAN

Ankara, 2022

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERİN HAKLI SEBEPLE FESHİ
DAVASINDA HAKLI SEBEP KAVRAMI VE
HAKLI SEBEBE İLİŞKİN YARGI KARARLARININ ANALİZİ

Yüksek Lisans Tezi

Alperen ERDOĞAN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Murat GÜREL

Ankara, 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERİN HAKLI SEBEPLE FESHİ
DAVASINDA HAKLI SEBEP KAVRAMI VE
HAKLI SEBEBE İLİŞKİN YARGI KARARLARININ ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Murat GÜREL

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

1-Prof. Dr. İsmail KIRCA

2-Doç. Dr. Başak ŞİT İMAMOĞLU

3-Dr. Öğretim Üyesi Murat GÜREL

Tez Savunması Tarihi: 10.06.2022

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Dr. Öğr. Üyesi Murat GÜREL danışmanlığında hazırladığım “Anonim ve Limited Şirketlerin Haklı Sebep Feshi Davasında Haklı Sebep Kavramı ve Haklı Sebep İlişkin Yargı Kararlarının Analizi (Ankara, 2022)” adlı yüksek lisans tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 10.06.2022

Adı-Soyadı ve İmza

Alperen Erdoğan

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1
I. Konunun Takdimi.....	1
II. İnceleme Planı	3

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERİN HAKLI SEBEPLE FESHİ DAVASINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

I. Anonim Şirketlerde Haklı Sebeple Fesih Davası.....	6
1. Genel Olarak	6
2. Davanın Amacı, İşlevi ve Önemi	12
II. Limited Şirketlerde Haklı Sebeple Fesih Davası	9
1. Genel Olarak	9
2. Davanın Amacı, İşlevi ve Önemi	6
III. Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Ortak Hususlar	16
1. Davanın Hukuki Niteliği	16
2. Davanın Usul Hukukuna İlişkin Özellikleri	17
A. Davanın Tarafları	17
B. Görevli ve Yetkili Mahkeme	21
C. İspat Yükü ve Yargılama Usulü.....	22
D. Dava Açma Süresi	23

İKİNCİ BÖLÜM

HAKLI SEBEP KAVRAMI VE İÇERİĞİNİN BELİRLENMESİ

I. Haklı Sebep Kavramı.....	25
1. Genel Olarak	25
2. Şirketler Hukuku Açısından Haklı Sebep	27
3. Limited Şirketlerde Haklı Sebep	29
4. Anonim Şirketlerde Haklı Sebep.....	32
II. Haklı Sebebin Takdiri (Kural İçi Boşluğun Doldurulması)	34
1. Haklı Sebep Kavramının Nispiliği	34
2. Haklı Sebebin Takdire Bağlı Oluşu	35
3. Haklı Sebebin Takdirinde Zorunlu Unsur: Çekilmezlik	38
4. Haklı Sebebin Takdirinde Yararlanılacak Hususlar	41
A. Pay Sahiplerinin Haklarının İhlali ve Süreklilik.....	41
B. Kusur.....	42
C. Son Çare İlkesi.....	47
D. Menfaatler Dengesi.....	50
E. Şirketin Yapısı.....	54
a. Genel Olarak	54
b. Limited Şirketin Yapısı.....	55
aa. Genel Olarak	55
bb. Kişisel Unsurların Ön Planda Olup Olmadığının Değerlendirilmesi.....	57
aaa. Genel Olarak	57

bbb. Sözleşmesel Ölçütlere Göre Değerlendirme.....	58
ccc. Şirketin Fiili Yapısına Göre Değerlendirme	64
b. Anonim Şirketin Yapısı	67
aa. Genel Olarak	67
bb. Kişisel Unsurların Ön Planda Olup Olmadığının Değerlendirilmesi.....	68
aaa. Genel Olarak	68
bbb. Halka Kapalı Anonim Şirketlerde	69
aaaa. Sözleşmesel Ölçütler.....	69
bbbb. Şirketin Fiili Yapısına Göre	74
ccc. Halka Açık Anonim Şirketlerde	76
III. Anonim ve Limited Şirketlerde Haklı Sebeplerin Farklı Değerlendirilmesi	
Gerekli Midir?.....	79
1. Farklılığın Kapsamı ve Sınırlandırılması	79
2. Farklılığın Sebebi	82
3. Ara Sonuç	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERDE

HAKLI SEBEP HÂLLERİ

I. Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı	88
1. Genel Olarak	88
2. Kötüye Kullanımın Belirlenmesi	92
3. Kötüye Kullanım Hâllerinin Somutlaştırılması (Sınıflandırılması)	95
A. Malvarlıksal Hakların İhlali.....	95

a. Genel Olarak	95
b. Kâr Payı Hakkının İhlali	96
aa. Genel Olarak	96
bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi	97
c. Rüçhan Hakkının İhlali	101
aa. Genel Olarak	101
bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi	103
B. Katılma Haklarının İhlali	104
a. Genel Olarak	104
b. Genel Kurula Katılma Hakkının İhlali	105
aa. Genel Olarak	105
bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi	106
c. Oy Hakkının İhlali	108
aa. Genel Olarak	108
bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi	110
d. Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının İhlali	111
aa. Genel Olarak	111
bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi	114
II. Şirkete İlişkin Sebepler	116
1. Genel Olarak	116
2. Şirketin Kötü Yönetimi	117
3. Organların İşlevini Yitirmesi	119

4. Şirketin İşletme Konusunun ve Amacının Gerçekleşmesinin Önemli Ölçüde Güçleşmesi veya İmkânsızlaşması	123
5. Olumsuz Ekonomik Durum	129
III. Kişisel Sebepler.....	132
1. Genel Olarak	132
2. Ortaklararası Uyuşmazlıklar	134
3. Ortağın Şahsında Gerçekleşen Sebepler	136

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HAKLI SEBEPLERİN YARGI KARARLARINA YANSIMASI

I. Metodoloji	139
II. Haklı Sebep Fesih Davasında Haklı Sebep İddiaları.....	141
1. Limited Şirketlerde İleri Sürülen İddialar	141
2. Anonim Şirketlerde İleri Sürülen İddialar.....	145
3. Davalara Göre Anonim ve Limited Şirketlere İlişkin Haklı Sebep İddialarının Değerlendirilmesi	148
III. Haklı Sebep Fesih Davalarının Sonuçları	151
1. Limited Şirketlerde Davaların Sonuçları.....	151
2. Anonim Şirketlerde Davaların Sonuçları	155
3. Mahkeme Kararlarının İki Şirket Türü Açısından Değerlendirilmesi	161
IV. Mahkeme Kararlarında Haklı Sebep Teşkil Eden Hâller	163
1. Limited Şirketlerde Haklı Sebep Hâlleri.....	164
2. Anonim Şirketlerde Haklı Sebep Hâlleri	168
3. Haklı Sebep Hâllerinin İki Şirket Türü Açısından Değerlendirilmesi	172

V. Haklı Sebep ve Ortak Sayısının İlişkisi.....	177
1. Limited Şirketlerde Haklı Sebep ve Ortak Sayısının İlişkisi	177
2. Anonim Şirketlerde Haklı Sebep ve Ortak Sayısının İlişkisi	178
3. Ortak Sayısı ve Haklı Sebep Arasındaki İlişkinin İki Şirket Türü Açısından Değerlendirilmesi	180
SONUÇ	185
KAYNAKÇA.....	200
ÖZET	214
ABSTRACT	215
EK-1	216
EK-2	240

KISALTMALAR

AHBVÜHFD	: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AŞ	: Anonim Şirket
ATM	: Ankara Ticaret Mahkemesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Bası
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BAÜHFD	: Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BGE	: Bundesgerichtsentscheidungen (İsviçre Federal Mahkemesi)
BK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız.
C.	: Cilt
ÇÜHFD	: Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	: dipnot
E.	: Esas
Ed.	: Editör
ERÜHFD	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
eTTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
f.	: fıkra
GKK	: Gücün Kötüye Kullanımı
GK	: Genel Kurul
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HAAŞ	: Halka Açık Anonim Şirket

HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İDM	: İlk Derece Mahkemesi
İMD	: İktisat ve Maliye Dergisi
İTÜSBD	: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar Numarası
KS	: Kişisel Sebepler
KÜHFD	: Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
LHD	: Legal Hukuk Dergisi
m.	: madde
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
MÜİİBFD	: Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
OR	: Obligationenrecht (İsviçre Borçlar Kanunu)
RG	: Resmi Gazete
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SerPK	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
ŞİS	: Şirkete İlişkin Sebepler
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu

THD	: Terazi Hukuk Dergisi
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
UMD	: Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay
YK	: Yönetim Kurulu
ZGB	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch (İsviçre Medeni Kanunu)

GİRİŞ

I. Konunun Takdimi

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda haklı sebeple fesih imkânı anonim şirketler dışındaki şirket türleri için tanınmıştı. Haklı sebeple fesih kurumunun özellikle şahıs şirketlerine yönelik bir düzenleme olması ve kişisel özelliklerin haklı sebep kavramı açısından önemi, söz konusu fesih sebebinin anonim şirketlerde de uygulanıp uygulanamayacağı hususunda tartışmalara yol açmış ve öğretide farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Yargıtay tarafından da kabul edilen hâkim görüşe göre, kanunda bu konuda düzenleme bulunmaması gerekçesiyle anonim şirketin haklı sebeple feshinin mümkün olmadığı kabul edilmekte, ancak öğretide söz konusu kurumun özellikle azınlık pay sahiplerinin korunması açısından gerekliliği ifade edilmekteydi. Nihayet 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 531 hükmü ile haklı sebeple fesih imkânı ihtiyaçlar doğrultusunda anonim şirket azınlık pay sahiplerine de tanınmıştır. Bu düzenlemeyle birlikte, haklı sebeplerin varlığında mahkemeden şirketin feshi talep edilebilecek ve mahkeme fesih yerine davacı pay sahiplerinin paylarının gerçek değerinin ödenerek şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilecektir. Söz konusu düzenleme, azınlık ortakları koruma amacı ve alternatif çözümlere karar verilebilmesi yönleriyle şahıs şirketlerinin haklı sebeple feshi kurumundan ayrılmaktadır.

Limited şirketlerde ise haklı sebeple fesih davası hem mülga kanun döneminde hem de yeni kanun döneminde düzenlenmiştir. Limited şirketin feshini dava yoluyla talep hakkı, anonim şirketlerden farklı olarak, azınlık oluşturma şartı aranmadan tek bir ortağa tanınmıştır. TTK m. 124/II hükmü uyarınca açıkça sermaye şirketi olduğu düzenlenen limited şirketler, anonim şirketlerdeki düzenlemeye paralel olarak TTK m. 636/III hükmünde düzenlenen haklı sebeple fesih davası çerçevesinde mahkemenin alternatif

özmlere karar verebilmesi yönünden şahıs şirketlerinden ayrılmaktadır. Davanın tek bir ortak tarafından açılabilmesi yönünden ise şahıs şirketlerine benzerlik söz konusudur. Limited şirketlerin haklı sebeple feshinin tarihsel sürecinin ve bu süreçteki hukuki temelinin şahıs şirketleriyle benzer olması, haklı sebeple çıkma ve çıkarılma kurumlarının varlığı anonim şirketlere nazaran farklılık arz eden hususlardır. Çalışmamızda başta bu hususlar olmak üzere, gerek kanundaki düzenlemelerin gerek uygulamadaki durumun iki şirket türü için haklı sebeplerin görünüm biçiminde farklılık arz edip etmediğı incelenenecektir.

Anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshini düzenleyen hükümlerde haklı sebebin tanımı yapılmamış ve haklı sebebe örnekler verilmemiştir. Gerekçede, bu kavramın niteliklerinin gösterilmesinin ve tanımlanmasının yargı kararlarıyla öğretiye bırakıldığı ifade edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmamızda, öğretideki görüşler ve yargı kararları merkezinde haklı sebep kavramı ele alınacaktır. Çalışmamızda, davanın kabul edilebilmesinin şartı olan haklı sebeplerin varlığı hâkim tarafından somut olayın koşullarına göre takdir edileceğinden, söz konusu takdir yetkisi kullanılırken hâkimin dikkate alması gereken hususlar -özellikle iki şirket türü açısından- ayrıntılı olarak incelenenecektir.

Belirtmek gerekir ki bu çalışma, genel olarak anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davasının tüm hatlarıyla incelenmesi ve söz konusu şirketlerde haklı sebep teşkil edebilecek tüm hâllerin incelenmesi iddiasında değildir. Çalışmamızda, haklı sebebin hâkim tarafından takdirine ilişkin öğretideki görüşlerin ve yargı kararlarının değerlendirilmesi, iki şirket türüne ilişkin haklı sebebin yargı kararlarındaki yansımalarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda incelenen; anonim şirketlere ilişkin kırk üç, limited şirketlere ilişkin otuz haklı sebeple fesih davası kapsamında haklı sebebe yönelik ulaşılan veriler tablolar hâline getirilerek değerlendirilmeye tabi tutulacaktır.

Sürekli borç ilişkilerinin sona erme sebebi olan haklı sebeple feshe ilişkin, borçlar hukuku sözleşmelerindeki ve şahıs şirketlerindeki düzenlemeler çalışma konumuz dışında kalmaktadır ve özellikle şahıs şirketlerinden kollektif şirkete ilişkin düzenlemelere sadece konumuz yönünden önem taşıdığı ölçüde değinilecektir. Yine anonim ve limited şirketlere ilişkin haklı sebebe sonuç bağlanan diğer düzenlemeler- limited şirkette çıkma ve çıkarılma haricinde- bu çalışmada ele alınmayacaktır. Söz konusu davanın getirdiği en önemli yenilik olan fesih yerine alternatif çözümlere karar verilebilmesi, bu yetkinin nasıl kullanılacağı ve sınırı ile bu doğrultuda ortaya çıkabilecek hukuki sorunlar da çalışma konumuzun kapsamı dışında kalmaktadır.

II. İnceleme Planı

Çalışmamızın birinci bölümünde, anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davasına ilişkin genel bilgiler verilecektir. Bu kapsamda ilk olarak, TTK m. 531 ve m. 636/III hükümleri tanıtılacak ve ardından iki şirket türü açısından da söz konusu davanın amacı, işlevi ve önemi ele alınacaktır. İkinci olarak, iki şirket türü açısından da haklı sebeple fesih davasının hukuki niteliğine ve usul hukukuna ilişkin özelliklerine değinilecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, ilk olarak haklı sebeple fesih davasının temel şartı olan haklı sebep kavramı incelenecektir. Bu kapsamda, sürekli borç ilişkilerinin sona erdirilmesinde veya değiştirilmesinde haklı sebep kavramının genel olarak tanıtılmasının ardından, başta anonim ve limited şirketin haklı sebeple feshi olmak üzere şirketler hukukunda haklı sebep kavramı incelenecek ve öğretideki haklı sebep tanımlarından bahsedilecektir. İkinci olarak, anonim ve limited şirketlerin feshi kapsamında haklı sebebin hâkim tarafından takdirı ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Söz konusu incelemede, nispi bir kavram olan haklı sebebin takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmesi, haklı sebebin zorunlu unsuru olan çekilmezlik şartı ve haklı sebebin

takdirinde yararlanılacak hususlar ele alınacaktır. Bu kapsamda özellikle, anonim ve limited şirket türlerinin yapısının haklı sebep kavramına olan etkisi üzerinde durulacaktır. Son olarak, haklı sebeple fesih davası kapsamında, iki şirket türü arasında haklı sebeplerin farklı değerlendirilmesinin gerekli olup olmadığı sorusu cevaplanmaya çalışılacaktır.

Üçüncü bölümde şirketin feshine yol açabilecek haklı sebep hâlleri, özellikle öğretide en fazla ifade edilen ve uygulamada karşılaşılmaması ihtimali yüksek olan olgular, belirli alt başlıklar altında somutlaştırılacaktır. Her iki şirket türü açısından da çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler başlıkları altında söz konusu hâllerin haklı sebep niteliği incelenecektir.

Çalışmamızın ağırlık noktasını oluşturan dördüncü bölümde, anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin davalar, haklı sebep özelinde, incelenerek elde edilen sonuçların görseller aracılığıyla yansıtılması amaçlanmaktadır. Bu bölümde incelenen davalarda; ileri sürülen haklı sebep iddiaları, davaların sonuçları, haklı sebep teşkil eden hâller ve şirketteki ortak sayısının haklı sebeple ilişkisi iki şirket türü için karşılaştırmalı olarak yansıtılacak ve söz konusu veriler haklı sebep ekseninde değerlendirilecektir.

Sonuç kısmında ise, çalışmamızda ulaşılan sonuçlar özetlenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERİN HAKLI SEBEPLE FESHİ DAVASINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

I. Limited Şirketlerde Haklı Sebeple Fesih Davası

1. Genel Olarak

Limited şirketin sona erme sebeplerinden birisi olan haklı sebeple fesih, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (eTTK) döneminde de Türk hukukunda yer almaktaydı. eTTK m. 551/II hükmünde her ortağın, muhik sebeplere dayanmak şartıyla şirketten çıkmasına müsaade edilmesi veya şirketin feshini mahkemeden talep edebileceği belirtilmekteydi. Yeni düzenleme olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda² (TTK) konu 636. maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Hükme göre “*Haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkemeden şirketin feshini isteyebilir. Mahkeme, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir*”. Davanın tek şartı haklı sebebin varlığıdır. Limited şirketin haklı sebeple feshi, anonim şirketlerin aksine azınlık hakkı olarak düzenlenmemiştir. Ayrıca eTTK döneminde hâkime alternatif çözümlere karar verme yetkisi tanınmamışken TTK ile birlikte bu yenilik limited şirketlere de getirilmiştir.

2. Davanın Amacı, İşlevi ve Önemi

Çoğunluk ilkesinin geçerli olduğu limited şirketlerde, haklı sebeple fesih davasıyla birlikte menfaatler arasında denge kurulmaya çalışılmıştır. Limited şirketlerde haklı

¹ RG, 09.07.1956, S. 9346.

² RG, 14.02.2011, S. 27846.

sebeple fesih davasının öncelikli amaçlarından birisi çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasına karşı azınlık ortakları korumaktır³.

Limited şirketin her ortağının sahip olduğu bu hak ile birlikte çoğunluk, şirketin feshi ihtimalini göz önünde bulundurarak hak ihlalleri konusunda daha dikkatli hareket edecektir⁴. Bunun yanında haklı sebeple fesih kurumunun varlığı limited şirket genel kurulunda ve yönetiminde meydana gelen kilitlenmelerde, ortaklar üzerinde baskı oluşturabilecek ve çözüm odaklı uzlaşmaları sağlayabilecektir⁵. Ayrıca dava yoluna başvurulması hâlinde mahkeme, alternatif çözümlere hükmetme yetkisi kapsamında şirketteki sorunun çözümünü sağlayabilecektir.

Limited şirketin haklı sebeple feshi davasının bir diğer işlevi ise hâkimin şirketin işleyişine ve ortaklık ilişkisine müdahale edebilmesidir⁶. Haklı sebebin varlığı hâlinde, fesih dışında bir talebin varlığından bağımsız olarak, şirketin feshi yerine davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen diğer çözümlere karar verilebilecektir. Bu doğrultuda, haklı sebeple fesih davası sonucunda hâkimin limited şirkete istisnai bir müdahalesi söz konusu olabilmektedir.

Limited şirketlerde haklı sebeple fesih davası tamamlayıcı bir özelliğe sahiptir. Söz konusu dava, TTK m. 638/II hükmünde⁷ düzenlenen haklı sebeple çıkma ve TTK m.

³ Anonim şirketten farklı olarak burada koruma sadece azınlığa değil, bireysel pay sahibine tanınmıştır.

⁴ Üçüncü kişilere karşı şirketin itibarının zarar görme olasılığının da başka bir sebep olduğu yönünde bkz.

Yıldırım, A.: Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Bursa 2013, s. 39.

⁵ **Ulukaya**, L.: “Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi”, KÜHFD 2013, S. 8, s. 136; **Yıldırım**, s. 426.

⁶ Davanın şirketin mahkeme aracılığıyla denetlenebilmesi işlevine ilişkin bkz. **Yıldırım**, s. 41.

⁷ TTK m. 638/II hükmüne göre “*Her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilir*”. Vazgeçilmez nitelikte bir ortaksal hak olan haklı

640/III hükmünde⁸ düzenlenen haklı sebeple çıkarılma kurumlarının tamamlayıcısı niteliğindedir⁹. Ancak haklı sebeple fesih davası açılabilmesi için öncelikle haklı sebeple çıkma davası açılması gibi bir dava şartı söz konusu değildir¹⁰. Haklı sebeple çıkma davasında hâkim, haklı sebebin gerçekleştiğini tespit ettiğinde dava ortağın şirketten çıkmasıyla sonuçlanacakken; haklı sebeple fesih davasında hâkim davacının çıkma talebine rağmen farklı kararlar verebilecektir¹¹. Öğretide bir görüşe göre, haklı sebeple fesih davasında davacı ortağın şirketten çıkarılması çözüm yolunu “çıkma izin” olarak anlamak gerekir¹². Bu görüşe göre fesih davasında davacı çıkmayı arzu etmiyorsa onun

sebeple çıkma davasının öngörülme nedenleri arasında; limited şirketteki güven ilişkisinin önemi, payın devrinin zor olması ve payın devri için potansiyel alıcıların bulunamaması hâlleri sayılabilir.

⁸ TTK m. 640/III hükmüne göre “*Şirketin istemi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanılarak şirketten çıkarılması hâli saklıdır*”. Haklı sebeple çıkarma davası, haklı sebeple çıkma davasından farklı olarak şirketi ve çoğunluğu oluşturan ortakları korumaktadır.

⁹ Limited şirketlerde çıkma, çıkarılma ve fesih kurumlarının gerekliliğine ilişkin bkz. **Taşdelen**, N.: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma, Çıkarılma ve Fesih, Ankara 2012, s. 77. Haklı sebeple çıkarılma davasında davalı olan ortağın karşı dava olarak haklı sebeple çıkma ya da fesih davası açabileceği yönünde bkz. **Aker**, H.: “Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sifatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER 2016, C. XXXI, S. 1, s. 107.

¹⁰ **Yıldırım**, s. 73. Haklı sebeple fesih davasının niteliği itibarıyla terditli olarak açılmayacağı ancak TTK m. 638/II hükmünün buna imkân verdiğine yönelik bkz. **Çamoğlu**, E.: Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri, İstanbul 2020, s. 266.

¹¹ **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 256-257. Haklı sebeple fesih davası açan ortağa, bu davadan önce çıkma davası açmamasının itiraz olarak ileri sürülebileceği yönünde bkz. **Karaahmetoğlu**, İ: “TTK m. 636/3 ile TTK m. 640 Hükümleri Arasındaki İlişkiye Dair Bir İnceleme”, ERÜHFD 2014, C. IX, S. 2, s. 131.

¹² **Çamoğlu**, E.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Hâkimin Takdir Yetkisi”, BATİDER 2015, C. XXXI, S. 1, s. 11.

çıkartılmasına karar verilmemelidir¹³. Ortak, haklı sebebi oluşturduğunu iddia ettiği olguların ağırlığına gre çıkma ya da fesih davası arasında bir tercihte bulunabilir. Bunun sebebi ise çıkma davasındaki haklı sebebin ulaşması gereken ağırlığın fesih davasındakine gre daha az olmasıdır¹⁴.

II. Anonim şirketlerde Haklı Sebeple Fesih Davası

1. Genel Olarak

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda diğer ticaret şirketleri için haklı sebeple fesih kurumu düzenlenmiş olmasına rağmen, anonim şirketler için sz konusu kurum düzenlenmemişti. Anonim şirketler için haklı sebeple fesih kurumu ilk kez, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 531 ile Türk hukukuna girmiştir.

eTTK dneminde, sz konusu kurumunun düzenlenmemiş olması sebebiyleretide anonim şirketlerin haklı sebeple feshinin sz konusu olup olmayacağı tartışmalıydı. Yargıtay’ın da kabul ettiği hâkim grşe gre¹⁵, kanunda açıkça

¹³ Davacının hakkını ktye kullandığı ya da ağır kusurlu olduğu hâller için bkz. amoğlu, E.: “Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay Kararları”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2016, s. 68.

¹⁴ Yıldıırım, s. 73. Ancak sz konusu iki dava için de haklı sebeplerin sınırını tespit etmenin zor olduğu ve haklı sebeprneklerinin bu davalarda büyük orandartştğ ynnde bkz. Yıldız, ř.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Gre Limited şirketler Hukuku, İstanbul 2007, s. 156.

¹⁵ Arslanlı, H.: Anonim şirketler, C. IV-V, İstanbul 1961, s. 166; Tekinalp, .: “Türk Ticaret Kanunu’ndaki Boşluk: Anonim Ortaklığınnemli Sebeplerle Feshi- oğunluk Gücünün Ktye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç”, İDM 1974, C. XXI, S. 8, s. 325; İmregün, O.: Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1989, s. 481; Doğanay, İ.: Türk Ticaret Kanunu şerhi, C. II, İstanbul 2004, s. 1275; Moroğlu, E.: “Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih”, Makaleler, C. I, İstanbul 2006, s. 79; Sert Canpolat, S.: “Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi”, TBB Dergisi 2008, S. 74, s. 185; Tekinalp, . (Poroy, R./amoğlu, E.): Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, İstanbul 2010, s. 735. Yargıtay’ın mülga kanun dneminde, haklı sebeplere dayalı olarak anonim şirketin

düzenlenmediği için anonim şirketin haklı sebeple feshi mümkün değildi. Haklı sebeple fesih için kanunda bir boşluk olmadığını ve bunun bir bilinçli susma olduğunu savunan bu görüşe göre, anonim şirketin haklı sebeple feshinin mümkün olmasının tek yolu esas sözleşme ile bu hakkın pay sahiplerine tanınmasıydı¹⁶.

Azınlıkta kalan diğer görüşe göre, anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumunun kanunda düzenlenmemiş olması kanun boşluğu olarak nitelendirilmekte ve haklı sebeple feshin anonim şirketlerde de geçerli olduğunu kabul edilmekteydi¹⁷. Bu görüşteki yazarlar, ileriye etkili bir şekilde hukuki ilişkiye son verme imkânının temel bir ilke

feshini dava etme imkânı bulunmadığının belirtildiği kararları için bkz. Y. 11. HD, 16.01.2007, E. 2005/13377, K. 2007/302; Y. 11. HD, 29.05.1990, E. 1989/3337, K. 1990/4327; Y. 11. HD, 10.02.1989, E. 1989/786, K. 1989/737; Y. 11. HD, 07.06.1979, E. 1979/2160, K. 1979/3061, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

¹⁶ **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 194; **İmregün**, O.: Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri, İstanbul 1962, s. 79; **Tekinalp**, Önemli Sebep, s. 325; **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 481. Esas sözleşmede çoğunluğun haklarının kısıtlanması sonucunu doğuracak şekilde pay sahibine ek bireysel haklar veya azınlık hakları tanınabileceği yönünde bkz. **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 472; **Sümer**, A.: Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, İstanbul 1991, s. 88; **Tekil**, F.: Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1998, s. 502; **Nomer Ertan**, F.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999, s. 145; **Sert Canpolat**, s. 185.

¹⁷ **Uçar**, S.: Tüm Şirketlerde Fesih ve Tasfiye, İstanbul 1996; **Çamoğlu**, E.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi”, Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul 2007, s. 667; **Çamoğlu**, E.: Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılması, İstanbul 2008, s. 63-65; **Yasaman**, H.: “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku’nun Türk Ticaret Kanunu’na Etkileri, İstanbul 2009, s. 715.

olduğunu ifade ederek, sürekli hukuki ilişkilerin hepsinde bu imkânının olması gerektiğini savunmaktadırlar¹⁸.

6102 sayılı Kanun'un 531. maddesi bu tartışmalara bir son vermiştir. Söz konusu hükme göre:

“Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir”.

Hükmün lafzından da açıkça anlaşılacağı üzere davanın iki şartı bulunmaktadır. Bunlar: haklı sebeplerin varlığı¹⁹ ve davacı pay sahiplerinin sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturmasıdır²⁰.

¹⁸ Borçlar hukuku sözleşmeleri bakımından aynı yönde bkz. **Seliçi, Ö.:** Borçlar Kanununa Göre Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976, s. 56; **Serozan, R.:** Sözleşmeden Dönme, İstanbul 2007, s. 175-176. Ayrıca fesih hakkının kişilik haklarını ve kişisel özgürlüğü koruması açısından gerekli olduğu yönünde bkz. **Çamoğlu, Kolektif,** s. 56.

¹⁹ Haklı sebeplerin varlığının davanın esastan incelenebilmesinin değil, esastan hüküm kurulabilmesinin şartı olduğu yönünde bkz. **Hanağası, E.:** “Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi Davasının Medeni Usul Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi”, BATİDER 2016, C. XXXII, S. 1, s. 234. Ayrıca TTK m. 531 hükmünün zaman bakımından (haklı sebeplerin gerçekleştiği zaman açısından) uygulanmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Çağlar, H./Kaşak, E.:** “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması”, AÜHFD 2016, C. LXV, S. 3, s. 666 vd.

²⁰ Halka açık şirketlerde de onda birlik oranının öngörülmesinin menfaatler dengesi açısından daha uygun olacağı yönünde bkz. **Şahin, A.:** Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul 2013, s. 69-71; aksi

2. Davanın Amacı, İşlevi ve Önemi

Anonim şirketler hukukuna hâkim olan ilkelerden biri çoğunluk ilkesidir²¹. Çoğunluk ilkesine göre yönetilen anonim şirketlerde; genel kurulda alınan kararlar, yönetim kurulunun seçimi, dolayısıyla kararların icrası ve şirket yönetimi sermayenin çoğunluğunu oluşturan pay sahiplerinin iradeleri doğrultusunda ortaya çıkar (TTK m. 418, 421/I,III, 390/I, 365, 370, 374). Ancak çoğunluğun bu gücü mutlak değildir. Çoğunluk, söz konusu gücünü şirket menfaati doğrultusunda ve azınlık haklarını ihlal etmeden kullanılmalıdır²². Ancak uygulamada çoğunluğun gerek şirket menfaatini gerek azınlık haklarını göz ardı ederek şirketi yönetme çabaları, azınlık ve çoğunluk arasında anlaşmazlıklara sebep olmaktadır²³.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının temel amacı, çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasına karşı azınlık pay sahiplerini korumaktır²⁴. Söz konusu amaç aynı

yönde bkz. **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 477; **Moroğlu**, E.: Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları- Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2009, s. 79.

²¹ **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 1; **Ansay**, T.: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1973, s. 224; **Domanıç**, H.: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi C. II, İstanbul 1988, s. 836; **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 3; **Tekil**, Anonim Şirket, s. 16; **Şehirali Çelik**, F. (**Kırca**, İ./**Manavgat**, Ç.): Anonim Şirketler Hukuku, C. I, Ankara 2017, s. 116; **Pulaşlı**, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Ankara 2018, s. 715; **Tekinalp Ü. (Poroy R./Çamoğlu E.)**: Ortaklıklar I, İstanbul 2019, s. 316; **Ayhan**, R./**Çağlar**, H./**Özdamar**, M.: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2021, s. 210; **Pulaşlı**, H.: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2021, s. 242.

²² **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 4; **Erdem**, N.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul 2019, s. 8.

²³ **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 2.

²⁴ **Tekinalp**, Önemli Sebep, s. 321; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 51; **Erdem**, s. 13. Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının kanunda düzenlenmesinin nedenlerinden birisinin çoğunluk ilkesinin sakıncalarını azaltmak olduğu yönünde bkz. **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 61; **Ayoğlu**, T.: “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, GSÜHFD 2013/1, s. 221.

zamanda davanın en önemli işlevlerinden birisidir²⁵. Nitekim azınlık haklarının çoğunluk tarafından ihlal edilmesi durumunda, şirketin feshini talep edebilme hakkı azınlık ve çoğunluk arasındaki menfaatler dengesini sağlayan en önemli araçtır²⁶.

Özellikle şirketteki hâkimiyetin sürekli bir şekilde kötüye kullanılması hâlinde başvurulabilen bu yol, aynı zamanda gelecekte ortaya çıkabilecek hak ihlalleri için de önleyici bir işleve sahiptir²⁷. Zira şirket menfaatine uygun yönetim gerçekleşmediğinde veya azınlık haklarının ihlali hâlinde, şirketin feshine gidilebilmesi imkânının varlığı, çoğunluğu karar ve işlemlerinde daha dikkatli olmaya yöneltir²⁸.

Haklı sebeple fesih davasının diğer bir işlevi de payını devredemeyen ortağın şirketten ayrılmasına olanak sağlamasıdır²⁹. Şahıs şirketlerinin (TTK m. 253-258, m. 328, m. 565/I) ve limited şirketin (TTK m. 638-639) aksine, çıkma imkânı olmayan anonim şirket pay sahibinin şirketten ayrılmasının yolu payını devretmesidir³⁰. Ancak özellikle aile tipi anonim şirketlerde yaygın olarak görülen bağlam hükümleri (TTK m. 492-498) ile bu yol kısıtlanmış olabilir³¹. Bu durumda; payını devredip ortaklıktan çıkamayan pay

²⁵ Haklı sebeple fesih kurumunun özünde şirket menfaatini koruduğu yönünde bkz. **Sulu**, M.: Anonim Ortaklıklarda Şirket Menfaati Kavramı, İstanbul 2019, s. 123-124.

²⁶ **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 61; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 616. Azınlık haklarının sınırını şirket menfaatlerinin belirlediği yönünde bkz. **Sert Canpolat**, s. 186.

²⁷ **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 79; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 54; **Erdem**, s. 13. Azınlık haklarının korunması açısından söz konusu davanın önleyici işlevinin davanın uygulanmasından daha önemli olduğu yönünde bkz. **Çelik**, A.: Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, Ankara 2016, s. 279.

²⁸ **Tekinalp Ü. (Poroy, R./Çamoğlu, E.)**: Ortaklıklar II, İstanbul 2019, s. 348.

²⁹ **Erdem**, s. 18.

³⁰ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 673.

³¹ Az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde bağlam hükümleri olmasa bile paya gerçek değerinden alıcı bulmanın zor olduğu yönünde bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, Ö.: Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi, Ankara 2016, s. 36; **Kaşak**, E.: “Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshinde Şahsi Sebeplerin Değerlendirmeye

sahibi, anonim şirketin haklı sebeple feshi davası yoluyla bu sonuca ulaşabilir³². Nitekim haklı sebeplerin varlığı hâlinde, hâkim fesih yerine payın gerçek değerinin ödenerek davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına karar verebilir³³.

Belirtmek gerekir ki, haklı sebeple fesih davasının tek amacı azınlık pay sahiplerinin korunması değildir. Kanun koyucu, bu dava ile aynı zamanda anonim şirketin devamını ve temel yapısını korumayı hedeflemektedir³⁴. Söz konusu dava, şirketteki aksaklıkların arttığı hâllerde anonim şirketin devamını ve yapısını koruyan bir işleve sahiptir³⁵. Mahkemece fesih yerine alternatif çözümlere başvurularak ortaya çıkan sorunlar çözüme kavuşturulabilir ve anonim şirket, yapısına uygun bir şekilde faaliyetine devam edebilir³⁶.

Alınıp Alınamayacağı Hususunun Hâkimin Takdir Yetkisi Bakımından Değerlendirilmesi”, AHBVÜHFD 2019, C. XXIII, S. 3, s. 178. Bağlam türleri ve bağlamın amacı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Bozkurt**, T.: Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam), Ankara 2016, s. 14-28.

³² Anonim şirketlerde çıkma hakkının olmaması nedeniyle fesih olanağının zorunlu hâle geldiği yönünde bkz. **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 616. Davanın en önemli işlevlerinden birisi ortaklık ilişkisinin sona erdirilmesidir. Böylece çekilmez hâle gelen ortaklık ilişkisi dürüstlük kuralı gereğince fesih davası yoluyla sona erdirilebilecektir.

³³ Hâkimin davacı ortağın talebi ya da en azından rızası olmadan çıkmaya karar veremeyeceği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 11.

³⁴ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 81; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 39. Bu amaçtan hareketle az ortaklı ve kapalı aile anonim şirketlerinde haklı sebeple çıkarma kurumunun gerekliliği ve kanundaki boşluk hakkında bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 57, dn. 11.

³⁵ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 348.

³⁶ Alternatif çözümlerin değerlendirilmesine ilişkin bkz. **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 14 vd.; **Yiğit**, B.: “Anonim Şirketin Haklı Nedenle Feshi Davasında Davalı Sıfatının Belirlenmesi”, GSÜHFD 2019, C. I, S. 1, s. 614-617.

Anonim şirketlerde; çoğunluk gücünün sınırlandırılması, çoğunluk ile azınlık arasındaki ihtilaflara çözüm bulmak ve azınlık haklarını güvence altına almak için birçok ilke ve kurum söz konusudur³⁷. Ancak bu kurumların işlevleri ve caydırıcılığı göz önünde bulundurulduğunda, kanun koyucunun anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumunu düzenlemesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır³⁸. Nitekim söz konusu ilke ve kurumlar, azınlığın meşru menfaatlerini korumakta yetersiz kalabilmekte ve çoğunluğun tahakkümüne karşı kesin bir koruma sağlayamamaktadır³⁹.

Son olarak anonim şirketin feshi davası, azınlığı koruma aracı olmasının ötesinde, ülke ekonomisi için de büyük bir öneme sahiptir⁴⁰. Anonim şirketin daha iyi işlemesi ve faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli olan bu kurumun kanunda düzenlenmesi yerinde olmuştur⁴¹. Yine anonim şirketlerin toplumdaki önemi nedeniyle fesih davasında

³⁷ Söz konusu ilke ve kurumlara bunlar örnek verilebilir: Kanuna ve esas sözleşmeye uygun hareket etme zorunluluğu (TTK m. 445, 447), pay sahiplerinin eşit işleme tabi tutulması ilkesi (TTK m. 357), hakların sakınılarak kullanılması ilkesi, müktesep haklar, bireysel haklar, azlık hakları, imtiyazlı payların korunması (TTK m. 454), geniş bilgi alma hakları (TTK m. 437).

³⁸ Sürekli borç ilişkilerinde haklı sebeple fesih imkânının temel bir ilke olduğu ve anonim şirketler için bu ilkenin istisna olmasının düşünülemeyeceği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 63. Haklı sebeple feshi talep edebilme hakkının azınlığa tanınmış en etkili hak olduğu yönünde bkz. **Ulusoy**, E.: “Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması”, BAÜHFD 2014, C. IX, S. 117-118, s. 79.

³⁹ Söz konusu hakların oluşturduğu sistemin menfaatleri korumakta etkisiz kaldığı yönünde bkz. **Tekinalp**, Ü.: “30 Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi”, Türk Ticaret Kanununun 30. Yılı Semineri, İstanbul 1988, s. 234 vd.

⁴⁰ Bunun sebebi anonim şirketlerin ülke ekonomisi için önem arz etmesi ve bu şirketlerin verimli bir şekilde işlemesinin ekonomiye sağlayacağı katkıdır. Nitekim davanın şirket içi barışı sağlamaya yönelik fonksiyonun olması, şirketin işleyişinde verimlilik ve istikrar sağlar. İyi işleyen kurumların sayısının artması ise makro ölçekte ekonomiye katkı sağlar. Anonim şirketlerin iktisadi fonksiyonu için bkz. **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 239-240; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 309-310.

⁴¹ **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 98; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 72.

haklı sebeplerin varlığında dahi hâkim, öncelikle alternatif çözümleri araştırmalı ve anonim şirketin devamını ön planda tutmalıdır.

III. Anonim ve Limited Şirketlerde Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Ortak Hususlar

1. Davanın Hukuki Niteliği

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası, olumlu bir azınlık hakkı olarak düzenlenmiştir⁴². Sürekli borç ilişkilerinde benimsenen tek taraflı irade beyanı ile hukuki ilişkinin sona erdirilmesi esassından farklı olarak, ortaklık ilişkilerinde bu esas benimsenmemiş ve mahkeme kararı gerekli görülmüştür⁴³. Ayrıca burada fesih hakkı diğer azınlık haklarından farklı bir şekilde, genel nitelikte bir koruma sağlayan bozucu yenilik doğuran bir dava hakkıdır⁴⁴. Bu hakka başvurulması sonucunda mahkemece fesih dışındaki çözümlere karar verilmesi hâlinde ise bozucu değil, kurucu veya değiştirici yenilik doğuran sonuçlar meydana gelebilmektedir⁴⁵.

TTK m. 447 hükmüne göre haklı sebeple fesih hakkı vazgeçilmez bir haktır⁴⁶. Bunun sonucu olarak, pay sahipleri önceden bu haktan feragat edemeyecekleri gibi bu

⁴² **Tekinalp**, Azınlık, s. 231; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 55; **Ayoğlu**, Fesih, s. 224.

⁴³ **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 482; **Buz**, V.: Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005, s. 183-184. Bunun sebebinin ise, şirketin feshinin birden çok menfaate etki etmesi ve sona erdirilenin sözleşmenin ötesinde şirketin tüzel kişiliği olduğu yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 19.

⁴⁴ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 55; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 616. Yenilik doğuran dava hakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Buz**, s. 183-188.

⁴⁵ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, 56. Söz konusu haklar için bkz. **Buz**, s. 191-195.

⁴⁶ Vazgeçilmez hakka ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Kırca**, İ. (**Şehirali Çelik**, F./**Manavgat**, Ç.): Anonim Şirketler Hukuku, C. II/II, (Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü), Ankara 2017, s. 20-43.

hak, yönetim kurulu ve genel kurul tarafından kısıtlanamaz ve ortadan kaldırılamaz⁴⁷. Vazgeçilmez nitelikte bir azınlık hakkı olan bu hakkın kullanımı esas sözleşme ile zorlaştırılmaz⁴⁸.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının hukuki niteliği ile ilgili yapılan açıklamalar limited şirketin haklı sebeple feshi için de geçerlidir. Tek fark söz konusu davanın anonim şirketlerde azınlık hakkı, limited şirketlerde ise ortaklık hakkı olarak düzenlenmiş olmasıdır.

2. Davanın Usul Hukukuna İlişkin Özellikleri

A. Davanın Tarafları

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında davacı sıfatı, halka kapalı anonim şirketlerde sermayenin onda birini ve halka açık anonim şirketlerde ise sermayenin yirmide birini oluşturan azınlık pay sahiplerine⁴⁹ aittir⁵⁰. Dava şartlarından olan bu

⁴⁷ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 57; **Pulaşlı**, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara 2018, s. 1023; **Erdem**, s. 195; **Hamamcıoğlu**, E.: “Aile Anayasaları ve Anonim Şirketlerde Aile Anayasası Uygulamaları”, BAÜHFD 2020, C. XXV, S. 193-194, s. 1170.

⁴⁸ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Kooperatif, s. 815; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 315; **Gencer**, H.: Anonim Şirketlerde Azınlık ve Azınlık Hakları, Ankara 2021, s. 141.

⁴⁹ Bu oranda payın sadece bir pay sahibine ait olması şart değildir. Birden fazla pay sahibi bir araya gelerek haklı sebeple fesih davası açabilir.

⁵⁰ Söz konusu dava hakkının azınlık pay sahiplerine tanınmasının küçük ortakları çoğunluk baskısı karşısında önemli bir silahtan yoksun bıraktığı yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 65. İntifa hakkı sahiplerinin bu davayı ancak pay sahipleri ile birlikte açabileceklerine ilişkin bkz. **Kendigelen**, A.: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994, s. 334 (Yazarın bu ifadesi, eserin yazıldığı dönemde anonim şirketler için haklı sebeple fesih kurumu olmadığından, haklı sebeple feshin esas sözleşmede düzenlenmesi hâli için geçerlidir); **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 351; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 210. İntifa hakkı sahiplerinin pay üzerinde tasarruf yetkisinin olmadığı gerekçesiyle bu davayı açamayacaklarına ilişkin bkz. **Erdem**, s. 174.

oranların esas sözleşme ile değiştirilip değiştirilemeyeceği öğretide tartışmalıdır. TTK m. 531 hükmünün gerekçesiyle⁵¹ paralel olan bir görüşe göre, söz konusu oran kanunda azami olarak öngörüldüğünden esas sözleşme ile azaltılabilir ancak artırılamaz⁵². Başka bir görüşe göre, anonim şirketin feshine ilişkin belirlenen bu oranlar esas sözleşme ile değiştirilemez⁵³. Son bir görüşe göre ise, fesih davası açma hakkı esas sözleşmede azınlık hakkı olmaktan çıkarılıp bireysel pay sahipliği hakkı olarak düzenlenebilir⁵⁴. Katıldığımız görüşe göre, azınlığın korunması ile şirketin devamına ilişkin menfaatler arasındaki

⁵¹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı No: 96, s. 245, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss96.pdf> (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

⁵² **Sümer**, Fesih, s. 176; **Ayan**, Ö.: “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası”, LHD 2011, S. 102, s. 2241; **Ayoğlu**, Fesih, s. 222; **Şahin**, A.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar”, BAÜHFD 2014, C. IX, S. 117-118, s. 149; **Ulusoy**, Çıkarılma, s. 97; **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 4; **Güven**, Ş.: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi”, ÇÜHFD 2016, C. I, S. 1, s. 43; **Pulaşlı**, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. III, Ankara 2018, s. 2421; **Erdem**, s. 176; **Gencer**, s. 143. Esas sözleşme ile yüzde onluk oranın azaltılması için gereken genel kurul ve toplantı yeter sayısı hakkında ve ayrıca söz konusu davayı açmak için pay sahiplerinin sahip olması gereken pay oranının üst sınırının sermayenin yüzde yetmiş beşi olduğu yönünde bkz. **Ulusoy**, Çıkarılma, s. 97-98.

⁵³ **Moroğlu**, Öneriler, s. 284; **Oruç**, M.: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebeple Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma”, BATİDER 2011, C. XXVII, S. 1, s. 218; **Eminoğlu**, C.: Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim, Ankara 2014, s. 313; **Karasu**, R.: Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2015, s. 163; **Nomer Ertan**, F.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası-TTK m. 531 Üzerine Düşünceler”, İÜHFM 2015, C. LXXIII, S. 1, s. 424; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 49; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 350. Bu görüşün temelinde, TTK m. 531 hükmünde düzenlenen azınlık hakkının şirketin feshiyle sonuçlanabilmesi ve bu oranın düşürülmesinin şirkete karşı bir tehdit aracı olarak kullanılması ihtimali yer almaktadır.

⁵⁴ **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 88; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 272.

dengenin sağlanabilmesi ve söz konusu haklı sebeple fesih hakkının amacı dışında kullanılmaması için bu oranlar esas sözleşmeyle değiştirilememelidir.

Limited şirketin haklı sebeple feshini talep etmek için ise anonim şirketlerin aksine azınlık olmaya gerek yoktur. Söz konusu davada, davacı sıfatı limited şirket ortağına aittir⁵⁵. Limited şirketin her ortağı, haklı sebebe dayalı olarak şirketin feshini talep edebilir⁵⁶.

Pay sahipliği sıfatının haklı sebeplerin meydana geldiği zamanda bulunması gerekir⁵⁷. Yine ortak sıfatının dava süresince korunması gereklidir⁵⁸. Dava devam

⁵⁵ Dava hakkının tek bir ortağına ait olması durumunun şahıs şirketlerine benzerliği ile ilgili bkz. **Karayağcı**, Y.: Ticaret Hukuku II-Şirketler Hukuku, Ankara 1973, s. 387; **Şener**, O.: Limited Ortaklıklar Hukuku, Ankara 2017, s. 968. Ayrıca limited şirket payı üzerinde aynı hak sahiplerinin davacı olamayacakları yönünde bkz. **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar II, s. 587.

⁵⁶ Bu hakkın genel kurul kararıyla veya esas sözleşmedeki bir düzenlemeyle ortakların elinden alınarak azınlık hakkı olarak düzenlenemeyeceğine ilişkin bkz. **Şener**, Limited, s. 969. Ortaklık sıfatının tespitine ilişkin bkz. **Giray**, E.: “Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay’ın Yaklaşımı”, İTÜSBD 2007, C. II, S. 12, s. 203; **Ulukaya**, s. 143.

⁵⁷ **Hanağası**, Değerlendirme, s. 215; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2423.

⁵⁸ **Kendigelen**, A.: “İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sıfatının Cüz’i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2001, s. 319; **Yıldırım**, s. 395; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 346; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 350; **Erdem**, s. 172; aynı yönde bkz. Y. 11. HD, 09.02.2021, E. 2019/2160, K. 2021/995, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022). Dava devam ederken sermaye artırımını yoluyla pay sahiplerinin pay oranlarının düşürülmesi ve bunun davaya etkisi hakkında bkz. **Ayoğlu**, T.: “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshine İlişkin Davalarda Dava İkame Edildikten Sonra Şirket Bünyesinde Ortaya Çıkan Bazı Önemli Gelişmelerin Dava Sürecine Etkileri”, GSÜHFD 2017/1, s. 133-144. Halka açık anonim şirketlerde, davacıların MKK’dan bir belge alarak %5’lik paylarını kanıtlamaları, ayrıca paylarına bloke kaydının konulması gerektiği yönünde ve halka kapalı anonim şirketlerde ise, nama

ederken payın devredilmiş olması hâlinde ise payı devralan ortak haklı sebeple fesih davasına devam edemez⁵⁹. Söz konusu durumu bilerek payı devralan ortağın davaya devam etmesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder⁶⁰. Ayrıca anonim şirketlerde pay sahipleri haklı sebeplerin meydana geldiği zamanda azınlık sıfatını da haiz olmalıdır⁶¹. Son olarak, tek kişinin ortak olduğu şirketlerde menfaat yokluğu sebebiyle fesih davası açılmaz⁶².

Haklı sebeple fesih davasında davalı sıfatı ise şirket tüzel kişiliğine aittir⁶³. Söz konusu davanın şirket yanında diğer ortaklara karşı açılması hâlinde, ortaklar açısından sıfat yokluğundan davanın reddine karar verilip şirkete karşı davaya devam edilmelidir⁶⁴.

yazılı payların devrinin dava sonuna kadar yasaklanmasına ilişkin şerh yazılması; hamiline yazılı payların da tevdi edilmesi gerektiği yönünde bkz. **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2421, 2422.

⁵⁹ **Oruç**, s. 215; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2423.

⁶⁰ **Erdem**, s. 181.

⁶¹ **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 424. Çoğunluğun haklı sebeple fesih davası açmasına izin verilmemesi gerektiği yönünde bkz. **Çelik**, Çıkarılma, s. 299.

⁶² **Yıldırım**, s. 394; **Şener**, Limited, s. 973; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 265.

⁶³ Yargıtay'ın limited şirketin haklı sebeple feshi davalarında husumetin ortaklara yöneltilmesi yönündeki görüşü, artık husumetin şirkete yöneltilmesi yönünde değişmiştir; bkz. Y. HGK, 28.05.1997, E. 11/317, K. 470; Y. 11. HD, 15.12.2008, E. 10702, K. 14009, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022). Davalı sıfatının belirlenmesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Yiğit**, Davalı Sıfatı, s. 583-621.

⁶⁴ **Tekinalp**, Ü.: "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Feshi Davasının Bazı Usuli Sorunları", Ersin Çamoğlu'na Armağan, İstanbul 2013, s. 215; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 223; aynı yönde bkz. Y. 11. HD, 10.06.2015, E. 2015/2387, K. 2015/8043, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022). Limited şirketler hakkında Yargıtay'ın görüşü için bkz. Y. 11. HD, 17.06.2015, E. 2015/3159, K. 2015/8427; Y. 11. HD, 17.04.2015, E. 2014/16918, K. 2015/5399 (**Eriş**, s. 3117). İki kişilik limited şirketlerde istisnai olarak davanın diğer ortağa açılmasının kabulü gerektiği yönünde bkz. **Şener**, Limited, s. 975-976; aksi yönde bkz. **Taşdelen**, s. 238.

Davanın sadece haklı sebebe yol açmış ortaklara yöneltilmesi hâlinde ise sıfat yokluğu sebebiyle davanın reddine karar verilmelidir⁶⁵.

B. Görevli ve Yetkili Mahkeme

TTK m. 531 hükmünde görevli mahkeme açıkça düzenlenmektedir. Söz konusu hükme göre, haklı sebeple fesih davasında görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının TTK m. 4/I-a hükmü uyarınca mutlak ticari dava olması ve TTK m. 5/I hükmü uyarınca asliye ticaret mahkemesinin görevli olması sebebiyle TTK m. 531 hükmündeki düzenleme tekrar niteliğindedir. TTK m. 636/III hükmünde ise anonim şirketlerin aksine görevli mahkeme açıkça düzenlenmemiştir. Limited şirketin haklı sebeple feshi davası TTK m. 4/I-a hükmü uyarınca mutlak ticari dava olduğundan görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir (TTK m. 5/I).

TTK m. 531 hükmünde açıkça düzenlenen yetkili mahkeme de davanın açıldığı tarihteki şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. Limited şirketlerde ise 6100 sayılı Hukuk Muhakemeler Kanunu⁶⁶ (HMK) m. 6/I hükmü uyarınca yetkili mahkeme, davanın açıldığı tarihteki şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir⁶⁷. Bu yetki

⁶⁵ **Tekinalp**, Usuli Sorunlar, s. 215; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 223. Usul ekonomisi sebebiyle davanın reddedilmeyip eksikliğin tamamlanması ve davanın anonim şirkete karşı devamının sağlanması gerektiği yönünde bkz. **Erdem**, s. 182. Yargıtay'ın limited şirkete husumet yöneltilmemesi durumunda bütün ortakların davaya taraf olmasının eksikliği giderdiği yönündeki kararı için bkz. Y. 11. HD, 13.03.2015, E. 2014/18022, K. 2015/3494 [**Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar II, s. 587]. Limited şirketin haklı sebeple feshinde davalı sıfatı üzerine Yargıtay'ın ve öğretinin farklı görüşleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Yıldırım**, s. 415-425.

⁶⁶ RG, 04.02.2011, S. 27836.

⁶⁷ Yetki sözleşmesi yapılamayacağı yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 129; **Oruç**, s. 219; **Mineliler**, Z.: "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi", GÜHFD 2012, C. XVI, S. 3, s. 106.

kuralı kesin yetki kuralı olup dava şartıdır⁶⁸. Kesin yetki kuralı olmasının sonucu olarak yetkili mahkeme yetki sözleşmeleriyle değiştirilemez⁶⁹. Ayrıca dava açıldıktan sonra ortaklık merkezinin değişmesinin ise davaya bir etkisi yoktur⁷⁰.

C. İspat Yükü ve Yargılama Usulü

Haklı sebeplerin varlığını ispat yükü 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu⁷¹ (TMK) m. 6 hükmü gereğince davacı pay sahiplerine aittir⁷². İspatı gerekli olan olaylar ve olgular, şirketin feshine yönelik olmalıdır. Davalı şirketin de davanın reddi için ispat faaliyeti gerçekleştirmesi gerekebilir⁷³. İspat açısından her türlü delile başvurulması

⁶⁸ **Oruç**, s. 220; **Yıldırım**, s. 427; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 357; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 229; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 349, 359.

⁶⁹ Tahkim şartının da geçerli olmayacağı yönünde bkz. **Ayoğlu**, Fesih, s. 223-224; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 230-231; **Atilla**, B.: Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi Davasındaki Fesih Dışı Çözüm Yolları, Ankara 2020, s. 5; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 265; aksi yönde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 373; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 237.

⁷⁰ **Yıldırım**, s. 428; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 229.

⁷¹ RG, 08.12.2001, S. 24607.

⁷² TMK m. 6: “*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür*”. Limited şirketlere ilişkin bir kararda, haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediğinin bilirkişi incelemesi ile araştırılması gerektiği yönünde bkz. Y. HGK, 24.04.1998, E. 1998/11-291, K. 1998/293, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

⁷³ Şirket, haklı sebeplerin oluşmadığına ilişkin bir savunma gerçekleştirebileceği gibi; haklı sebeplerin bulunması hâlinde, bu sebeplerin davacının kusurlu davranışlarıyla oluştuğu veya makul sürenin geçirilmesinden sonra davanın açıldığı yönünde ispat faaliyeti yürütebilir.

mümkündür⁷⁴. Davacıların davayı açmakta menfaat sahibi olduklarını ise ispat etmeleri gerekmez, davalı şirket bu durumun aksini iddia ediyorsa ispat etmek zorundadır⁷⁵.

Anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davası, TTK m. 1521 hükmü gereğince basit yargılama usulüne tabidir⁷⁶. Bunun sonucu olarak taraflar cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi veremezler (HMK m. 317/III). Mahkeme, tarafların dinlenmesi, delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemlerinin yapılmasını kural olarak iki duruşmada tamamlar (HMK m. 320/III).

D. Dava Açma Süresi

Haklı sebeple fesih davası açılması bakımından kanunda herhangi bir süre öngörülmemiştir⁷⁷. Ancak bu durum dava açılması için sürenin önem taşımadığı anlamına gelmemektedir. TMK m. 2 hükmü uyarınca dürüstlük kuralı süreye yönelik bir sınır

⁷⁴ **Giray**, s. 206; **Ayoğlu**, Fesih, s. 225; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 238; **Erdem**, s. 189. Üçüncü kişinin dinlenebilmesi için menfaatinin doğrudan ve güncel olması gerektiği hakkında bkz. **Hanağası**, Değerlendirme, s. 238. Fesih davasında tanık dinlenebileceği ve bilirkişi incelemesi yapılabileceğine ilişkin bkz. **Şener**, Limited, s. 1000. Haklı sebebin hukuki işleme dayandığı hâllerde, şirket kabul etmediği takdirde tanık beyanlarından yararlanılamayacağı yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 447.

⁷⁵ **Hanağası**, Değerlendirme, s. 233. İnşai etki doğuran davalarda davacının menfaatinin kanun koyucu tarafından kabul edildiğine dair bkz. **Hanağası**, E.: Davada Menfaat, Ankara 2009, s. 131.

⁷⁶ TTK m. 1521: “Ticaret şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurları ya da denetçilerine karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır”.

⁷⁷ Bu durumun eleştirisi için bkz. **Moroğlu**, Öneriler, s. 306-307; **Çelik**, A.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi”, BATİDER 2009, C. XXV, S. 4, s. 587-588; **Ayan**, Fesih, s. 2262. Bu durumun hukuki güvenlik açısından sorun oluşturduğu ve belirli bir sürenin düzenlenmesi gerektiği yönünde bkz. **Mineliler**, Fesih, s. 114-115; aksi yönde bkz. **Yıldırım**, s. 425.

oluşturur⁷⁸. Nitekim öğretide, ortakların haklı sebeplerin meydana gelmesinden itibaren makul bir süre içerisinde dava açmaları gerektiği kabul edilmektedir⁷⁹. Söz konusu makul süre; dürüstlük kuralı ışığında, somut olayın şartlarına ve haklı sebeplerin niteliğine göre hâkim tarafından tayin edilecektir⁸⁰. Makul süreye uyulmaması durumunda ise dava hakkı düşer⁸¹.

⁷⁸ Yıldırım, s. 425; Şener, Limited, s. 969; Erdem, s. 190; Çamoğlu, Limited Ortaklık, s. 265.

⁷⁹ Yıldırım, s. 425; Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 359; Nomer Ertan, Haklı Sebeple Fesih, s. 425; Hanağası, Değerlendirme, s. 227. Genel hüküm niteliğindeki BK m. 126/IV hükmü (TBK m. 146 hükmünde 10 yıl olarak düzenlenmiştir) uyarınca 5 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği yönünde bkz. Sümer, A.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, MÜİİBFD 2010, C. XXVIII, S. 1, s. 847. Davacının iddiasını güçlendirmek için yeni sebepleri bekleyebileceği ve bu durumun makul süre açısından sıkıntı yaratabileceği yönünde bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar II, s. 351.

⁸⁰ Seliçi, s. 166; Ayan, Fesih, s. 2262; Yıldırım, s. 40; Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 360; İlbasmış Hızlısoy, s. 222; Erdem, s. 181. Makul sürenin başlangıcının haklı sebebin öğrenilmesi anı olduğu yönünde bkz. Giray, s. 213; Mineliler, Fesih, s. 115; Şener, Limited, s. 969. Haklı sebebin veya sebeplerin niteliği de sürenin değerlendirilmesinde önem taşımaktadır.

⁸¹ Pulaşlı, Şerh III, s. 2423. Kollektif şirketler bakımından haklı sebeplerin devamı hâlinde dava hakkının devam ettiği yönünde bkz. Arslanlı, H.: Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul 1960, s. 488; bu görüşün değerlendirilmesi için bkz. Çamoğlu, Kollektif, s. 131.

İKİNCİ BÖLÜM

HAKLI SEBEP KAVRAMI VE İÇERİĞİNİN BELİRLENMESİ

I. Haklı Sebep Kavramı

1. Genel Olarak

Bir yükümlülüğün sona ermesi, azalması veya ertelenmesi, sözleşmenin ya da bir şirketin sona ermesi, ortağın şirketten çıkması ya da çıkarılması gibi konularda söz konusu olan haklı sebep kavramının, tüm hukuki ilişkileri kapsayan genel bir tanımı mevcut değildir⁸². Kanunlarda tanımlar yapılarak haklı sebep kavramı sınırlandırılmamış ve haklı sebebin kapsamı hâkimin takdir yetkisine bırakılmıştır⁸³.

Haklı sebep kavramı, çoğunlukla sürekli hukuki ilişkilerin feshinde gündeme gelmektedir⁸⁴. Öğretide bu kavrama yönelik farklı açıklamalar ve tanımlamalar yapılmıştır. Bunlardan birine göre haklı sebep, sözleşmeye devamı dürüstlük kuralı gereğince taraflardan biri için beklenemeyecek hâle getiren şartlardır⁸⁵. Söz konusu tanımda haklı sebep, dürüstlük kuralı ışığında çekilmezlik unsuru temelinde ifade

⁸² Arslanlı, H./Domaniç, H.: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. III, İstanbul 1989, s. 733; Çamoğlu, Kollektif, s. 22.

⁸³ Haklı sebebin kanun koyucu tarafından tanımının yapılmamasının sebeplerinden biri, öngörülemeyen ve ileride ortaya çıkacak olayların haklı sebep kavramının kapsamına dâhil edilebilmesidir. Yine başka bir sebep de TMK m. 4 hükmü uyarınca hâkimin takdir yetkisi kapsamında olan haklı sebebi somut olayın şartlarına göre değerlendirilecek olmasıdır.

⁸⁴ TBK m. 331, 369, 435, 617, 639/I.

⁸⁵ Altınok Ormancı, P.: Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi, Ankara 2011, s. 137; Antalya, G.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. III, İstanbul 2018, s. 537.

edilmiştir. Başka bir tanıma göre⁸⁶ haklı sebep “*mevcut hukuki durumun değiştirilmesini gerektiren şartların, mevcut hukuki durumun muhafaza edilmesini gerektiren şartlar karşısında üstün gelmesidir*”. Bu tanımda ise menfaatlerden birine üstünlük tanınması gereken durumlardan yola çıkılarak kavram ifade edilmiştir. Sürekli borç ilişkilerinin sona ermesine yönelik, çekilmezlik unsuru temelinde yapılan bir tanıma göre⁸⁷ “*haklı sebep, hukuki ilişkinin sürdürülmesini çekilmez hâle getiren ve (bozucu) yenilik doğuran bir bildirim veya dava ile hukuki ilişkiyi sona erdirmek veya değiştirmek yetkisinin kullanılmasını adil gösteren hukuki olgudur*”. Öğretide yapılan tanımlardan da görüldüğü üzere, sürekli borç ilişkilerinin sona erdirilmesinde ya da değiştirilmesinde haklı sebebin hukuki temelini dürüstlük kuralı oluşturmaktadır⁸⁸.

Temelinde dürüstlük kuralı yatan haklı sebep, ahde vefa ilkesinin önemli bir istisnasını oluşturmaktadır⁸⁹. Ahde vefa ilkesi gereğince taraflar sözleşmenin yapıldığı zamanki hâliyle sonradan değişen şartlara bakılmaksızın sözleşmeyle bağlıdırlar⁹⁰. Ancak değişen şartlar sonucunda tarafların sözleşmeye bağlı kalması somut olayın şartlarına göre dürüstlük kuralına aykırı olabilir. Bu durumda dürüstlük kuralı, sözleşme adaletinin

⁸⁶ **Roggwiller**, H.: Der “wichtige Grund” und seine Anwendung in ZGB und OR, Aarau 1956, s. 39, aktaran **Altınok Ormancı**, s. 138.

⁸⁷ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 23.

⁸⁸ **Seliçi**, s. 192, 202, 225; **Sümer**, Fesih, s. 173; **Zevkliler**, A./**Acarbey**, M./**Gökyayla**, E.: Medeni Hukuk, Ankara 2000, s. 138; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 55 vd., **Antalya**, s. 535.

⁸⁹ **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 56; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 56. Söz konusu istisna dolayısıyla haklı sebeple fesih kurumunun sınırlı ve dar uygulanması gerektiği yönünde bkz. **Antalyalı**, s. 536.

⁹⁰ **Kaplan**, İ.: Hâkimin Sözleşmeye Müdahalesi, Ankara 2013, s. 112; **İnal**, T.: Borca Aykırılık, Dönme ve Fesih, Ankara 2018, s. 536; **Resuloğlu**, Ö.: Aşırı İfa Güçlüğü ve Sözleşmelerin Değişen Koşullara Uyarlanması, Ankara 2021, s. 31.

sağlanması amacıyla devreye girer ve haklı sebep aracılığıyla ahde vefa ilkesinin sınırını oluşturur⁹¹.

2. Şirketler Hukuku Açısından Haklı Sebep

Şirketler hukukunda haklı sebep; şirketin feshi⁹², şirketten çıkma/çıkarılma⁹³, şirketler topluluğunda tazminat ve payların satın alınmasını istem davası⁹⁴ ve yönetim yetkisinin sınırlandırılması/geri alınması⁹⁵ hâllerinde düzenlenmiştir. Haklı sebep, kollektif şirketin feshine ilişkin TTK m. 245 dışında, mevzuatta tanımlanmamıştır. TTK m. 245/I hükmüne göre:

“Haklı sebep, şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır; özellikle; a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması, b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi, c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya mallarını kötüye kullanması, d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi, gibi hâller haklı sebeplerdendir”.

⁹¹ **Seliçi**, s. 202; **Sümer**, Fesih, s. 173; **Erdem**, s. 87. Haklı sebebin aynı zamanda kişilik haklarını koruduğu yönünde bkz. **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 57; **Moroğlu**, Öneriler, s. 93; **Altınok Ormancı**, s. 114.

⁹² TTK m. 245, 328, 531, 636/III; TBK m. 639/VII. Haklı sebebin tüm şirket türlerinde, belirli bir süre için kurulanlar da dahil, sona erme sebebi olduğu yönünde bkz. **Kendigelen, A./Kırca, İ.**: Şirketler Hukuku, C. I, İstanbul 2021, s. 310.

⁹³ TTK m. 255, 257, 328, 638, 639, 640.

⁹⁴ TTK m. 202/II.

⁹⁵ TTK m. 219, 274, 275, 276, 277, 282, 328, 565, 630.

Söz konusu düzenlemede kollektif şirketin feshine ilişkin iki unsur belirlendikten sonra, örnek niteliğinde haklı sebep hâlleri de sayılmıştır. Öğretide bir görüşe göre bu tanım, diğer şirketler açısından da genel hüküm niteliği taşımaktadır⁹⁶. Ancak bir şahıs şirketi olan kollektif şirkete ilişkin TTK m. 245 hükmünde verilen örneklerde kişi unsurunun ön planda olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Bu sebeple kollektif şirkete ilişkin bu düzenlemenin örneksime yoluyla uygulanabilmesi için haklı sebebin meydana geldiği şirkette kişisel bağların önemli olması gerekir⁹⁷.

Bir tanıma göre⁹⁸ haklı sebep “*şirket akdine aynı şartlarla ve aynı kimselerle devamı hüsnüniyet icabı talep edilemez hâle koyan hukuki hadiselerdir*”. Kollektif ortaklığa ilişkin yapılan benzer bir tanıma göre⁹⁹ haklı sebep “*ortaklı ortak olmaya iten nedenleri ortaklık ilişkisini sürdürmesini kendisinden beklememizi olanaksız kılacak oranda değiştirecek olan hukuki olgudur*”. Görüldüğü üzere bu iki tanımda dürüstlük kuralı ve çekilmezlik kavramları temelinde haklı sebep tanımlanmıştır. Başka bir tanıma göre¹⁰⁰ haklı sebep, “*ortaklığın kuruluşunu gerektiren edimli mülahazaların ortaklığın amacının elde edilmesini olanaksız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmasıdır*”. Yine benzer bir tanıma göre¹⁰¹, “*kazanç sağlamak ve ortaklar arasında paylaşmak amacıyla kurulan şirketlerde bu amacı engelleyen, zorlaştıran, azaltan veya ortadan kaldıran davranış, tutum, olaylar veya şartlar şirketi sona erdiren haklı*

⁹⁶ Arslanlı/Domaniç, s. 737; Eriş, s. 2688. Söz konusu hükmün haklı sebebe sonuç bağlayan tüm hükümlere (diğer kanunlardakiler de dâhil) göre genel hüküm niteliğinde olduğu yönünde bkz. Çamoğlu, Kollektif, s. 121.

⁹⁷ Çamoğlu, Kollektif, s. 24.

⁹⁸ Kendigelen, A.: Hukuki Mütalaalar, Mahkeme Kararları ile Birlikte, C. II, İstanbul 2006, s. 433.

⁹⁹ Çamoğlu, Kollektif, s. 36.

¹⁰⁰ Mimaroğlu, S.: Ticaret Hukuku, C. II, Ankara 1972, s. 53.

¹⁰¹ Arslanlı/Domaniç, s. 735.

sebeplerdir”’. Bu tanımların merkezinde ise şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlaşması veya güçleşmesi yer almaktadır.

Her şirket türü için farklı anlam ve öneme sahip olabilen haklı sebep kavramının temelinde, yukarıda belirtildiği üzere dürüstlük kuralı yatmaktadır¹⁰². Haklı sebebin varlığı için ortağın ortaklık ilişkisini sürdürmesinin dürüstlük kuralı gereğince kendisinden beklenilemeyecek derecede zorlaşmış olması gerekir¹⁰³. *Çekilmezlik unsuru* olarak ifade edilen bu durum tüm şirket türleri açısından haklı sebebin en önemli unsurudur¹⁰⁴.

3. Limited Şirketlerde Haklı Sebep

Türk Ticaret Kanunu’nda limited şirketlerde haklı sebeplerin gündeme gelebileceği birden fazla durum vardır. Bunlardan; yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılmasına veya kaldırılmasına ilişkin TTK m. 630/II, çıkmaya ilişkin m. 638/II ve çıkarılmaya ilişkin m. 640/III hükümleri çalışma konumuz dışında kalmaktadır. Çalışma konusu bakımından önem taşıyan düzenleme ise limited şirketin haklı sebeple feshini düzenleyen TTK m. 636/III hükmüdür. TTK m. 636/III hükmünün gerekçesinde¹⁰⁵ dava hakkının işlevinden bahsedilmiş ancak haklı sebeplere örnek verilmemiş ve kavram tanımlanmamıştır.

Limited şirket, sermaye şirketi-şahıs şirketi ayrımında sermaye şirketi olarak nitelendirilmekle birlikte (TTK m.124/II), bu şirket türünde kişisel unsurlar tamamen

¹⁰² Haklı sebep kavramının temelinde dürüstlük kuralı yanında kişilik haklarının korunması ilkesinin de yer aldığı yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 57.

¹⁰³ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar II, s. 578.

¹⁰⁴ Şahıs şirketlerinde, çekilmezlik unsurunun yanında işletme konusunun gerçekleşmesinin en azından önemli ölçüde güçleşmesi de haklı sebebin diğer unsurudur.

¹⁰⁵ TTK Gerekçesi m. 636/III.

dışlanmamıştır. Bu çerçevede limited şirketin sermaye unsurunun daha ağır bastığı karma nitelikli bir yapıya sahip olduğu söylenmektedir¹⁰⁶. Nitekim limited şirkette ortaklar arası ilişkiler şahıs şirketlerinde olduğu gibi önem arz edebilir ve şirketteki güven ortamı ortaklar için ön planda olabilir¹⁰⁷. 6762 sayılı TTK dönemindeki öğretide bir görüşe göre, kollektif şirketlere ilişkin yapılan haklı sebep tanımı, limited şirketler için de örnekseme yoluyla uygulama alanı bulabilir¹⁰⁸. Ayrıca TTK m. 245 hükmünde örnek niteliğinde sayılan haklı sebep hâlleri limited şirketler için de somut olaya uygun düştüğü takdirde geçerlidir¹⁰⁹.

Limited şirketin haklı sebeple feshinde haklı sebebe ilişkin bir tanıma göre¹¹⁰, “doğruluk ve güven kuralları çerçevesinde ortağın ortaklığa devam etmesinin kendisinden beklenememesi” haklı sebeptir. Bu tanımda yine dürüstlük kuralı ve çekilmezlik unsuru¹¹¹ temelinde haklı sebep kavramı ifade edilmiştir. Başka bir tanıma göre haklı sebep, “ortakların şirket sözleşmesindeki amacın gerçekleşmesi için gereken birlikte çalışma iradesinin yok olmasıdır”¹¹². Söz konusu haklı sebep tanımı öğretide yapılan diğer tanımlardan temelde farklılaşmıştır. Yazar haklı sebebin temelinde dürüstlük kuralına ve çekilmezlik unsuruna yer vermeyerek, kavramın temelini “*affectio*

¹⁰⁶ Şener, Limited, s. 10; Çamoğlu, Limited Ortaklık, s. 253; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 514.

¹⁰⁷ Öztürk Dirikkan, H.: Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı, Ankara 2005, s. 29; Giray, s. 200. Nitekim bu özelliğinden dolayı 6762 sayılı mülga TTK döneminde de anonim şirketlerin aksine limited şirketlerde haklı sebeple fesih davası öngörülmüştü. TTK m. 636/III hükmünün gerekçesinde de “şirketin kişisel niteliği göz önünde tutularak” haklı sebeple feshi talep etme hakkının ortaklara tanındığı belirtilmiştir.

¹⁰⁸ Çamoğlu, Kollektif, s. 24.

¹⁰⁹ Yıldırım, s. 12.

¹¹⁰ Şener, Limited, s. 981.

¹¹¹ Çekilmezlik unsurunun haklı sebebin tek unsuru olduğuna dair bkz. Çamoğlu, Limited Ortaklık, s. 251.

¹¹² Giray, s. 198.

societatis” unsuruna dayandırmıştır¹¹³. Son olarak, yukarıda yer verilen¹¹⁴ şirketler hukuku açısından öğretide yapılan haklı sebep tanımları somut olayın şartlarına göre limited şirketler için de dikkate alınabilir.

Limited şirketin feshine sebep olan haklı sebep hâlleri üç başlıkta toplanabilir. Bunlar: çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebeplerdir¹¹⁵. Söz konusu sebepler öğretide bir görüşe göre, objektif ve sübjektif nitelikteki sebepler olarak ayrıma tabi tutulmuştur¹¹⁶. Objektif sebepler söz konusu olduğunda, davacı ortağın kusuru olup olmadığına bakılmazken sübjektif sebeplerde kusur önemli bir unsurdur¹¹⁷.

¹¹³ *Affectio societatis* kavramı hakkında ve kavramın haklı sebeple fesihle birlikte diğer bazı kurumların temelini oluşturduğu yönünde bkz. **Kırca/Kendigelen**, s. 16-19.

¹¹⁴ Bkz. İkinci Bölüm, I, 2.

¹¹⁵ Haklı sebep, kişisel ya da şirketin ekonomik durumundan kaynaklanan sebeplerden doğabileceği gibi diğer ortakların davranışları ya da şirketin kötü yönetiminden de kaynaklanabilir.

¹¹⁶ **Baştuğ**, İ.: Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılma Hakkı, İzmir 1966, s. 48; **Çevik**, O.: Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Ankara 2003, s. 244; **Doğanay**, s. 734; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Kooperatif, s. 851. Objektif nitelikte olan sebepler genellikle ortakların iradesi dışında gelişen olaylardır. Bu olaylar şirketin amacının gerçekleşmesini güçleştiren hâllerdir. Savaş, devalüasyon gibi hâller bu duruma örnek verilebilir. Sübjektif nitelikteki haklı sebepler ise haklı sebebe kusuruyla sebep olmayan ortaklara, dava hakkı tanıyan sebeplerdir. Sübjektif haklı sebepler, ortakların birbirleriyle olan ilişkilerinden, şirket ile ortak arasındaki ilişkilerden veya ortağın kişisel durumundan doğabilir. Ayrıca öğretideki öznel ve nesnel sebepler ayrımı için bkz. **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 254.

¹¹⁷ **Giray**, s. 201; aksi yönde bkz. **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 71.

4. Anonim Şirketlerde Haklı Sebep

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerde haklı sebeplerin gündeme gelebileceği üç hâl vardır. Bunlardan ilki çalışma konumuz dışında kalan ve anonim şirketlerden oluşan şirketler topluluğunu ilgilendiren TTK m. 202/II hükmüdür. İkincisi yine çalışma konumuz dışında kalan ve pay sahiplerinin rüçhan hakkının sınırlandırılmasına ilişkin TTK m. 461/II hükmünde yer almaktadır. Çalışma konusu bakımından önem taşıyan düzenleme ise anonim şirketin haklı sebeple feshini düzenleyen TTK m. 531 hükmüdür.

Anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davasını düzenleyen TTK m. 531 hükmünün gerekçesinde haklı sebebe bazı örnekler verilmişse de gerek maddede gerek madde gerekçesinde haklı sebebin tanımı yapılmamıştır. Daha önce her ne kadar TTK m. 245 hükmünde yer alan tanımdan ve bunun diğer şirket türleri için genel hüküm niteliğinden bahsedilmiş olsa da öğretide anonim şirketlerde durumun daha farklı ele alınması gerektiği kabul edilmektedir¹¹⁸. Nitekim TTK m. 245 hükmünde, haklı sebep kavramı daha çok kişi unsuru temelinde tanımlanmış ve örneklendirilmiştir. Oysa anonim şirket tipik bir sermaye şirketi özelliğini haizdir¹¹⁹. Normatif bir kavram olan haklı sebebin varlığı farklı şirket türlerinde farklılık arz edebileceğinden, haklı sebebin sınırlarını çizerken şahıs şirketleri için doğrudan uygulama alanı bulabilen TTK m. 245 hükmünün anonim şirketler için uygulanmasının şirketin yapısına ters düşeceği düşünülebilir¹²⁰. Ancak haklı sebep kavramının temel unsurunun ve temel ilkelerinin diğer şirket türleriyle benzerlik göstermesinden dolayı TTK m. 245 hükmünden somut olayın şartlarına göre

¹¹⁸ **Tekinalp**, Önemli Sebep, s. 324; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 110; **Çelik**, Çıkarılma, s. 301; **Kaderoğlu**, M.: Anonim Şirketlerin İnfisahı, Ankara 2017, s. 65.

¹¹⁹ Sermaye şirketlerinin tipik örneği olan anonim şirketlerde, ortakların kişiliğinin tamamen geri planda olduğu ve şirketin malvarlıksal bir karakter gösterdiği yönünde bkz. **Baştuğ**, s. 7; **Şehirali Çelik** (**Kırca/Manavgat**), Anonim Şirketler, s. 219.

¹²⁰ **Tekinalp**, Önemli Sebepler, s. 324; **Aker**, s. 118.

anonim şirketlerde haklı sebebi tayin ederken dolaylı da olsa faydalanılmalıdır¹²¹. Ayrıca az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde pay sahipleri arasındaki ilişkiler, şahıs şirketlerine benzeyebildiğinden ve bu durum şirkette kişisel unsurları ön plana çıkardığı için yerine göre TTK m. 245 hükmünden ve şahıs şirketlerindeki ölçütlerden doğrudan faydalanılabilir¹²². Oysa halka açık anonim şirketlerde bu hükümden faydalanılamayacağı gibi kişisel sebepler¹²³ kural olarak haklı sebep oluşturmazlar¹²⁴.

Öğretide yapılan bir tanıma göre¹²⁵ anonim şirketin haklı sebeple feshinde haklı sebep pay sahibinin hak ve menfaatlerini sürekli olarak, ağır ve ciddi şekilde ihlal eden ve dürüstlük kuralı gereğince davacı pay sahibi yönünden ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılan karar, işlem ve davranışlardır. Bu tanıma göre, anonim şirketlerde haklı sebep kavramının iki unsuru kapsadığı görülmektedir. Bunlardan birisi pay sahipliği haklarının sürekli olarak ihlaliyken diğeri ortaklık ilişkisine devamın çekilmez hâle gelmesidir. Kanaatimizce haklı sebebin varlığı için pay sahipliği haklarının ihlal edilmesi zorunlu bir unsur değil, sadece çekilmezlik unsurunu etkileyen bir ölçüttür. Anonim

¹²¹ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 68; **Eriş**, s. 2688; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 375. Hatta sadece TTK m. 245 hükmünden değil, haklı sebebe ilişkin diğer kurumlardaki temel ilkelerden de faydalanılabileceği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 69; aksi yönde bkz. **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 425-426; **Tekinalp**, Ü.: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2020, s. 341. Haklı sebebin unsurlarının anonim şirketlerde tamamen farklı olduğu yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 96.

¹²² **Çamoğlu**, Kollektif, s. 70; **Çelik**, Çıkarılma, s. 296. Aile tipi anonim şirketler payların tümünün aynı aileye mensup kişilere ait olduğu şirketlerdir, bkz. **Kırca**, İ.: “Aile Şirketleri ve Aile Anayasası”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İstanbul 2019, s. 743.

¹²³ Anonim şirketlerde de haklı sebepler temel olarak üç başlıkta toplanabilir. Bunlar: şirkete ilişkin sebepler, çoğunluğunun gücünü kötüye kullandığı durumlar ve kişisel sebeplerdir.

¹²⁴ Halka açık şirketlerde haklı sebepler, ortaklığa ilişkin sebepler ve pay sahipliği haklarının ihlaliyle ortaya çıkan kötüye kullanım durumlarında söz konusu olabilir.

¹²⁵ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 97.

şirkette haklı sebebin söz konusu olması için sermayenin yüzde onunu temsil eden paylara tanınan azınlık haklarının ihlali şart değildir. Nitekim azınlık haklarının çoğunluk karşısında korunması, davanın tek amacı değil, temel amaçlarından birisidir. Bu doğrultuda çoğunluğun gücünü kötüye kullanmadığı, azınlık haklarının dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde ihlal edilmediği bir somut olayda da şirketin feshi için haklı sebepler oluşabilir. Bu sonuç, duruma göre şirkete ilişkin sebeplerden kaynaklanabileceği gibi kişisel sebeplerden de kaynaklanabilir¹²⁶.

II. Haklı Sebebin Takdiri (Kural İçi Boşluğun Doldurulması)

1. Haklı Sebep Kavramının Nispiliği

Haklı sebep kavramının nispi¹²⁷ niteliğinden dolayı kavramın tüm hukuki ilişkilerde geçerli belirli ölçütleri bulunmamaktadır. *Hukuki bir kalıp* olan haklı sebep kavramı, somut olayın özellikleri ile doldurulmakta ve bunun sonucu olarak her somut olayda farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır¹²⁸. Nitekim haklı sebeplerin hukukumuzda hâkimin takdir yetkisi çerçevesinde değerlendirilmesinin sebebi kavramın nispi niteliğinden kaynaklanmaktadır¹²⁹.

Haklı sebebin varlığı her somut olayda ayrıca değerlendirileceğinden, farklı şirket türleri için farklı olgular haklı sebep teşkil edebilir. Başka bir ifadeyle, kollektif şirket

¹²⁶ Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin açılan bir davada, pay sahiplerinin bir araya gelmemesi ve şirketin faal durumda olmaması haklı sebep için yeterli görülmüş ve şirketin feshine karar verilmiştir. Bkz. Bakırköy (3) ATM, 28.02.2019, E. 2017/1118, K. 2019/247, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022).

¹²⁷ Nispi kelimesi, mutlak olmayan, göreceli, değişken anlamlarına gelmektedir, TDK: Sözlükler, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 21.03.2022).

¹²⁸ Çamoğlu, Kollektif, s. 77.

¹²⁹ Arslanlı/Domaniç, s. 735; Çamoğlu, Kollektif, s. 78.

için haklı sebep oluşturan olgu, anonim şirketlerde haklı sebep sayılmayabilir¹³⁰. Dahası aynı şirket türleri için dahi haklı sebepler farklı olgular neticesinde meydana gelebilir¹³¹. Haklı sebebin nispi niteliğinden dolayı şirketin tarihçesi, ortakların sayısı, sermaye yapısı ve büyüklüğü, esas sözleşme hükümleri, şirketin tabi olduğu ülke ve bu ülkenin sosyal yapısı gibi özellikler kavramın içi doldurulurken dikkate alınmalıdır¹³².

2. Haklı Sebebin Takdire Bağlı Oluşu

Haklı sebebin varlığı somut olayın koşullarına göre tespit edilmelidir. Bundan dolayı haklı sebebin kanun koyucu tarafından sınırları net bir şekilde çizilmemiş ve haklı sebebin içeriğinin belirlenmesi hâkimin takdir yetkisine bırakılmıştır¹³³. TMK m. 4 hükmü uyarınca “*Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir*”. Burada haklı sebep kavramından dolayı kanun koyucunun bilinçli bir tercih

¹³⁰ Örneğin, ortaklar arasında güven ilişkisinin yok olması, şahıs şirketlerinde haklı sebep olarak kabul edilirken, bir sermaye şirketi olan anonim şirketlerde kural olarak haklı sebep niteliğinde kabul edilmemektedir.

¹³¹ Örneğin, halka açık bir anonim şirkette kişisel sebepler haklı sebep oluşturmazken, halka kapalı ve az ortaklı bir anonim şirkette kişisel sebepler haklı sebep oluşturabilir.

¹³² Çamoğlu, Limited Ortaklık, s. 253.

¹³³ Arslanlı/Domaniç, s. 746.

olarak bıraktığı kural içi boşluk söz konusudur¹³⁴. Hâkim kendisine takdir yetkisi verilen hâllerde, söz konusu yetkisini kullanarak kural içi boşluğu doldurmaktadır¹³⁵.

Takdir yetkisi “*kanun koyucunun bilerek ve isteyerek, yani bilinçli olarak bıraktığı kural içi (intra legem) boşlukların hukuk kurallarını uygulamakla yükümlü olanlarca, olaydaki özelliklerle toplumdaki ahlaki düşünceler, hukukun birliği, takdir yetkisini tanıyan kuralların amacı, sosyal adalet gibi hususlar göz önünde tutularak ferdileştirilip doldurulması yetkisidir*”¹³⁶. Genel ve soyut nitelikteki hukuk kurallarının somut olaylara uygulanabilmesi için hâkimlere takdir yetkisi verilmiştir¹³⁷. Hâkime takdir yetkisi verilmesi, genel nitelikteki kuralın zamanın şartlarına ve yeni durumlara göre değişen ilişkilere uygulanabilmesini sağlar¹³⁸.

¹³⁴ **Edis**, S.: Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Ankara 1989, s. 132. Kural içi (kanun içi) boşluk, kanunun sınırları içerisinde ele alınan ve çözümlenmeye çalışılan boşluklardır. Bu durumda şekli olarak bakıldığında kanunda düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak bu düzenlemeler genel norm niteliğinde olup, hâkimin takdir yetkisine atıfta bulunur. Hâkim, takdir yetkisine göre hakkaniyet kuralını esas alarak (TMK 4) bu kavramları somutlaştırır, bkz. **İmre**, Z.: Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1980, s. 175; **Kırca**, Ç.: “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama”, AÜHFD 2001, C. I, S. 1, s. 93-94.

¹³⁵ **Oğuzman K./Barlas N.**: Medeni Hukuk, İstanbul 2014, s. 89. Hâkimin takdir yetkisi kapsamında kural içi boşluğu doldurması bir hukuk yaratma değildir. Hâkimin hukuk yaratması gereken hâllerde, kanunda hüküm bulunmamaktadır. Kanun koyucu tarafından düzenlenmesi gerektiği hâlde hüküm bulunmaması kanun boşluğu olarak nitelendirilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Edis**, s. 133 vd.; **Kırca**, Ç., s. 91 vd.

¹³⁶ **Edis**, s. 200.

¹³⁷ **İmre**, s. 208.

¹³⁸ **Edis**, s. 197.

Haklı sebepler değerlendirilirken TMK m. 4 uyarınca hâkim hukuka ve hakkaniyete göre karar verecektir¹³⁹. Hakkaniyet ise “*adaletin özel ve bireyselleştirilmiş veya somutlaştırılmış şeklidir*”¹⁴⁰. Hakkaniyet ilkesine göre karar vermesi gereken hâkim, takdir yetkisini kullanırken somut olayın bütün özelliklerini dikkate alarak yine somut olaya en adil çözüme ulaşmalıdır¹⁴¹. Başka bir ifadeyle, haklı sebebin takdirinde, her somut olaya göre ayrı bir değerlendirme yapılmalı ve somut olay adaleti sağlanmaya çalışılmalıdır¹⁴².

Haklı sebebin her somut olaya göre değişebilmesi ve farklı değerlendirmeye tabi tutulabilmesi, çoğu zaman hukuki güvenlik/öngörülebilirlik ilkeleri ile çelişmektedir¹⁴³. Ancak haklı sebebin bir tanımının, kesin sınırlarının bulunması ve hakkaniyet ilkesi doğrultusunda somut olaya göre değerlendirilmemesi hâllerinde, haksız sonuçlar meydana gelebilecek ve adaletin sağlanmasından uzaklaşılabilecektir. İşte bu yüzden haklı sebep hâllerinde somut olay adaletinin sağlanması ilkesi, hukuki

¹³⁹ Hakkaniyet, hâkimin takdir yetkisini nasıl kullanacağına ilişkin kanun koyucu tarafından öngörülen temel bir ilkedir.

¹⁴⁰ **İmre**, s. 109.

¹⁴¹ **Seliçi**, s. 186; **Oğuzman/Barlas**, s. 93.

¹⁴² **Çamoğlu**, Kollektif, s. 97. Hâkimin takdir yetkisinin kapsamına ilişkin bkz. **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 9.

¹⁴³ Hukukî öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin hukukun gerektirdiği şeyi önceden bilmelerine ve buna göre davranışlarını şekillendirmelerine yardımcı olur. Kararların kestirilebilir olması hukuksal işlemlerde tesadüfün ve keyfiliğin önlenmesi hukuki güvenlik ve belirlilik/öngörülebilirlik ilkeleri ile sağlanmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Özkök**, G.: “Hukuki Belirsizlik Problemi Üzerine”, AÜHFD 2002, C. LI, S. 2, s. 1-18.

güvenlik/öngörülebilirlik ilkelerine üstün gelmekte ve hâkim somut olayın ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak kararını vermektedir¹⁴⁴.

3. Haklı Sebebin Takdirinde Zorunlu Unsur: Çekilmezlik

Yukarıda haklı sebep kavramına ilişkin açıklanan tanımlarda çekilmezliğin esas unsur olarak kabul edildiğine değinmiştik¹⁴⁵. Çekilmezlik, sürekli nitelikteki hukuki ilişkilerin dürüstlük kuralı gereğince sona erdirilmesine sebep olan bir kavramdır¹⁴⁶. Bu doğrultuda anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshinde, haklı sebebin gerçekleşmesindeki temel değerlendirme ölçütü, dürüstlük kuralı gereği davacıdan ortaklık ilişkisine devam etmesinin kendisinden beklenilemeyecek kadar çekilmez hâle gelip gelmediğidir. Dolayısıyla hâkim somut olayda, şirketin feshi için haklı sebep oluşturduğu iddia edilen olguları değerlendirirken mutlaka çekilmezlik unsurunu dikkate almalıdır¹⁴⁷.

Haklı sebeple fesih davasında haklı sebebin ulaşması gereken ağırlığa ilişkin öğretide farklı görüşler vardır. Bunlardan birine göre, şirketin feshine sebep olacak nitelikte olmayan sebepler, alternatif çözümler için haklı sebep oluşturabilir¹⁴⁸. Söz konusu görüşün temelinde, hâkime alternatif çözümlere karar verme yetkisi tanınmasının

¹⁴⁴ **Seliçi**, s. 187; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 340. Ancak somut olay adaleti sağlanmaya çalışılırken hâkim tarafından, söz konusu ilkelerin bir gereği olarak, o zamana kadar ortaya konulan olay grupları da göz önünde bulundurulmalıdır.

¹⁴⁵ Bkz. s. İkinci Bölüm, I.

¹⁴⁶ **Erdem**, s. 105.

¹⁴⁷ **Altay**, S.: Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler, İstanbul 2009, s. 673; **Çelik**, Fesih, s. 583; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 250.

¹⁴⁸ **Tekinalp**, Usuli Sorunlar, s. 218; **İlbasımış Hızlısoy**, s. 80; **Çelik**, Çıkarılma, s. 301; **Erdem**, s. 102, 227; **Sulu**, s. 122; **Tekinalp (Çamoğlu/Poroy)**, Ortaklıklar II, s. 350; **Atilla**, s. 21; **Bahtiyar**, M.: Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2021, s. 372.

haklı sebebin takdirini etkilediği ve haklı sebebin kapsamını genişlettiği düşüncesi yatmaktadır. Dolayısıyla çekilmezlik unsurunun değerlendirilmesi de bu kapsamda genişlemektedir. Karşı görüşe göre ise, haklı sebeple fesih davasının kabulü için ileri sürülen sebeplerin şirketin feshini gerektirecek ağırlıkta olması gerektiği, ancak bu durumda haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilmektedir¹⁴⁹. Söz konusu görüş kapsamında, fesih yerine alternatif çözümlerin uygulanabilmesi için dahi şirketin feshini gerektirir nitelikte haklı sebebin takdiri gerekmektedir. Yargıtay da anonim şirketin feshi davasına ilişkin bir kararında bu esası benimsemiştir¹⁵⁰. Kanaatimizce de davanın kabulü için haklı sebebin ağırlığı şirketin feshini gerekli kılmalıdır. Nitekim TTK m. 531 ve m. 636/III hükümleri haklı sebebin varlığında şirketin feshinin talep edilebileceğini düzenlemekte ve söz konusu kurum fesih davası olarak kanunda yer almaktadır¹⁵¹.

Anonim şirketlerde azınlık pay sahipleri ve limited şirketlerde ortaklar açısından çekilmezlik unsuru, her somut olaya göre hakkaniyet ilkesi dikkate alınarak hâkim

¹⁴⁹ **Ayan**, Fesih, s. 2264; **Mineliler**, Fesih, s. 109-110; **Taşdelen**, s. 239; **Ayoğlu**, Fesih, s. 223; **Erdem**, E.: “Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XXVII, Ankara 2013, s. 49; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 72, 121, 125; **Ulusoy**, Çıkarılma, s. 99; **Kervankıran**, E.: Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, Ankara 2015, s. 49; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 246; **Şener**, Limited, s. 1003; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2427-2428; **Erten**, C.: “Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, UMD 2019, C. VII, S. 13, s. 197; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 251; **Yiğit**, İ.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Fesih Dışındaki Çözüm Yollarının Uygulanmasında Kararı Veren Mahkemenin Rolü”, Yürürlüğünün 8. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, İstanbul 2020, s. 145; **Gencer**, s. 152.

¹⁵⁰ Y. 11. HD, 30.05.2017, E. 2016/4639, K. 2017/3180, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

¹⁵¹ TTK m. 531 hükmünün gerekçesinde bu husus, “*şirketin feshini haklı kılan sebeplerin varlığına rağmen*” gerekli şartların varlığı hâlinde mahkemenin fesih yerine alternatif çözümlere karar verebileceğinin belirtilmesiyle açıklığa kavuşturulmaktadır.

tarafından takdir edilecektir (TMK m. 4). Hâkim çekilmezlik unsurunun takdirinde, şirket türünü ve tipini, şirketteki menfaatler dengesini de göz önünde bulunduracaktır¹⁵². Yine hakların ihlali, bu ihlallerin ağırlığı, kusur, zarar, son çare ilkesi, şirketin içinde bulunduğu ekonomik koşullar da çekilmezliğin takdirinde dikkate alınmalıdır. Son olarak, hâkimin çekilmezlik unsurunun takdirinde yapacağı değerlendirme objektif ölçütlere dayalı olmalıdır¹⁵³. Başka bir ifadeyle hâkim, olguların objektif olarak davacı açısından çekilmezlik oluşturup oluşturmadığına yönelik bir değerlendirme yapacaktır¹⁵⁴. Haklı sebebin takdirinde çekilmezlik unsurunun sübjektif ölçütlere dayalı değerlendirilmesi söz konusu değildir. Ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılan olguların nesnel bir şekilde değerlendirilmesi gerekir.

Önemle belirtmek gerekir ki, şirketin feshi için haklı sebebin takdiri, aslında çekilmezlik unsurunun takdiri anlamına gelmektedir. Şirketin feshi için ileri sürülen sebeplerin haklı sebep niteliği taşıması, davacı ortak/ortakların şirkette ortak olarak devam etmelerinin dürüstlük kuralı gereğince kendilerinden beklenememesine bağlıdır. Bu yüzden de haklı sebeple fesih davasında haklı sebep ve çekilmezlik iç içe geçmiş kavramlardır. Bunun sonucu olarak uyuşmazlık konusu olguların davacılar açısından ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılmadığı hâllerde hâkim, haklı sebeple fesih davasını

¹⁵² **Seliçi**, s. 197; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 69; **Yıldırım**, s. 142, 143; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 342; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 617. Çekilmezliğin objektif ve makul ölçüler içerisinde belirlenmesi gerektiği yönündeki İsviçre Federal Mahkemesi kararı (Grümser Kararı, ATF 126 III 266) için bkz. **Yasaman**, Haklı Nedenle Fesih, s. 723.

¹⁵³ **Seliçi**, s. 197; **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 69; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 344; **Erdem**, s. 104.

¹⁵⁴ Objektif ve sübjektif olarak iki yönlü bir değerlendirme yapılması gerektiği yönünde ayrıntılı olarak bkz. **Altınok Ormancı**, s. 144-163.

esastan reddedecek, çekilmezliğin gerçekleşmesi hâlinde ise somut olaya göre alternatif çözümlerden birine ya da şirketin feshine karar verecektir¹⁵⁵.

4. Haklı Sebebin Takdirinde Yararlanılacak Hususlar

A. Pay Sahiplerinin Haklarının İhlali ve Süreklilik

Öğretideki bir görüşe göre, anonim şirketlerde haklı sebep kavramının unsurlarından birisi de pay sahipliği haklarının ihlalidir¹⁵⁶. Katıldığımız karşı görüşe göre ise gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi haklı sebep kavramının bir unsuru değildir¹⁵⁷. Pay sahiplerinin haklarının ihlali ancak somut olayın şartlarına göre haklı sebep hâlleri arasında yer almaktadır¹⁵⁸. Söz konusu ihlaller, sermaye şirketi olan anonim ve limited şirketlerde çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasından kaynaklanan durumlardır¹⁵⁹.

Anonim şirketlerde azınlığı oluşturan pay sahiplerinin limited şirketlerde ise ortakların çoğunluk ile çatışması durumu haklı sebep için yeterli değildir¹⁶⁰. Çoğunluk ve azınlık arasındaki çatışmaların haklı sebebi oluşturabilmesi için öncelikle bu çatışmaların çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasından, başka bir ifadeyle ortakların meşru hak ve

¹⁵⁵ İstanbul (13) ATM, 20.12.2018, E. 2017/760, K. 2018/1202, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022).

¹⁵⁶ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 113.

¹⁵⁷ **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 6.

¹⁵⁸ Süreklilik de haklı sebep için bir unsur değildir. Hak ihlallerinin sürekliliği ancak fesih için tek başına yeterli olmayan olgular için aranabilir, bkz. **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 7.

¹⁵⁹ **Yıldırım**, s. 202; **Erdem**, s. 103; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 617.

¹⁶⁰ **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 425; **Yıldırım**, s. 214.

menfaatlerinin ihlalden kaynaklanması gerekir¹⁶¹. Çoğunluğun gücünü kötüye kullandığı durumların tespitinde ise dürüstlük kuralı hâkime yol gösterecektir¹⁶².

Hâkim, haklı sebepleri takdir ederken çoğunluk tarafından gücün kötüye kullanılması hâllerinde iki hususu göz önünde tutacaktır. Bunlardan ilki, kötüye kullanım sonucu gerçekleşen hak ihlallerinin ağırlığıdır. Söz konusu hak ihlalinin ağırlığı yine hâkimin takdir yetkisi kapsamında her somut olaya göre tüm özellikler dikkate alınarak belirlenecektir. Göz önünde tutulacak diğer husus ise, hak ihlallerinin sürekli nitelikte gerçekleşip gerçekleşmediğidir¹⁶³. Süreklilik niteliği gereği somut olayın şartlarına göre hâkim tarafından ihlalin ağırlığıyla birlikte takdir edilecektir¹⁶⁴. Çoğunluk gücünün kötüye kullanımı sonucunda gerçekleşen ve süreklilik arz eden ağır hak ihlalleri, ortaklık ilişkisinin sürdürülmesini çekilmez hâle getirdiğinde fesih için haklı sebep söz konusu olacaktır.

B. Kusur

Haklı sebebin kusur ile ilişkisi, haklı sebebi oluşturan olguların kusurdan kaynaklanmasının gerekip gerekmediği ve davacıların haklı sebebin oluşmasında kusursuz olmasının gerekip gerekmediği şeklinde olmak üzere iki yönlüdür. Genelde çoğunluğun kusurlu davranışlarıyla haklı sebepler meydana gelse de haklı sebebin varlığı

¹⁶¹ Yıldırım, s. 214; Şahin, Haklı Sebep Fesih, s. 114.

¹⁶² Çelik, Çıkarılma, s. 300.

¹⁶³ İhlal, sistematik olarak gerçekleştirilen yönetim politikasının ürünü olmalıdır. Süreklilik, hem zaman yönünden süreklilik ve ihlalin tekrarlanması hem de birden fazla ihlalin bağlantılı bir şekilde gerçekleşmesi anlamına gelmektedir, bkz. Şahin, Haklı Sebep Fesih, s. 120.

¹⁶⁴ Şahin, Haklı Sebep Fesih, s. 119. Hâkimin takdir yetkisini kullanırken dikkate alacağı hususları da takdir yetkisi kapsamında değerlendirmesi, haklı sebep kavramı açısından hâkimin rolünün ne denli fazla olduğunu göstermektedir.

için kusur şart değildir¹⁶⁵. TTK m. 531 ve m. 636/III hükümlerinde de haklı sebebin varlığı kusur şartına bağlanmamıştır. Ayrıca TTK m. 245/I-d düzenlemesi dikkate alındığında kanun koyucunun şahıs şirketlerinde dahi açık bir şekilde kusur şartını aramadığı anlaşılmaktadır¹⁶⁶. Nitekim çoğunluğun kusurlu davranışlarının varlığını aramak, haklı sebep teşkil eden olguların kapsamını oldukça daraltmak anlamına gelir. Bu da haklı sebeple fesih kurumunun temel amaç ve işlevleriyle bağdaşmaz. Sonuç olarak haklı sebebin kusur ile ilişkisinin ilk yönünde, haklı sebebi oluşturan olguların kusurdan kaynaklanması gerekmemektedir¹⁶⁷.

Davacının kusurunun haklı sebeple fesih davası açmasına engel olup olmayacağına ilişkin öğretideki hâkim görüşe göre, davacının kusurlu olması durumunda kural olarak haklı sebeple fesih davası açılması dürüstlük kuralına aykırıdır¹⁶⁸. Başka bir ifadeyle, haklı sebep davacı ortağın kusurlu davranışlarıyla meydana gelmişse ortağın bu sebebe dayanması hakkın kötüye kullanılmasıdır¹⁶⁹. Yargıtay'ın verdiği kararlar da bu

¹⁶⁵ **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 61, 62; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 80; **Yıldırım**, s. 249; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 360; **Çelik**, Çıkarılma, s. 303; **Erdem**, s. 226.

¹⁶⁶ TTK m. 245/I-d bendine göre “Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi” hâlleri şirketin feshi için haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

¹⁶⁷ Ancak ortağın kusurlu davranışlarıyla şirketin feshine sebep olması hâlinde, diğer ortakların fesihten kaynaklanan zararlarını ödemekle yükümlü olduğu yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 84.

¹⁶⁸ **Öçal**, A.: “Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararıyla Sona Erdirilmesi”, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Ankara 2003, s. 224; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 82; **Ulukaya**, s. 144; **Eriş**, s. 2689; **Şener**, Limited, s. 995; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar II, s. 579; **Gencer**, s. 145; aksi görüş için bkz. **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 61-62; **Çelik**, Çıkarılma, s. 303.

¹⁶⁹ TTK m. 245/II hükmünde kendisinde fesih sebebi doğmuş ortağın dava hakkının olmadığı belirtilmiştir. Dikkat etmek gerekir ki haklı sebebin oluşumunda kusurlu olan ortak davayı açamasa da kusuru bulunmayan diğer ortaklar söz konusu haklı sebebe (kişisel sebepler haricinde) dayanabilecektir.

yöndedir¹⁷⁰. Ancak istisnai olarak dürüstlük kurallarının izin verdiği ölçüde kendi kusuruyla haklı sebebi oluşturan ortak bu sebebe dayanabilir¹⁷¹. Haklı sebebin birden fazla olguya dayandığı hâllerde ise, davacı ortağın bu olguların hepsinde kusurunun olmadığı durumlarda da fesih davası açabilmesi gerekir¹⁷². Yine haklı sebebin oluşumu birden fazla ortağın kusurundan kaynaklanmışsa ve davacı ortağın kusuru daha azsa fesih davasının açılabilmesi gerekir¹⁷³.

Başka bir görüşe göre, davacı pay sahipleri kusurlu olsalar dahi kural olarak haklı sebeple fesih davasını açabilirler¹⁷⁴. Bu görüşe göre, hakkın kötüye kullanılması durumu istisnadır. Kanaatimizce de anonim şirketlerde, davacı ortağın haklı sebebe dayanması kusuru olsa bile mümkün olmalı ve istisnai bir durum olmamalıdır¹⁷⁵. Nitekim kusurlu ortağın dava hakkını reddedersek işleyiş bozukluğuna uğramış bir şirketin devamını kabul

¹⁷⁰ Y. 11. HD, 24.09.2018, E. 2016/14644, K. 2018/5608; Y. 11. HD, 24.12.2014, E. 2014/11752, K. 2014/20346 (Eriş, s. 3122); Y. 11. HD, 13.06.2016, E. 2015/11340, K. 2016/6490, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022). Yargıtay anonim şirketin haklı sebeple feshi davasına ilişkin 28.03.2019 tarihli bir kararında, haklı sebeplerin ortaya çıkmasında davacı ortakların kendi eylem ve işlemlerinin katkısının bulunmaması gerektiğini belirterek; şirketin faal olmaması, gelir elde edememesi ve genel kurulun toplanamaması gibi iddiaların davacıların yönetim kurulu üyesi olduğu döneme ait olmasından dolayı iyi niyet kurallarına aykırı olduğu tespitinde bulunmuştur, bkz. Y. 11. HD, 28.03.2019, E. 2017/3460, K. 2019/2407 (Yayımlanmamıştır).

¹⁷¹ Çamoğlu, Kollektif, s. 83.

¹⁷² Çamoğlu, Takdir Yetkisi, s. 8; Çamoğlu, Limited Ortaklık, s. 253.

¹⁷³ Çelik, Çıkarılma, s. 303; Şener, Limited, s. 995.

¹⁷⁴ Sümer, Azınlık Hakkı, s. 61-62; Çelik, Fesih, s. 571; Hanağası, Değerlendirme, s. 221. İhtilafların kalıcı hâle gelmesi durumunda azınlığın kusurunun davayı açmasına engel olmaması gerektiği yönünde bkz. Aker, s. 119-120.

¹⁷⁵ Yargıtay'ın aksi yönde kararları için bkz. Y. 11. HD, 28.03.2019, E. 2017/3460, K. 2019/2407 (Yayımlanmamıştır); Y. 11. HD, 09.11.2009, E. 2009/7704, K. 2009/11578; Y. 11. HD, 24.01.2006, E. 2004/14091, K. 2006/502; Y. 11. HD, 15.04.2005, E. 2003/9602, K. 2004/4076 (Eriş, s. 3127, 3131, 3132).

etmiş olabileceğimiz gibi fesih davası sonucunda kusurlu davacıyı şirketten çıkarmak dururken onun şirketten çıkması için payını devretmesini beklemek şirket menfaatine aykırı olabilir¹⁷⁶. Ancak limited şirketlerde gerek sözleşmesel çıkarılma gerek haklı sebeple çıkarılma kurumlarının varlığını göz önünde bulundurduğumuzda söz konusu görüşe bu şirket türü için katılmamaktayız.

Davacının ve davalının birlikte kusurlu olduğu hâllerde ise, haklı sebeple fesih davası kural olarak açılabilir¹⁷⁷. Ancak davacının müterafik kusurunun bulunmasının bazı sonuçları vardır. Bunlardan biri, hâkimin haklı sebebin oluşumunu değerlendirirken dikkate alması gereken hususlardan birisi olan kusurun, davacı taraf için çekilmezlik iddiasını zayıflatan bir rol oynamasıdır¹⁷⁸. Bir diğer sonuç ise, özellikle az ortaklı anonim ve limited şirketlerde müterafik kusur söz konusu olduğunda daha az kusuru bulunan davacı ortağın alternatif çözüm olarak şirketten çıkarılmasının daha uygun bir çözüm olmasıdır¹⁷⁹.

¹⁷⁶ Anonim şirketlerde pay sahibinin haklı sebeple çıkarılması davası düzenlenmemiştir. Pay sahibinin şirketten çıkarılması fesih davası hariç, iki hâlde söz konusudur. Bunlardan birisi şirketlerin birleşmesi hâlinde zorunlu ayrılma akçesi öngörülmesiye (TTK m. 141/II), diğeri ise şirketler topluluğunda hâkim şirketin belli şartlarda azınlığın paylarını satın alması (TTK m. 209) hâlidir. Birleşme yoluyla azınlığın çıkarılması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Ulusoy**, Çıkarılma, s. 85-96.

¹⁷⁷ Ancak davacının kusuru daha fazla ise dava hakkının kaybedileceğine ilişkin bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 361; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 66. Müterafik kusur hâlinde de davanın açılmayacağı yönünde bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 350.

¹⁷⁸ **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 8; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 251. Borçlar hukuku sözleşmeleri için aynı yönde bkz. **Seliçi**, s. 198.

¹⁷⁹ İstanbul Anadolu (7) ATM, 7.02.2018, E. 2013/711, K. 2018/30, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022); Y. 11. HD, 09.11.2009, E. 2009/7704, K. 2009/11578 (**Eriş**, s. 3127, 3131, 3132).

Haklı sebeple fesih davasında davalı şirketin (çoğunluğun) kusurunun bulunması hâkimin haklı sebebi takdir ederken dikkate alması gereken hususlardan birisidir. Haklı sebep oluşturduğu iddia edilen olguların kusura dayalı olması ve davacının kusursuz olması durumu haklı sebebin varlığına yönelik hâkimin takdirini olumlu yönde etkileyecektir¹⁸⁰. Hâkimin bu yöndeki takdirini haklı sebebin varlığına yönelik etkileyecek bir diğer husus ise kusurun ağırlığıdır. Davalı şirketin kusurunun ağırlığı arttıkça, davacı şirket ortağı/ortakları için çekilmezlik unsuru da ağırlaşacaktır¹⁸¹.

Davacı ortağın kusurlu olması hâlinde ise tek başına kusurlu olup olmaması, müterafik kusur hâlinde hangi tarafın kusurunun daha ağır bastığı, davacının kusurunun çekilmezlik unsurunu nasıl etkilediği gibi hususların hâkim tarafından haklı sebep takdir edilirken dikkate alınması gerekir¹⁸².

Son olarak, kusurun haklı sebebin takdirinde etkisi anonim ve limited şirketler için farklılık arz edebilir. Hatta bu farklılık aynı şirket türleri içindeki farklı tipler açısından da söz konusu olabilir. Şahıs şirketlerinde kasten ve ağır ihmalle yapılan davranışlar, bu şirketlerin temelini oluşturan ortakların birbirine olan güven duygusunu zedeleyeceği için haklı sebebin takdirinde önemli bir yer tutar¹⁸³. Dolayısıyla kişi unsurunun ön planda

¹⁸⁰ Y. 11. HD, 27.03.2014, E. 2013/16211, K. 2014/6004, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022).

¹⁸¹ Çamoğlu, Takdir Yetkisi, s. 8; Çamoğlu, Limited Ortaklık, s. 253.

¹⁸² Haklı sebebin varlığı için kusur gibi zarar da zorunlu bir unsur değildir. Ancak zarar, hâkimin haklı sebebi takdir ederken ve özellikle kusurla birlikte göz önünde bulunduracağı hususlardan birisidir. Yönetimin aldığı/almadığı kararlar sonucunda pay sahipleri doğrudan ya da dolayısıyla zarara uğrayabilir. Yine başka bir ortağın davranışları sonucu şirket ya da ortaklar zarara uğrayabilir. Haklı sebebi oluşturduğu iddia edilen olgular zarara sebebiyet vermişse söz konusu zararın ağırlığı hâkimin çekilmezlik unsuruna ilişkin takdir yetkisini kullanırken göz önünde bulunduracağı hususlardandır.

¹⁸³ Çamoğlu, Kollektif, s. 84.

olduğu limited şirketlerde ve aile tipi anonim şirketlerde kusurun haklı sebebin takdirinde etkisi oldukça önemli olabilir.

C. Son Çare İlkesi

Anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi, son çare (*ultima ratio*) olarak kabul edilmektedir¹⁸⁴. Son çare ilkesi gereğince, fesih yerine öncelikle diğer çözümlerin uygulanması gerekir¹⁸⁵. Bu gereklilik çerçevesinde son çare ilkesinin söz konusu davaya ilişkin iki yönü bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bu dava açılmadan önce çözümü sağlayabilecek diğer kanuni veya varsa sözleşmesel yollara başvurulmasıdır¹⁸⁶. Bu durum davanın tali nitelikte olup olmaması ile ilgilidir¹⁸⁷. Nitekim davanın tali nitelikte olması hâlinde, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen diğer imkânlarla başvurulması dava şartı olmakta ve fesih ikincil nitelik arz etmektedir¹⁸⁸. Feshin son çare olması ilkesinin bu davadaki diğer yönü ise haklı sebeplerin varlığının kabulü hâlinde hâkimin vereceği

¹⁸⁴ **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 160; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 254; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 235; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 64; **Çağlar/Kaşak**, s. 665; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 255. Bu ilke sebebiyle fesih davasının, olağanüstü bir hukuki yol olarak nitelendirilmesine ilişkin bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 55; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2420.

¹⁸⁵ Son çare ilkesinin, fesih yerine öncelikle başka hukuki yollara başvurulmasını gerekli kılarak, şirket tüzel kişiliğinin ve şirkete yatırım yapan kurucu pay sahiplerinin şirketin devamı yönündeki menfaatlerini koruduğu ve aynı zamanda menfaatler dengesinin sağlanması açısından da güvence olduğu yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 325.

¹⁸⁶ **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 74; **Yıldırım**, s. 62; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 326; **Erdem**, s. 229; **Şener**, Limited, s. 1003.

¹⁸⁷ Fesih davasının tali niteliği, feshin son çare olması (*ultima ratio*) ilkesinin bir görünüm biçimidir. Bu ilkeyle birlikte ortaklığın doğrudan doğruya tehdit altında olması sakıncasının ortadan kalktığına dair bkz. **Tekinalp**, Önemli Sebep, s. 322.

¹⁸⁸ **Tekinalp**, Önemli Sebep, s. 322. Anonim şirketlerde davanın ikincil niteliğine ilişkin bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 326-335; **Tekinalp**, Usuli Sorunlar, s. 214; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 254-256; **Erdem**, s. 229-233; limited şirketlerde davanın ikincil niteliğine ilişkin bkz. **Yıldırım**, s. 61-65.

karara ilişkindir. Nitekim son çare ilkesi gereğince, hâkim fesih yerine alternatif çözümlerin uygulanabilme imkânını araştırarak ve duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir çözüm varsa kararını bu yönde verecektir¹⁸⁹. Açıklamalardan anlaşılacağı üzere, davanın tali nitelik taşıyıp taşımadığı, fesih davasının dava şartı niteliğinde bir önkoşula bağlanıp bağlanmadığıyla ilgili bir sorunken; son çare olma ise dava sonunda verilecek nihai karara ilişkindir¹⁹⁰.

Hâkimin haklı sebebi takdir ederken göz önünde bulunduracağı hususlar kapsamında bizi ilgilendiren, son çare ilkesinin davanın tali niteliğine ilişkin yönüdür. Nitekim haklı sebeple fesih davası açılmadan önce diğer hukuki yollara başvurunun zorunlu olup olmadığı sorusunun cevaplanması gerekmektedir¹⁹¹. Kanunda haklı sebebin varlığı dışında bir şarta bağlanmayan fesih davası bağımsız bir dava hakkıdır¹⁹². Dolayısıyla fesih davası öncesinde diğer hukuki imkânların kullanılmış olması zorunluluk oluşturmamakta ve haklı sebeple fesih davasının tali niteliğinden söz etmek

¹⁸⁹ **Yasaman**, H., “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’ndan Hâkimin Genişleyen Rolü”, BATİDER 2009, C. XXV, S. 4, s. 92. Alternatif çözümlerle ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bkz. **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 13-18.

¹⁹⁰ **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2427; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 67.

¹⁹¹ Yönetim kurulu üyelerine/müdürlerle karşı sorumluluk davası, genel kurul kararlarının butlanının tespiti davası ve genel kurul kararlarının iptali davası haklı sebep oluşturduğu iddia edilen olguların çözümünde ilk akla gelen hukuki yollardır.

¹⁹² **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 66.

mmkn grlmemektedir¹⁹³. Söz konusu davanın tali niteliğini kabul etmek; davayı geciktirir, zararı büyütür ve haklı sebeple fesih kurumunun amacına aykırıdır¹⁹⁴.

Her ne kadar fesih davası tali nitelikte olmasa da son çare ilkesi kapsamında, haklı sebebi bertaraf edebilecek diğer hukuki yollara başvurulmuş olup olmadığı haklı sebebin takdirinde göz önünde bulundurulacak hususlardan olup haklı sebep kavramının iinin doldurulmasında dikkate alınacaktır¹⁹⁵. Diğer hukuki yollara başvurulmamış olması tek başına dayanılan olguların haklı sebep oluşturmasına engel olmamakla birlikte başka çözüm yolları olmasına rağmen bu yollara başvurulmaması hâkimin haklı sebebi takdirini olumsuz etkiler¹⁹⁶. Somut olayda haklı sebebi bertaraf edecek başka yollar varsa ve dürüstlük kuralı gereğince davacıdan bu yollara başvurması beklenebiliyorsa, ortaklık ilişkisinin sürdürülmesi çekilmezlik düzeyine ulaşmayacağından haklı sebep söz konusu

¹⁹³ **elik**, Fesih, s. 577; **Oruç**, s. 215; **şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 75; **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 428; **Hanağası**, Değerlendirme, s. 235-236; **Erdem**, s. 230; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 343; **Atilla**, s. 22; aksi yönde bkz. **Yasaman**, Haklı Nedenle Fesih, s. 713; **ağlar/Kaşak**, s. 665; **şener**, Limited, s. 1003; **Gencer**, s. 147. Haklı sebeple feshin son çare olmasının diğer hukuki yollarla fesih arasındaki yarışma ihtimalini ortadan kaldırmadığı yönünde bkz. **Altınok Ormancı**, s. 126. Limited şirketlerde haklı sebeple çıkma ve çıkarılma kurumlarının varlığından dolayı davanın taliliğinin anonim şirketlerden farklılaştığı yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 10.

¹⁹⁴ **Tekinalp (Poroy/amoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 352; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 337-338. Davanın tehdit aracı olarak kullanılabilmesinin engellenmesi için söz konusu hukuki yollara başvurulmuş olmasının dava şartı olması gerektiği yönünde bkz. **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 476-477.

¹⁹⁵ **amoğlu**, Kollektif, s. 99; **şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 327; **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 192; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 255; **amoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 67; **Erdem**, s. 230; **Kayhan**, M.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası, Ankara 2021, s. 65.

¹⁹⁶ Davacı taraftan diğer yollara başvurmasının dürüstlük kuralı gereğince beklenip beklenmeyeceğinin hâkim tarafından değerlendirilmesi gerekir.

olmaz¹⁹⁷. Başka bir ifadeyle, somut olaydaki haklı sebep iddiasına temel olan olgu bu durumda şirketin feshini adil gösterecek düzeyde haklı sebep niteliğine kavuşamamış olur¹⁹⁸.

Sonuç olarak, fesih davası öncesinde diğer hukuki yollara başvurulması dava şartı olmamakla birlikte somut olayda çözümü sağlayabilecek nitelikteki yollara başvurulması haklı sebeple fesih davası açısından önemlidir. Hâkim, son çare ilkesi gereğince uyuşmazlığı ortadan kaldıracak ya da soruna çözüm getirecek diğer yollara başvurulup başvurulmadığını dikkate alarak haklı sebebi takdir edecektir.

D. Menfaatler Dengesi

Haklı sebeple fesih davasının işlevlerinden birisi de şirketteki menfaatler dengesini sağlamaktır¹⁹⁹. Nitekim çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasına karşı azınlığı koruma amacının temelinde azınlık ile çoğunluğun menfaatlerinin dengelenmesi yer almaktadır. Bundan dolayı haklı sebebin hâkim tarafından takdirinde göz önünde bulundurulması gereken en önemli hususlardan birisi de şirketteki menfaatler dengesidir²⁰⁰. Eklemek gerekir ki menfaatler dengesi sadece haklı sebebin takdirinde değil, haklı sebebin kabulü hâlinde verilecek kararda da dikkate alınmalıdır²⁰¹. Hâkim fesih ya da alternatif çözümler

¹⁹⁷ Şahin, Haklı Sebeple Fesih s. 327; Yıldırım, s. 68. Diğer yollara başvuru yerine doğrudan bu yola başvurulmasının fesih davasını baskı aracına dönüştürebileceği yönünde bkz. Çamoğlu, Yargıtay Kararları, s. 67.

¹⁹⁸ Çamoğlu, Kollektif, s. 99; aksi yönde bkz. Çelik, Çıkarılma, s. 293.

¹⁹⁹ Yıldırım, s. 39; Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 51; Erdem, s. 16.

²⁰⁰ Arslanlı/Domaniç, s. 746; Çamoğlu, Kollektif, s. 98; Güven, s. 43; Yıldırım, s. 133, 143; Erdem, s. 217.

²⁰¹ Oruç, s. 220; Çelik, Fesih, s. 576; Şener, Limited, s. 1007.

arasından yapacağı seçimde menfaatler dengesini sağlayacak şekilde karar vermeye çalışmalıdır²⁰².

Haklı sebeple fesih davasında, menfaat sahipleri şirket türüne ve yapısına göre değişiklik göstermekte ve somut olayın şartlarına göre çeşitlilik gösterebilmektedir²⁰³. Böylece menfaat sahiplerine azınlık ve çoğunluğun yanında; şirket yönetimi, çalışanlar, alacaklılar, özellikle anonim şirketlerde tahvil sahipleri ve kamu da dâhil olabilmektedir²⁰⁴. Söz konusu tarafların bu davada temelde iki ayrı menfaati mevcuttur. Bunlardan biri azınlık pay sahiplerinin ya da şirket ortağının şirketin feshi yönündeki menfaatleriyken, diğeri ise başta şirket olmak üzere tüm ilgililerin şirketin devamı yönündeki menfaatleridir²⁰⁵. Bu menfaatlerden hangisine öncelik verileceği, başka bir ifadeyle, davacı ortakların bireysel menfaatlerine mi yoksa şirkete ilişkin çoklu menfaatlere mi öncelik verileceği sorusu gündeme gelmektedir²⁰⁶. Kural olarak çatışan menfaatler eşit değerde kabul edilse de²⁰⁷ haklı sebep kavramının niteliği gereği bu soruya

²⁰² Böylece gerek azınlığın gerek şirket çalışanlarının menfaatlerini olabildiğince az zarara uğratacak çözüm yolunun tercih edilmesi mümkündür.

²⁰³ **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 62.

²⁰⁴ **Tekinalp**, Önemli Sebeplerle Fesih, s. 326; **Şehirli Çelik**, F.: Anonim Şirketlerde Çıkar Çatışmaları Ekseninde Şirket Ele Geçirmelerine Karşı Önlemler, Ankara 2008, s. 19; **Yıldırım**, s. 141; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 130; **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 47; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 617. Şirket çalışanları yanında ortaklar dışındaki ilgili kişilerin de menfaatlerinin gözetilmesi gerektiği yönündeki Grümser Kararı için bkz. **Yasaman**, Haklı Nedenle Fesih, s. 723.

²⁰⁵ Sadece davacının değil onunla aynı durumdaki bütün azınlığın menfaatlerinin değerlendirilmesi gerektiği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 70.

²⁰⁶ Şirket yapısı içerisinde bir yandan bireysel menfaatlerin korunması ve ortakların taleplerinin karşılanması beklentisi, diğer yandan şirketin kurumsal yapısını ve devamlılığını sürdürebilmesi ihtiyacı söz konusudur, bkz. **Şehirli Çelik**, s. 19 vd.

²⁰⁷ İsviçre Federal Mahkemesi Togal AG/Schmidt Kararı, (ATF 105 II 114), **Yasaman**, Haklı Nedenle Fesih, s. 721-722. Kararın geniş kapsamlı özeti için bkz. **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2440-2453.

cevap verecek genel bir kuralın kabulü mümkün değildir²⁰⁸. Dolayısıyla çatışan menfaatlerden hangisinin daha ağır bastığı ya da öncelikli olduğu somut olayın şartları kapsamında hakkaniyet ilkesi ışığında belirlenmelidir²⁰⁹.

Hâkim öncelikle davacı ortakların şirketin devamından, diğer menfaat sahiplerinin ise şirketin feshinden nasıl etkileneceklerini araştırmalı ve ardından ölçülülük ilkesi gereğince çatışan menfaatleri karşılaştırmalıdır²¹⁰. Öğretide bir görüşe göre, hâkim menfaatleri karşılaştırırken dava sonucunda verilecek muhtemel kararı göz önünde bulundurarak haklı sebebi takdir etmelidir²¹¹. Ancak haklı sebebin şirketin feshi için yeterli ağırlığa ulaşması gerektiğinden söz konusu görüşe katılamıyoruz²¹². Nitekim hâkimin dava sonucunda verilecek kararı öngörme aşamasına gelmesi için öncelikle şirketin feshine sebep olabilecek olguların varlığı gerekmektedir.

²⁰⁸ Bireysel menfaatlerin çoklu menfaatlere eşdeğer tutulması nispi eşitlik ilkesine aykırı olarak azınlık ile çoğunluğun söz haklarının birbirine eşdeğer tutulması sonucunu doğurabilir. Ancak haklı sebeple fesih davasının azınlık menfaatlerini çoğunluğa karşı koruma amacı dikkate alındığında nispi eşitliğe bağlı kalmak da yanlış sonuçlara götürebilir, bkz. **Erdem**, s. 220.

²⁰⁹ **Birsel**, M.: Yargıtay Kararları Işığında Şirket Karı Konusunda Anonim Şirket ile Pay Sahibi Arasındaki Menfaat Çatışması, Ankara 1971, s. 4; **Arslanlı/Domaniç**, s. 747; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 69; **Yıldırım**, s. 133; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 127; **Erdem**, s. 219. Menfaatler dengesinin sağlanması amacıyla yapılacak karşılaştırmada, fesihten doğrudan etkilenenlerin menfaatleri birincil nitelikteyken, fesihten dolaylı olarak etkilenenlerin menfaatleri ise ikincil niteliktedir. İkincil nitelikteki menfaatler söz konusu karşılaştırmada arka planda kalmaktadır. Ayrıntılı bilgi için ve anonim şirketlerde üçüncü kişilerin menfaatleri hakkında bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 129-131; limited şirketlere ilişkin bkz. **Yıldırım**, s. 141.

²¹⁰ **Yıldırım**, s. 142-143; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 129; **Sulu**, s. 123; **Erdem**, s. 225-226. Ölçülülük ilkesi için bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 37-38.

²¹¹ **Erdem**, s. 223.

²¹² Bu konu hakkında bkz. İkinci Bölüm, II, 3.

Haklı sebebin takdirinde menfaatler dengesi değerlendirilirken hâkimin göz önünde bulundurması gereken birtakım hususlar bulunmaktadır. Öncelikle hâkim somut uyuşmazlıkta hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığına dikkat etmelidir. Davalı şirkette çoğunluk, gücünü kötüye kullanabileceği gibi davacı ortak ya da azınlık pay sahipleri de haklı sebeple fesih davasını dürüstlük kuralına aykırı olarak açmış olabilir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer durum da azınlık haklarını ve ortaksal hakları koruma amacı doğrultusunda çoğunluğun ve şirket menfaatlerinin feda edilmemesidir²¹³. Aksi tutum azlık haklarının ve ortaksal hakların sermaye şirketlerine egemen olan çoğunluk ilkesini sınırlandırma amacından (işlevinden) uzaklaşıp şirketin yönetilmesinin engellenmesi sonucunu doğurur²¹⁴. Son olarak, menfaatler karşılaştırılırken şirket türüne, yapısına ve özellikle pay sahipliği yapısına dikkat edilmeli ve bu farklılıklara göre özel ölçütler belirlenmelidir²¹⁵. Örneğin, büyük ölçekli ve halka açık bir anonim şirkette çalışanların, alacaklıların ve kamunun menfaatlerinin önce gelmesi şirketin feshi için haklı sebebin kabulüne engel olabilirken, az ortaklı bir limited şirkette ya da aile tipi anonim şirkette azınlığın feshe yönelik menfaatleri daha ağır basabilecektir²¹⁶. Dolayısıyla pay

²¹³ Genel olarak azınlık ve çoğunluk arasındaki menfaat ihtilafları bağlamında bu yönde bkz. **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 84.

²¹⁴ **Çelik**, Çıkarılma, s. 66.

²¹⁵ **Çelik**, Çıkarılma, s. 67; **Erdem**, s. 217. Menfaatlerin karşılaştırılması nesnel ölçütlere dayalı olmalıdır. Bu karşılaştırmada pay sahipliği yapısı belirleyici olmaktadır. Nitekim şirkete katılım amaçları ve şirketteki konumları pay sahiplerinin menfaatlerini farklılaştırmaktadır. Söz konusu farklılıklara göre pay sahipleri, işletmeci pay sahibi ve yatırımcı pay sahibi olarak adlandırılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 223.

²¹⁶ **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 150.

sahiplerinin somut olay kapsamında farklı çıkarlarının olabileceği göz ardı edilmemeli ve menfaatler, şirketin türüne ve yapısına göre değerlendirilmelidir²¹⁷.

Sonuç olarak, haklı sebeple fesih davasında haklı sebebin kabul edilebilmesi için haklı sebebe dayanak oluşturan olguların, somut olayda davacı ortak/ortaklar dışındaki diğer menfaatlere üstün gelecek ağırlığa ulaşması gerekir²¹⁸.

E. Şirketin Yapısı

a. Genel Olarak

Buraya kadar incelediğimiz haklı sebebin takdirinde göz önünde bulundurulması gereken hususların isabetli bir şekilde değerlendirilebilmesi için somut olayda şirketin yapısının ve temel özelliklerinin doğru bir şekilde analiz edilmesi gerekir²¹⁹. Söz konusu analiz ile birlikte ulaşılan sonuçlar haklı sebebin takdirinde önem arz eden hak ihlali, kusur, son çare ilkesi, menfaatler dengesi gibi hususların haklı sebebe olan etkisini somut olaya göre azaltıp artırabilmektedir.

Örneğin şirketin yapısından kaynaklanan ortaklar arası ilişkinin niteliği, haklı sebebin takdirinde kusurun rolünde farklılıklar yaratmaktadır. Nitekim bir kolektif şirkette ortağın bağlılık yükümlülüğüne aykırı davranışı fesih için haklı sebep olarak

²¹⁷ Nitekim şahıs şirketlerinde ortaklar arasındaki güveni temelinden bozan davranışlar haklı sebep olarak kabul edilirken, sermaye şirketlerinde bu durum arka planda kalmaktadır. Çünkü davacının şirketin feshi yönündeki menfaatinin karşısında bir anonim şirkette alacaklıların ve çalışanların yanında çoğu zaman kamunun menfaatleri dahi söz konusu olabilmektedir. Ancak bir kolektif şirkette karşı menfaatler diğer ortakların menfaatlerinden ibarettir. Dolayısıyla şirket yapısının menfaat sahiplerini ve bunlarının menfaatlerinin önemini etkilemesinden dolayı aynı tür şirketler arasında dahi menfaat dengeleri çok farklı şekillerde olabilmektedir.

²¹⁸ Çamoğlu, Kollektif, s. 98; Yıldırım, s. 460.

²¹⁹ Çamoğlu, Yargıtay Kararları, s. 62. Şirketin türü, ortak sayısı, ortaklar arası ilişkinin niteliği, esas sözleşmedeki hükümler şirket yapısının belirlenmesinde yol gösterici niteliktedir.

kabul edilirken, çok ortaklı bir anonim şirkette yönetim kurulu üyesinin bağlılık yükümlülüğüne aykırı davranışı tek başına haklı sebep için yeterli değildir²²⁰.

Yine son çare ilkesinin haklı sebebin takdirinde şirketin özelliklerine göre farklı görünüş şekilleri ortaya çıkabilecektir. Bir şahıs şirketi ile sermaye şirketi arasında ya da kişisel unsurların ön planda olduğu ve sermaye unsurunun ön planda olduğu sermaye şirketleri arasında son çare ilkesi hâkim tarafından farklı değerlendirilecektir. Bu durumu bir örnekle açıklamak gerekirse, kişisel unsurların ön planda olduğu bir şirkette ortaklar arasındaki güveni temelden bozan hukuka aykırı durumların kanunda ya da şirket sözleşmesinde düzenlenen çözüm yollarına başvurularak çözülmesi ile temelden bozulan güven ilişkisi düzelmeyebilir. Dolayısıyla son çare ilkesi kapsamında, somut olaya göre şirket yapısı gereğince söz konusu çözümlere başvurulması gerekliliği bulunmayabilir. Oysa çok ortaklı ve kişisel unsurların ön planda olmadığı bir anonim şirkette böyle bir durumla karşılaşılması ihtimali daha düşüktür.

Bunların yanında yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere söz konusu davada, ortaklık ilişkisinin sürdürülmesinin çekilmez hâle gelip gelmediğinin tespiti şirketteki menfaatler dengesine göre yapılacaktır. Menfaatler dengesi ise şirketin ve ortak yapısının özellikleri çerçevesinde her somut olaya göre farklılıklar gösterebilmektedir.

b. Limited Şirketin Yapısı

aa. Genel Olarak

6102 sayılı TTK öncesi dönemde, hem şahıs hem de sermaye şirketlerine ilişkin özellikleri haiz bulunan limited şirket öğretide karma bir tür olarak kabul edilmekteydi²²¹. Bunun sebebi limited şirketin belirli bir esas sermayeye sahip olması (eTTK m. 507/I),

²²⁰ Çamoğlu, Kollektif, s. 122.

²²¹ Arslanlı, H.: Limited Şirketler, Ticaret Kanunu Şerhi, İstanbul, 1978, s. 11; Tekil, F.: Şirketler Hukuku, C. III, Limited Şirketler ve Kooperatifler, İstanbul 1974, s. 23; Sümer, Azınlık Hakkı, s. 70.

ortakların sınırlı sorumluluk esasına tabi olması (eTTK m. 503/I), çoğunluk ilkesinin geçerli olması (eTTK m. 513) yönlerinden sermaye şirketine; şirketten çıkma ve çıkarılma (eTTK m. 551), payın devrindeki zorluklar (eTTK m. 520), özden organlığın kabul edilmesi (eTTK m. 540/I), şirket payının haczinin alacaklılara şirketi sona erdirmeye yetkisi vermesi (eTTK m. 522/I), bazı karar yeter sayılarında ortak sayısının dikkate alınması (eTTK m. 520/II) ve ortaklar arası ilişkiler yönünden şahıs şirketine benzerlik göstermesidir²²². Yeni kanunla birlikte sermaye şirketine ilişkin özellikler güçlendirilmiş (özden organlık ve ortakların şahsi alacaklılarının fesih hakkı kaldırılmış, karar yeter sayıları düşürülmüş) ve kanun koyucu tarafından TTK m. 124/II hükmünde limited şirketin bir sermaye şirketi olduğu açıkça belirtilmiştir²²³.

Ancak yapılan düzenlemelere rağmen anonim şirketten farklı olarak kişisel unsurlar limited şirketlerde önem arz etmektedir. Çünkü şahıs şirketlerine ilişkin özelliklerin bir kısmı hala limited şirketler için de geçerlidir²²⁴. Özellikle esas sözleşmede yapılacak düzenlemelerle birlikte ortakların şahıs şirketine özgü özellikleri ön planda tutabilmeleri mümkündür²²⁵.

²²² **Arslanlı**, Limited, s. 11; **Tekil**, Şirketler III, s. 23; **Üçışık**, G.: “Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması”, Prof. Dr. Fahman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 1.

²²³ Düzenlemelerde hedeflenen amacın limited şirketi biraz daha sermaye şirketine yaklaştırmak olduğu yönünde bkz. **Yıldız**, Ş.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Anonim ve Limited Şirketlere İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, Makalelerim, Ankara 2008, s. 408.

²²⁴ Müdürlerin haklı sebeple görevden alınması (TTK m. 630), ortakların haklı sebeple çıkarılması (TTK m. 640/III) veya çıkması (TTK m. 638/II). Öğretide bazı yazarlarca limited şirket, küçük bir anonim şirket olarak nitelendirilmektedir; bkz. **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 510; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 57.

²²⁵ Pay devrinin yasaklanması (TTK m. 594/IV), ek ödeme yükümlülüğü öngörülmesi (TTK m. 603) gibi.

Haklı sebeple fesih davasında limited şirketin yapısı, hâkimin haklı sebebin takdirinde dikkate alması gereken en önemli hususlardan biridir²²⁶. Şirketin yapısı göz önünde bulundurularak çekilmezlik unsuru ve dolayısıyla haklı sebebin takdiri yapılacaktır. Bu değerlendirmede, şirkette şahıs veya sermaye unsurlarından hangisinin ön planda olduğu da önem arz etmektedir. Şirkette sermaye unsurunun mu yoksa kişisel unsurların mı ön planda olduğu ise esas sözleşme hükümleri ve şirketin fiili yapısı dikkate alınarak belirlenecektir.

bb. Kişisel Unsurların Ön Planda Olup Olmadığının Değerlendirilmesi

aaa. Genel Olarak

Limited şirketler her ne kadar kanunda (TTK m. 124/II) açıkça sermaye şirketi olarak nitelendirilmişse de aşağıda inceleyeceğimiz ölçütlere göre kişisel unsurlar ön plana çıkabilmekte ve böylece yapısal olarak şahıs şirketlerine yaklaşabilmektedir²²⁷. Bu durum da haklı sebebin takdirinde önemli bir rol oynamaktadır²²⁸. Limited şirkette kişisel unsurlarının ön planda olup olmaması şirketin esas sözleşmesinde yer alan hükümler, ortaklar arasındaki sözleşmeler ve şirketin fiili yapısı dikkate alınarak yapılacak değerlendirmeye göre tespit edilecektir²²⁹.

²²⁶ Haklı sebebin takdirinde, limited şirketin yapısının ve bireysel somut ilişkilerin dikkate alınması gerektiği yönünde bkz. **Şener**, Limited, s. 982.

²²⁷ Limited şirketlerin uygulamada genellikle aile şirketi olarak kurulduğu yönünde bkz. **Ulukaya**, s. 149; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 62.

²²⁸ Limited şirketlerde kişisel bağların ve *affectio societatis*'in sıklığı aile şirketlerinde ön planda olacağından kişisel sebeplerin haklı sebep teşkil edeceği yönünde bkz. **Erdem**, s. 69.

²²⁹ **Yıldırım**, s. 181; **Karaahmetoğlu**, s. 133; **Şener**, Limited, s. 982; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 253. Şirketlerin yapısının her somut olaya göre farklılıklar göstermesi çoğu zaman söz konusu tespiti zorlaştırmaktadır.

bbb. Sözleşmesel Ölçütlere Göre Değerlendirme

TTK m. 579 hükmü uyarınca, emredici hükümler ilkesi limited şirketlerde kabul edilmiş ve şirket sözleşmesinde farklı bir düzenlemenin ancak kanunda açıkça izin verilen hâllerde geçerli olacağı belirtilmiştir²³⁰. TTK m. 577 hükmünde ise limited şirketin esas sözleşmesinde öngörülmesi hâlinde bağlayıcı olan hükümler düzenlenmiş ve bu düzenlemelerle birlikte ortaklara limited şirketin yapısına ilişkin anonim şirketlere nazaran bir serbestî tanınmıştır²³¹. Söz konusu düzenlenme çerçevesinde, ortaklar esas sözleşme aracılığıyla şirket yapısını hem şahıs şirketlerine hem de saf sermaye şirketlerine yaklaştırabilecektir.

TTK m. 577/I-a hükmüne göre, esas sözleşmede düzenlenmesi şartıyla kanuni bağlam hükümlerinden farklı bir düzen öngörülebilir²³². Nitekim TTK m. 595/IV

²³⁰ Emredici Hükümler' başlıklı TTK m. 579 hükmüne göre “*Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar*”. Maddenin gerekçesinde, söz konusu hükmün anonim şirketler hakkındaki m. 340 hükmünün özdeşi olduğu belirtilmiştir.

²³¹ Emredici hükümler ilkesi doğrultusunda TTK m. 577 düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre bazı unsurlar sadece limited şirket sözleşmesinde düzenlenmesi hâlinde bağlayıcı nitelik kazanırlar. Bu tür hükümler şirket sözleşmesi dışında öngörülmüşse, ancak bir borçlar hukuku sözleşmesinin hükümlerini doğururlar. Kanun koyucunun buradaki amacı, bazı haklar ve sınırlamaların örtülü bir şekilde gerçekleştirilmesinin engellenmesidir. Maddenin gerekçesinde “*İşte 577 nci madde bu kayıtları sınırlı sayıda (numerus clausus) göstermektedir.*” denilerek söz konusu ihtiyari kayıtların sınırlı sayıda olduğu belirtilmiştir.

²³² TTK m. 595/I hükmüne göre “*Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır*”. Maddenin ikinci fıkrasına göre “*Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur*”. Yine maddenin üçüncü fıkrasındaki düzenleme ise şöyledir: “*Şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir*”. Söz konusu

hükmünde pay devrinin tamamen yasaklanabileceği de düzenlenmiştir. Ortakların esas sözleşme hükmüyle birlikte pay devrini kanunda düzenlenen sınırlamalardan daha ağır şartlara bağlaması veya pay devrini tamamen yasaklamaları hâlinde, kişisel unsurların ön planda olduğu bir limited şirket söz konusu olur²³³. Bunun sonucu olarak limited şirkette ortaklar arası ilişkiler ön planda olmakta ve şirketteki homojen yapı korunmaktadır.

TTK m. 577/I-b hükmüne göre “*Ortaklara veya şirkete esas sermaye paylarıyla ilgili önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakkı tanınması limited şirket sözleşmesinde düzenlenmesi şartıyla mümkündür*”²³⁴. Böylece payı devralacak kişiler, bağlam hükümlerinde olduğu gibi, sınırlandırılabilir. Söz konusu hakların şirket esas sözleşmesi ile ortaklara tanınmasıyla birlikte şirkette kişisel unsurlar ön plana çıkmakta ve sermaye şirketi yapısından uzaklaşmaktadır²³⁵.

TTK m. 577/I-c hükmüne göre ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı şirket sözleşmesinde düzenlenmesi hâlinde bağlayıcılık kazanır. Başka bir ifadeyle, pay sahipleri, şirket sözleşmesinde düzenlenmesi hâlinde şirkete karşı ek bir maddi yüküm altına girebilirler²³⁶. Bir limited şirkette esas sözleşmede ortaklar için ek

düzenlemelerde görüldüğü üzere, kanun koyucu esas sermaye payının devrini belirli şartlara bağlamıştır. TTK m. 577/I-a hükmüne göre, kanuni bağlam hükümlerinden esas sözleşmede düzenlenmesi şartıyla farklı bir düzen öngörülebilir.

²³³ **Yıldırım**, s. 184. **Şener**, Limited, s. 53; **Kırca/Kendigelen**, s. 27. Payın devrinin serbest olduğu hâllerde ise sermaye şirketi özelliği daha belirgin bir limited şirketten bahsedilebilir.

²³⁴ Söz konusu hakların düzenlenmesinin amacı, ortaklık çevresini korumak ve şirketin birbirine güvenen kimseler arasında devamını sağlamaktır.

²³⁵ **Yıldırım**, s. 183; **Karaahmetoğlu**, s. 133.

²³⁶ Böylelikle şirket sermayesine esneklik sağlanarak sermaye artırımını yapılmasına gerek olmadan maddi bir değer şirketin girmesi sağlanır. İleride ortaya çıkabilecek olumsuz durumlar için önceden finansal kaynağın elde edilmesi amaçlanmaktadır.

ödeme yükümlülüğü düzenlenmişse kişisel unsurların önemli olduğu düşünülebilir²³⁷. Ancak ek ödeme yükümlülüğüne bağlı olarak kişisel unsurların ne kadar ön planda olduğunun tespitinde söz konusu yükümlülüğün ortaya çıkması için gerekli şartlar ve yükümlülük miktarı göz önünde bulundurulmalıdır²³⁸.

Yine TTK m. 577/I-d hükmüne göre yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı şirket sözleşmesinde düzenlenmesi hâlinde bağlayıcılık kazanır²³⁹. Limited şirketlerde kişisel unsurların ön planda olup olmadığının değerlendirmesinde ortakların yan edim yükümlülüklerinin bulunup bulunmaması önem arz eder. Bir limited şirkette esas sözleşme ile yan edim yükümlülüğü öngörülmüşse kişisel unsurların ön planda olduğunu düşünülebilir²⁴⁰. Kişisel unsurların ne kadar ön

²³⁷ **Baştuğ**, s. 47; **Şener**, Limited, s. 10

²³⁸ **Yıldırım**, s. 186. TTK m. 603/III hükmüne göre “*Ek ödeme yükümlülüğü şirket sözleşmesinde ancak esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak öngörülebilir. Bu tutar esas sermaye payının itibarı değerinin iki katını aşamaz*”. Bu düzenlemeyle birlikte, ek ödeme yükümlülüğüne bir sınır getirilmiş ve ayrıca bu yükümlülüğün ortakların kişiliğiyle değil, esas sermaye paylarıyla bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ortaklar, ek ödeme yükümlülüğünün doğması için gereken şartları serbestçe belirleme imkânına sahip değildirler. Nitekim TTK m. 603/I hükmünde gerekli olan alternatif şartlar sınırlı sayıda düzenlenmiştir.

²³⁹ TTK m. 606/I’e göre “*Şirket sözleşmesiyle, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek yan edim yükümlülükleri öngörülebilir*”. İçerik olarak bir borç ilişkisinin konusunu oluşturabilecek şeyler yan edim yükümü olabilirler. Bunun için gerekli olan şey, maddede de belirtildiği üzere yan edim yükümünün şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek nitelikte olması gerekir. Ek ödeme yükümlülüklerinde olduğu gibi yan edim yükümlülükleri de esas sermaye paylarıyla bağlantılıdır. Böylelikle payın devri yoluyla yükümlülüğün ortadan kalkması engellenmektedir.

²⁴⁰ **Şener**, Limited, s. 10.

planda olduğunun tespitinde ise yükümlülüğün kapsamının ve konusunun dikkate alınması gerekir²⁴¹.

TTK m. 577/I-e bendi uyarınca şirket sözleşmesiyle belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı tanınabilir²⁴². Veto hakkı tanınan ortak, ilgili genel kurul kararına onay vermedikçe karar geçersiz olur²⁴³. Dolayısıyla veto hakkı, hakkın tanındığı ortağın şirket içerisindeki konumunu ve şirkette kişisel unsurları güçlendirebilir²⁴⁴. Veto hakkının hangi ortaklara tanındığı ve hakkın kapsamı ise şirkette kişisel unsurların ağırlığını etkileyecek hususlardandır²⁴⁵.

TTK m. 626/II hükmü uyarınca limited şirketlerde rekabet yasağı müdürler için öngörülmüştür²⁴⁶. Kural bu olmak birlikte, TTK m. 613/II hükmünde limited şirket ortaklarının da esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle rekabet yasağına tabi

²⁴¹ **Yıldırım**, s. 187. Özellikle yan edim yükümlülüğünün yerine getirilmesi doğrudan ortağın kişiliğine bağlıysa, böyle bir şirkette ortakların kişiliği büyük önem taşımaktadır.

²⁴² Hukuki niteliği sözleşmeye dayalı kurucu bir hak niteliğinde olan bu hak, oy hakkı benzeridir. Ayrıca veto hakkı sözleşmede sınırlandırılmamışsa tüm genel kurul kararları için söz konusudur. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Şener**, Limited, s. 56-59.

²⁴³ Veto hakkının aile şirketlerinde şirketin kontrol edilmesini sağlayan önemli bir araç olduğu ve anonim şirketlerde de öngörülmesi gerektiği yönünde bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 184.

²⁴⁴ **Yıldırım**, s. 183; **Kırca/Kendigelen**, s. 27. Veto hakkı şirketteki tüm ortaklara da tanınabilir. Bu durumda genel kurulun karar alması da şahıs şirketlerine benzerlik gösterir.

²⁴⁵ **Yıldırım**, s. 183.

²⁴⁶ TTK m. 626/II hükmüne göre “Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemiş veya diğer tüm ortaklar yazılı olarak izin vermemişse, müdürler şirketle rekabet oluşturan bir faaliyette bulunamazlar. Şirket sözleşmesi ortakların onayı yerine ortaklar genel kurulunun onay kararını öngörebilir”.

olabilecekleri düzenlenmiştir²⁴⁷. Bu doğrultuda ortakların rekabet yasağına tabi olmaları hâlinde şirkette kişisel unsurların ön planda olduğu düşünülebilir²⁴⁸. Nitekim ortakların rekabet yasağına tabi olmasıyla birlikte ortaklık ilişkisi şahıs şirketlerindekiyle benzerlik taşıyacaktır²⁴⁹.

Genel kurul toplantı ve karar yeter sayılarının artırılması da şirketteki kişisel unsurların ön planda olup olmadığının tespitinde önemlidir²⁵⁰. Bu yeter sayıların artırılması şirkette kişisel unsurların öne çıkmasını sağlayacaktır²⁵¹. Şahıs şirketlerinde ortaklar arasında uzlaşma oldukça önemli olduğu için karar yeter sayıları sermaye

²⁴⁷ Nitekim TTK m. 577/I-g bendi uyarınca kanuni hükümlerden farklı bir şekilde rekabet yasağı şirket sözleşmesinde düzenlenebilir. Böylelikle müdürler için olan rekabet yasağı tamamen kaldırılabilir gibi diğer ortakları da kapsayacak şekilde genişletilebilir.

²⁴⁸ **Şener**, Limited, s. 62; **Kırca/Kendigelen**, s. 27. Tüm ortakların rekabet yasağına tabi olması şahıs şirketlerinin bir özelliğidir. Sermaye şirketlerinde ise böyle bir rekabet yasağı şirketin türü itibarıyla söz konusu değildir. Bunun sebebi ise sermaye unsurunun ön planda olduğu şirketlerde şirkete karşı sınırlı sorumlu olan ortaklara, geniş çapta denetim yetkisi tanınmamasıdır, bkz. **Bozkurt**, T.: Şirketler Hukuku, Ankara 2020, s. 359.

²⁴⁹ Şirkette kişisel unsurların ne kadar ön planda olduğu tespit edilirken öngörülen rekabet yasağının kapsamı dikkate alınmalıdır. Rekabet yasağının kapsamı genişledikçe şirket yapısının şahıs şirketlerine olan benzerliği artacaktır, bkz. **Yıldırım**, s. 188.

²⁵⁰ **Yıldırım**, s. 189. TTK m. 620'ye göre “*Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır*”. Bu genel kural emredici nitelikte değildir. Hem bu maddede hem de TTK m. 577'de öngörüldüğü üzere, aksine bir düzenleme şirket sözleşmesine hüküm getirmek suretiyle yapılabilir. TTK m. 621'de ise şirket için önemli kararlar sayılmış ve bunlar için kanun koyucu daha ağır bir yeter sayı öngörmüştür. Söz konusu düzenlemenin nispi emredici bir hüküm olduğu ve buradaki yeter sayıların ağırlaştırılabileceği ancak indirilemeyeceği yönünde bkz. **Şener**, Limited, s. 63.

²⁵¹ **Yıldırım**, s. 189.

şirketlerine göre daha yüksektir²⁵². Dolayısıyla şirkette toplantı ve karar yeter sayılarının artırılmasıyla bu konuda şahıs şirketlerine yaklaşılmış ve kişisel unsurlar önem kazanmış olur.

Ortaklara oy hakkında veya diğer ortaksal haklarda imtiyaz tanınması hâlinde de limited şirkette kişisel unsurların ön planda olduğu düşünülebilir²⁵³. Sermaye şirketlerinde ortaksal haklar ortağın sermaye payına göre belirlenir. Bu kuraldan sapılması şahıs şirketlerine benzer bir durum oluşturacaktır²⁵⁴. Gerek oyda imtiyazda üst sınıra yaklaşıldıkça gerek diğer ortaksal haklarda imtiyazda imtiyazın kapsamı genişledikçe şirketteki kişisel unsurlar ön plana çıkacaktır²⁵⁵.

TTK m. 638/I hükmü uyarınca, esas sözleşme ile birlikte ortaklara çıkma hakkı tanınabilir ve bu hakkın kullanımı bazı şartlara tabi tutulabilir²⁵⁶. Yine TTK m. 640/I hükmü uyarınca, esas sözleşme ile ortağın genel kurul kararı ile çıkarılabileceği sebepler

²⁵² Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 123; Kendigelen/Kırca, s. 225.

²⁵³ Yine TTK m. 618'de oy hakkı ve hesaplanması düzenlenmiştir. TTK m.577/I-ı bendi uyarınca buradaki düzenlemelerden de limited şirket sözleşmesine hüküm getirilerek farklılaşmaya gidilebilir. Başka bir ifadeyle, her bir ortağın sahip olduğu en az bir oy hakkı ihlal edilmeden oy hakkında sınırlandırmalar yapılabileceği gibi her esas sermaye payına bir oy hakkı da verilebilir. Farklı itibari değerdeki paylara sahip ortakların oy haklarının eşit olması durumunda veya bir ortağın birden fazla oy hakkının sınırlandırılması durumunda sermaye şirketinin temel ilkesinden uzaklaşılmış olacaktır.

²⁵⁴ Yıldırım, s. 190.

²⁵⁵ TTK m. 618/II hükmünde farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınması durumu için “*en küçük esas sermaye payının itibari değeri, diğer esas sermaye paylarının itibari değerleri toplamının onda birinden fazla olamaz*” denilerek bir üst sınır getirilmiştir.

²⁵⁶ Esas sözleşmesel çıkma hakkı, ortaklara tanınan bozucu yenilik doğuran bir hak olmakla birlikte ortağın çıkma iradesi şirkete ulaştığında çıkma gerçekleşir, şirketin bunu kabulüne gerek yoktur, bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar II, s. 436.

düzenlenebilir²⁵⁷. Sözleşmesel çıkma ve çıkarılma kurumlarının şirkette işlerlik kazanması hâlinde kişisel unsurlar ön plana çıkacaktır²⁵⁸. Nitekim haklı sebeple çıkma ve çıkarılma imkânlarının esas sözleşme ile genişletilmesi yapısal olarak şahıs şirketlerine olan benzerliği artıracaktır²⁵⁹.

Limited şirketlere ilişkin TTK m. 579 hükmünde düzenlenen emredici hükümler ilkesi dikkate alındığında²⁶⁰, esas sözleşmede düzenlenemeyen hususların ortakların taraf olduğu başka bir sözleşmeyle düzenlenmesi yoluna gidilebilir²⁶¹. Bu yöntemle ortaklara hak ve yükümlülükler getirilmesi sonucunda da limited şirkette kişisel unsurlar ön plana çıkabilir²⁶².

ccc. Şirketin Fiili Yapısına Göre Değerlendirme

Şirkette hangi unsurların ağır bastığı konusunda şirketin fiili yapısına ilişkin özellikler de en az şirket esas sözleşmesindeki hükümler kadar önem taşımaktadır. Hâkimin haklı sebebi takdirini etkileyecek şirkete yönelik fiili ölçütlerin başında ortak

²⁵⁷ TTK m. 640/II hükmü uyarınca çıkarılan ortak, kararın noter aracılığıyla bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir.

²⁵⁸ **Yıldırım**, s. 191; **Karaahmetoğlu**, s. 133.

²⁵⁹ Limited şirkette haklı sebeple çıkma ve çıkarılma haklarının bulunması, şirketin şahıs şirketlerine benzer en önemli özelliklerindendir. Buna ek olarak sözleşmesel çıkma ve çıkarılma haklarının düzenlenmesi şirketin şahıs şirketi karakterinin ağır basması sonucunu doğuracaktır.

²⁶⁰ Limited şirketlerde emredici hükümler ilkesi için bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 27-28

²⁶¹ Söz konusu sözleşmeler şirketler hukukunda yan sözleşmeler olarak isimlendirilmektedir. Yan sözleşmeler, şirketin mevcut veya gelecekteki ortaklarının tamamı veya bir kısmı tarafından, bu ortakların şirket ile ya da ortakların kendi aralarındaki hukuki ilişkilerini düzenleyen, şirket sözleşmesinde yer almayan ve bu sözleşmeden bağımsız olarak yapılan ve kural olarak herhangi bir geçerlilik şekline tabi olmayan borçlar hukuku karakterli sözleşmelerdir, bkz. **Okutan Nilsson**, G.: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmesi, İstanbul 2003, s. 4.

²⁶² **Yıldırım**, s. 184.

sayısı gelir²⁶³. Şirkette ortak sayısının az olması çoğu zaman kişisel unsurların ön planda olduğuna yönelik bir işarettir²⁶⁴. Ortak sayısının az olduğu şirketlerde, ortaklar arasındaki güven ilişkisi daha güçlü bağlardan oluştuğu gibi genellikle bu kişiler arasında akrabalık bağları da bulunur²⁶⁵. Ancak ortak sayısı her zaman şirkette hangi unsurların ön planda olduğunu tespit etmeye yeterli olmayabilir ve tam tersi sonuçların ortaya çıkması da mümkündür²⁶⁶. Ayrıca ortak sayısı yanında ortakların şirketteki söz haklarının birbirine denk olup olmaması da önemli bir ölçüttür²⁶⁷. Başka bir ifadeyle limited şirkette ortaklar eşit güçtelerse, şirketteki kişisel bağlar daha etkilidir²⁶⁸. Oysa bazı ortakların hâkim olduğu limited şirketlerde, ortakların kişiliği daha az önem taşıdığı için kişisel unsurlar arka planda kalmaktadır²⁶⁹.

²⁶³ Limited şirket, anonim şirketlere göre daha az ortaklı bir şirket yapısına sahiptir. Limited şirkette ortakların sayısı en az bir, en fazla elli olabilir (TTK m. 573-574). Aile ortaklıkları için limited şirket türünün elverişli olduğu yönünde bkz. **Şener**, Limited, s. 11.

²⁶⁴ **Baştuğ**, s. 49; **Ulusoy**, Y.: Mukayeseli Şahıs Şirketleri, Ankara 1977, s. 3; **Yıldırım**, s. 191; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 253.

²⁶⁵ Ortak sayısının fazla olduğu şirketlerde ise, gelişmiş bir organizasyon bulunmakta ve kişisel unsurlar şirket için etkili olmamaktadır. Ayrıca bu şirketlerde ortaklar arası bağ da sınırlı ve zayıftır.

²⁶⁶ Az ortaklı bir limited şirkette saf sermaye şirketi özellikleri görülürken, çok ortaklı bir limited şirkette de şahıs şirketi özellikleri ön planda olabilir.

²⁶⁷ **Yıldırım**, s. 192.

²⁶⁸ **Ulusoy**, Y., s. 313. İki ortaklı bir limited şirketin (%50'şer pay oranına sahip olan ortaklar kardeşler) haklı sebeple feshi davasında ortaklar arasındaki ciddi anlaşmazlıklar şirketin faal olmamasıyla birlikte haklı sebep olarak kabul edilmiştir, bkz. Y. 11. HD, 05.11.2020, E. 2019/1741, K. 2020/4807 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

²⁶⁹ Diğer ortakların şirkete katılımı gerekmeksizin hâkim ortağın/ortakların şirketi yönetebilecek olmalarının bu sonucu doğurduğu yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 193.

Hâkimin haklı sebebi takdirini etkileyecek şirkete yönelik fiili ölçütlerden bir diğeri de şirketteki ortakların kişiliğidir²⁷⁰. TTK m. 573/I hükmü uyarınca gerçek ve tüzel kişiler limited şirket ortağı olabilir. Ortakların gerçek kişilerden oluşması, çoğu zaman şirkette kişisel unsurları ön plana çıkaracaktır. Şirketin sadece gerçek kişilerden oluşması durumunda, özellikle aile şirketlerinde ortakların parasal menfaatler dışında, örneğin şirket tesislerinden yararlanmak, aile mirası olarak sahip oldukları markalarının itibarını artırmak gibi, farklı beklentileri söz konusu olabilir. Tüzel kişilerin ortak olduğu durumlarda ise, bunların menfaat beklentileri çoğu zaman sadece parasaldır ve şirketteki kişisel özellikler arka planda kalmaktadır²⁷¹.

Hâkimin haklı sebebi takdirini etkileyecek şirkete yönelik fiili ölçütlerden sonuncusu ise limited şirket ortağının şirkette fiilen çalışıp çalışmaması ve şirkete verdiği katkıdır²⁷². Şirkette ortaklar çalışıyorsa ya da şirketin yönetimi ortaklar tarafından gerçekleşiyorsa, kişisel unsurların ön planda olduğu düşünülebilir²⁷³. Şirketin yönetimi ortaklardan ayrı olarak üçüncü kişiler aracılığıyla gerçekleştirilmekte ise, saf sermaye şirketi özelliklerinin ön plana çıktığı kabul edilebilir²⁷⁴.

²⁷⁰ Yıldırım, s. 193.

²⁷¹ Ancak ortakların gerçek kişilerden oluşup oluşmaması, diğer ölçütlere nazaran daha az bir etkiye sahip olup şirketteki kişisel unsurlara ilişkin bizi kesin bir sonuca ulaştırmaz.

²⁷² Yıldırım, s. 193. Şirket faaliyeti için zorunlu olan veya en azından gerekli hak veya eşyanın ortağa ait olup olmamasının da bu ölçütlerden biri olduğuna ilişkin bkz. Yıldırım, s. 194.

²⁷³ Eski kanun döneminden farklı olarak limited şirket yönetiminde özden organ ilkesi değil, üçüncü organ ilkesi kabul edilmiştir. Bu değişimle birlikte limited şirketin saf sermaye şirketlerine yaklaşması amaçlanmıştır. Ancak şirketin yönetimi üçüncü kişiler yerine ortaklar tarafından gerçekleşirse, kişisel unsurların bulunduğu teraziye ekleme yapılması gerekecektir.

²⁷⁴ Baştuğ, s. 49.

b. Anonim Şirketin Yapısı

aa. Genel Olarak

Anonim şirketin tüzel kişiliği haiz olması, sermayesinin belirli ve paylara bölünmüş olması ve bu şirkette pay sahiplerinin sınırlı sorumluluk esasına tabi olması hâlleri²⁷⁵ kavramsal unsur olarak ifade edilen anonim şirketin haiz olması gereken zorunlu asgari unsurlardır²⁷⁶. Bunun dışında kavramsal unsur olmamakla birlikte anonim şirketin karakteristik, başka bir ifadeyle tipik özellikleri söz konusudur²⁷⁷. Bu tipik özelliklerin en başında anonim şirkette sermaye unsurunun ön planda olması ve kişisel unsurların geri planda kalması gelir²⁷⁸. Ancak anonim şirketin başta sorumluluk esas olmak üzere farklı avantajlarının olması bu şirket türünün fazla tercih edilmesine ve kanunda tanınan

²⁷⁵ TTK m. 329 hükmü uyarınca “*Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur*”. Bu özelliklerin anonim şirketi tipik bir sermaye şirketi yapan unsurlar olduğu yönünde bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 305; aksi yönde bkz. **Tekil, F.**: Şirketler Hukuku, C. II, Anonim Şirketler, İstanbul 1974, s. 45 vd.

²⁷⁶ **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 219, 226; **Kaşak, E.**: Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, Ankara 2019, s. 371; **Uçar, S.**: Anonim Şirket Paylarının Devrinde Önalım ve Öncelik Hakları, Ankara 2020, s. 82; **Kendigelen/Kırca**, s. 2.

²⁷⁷ Kavramsal unsurlar kesinlik taşıırken tipik özellikler esnek niteliktedir. Tipik özelliklerden, kanun koyucunun anonim şirketlere ilişkin düzenlemeleri yaparken göz önünde bulundurduğu düşünülen şirket tipi (kanuni tip) anlaşılmaktadır. Kavramsal sınırlar içerisinde uygulamada ortaya çıkan anonim şirket görünümleri ise fiili tip olarak ifade edilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 219-222; **Kaşak**, Temel Esaslar, s. 370-382.

²⁷⁸ Bunun sebebinin ise anonim şirkette pay sahipleri arasındaki bağın maddi menfaatten ibaret olduğu yönünde bkz. **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 2. Ortak sayısının fazlalığı ve profesyonel yönetici kadrosuna sahip olmanın da anonim şirketlerin tipik özelliklerinden olduğuna dair bkz. **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 219; **Kırca/Kendigelen**, s. 2.

esneklikler dolayısıyla birçok anonim şirket modelinin (yapısının) ortaya çıkmasına sebep olmaktadır²⁷⁹. Yine pay sahipliği yapısının farklılaşması ve halka açık şirketlerde açıklık oranının çeşitliliği anonim şirketlerin kendi içlerinde farklılaşmasına sebep olmaktadır²⁸⁰. Bunların sonucu olarak da anonim şirketlerde atipik bir şekilde kişisel unsurlar önem taşıyabilmekte ve bu durum şirketin yapısını önemli ölçüde etkilemektedir.

Haklı sebeple fesih davasında anonim şirketin yapısı, hâkimin haklı sebebin takdirinde dikkate alması gereken hususlardan biridir. Şirketin yapısı göz önünde bulundurularak çekilmezlik unsuru ve dolayısıyla haklı sebebin takdiri yapılacaktır. Bu değerlendirmede şirkette şahıs veya sermaye unsurlarından hangisinin ön planda olduğu da önem arz etmektedir. Şirkette sermaye unsurunun mu yoksa kişisel unsurların mı ön planda olduğu ise esas sözleşme hükümleri ve şirketin fiili yapısı dikkate alınarak belirlenecektir²⁸¹.

bb. Kişisel Unsurların Ön Planda Olup Olmadığının Değerlendirilmesi

aaa. Genel Olarak

Anonim şirketler, limited şirketler gibi her ne kadar kanunda açıkça sermaye şirketi olarak nitelendirilmişse de aşağıda inceleyeceğimiz ölçütlere göre kişisel unsurlar bu şirket türünde ön plana çıkabilmekte ve böylece anonim şirketler, şahıs şirketlerine benzer özellikler taşıyabilmektedir²⁸². Bu durum da haklı sebebin takdirinde önemli bir rol oynamaktadır. Anonim şirketlerde kişisel unsurların ön planda olup olmaması şirketin

²⁷⁹ Şirketin kanunun izin verdiği ölçüde değişikliğe uğratılması sonucu oluşan yapıya ilişkin bkz. **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 223.

²⁸⁰ **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 223.

²⁸¹ **Kaşak**, Temel Esaslar, s. 385.

²⁸² Uygulamada kişisel unsurların ön planda olduğu anonim şirketlere sıklıkla rastlanmaktadır.

esas sözleşmesinde yer alan hükümler, pay sahipleri arasındaki sözleşmeler ve şirketin fiili yapısı dikkate alınarak yapılacak değerlendirmeye göre tespit edilecektir. Şirketlerin yapısının her somut olaya göre farklılıklar göstermesi çoğu zaman söz konusu tespiti zorlaştırmaktadır.

Anonim şirketlerde somut olayın şartlarına ve olaydaki şirketin yapısına göre farklılıklar gösteren haklı sebep değerlendirilirken farklı ölçütler devreye girebilmektedir. Söz konusu ölçütler değerlendirilirken anonim şirketin halka açık olup olmaması göz önünde bulundurulmalı ve buna göre farklı bir değerlendirme yapılmalıdır. Halka kapalı ve açık anonim şirketler arasında başta menfaatler olmak üzere, dava şartı açısından ve haklı sebebin kaynağı açısından farklılıklar bulunmaktadır²⁸³. Aşağıda kişisel unsurların ön planda olup olmadığının değerlendirilmesinde bu ayrıma göre açıklamalar yapılacaktır.

bbb. Halka Kapalı Anonim Şirketlerde

aaaa. Sözleşmesel Ölçütlere Göre Değerlendirme

Anonim şirkette kişisel unsurların ön planda olup olmadığı değerlendirilirken dikkate alınması gereken en önemli ölçüt esas sözleşme hükümleridir. Esas sözleşme hükümleri incelenerek şirketin sermaye yapısına ve miktarına, şirket yönetimine, pay sahiplerine tanınan imtiyazlara göre ve payın devrine ilişkin sınırlandırmalar varsa bu

²⁸³ İlbasmış Hızlısoy, s. 74; Çağlar/Kaşak, s. 663. Bazı olgular kişisel unsurların ön planda olduğu az ortaklı aile şirketlerinde haklı sebep olarak kabul edilebilecekken, hisseleri borsada işlem gören halka açık anonim şirketlerde haklı sebep olarak kabul edilmeyecektir.

sınırlandırmalara göre bir değerlendirme yapılacaktır²⁸⁴. Yine kişisel unsurların değerlendirilmesinde pay sahipleri arasında yapılan sözleşmeler de dikkate alınacaktır²⁸⁵.

Haklı sebebin takdiri kapsamında şirket yapısına ilişkin ilk değerlendirme ölçütü şirketin nasıl yönetildiğidir. Yönetim organı olan yönetim kurulunun pay sahiplerinden mi yoksa üçüncü kişilerden mi oluştuğu, yönetim ve temsil yetkisinin Murahhas üyelerle ya da müdürlere devredilip devredilmediği değerlendirme yapılırken dikkate alınmalıdır²⁸⁶. Kurumsal yönetim ilkeleri gereğince yönetimin alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir²⁸⁷. Buradaki amaç pay sahipleri, menfaat sahipleri ve şirket arasındaki ilişkiyi dengede tutmak ve şirketin kötü

²⁸⁴ Belirtmek gerekir ki söz konusu değerlendirme ölçütleri tek başına bir sonuç vermez, bunların bir bütün olarak incelenmesi gerekir.

²⁸⁵ Emredici hükümler ilkesinin, kapalı tip anonim şirketler açısından doğurduğu sorunlar ve özellikle şirketin kişisel unsurlarını korumasını zorlaştırdığı yönünde bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 127-129.

²⁸⁶ Anonim ortaklığın yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu (TTK m. 365), yönetim ve temsil yetkilerini, esas sözleşmede devre ilişkin özel hüküm bulunması koşuluyla, TTK m. 367 ve m. 370/II hükümlerine göre yönetim kurulu üyelerine (Murahhas üye gibi) veya yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere (Murahhas müdür gibi) devredebilir. Yönetim ve temsil, görev ve yetkilerinin devri esas sözleşmede buna ilişkin hükmün bulunması yanında, yönetim kurulu tarafından hazırlanan bir örgüt yönetmeliği (iç yönerge) ile yapılır (TTK m. 369). Yönetim kurulu, yönetim ve temsil yetki ve görevlerini kurul olarak alacağı bir kararla devreder; devredeceği kişileri de kurul olarak alacağı bu kararla belirler (TTK m. 365). Yönetim devredilmediği takdirde, yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir (TTK m. 367/II). Yönetimin devri ile birlikte karar mekanizmalarının daha hızlı çalışmasının ve şirketteki işleyişin kolaylaşmasının amaçlandığı yönünde bkz. **Akdağ Güney**, N.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2012, s. 56-57.

²⁸⁷ **Bozkurt**, Şirketler, s. 210. Kurumsal yönetim ilkesi hakkında bkz. **Bahar Sayın**, H.: Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, İstanbul 2015, s. 279-284.

yönetilmesine engel olmaktadır²⁸⁸. Bu çerçevede anonim şirket kurumsal bir yapıya bürünmekte ve yönetim kişilerden bağımsızlaşmaktadır²⁸⁹. Bunun sonucu olarak da şirkette kişisel unsurlar arka plana itilmekte ve sermaye şirketi yapısı daha fazla ön plana çıkmaktadır²⁹⁰.

Şirketin esas sermaye ya da kayıtlı sermaye sistemlerinden hangisini benimsediği de değerlendirmeyi etkileyecek ölçütlerdendir²⁹¹. Nitekim kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş bir anonim şirkette yönetim kurulunun sermaye artırımı konusunda yetkili olması bu şirkette kişisel unsurları arka plana atan bir etken olabilecektir²⁹². Bu durum sermaye şirketlerinde geçerli olan fonksiyon ayrılığı ilkesini güçlendirirken genel kurulun yönetime müdahalesini de azaltır²⁹³.

Bir diğer değerlendirme ölçütü de payın devrine ilişkin esas sözleşmede bağlam hükümlerinin varlığıdır. Anonim şirketlerde payın serbestçe devredilebilir olması

²⁸⁸ **Yasaman, H.:** Finansal Hizmetler Kanunu Tasarısı Uyarınca Bankaların Yönetimi ve Kurumsal Yönetim, Banka Hukuku ile İlgili Makaleler, Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, İstanbul 2005, s. 15; **Ay Kaplan, Ü.:** Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi, Ankara 2017, s. 76.

²⁸⁹ **Pulaşlı, H.:** Corporate Governance- Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003, s. 4.

²⁹⁰ **Şehirli Çelik (Kırca/Manavgat),** Anonim Şirketler, s. 223; **Uçar,** s. 82.

²⁹¹ Halka kapalı ve açık anonim şirketlerde kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımı hakkında bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu),** Ortaklıklar II, s. 252-255. Sistemin kapalı anonim şirketlerde uygulanabilirliği ve sakıncaları hakkında bkz. **Türkoğlu Utku, F.:** Türk Anonim Şirketler Hukukunda Kayıtlı Sermaye Sistemi, Ankara 2016, s. 52-54.

²⁹² Kayıtlı sermaye, çok ortaklı şirket yapılarına uygun düşen bir sistemdir. Çıkarılmış sermayenin tamamının ödenmiş olması gerekliliği (ya da kuruluşta bu sistem benimsenmişse başlangıç sermayesinin tamamının ödenmiş olması gerekliliği) yine sermaye unsurunu ön plana çıkaran bir etkidir.

²⁹³ Genel kurulun yönetime müdahale yetkisinin fazlalığının, şirkette şahıs unsurunun ön planda olması sonucunu doğurduğu yönünde bkz. **Yıldırım,** s. 191.

sermaye şirketi yapısına has bir özelliktir²⁹⁴. Ancak TTK m. 492 hükmü uyarınca nama yazılı paylarda esas sözleşme aracılığıyla payın devri sınırlandırılabilir²⁹⁵. Esas sözleşmesel bağlam yoluyla payın devrinin sınırlandırılması şirkette kişisel unsurların önem taşıdığını gösterebilir²⁹⁶. Kişisel unsurların ne kadar ön planda olduğu değerlendirilirken esas sözleşmede belirlenen bağlam kurallarının kapsamı ve ağırlığı dikkate alınmalıdır²⁹⁷. Özellikle pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin bir sınırlandırma, anonim şirkette yabancıların şirkete girmesini önler ve anonim şirketin özgün yapısını korur²⁹⁸. Bu durum, genellikle aile tipi anonim şirketler ile kişisel unsurların ön planda olduğu küçük ve kapalı tipteki anonim şirketlerde görülür²⁹⁹.

TTK m. 480/I hükmü uyarınca anonim şirketlerde pay sahibinin tek borcu, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifadır. Ancak TTK m. 480/IV hükmünde bu duruma bir istisna getirilmiştir. Söz konusu hükme göre *“Pay devirlerinin şirketin onayına bağlı olduğu hâllerde, esas sözleşmeyle pay sahiplerine sermaye taahhüdünden doğan borçtan başka, belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir. Bu ikincil yükümlülüklerin nitelik ve kapsamı pay senetlerinin veya ilmi haberlerin arkasına yazılabilir”*. Anonim şirketlerde esas sözleşmeyle söz konusu ikincil yükümlülüklerin öngörülmesi durumunda

²⁹⁴ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 305. Payın devredilebilirliği ilkesi, pay senetlerinin engelsiz ve onaysız devredileceği, çıplak paylar ile nama yazılı payların ise devrinin istisnai olarak kanunda düzenlendiği anlamına gelir, bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 626.

²⁹⁵ Anonim şirkette pay senetleri nama ve hamiline yazılı olur. Söz konusu senetler ve devir şekilleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Bozkurt**, Bağlam, s. 426-465; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 526-530.

²⁹⁶ **Kaşak**, Temel Esaslar, s. 385; **Uçar**, s. 84; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 272.

²⁹⁷ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 278.

²⁹⁸ **Bozkurt**, Bağlam, s. 23-24; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 157; **Uçar**, s. 105.

²⁹⁹ **Pulaşlı**, Şerh II, s. 2061.

şirkette kişisel unsurlar önem kazanabilir³⁰⁰. Kişisel unsurların ön planda olup olmadığı değerlendirilirken söz konusu yükümlülüklerin kapsamı ve ağırlığı dikkate alınmalıdır.

Oy hakkı ve diğer ortaklık haklarında imtiyazlar tanınması ve pay sahiplerinin esas sözleşme dışında düzenledikleri hususların yer aldığı bir sözleşmeye³⁰¹ taraf olmaları durumunda da şirkette kişisel unsurlar ön plana çıkmaktadır³⁰². Yine önerilmeye muhatap olma, alım, önalım, geri alım haklarının ortaklara tanınmasıyla birlikte şirkette kişisel unsurlar ön plana çıkmakta ve sermaye şirketi yapısından uzaklaşmaktadır³⁰³. Ancak anonim şirketlerde söz konusu haklar, esas sözleşmede düzenledikleri takdirde limited şirketlerin aksine korporatif etki doğurmamaktadır³⁰⁴. Bunun sonucu olarak, söz konusu haklar esas sözleşmede yer alsalar bile üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği gibi

³⁰⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 94. İkincil yükümlülükler, mal teslimi veya hizmet görme şeklinde gerçekleşebilir, bkz. **Uçar**, s. 105.

³⁰¹ Pay sahipleri sözleşmesinin aile tipi şirketler açısından önemi için bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 197-198.

³⁰² **Kaşak**, Temel Esaslar, s. 270; **Uçar**, s. 84. Söz konusu yan sözleşmelerle yükümlülükler öngörülmesinin limited şirketlere nazaran anonim şirketlerde daha fazla önem taşıdığı yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 184. Anonim şirketteki pay sahiplerinin hepsinin pay sahipleri sözleşmesinin tarafı olması hâlinde söz konusu sözleşmeyi sona erdiren sebebin haklı sebep sayılabileceği yönünde bkz. **Ayoğlu**, Fesih, s. 231-236.

³⁰³ Anonim şirketlerde kişisel unsurların ön planda kalmasını sağlayan en önemli husus payın istenmeyen kişilerce iktisabının engellenmesidir. Önalım ve öncelik hakları da bu işlevi yerine getiren önemli araçlardır. Yukarıda limited şirketlere ilişkin yaptığımız açıklamalar için bkz. s. 58-59.

³⁰⁴ **Bahtiyar**, M.: “Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Tanıyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri”, BATİDER 2001, C. XXI, S. 2, s. 111; **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 203; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 676; **Uçar**, s. 111. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Bahtiyar**, Önalım Hakkı, s. 83-127.

payın devri hâlinde şirket de bu hakları gerekçe göstererek onay vermekten kaçınamayacaktır³⁰⁵.

bbbb. Şirketin Fiili Yapısına Göre Değerlendirme

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında hâkim, haklı sebebi takdir ederken mutlaka şirketin fiili yapısını göz önünde bulundurmalı ve haklı sebebi oluşturduğu iddia edilen olguları bu kapsamda değerlendirmelidir. Şirkette kişisel unsurların ağırlığı değerlendirilirken şirketin fiili yapısının incelenmesi esas sözleşme hükümleri kadar önemlidir.

Söz konusu fiili ölçütlerin ilki anonim şirketteki pay sahibi sayısıdır³⁰⁶. Şirkette pay sahibi sayısı fazlaysa sermaye unsurunun, az ise kişi unsurunun ön planda olduğu düşünülebilir³⁰⁷. Nitekim kişisel unsurların ön planda olduğu anonim şirketlerde genellikle az sayıda pay sahibi bulunmaktadır. Ayrıca söz konusu anonim şirketlerde, az sayıdaki pay sahipleri arasında çoğu zaman akrabalık bağları bulunmakta ve bu durum pay sahipleri arasındaki bağları güçlendirdiği için de şirkette kişisel unsurlar ağır basmaktadır³⁰⁸.

³⁰⁵ **Bahtiyar**, Önalım Hakkı, s. 361; **Okutan Nilsson**, s. 249; **Bozkurt**, Bağlam, s. 282; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 677, 679; **Uçar**, s. 111.

³⁰⁶ **Kaderoğlu**, s. 66; **Kaşak**, Temel Esaslar, s. 387.

³⁰⁷ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 278; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 175. Ancak ortak sayısı her zaman şirkette hangi unsurların ön planda olduğunu tespit için yeterli olmaz ve tam tersi sonuçların ortaya çıkması da mümkündür.

³⁰⁸ Şirkette kişisel unsurların ön planda olması için pay sahipleri arasında akrabalık bağlarının bulunması gerekmez. Nitekim başka kişisel ilişkilerle de pay sahipleri arasında iş birliğine dayalı bir güven ilişkisi kurulabilir. Bu durumlarda, bu ilişkilerin yoğunluğu ve şirketin işleyişine etkileri dikkate alınarak bir sonuca varılmalıdır.

Haklı sebebin takdirinde şirkete yönelik fiili ölçütlerden bir diğeri ise anonim şirkette pay sahiplerinin şirkette fiilen çalışıp çalışmaması ve şirkete verdiği katkıdır. Şirkette ortaklar çalışıyorsa ya da şirketin yönetimi ortaklar tarafından gerçekleşiyorsa, kişisel unsurların ön planda olduğu düşünülebilir³⁰⁹. Kişisel unsurların ön planda olduğu anonim şirketlerde, pay sahipleri işgücüne katkıda bulunarak aktif bir şekilde çalışabildikleri gibi yönetim kurulu ve genel kurul kararlarıyla da yakından ilgilidirler³¹⁰. Ayrıca pay sahipleri tarafından, taahhüt ettikleri sermaye dışında know-how gibi farklı şekillerde katkıda bulunulması durumlarında da şirkette kişisel unsurların ön planda olduğu sonucuna varılabilir³¹¹.

Şirketin yapısına ilişkin göz önünde bulundurulması gereken son fiili ölçüt ise şirketin büyüklüğüdür³¹². Şirketin küçük, orta ya da büyük ölçekli olup olmadığı, haklı sebebin tespitinde göz önüne alınabilir³¹³. Kişisel unsurların ön planda olduğu özellikle

³⁰⁹ Bu durumda genellikle çoğunluk pay sahipleri yönetim kurulu üyesidirler ve genel kurulda da kendi politikalarını uygularlar. Şirketin yönetimi ortaklardan ayrı olarak üçüncü kişiler aracılığıyla gerçekleştirilmekteyse, saf sermaye şirketi özelliklerinin ön plana çıktığı kabul edilebilir.

³¹⁰ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 279; **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 120. Bu hususun şahıs ve sermaye şirketleri arasında bir ayrım olduğu yönünde bkz. **Pulaşlı**, Şerh I, s. 16.

³¹¹ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 278. Esas sözleşmeyi imzalayanların kişiliklerinin veya sahip oldukları niteliklerin, işletme konusunun elde edilmesi için gerekli olması ve şirketin kurulmasında önemli olması, kişisel unsurların ön planda olduğunu gösterir.

³¹² Anonim şirketler kanunda öngörülen küçük, orta ve büyük sermaye şirketi ayrımına tabidir. Bu ayrım, özellikle finansal tablolarda, finansal raporlama standartlarında küçük ve orta büyüklükteki şirketlerde uygulanacak işlemlerin sadeleştirilmesine olanak sağlama amacı ile öngörülmüştür (TTK Gerekçesi m. 1522, 1523).

³¹³ TTK m. 1522 hükmüne göre “*Küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri tanımlayan ölçütler, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun görüşleri alınarak, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenir. Yönetmelik, Resmî Gazetede yayımlanır. Bu ölçütler bu Kanunun ilgili tüm hükümlerine uygulanır*”. TTK m. 1523/I hükmüne göre “*Bu*

aile şirketi niteliğindeki anonim şirketler, genellikle küçük veya orta ölçekli şirketlerdir³¹⁴. Söz konusu şirketlerde, çalışanlar dâhil olmak üzere menfaat sahipleri çevresi büyük ölçekli şirketlere göre daha kısıtlı kalmaktadır³¹⁵. Ancak şirketin büyüklüğü kişisel unsurların ön planda olup olmadığının belirlenmesinde bağlayıcı bir ölçüt olmamakla birlikte yeterli de değildir³¹⁶. Somut olayda kişiselliğin ağır basıp basmadığı takdir edilirken şirketin büyüklüğü, yukarıda değindiğimiz sözleşmesel ve fiili tüm ölçütlerle birlikte göz önünde bulundurularak bir sonuca varılmalıdır.

ccc. Halka Açık Anonim Şirketlerde

Öğretide bir görüşe göre haklı sebeple fesih davasının; halka açık anonim şirketlerin³¹⁷ yapısına uymadığı gerekçesiyle, payın kolayca devredilebilme imkânından ve haklı sebep kavramının kişisel sebepleri de kapsamından dolayı söz konusu şirket

Kanunun 1522 nci maddesine istinaden belirlenen küçük ve orta ölçekli işletme ölçütleri, sermaye şirketleri için de geçerlidir. Bu ölçütlerin üzerindeki sermaye şirketleri ise büyük sermaye şirketi sayılır". Ölçekleri açısından anonim şirketler için bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 264-265.

³¹⁴ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 279; **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 121; **Kaşak**, Temel Esaslar, s. 415. Ancak istisnai olarak büyük ölçekli şirketlerde kişisel unsurların ön planda olduğu bir şirket yapısı söz konusu olabilir.

³¹⁵ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 279. Anonim şirketin küçük, orta veya büyük ölçekte olması; öz varlıklarının toplam miktarına, çalışanların sayısına veya satış miktarına bağlı olarak belirlenmektedir.

³¹⁶ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 280; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 177.

³¹⁷ SPK m. 3/e hükmü uyarınca halka açık anonim şirketler, hisse senetleri halka arz edilmiş olan veya arz edilmiş sayılan anonim şirketlerdir. Hisseleri halka arz edilmiş olmasa dahi, pay sahibi sayısı 500'ü geçen anonim şirketler, hisselerini halka arz etmiş sayılmakta, halka açık anonim şirket hükümlerine tabi olmaktadır (SerPK m. 11/I). Kanun'daki bu ölçütler gereğince halka açık anonim şirket olarak nitelendirilen şirketler, pay senetleri borsada işlem gören şirketler ve pay senetleri işlem görmeyen şirketler olmak üzere iki ayrı türde düzenlenmiştir.

tipine uygulanamayacağı savunulmaktadır³¹⁸. Payları borsada işlem gören anonim şirketlerde payın kolayca devri imkânının olması, son çare ilkesi gereğince haklı sebebin oluşumunu ve çekilmezlik unsurunun gerçekleşmesini fazlasıyla zorlaştırmaktadır³¹⁹. Ancak halka açık anonim şirketlerin haklı sebeple fesih kurumundan istisna tutulacağına ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca davada somut olayın şartlarına göre haklı sebep değerlendirilmesi yapılacağı açıktır³²⁰. Somut olayda ise halka açık olmakla birlikte, payları borsada işlem görmeyen ya da görse bile payları borsaya kote edilmemiş bir anonim şirket söz konusu olabilir³²¹. Yine payların borsada işlem görüp görmemesi fark etmeksizin, somut olayda şirkete ilişkin sebepler fesih için çekilmezlik unsurunu gerçekleştirebilir³²². Dolayısıyla halka açık anonim şirket tipinde de haklı sebeple feshin somut olayın şartları çerçevesinde mümkün olabileceği kanaatindeyiz³²³.

Halka açık ve kapalı anonim şirketlerde haklı sebebe ilişkin en önemli fark haklı sebebin ulaşması gereken ağırlıktır derecesidir. Haklı sebebin takdirinde dikkate alınacak hususlardan olan menfaat sahipleri ve şirket yapısı böyle bir farklılığı ortaya çıkarmaktadır. Nitekim haklı sebeple fesih davasının kabul edilmesi için şirketin feshini

³¹⁸ **Tekinalp**, Önemli Sebep, 323; **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 476; **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 422-423.

³¹⁹ Halka açık bir anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada, davalı şirketin hisselerinin borsada işlem görmesi nedeniyle satma imkânı bulunduğu ve ayrıca bu istemin kabul edilmesi için şirketin feshini gerektirecek nitelikte haklı sebebin bulunması gerektiğinden dolayı davanın reddine karar verilmiştir, bkz. Y. 11. HD, 17.09.2018, E. 2016/13605, K. 2018/5366 (Yayımlanmamıştır).

³²⁰ TMK m. 4.

³²¹ Payları borsada işlem gören anonim şirketlerde söz konusu davanın sınırlı olarak uygulanması gerektiği yönünde bkz. **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 148.

³²² Nitekim bu gibi durumlarda, pay sahiplerinin paylarını kolayca devretme imkânı son çare ilkesi kapsamında fesih için haklı sebebin ortadan kalkması için yeterli olmayacaktır.

³²³ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 293; **Erdem**, s. 154.

gerektirir derecede haklı sebebin meydana gelmiş olması gerekir. Ancak halka açık anonim şirketlerde davacı azınlık pay sahiplerinin menfaatlerinin diğer tüm menfaatlere üstün gelmesi halka kapalı anonim şirketlere göre daha zor gerçekleşecek bir durumdur. Bu yüzden davacı pay sahipleri açısından aranan çekilmezlik unsurunun ulaşması gereken eşik halka açık anonim şirketlerde daha yüksektir³²⁴.

Halka kapalı anonim şirketlerde, yukarıda değindiğimiz ölçütlerdeki hususların bulunması ile birlikte şirkette kişisel unsurlar ön plana çıkmakta ve bu durum haklı sebebin takdirinde etkili olmaktadır. Nitekim söz konusu durumda anonim şirketlerde kişisel sebeplere dayalı olgular haklı sebebi oluşturabilmektedir. Ancak halka açık anonim şirketlerde bu durum farklılık arz etmektedir. Halka açık anonim şirketlerde genellikle pay sahipleri arasında güvene dayalı ilişkiler bulunmamakta, paylar serbestçe devredilebilmekte ve şirket yönetimi alanında uzman kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir³²⁵. Bu özellikler sebebiyle halka açık anonim şirketler genellikle saf sermaye şirketi niteliğindedirler³²⁶.

Şirketin halka açık olması durumunda kural olarak kişisel unsurlar şirkette etkisiz ve arka planda kalmaktadır. Bu durumda söz konusu şirketlerde haklı sebebin görünüm biçimlerinde daralma olmaktadır³²⁷. Halka açık anonim şirketlerde, pay sahipleri arasında

³²⁴ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 70.

³²⁵ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 284. Halka açık anonim şirketlerin temel unsurlarını; sermaye sistemi, kâr amaçlı, değişken ve çok sayıda pay sahipliğinin oluşturduğu yönünde bkz. **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 263.

³²⁶ Payların halka arz edilmiş olması ve borsada işlem görmesi şirketin saf sermaye şirketi niteliğini güçlendirir. Ancak şirketin halka açık olması saf sermaye şirketi tespiti için kesin bir ölçüt değildir. Nitekim halka açık bir anonim şirkette, hâkimiyeti elinde bulunduran kişiler arasındaki bağlardan dolayı kişisel unsurlar önem taşıyabilir.

³²⁷ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 294.

güvene dayalı bir işbirliği bulunmadığından ve kişisel unsurlar şirkette etkisiz olduğundan kural olarak kişisel sebeplere dayalı olgular haklı sebep olarak kabul edilmeyecektir³²⁸. Ancak ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar, kişisel unsurların şirket yönetiminde etkili olduğu istisnai durumlarda, şirketin işleyişine engel oluyorsa haklı sebep kavramı dışında kalmazlar³²⁹. Belirtmek gerekir ki bu durumda dahi haklı sebebin gerçekleşmesinin nedeni kişisel sebeplerden çok şirkete ilişkin sebepler olmaktadır³³⁰.

III. Anonim ve Limited Şirketlerde Haklı Sebeplerin Farklı Değerlendirilmesi Gerekli Midir?

1. Farklılığın Kapsamı ve Sınırlandırılması

Haklı sebep kavramı nispi bir kavram olduğu için aynı olay ve olgular her şirket türünde haklı sebep teşkil etmeyebilir. Bu nedenle haklı sebep somut olayın şartları çerçevesinde şirket türlerine göre farklılaşabilir³³¹.

Haklı sebeple fesih davasının temel amaçlarından biri olan azınlığın korunmasının yolu çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasının engellenmesidir. Çoğunluk ilkesi kapsamında şirkette söz sahibi olan ortakların bu konumlarını kötüye kullanmaları hâlinde fesih için haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesinde - gerek anonim gerek limited şirketlerde- bir farklılık yoktur. Dolayısıyla ortağın kâr payı,

³²⁸ **Sümer**, Fesih, s. 171; **Erdem**, s. 101.

³²⁹ Pay sahibi sayısı beş yüzü aşan ve hisseleri borsada işlem görmeyen halka açık anonim şirketlerde, somut olaya göre kişisel sebeplerin diğer sebeplerle birlikte haklı sebebi meydana getirebileceği yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 294. Kişisel sebeplerin halka açık bir anonim şirkette istisnai de olsa haklı sebep teşkil edebileceği yönünde bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, s. 177.

³³⁰ Şirkete ilişkin sebepler hakkında bkz. Üçüncü Bölüm, II.

³³¹ Bkz. İkinci Bölüm, II, 1.

genel kurula katılma, oy, bilgi alma ve inceleme haklarının çoğunluk tarafından ihlalinin haklı sebebi meydana getirip getirmeyeceği incelenirken söz konusu şirket türleri arasında bir ayrıma gidilmez.

Yine haklı sebeple fesih davasının amaçlarından olan şirketin devamının ve temel yapısının korunmasının gereği olarak şirkete ilişkin sebepler fesih için haklı sebep olarak kabul edilebilmektedir³³². Şirkete ilişkin hâllerin de fesih için haklı sebep olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunda -gerek anonim gerek limited şirketlerde- bir farklılık yoktur. Dolayısıyla kötü yönetim, organların işlevini yitirmesi, şirketin zarar etmesi gibi durumlarda haklı sebebin oluşup oluşmadığı incelenirken söz konusu şirket türleri arasında bir ayrıma gidilmez.

Sermaye şirketi olan anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshinde haklı sebebe ilişkin farklı yaklaşımlar, başka bir ifadeyle haklı sebebin farklı değerlendirilmesi hususu kişisel sebeplere ilişkindir. Limited şirketlerde, kişisel sebeplerin fesih için haklı sebep olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda bir tartışma söz konusu değildir. Öğretide ve Yargıtay kararlarında, kişisel sebeplerin limited şirketlerde haklı sebebi meydana getirebileceği kabul edilmektedir³³³ ve bu konuda anonim şirketlere nazaran

³³² Söz konusu amaca sadece şirketin feshiyle değil aynı zamanda alternatif çözümlerin uygulanması yoluyla da ulaşılmaktadır.

³³³ Bunun sebebi ise limited şirketlerin şahıs şirketlerine özgü özelliklerinin ve şirkette kişisel unsurlara ağırlık verilebilme imkânının yanında, uygulamada limited şirketlerin az ortaklı ve güvene dayalı şekilde kurulmalarıdır. Üç ortaklı bir aile şirketi niteliğindeki limited şirkette ortaklar arasındaki güven ilişkisinin zedelenmesinin tek başına haklı sebep teşkil ettiği yönünde bkz. Y. 11. HD, 15.05.2017, E. 2015/15797, K. 2017/2896, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 07.03.2022). Benzer yönde bkz. Y. 11. HD, 06.12.2016, E. 2015/11954, K. 2016/9384; Y. 11. HD, 11.10.2012, E. 2010/11758, K. 2012/15799, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

daha ılımlı bir yaklaşım söz konusudur³³⁴. Bu yaklaşımın temelinde, kişisel bağların ve *affectio societatis* unsurunun limited şirketlerde anonim şirketlere nazaran daha güçlü olması yer alır³³⁵.

Anonim şirketlerde ise kişisel sebeplerin haklı sebep niteliğine ilişkin olarak öğretide farklı görüşler bulunduğu gibi Yargıtay kararlarında da farklı yaklaşımlar söz konusudur. Öğretide hâkim görüşe göre, anonim şirketlerde istisnai olarak kişisel sebepler, diğer sebeplerle birlikte ya da belirli şartlarda tek başına şirketin feshi için haklı sebep olabilir³³⁶. Yargıtay'ın da az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde kişisel sebeplerin somut olayın şartları çerçevesinde haklı sebep olarak kabul edilebileceği yönünde

³³⁴ **Baştuğ**, s. 48; **Giray**, s. 200; **Taşdelen**, s. 237; **Yıldırım**, s. 10; **Ulukaya**, s. 147; **Karaahmetoğlu**, s. 130; **Şener**, Limited, s. 987, 991; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 253; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 544. Limited şirketler için kişisel sebeplerin her zaman haklı sebep olabileceği yönünde bkz. **Ayoğlu**, Fesih, s. 237.

³³⁵ **Giray**, s. 201; **Erdem**, s. 72; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 253. Limited şirket yapısının saf sermaye şirketi olarak düzenlendiği hâlde, kişisel sebeplerin fesih için sınırlı bir uygulama alanı bulacağı yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 179. Limited şirketlerde kişisel sebeplerin haklı sebep teşkil etmesi için az ortaklı bir aile şirketi olmasının gerekmediği yönünde bkz. **Kendigelen**, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2012, s. 434 vd.

³³⁶ **Ayan**, Fesih, s. 2244; **Oruç**, s. 213-214; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 188; **Ayoğlu**, Fesih, s. 227; **Karaahmetoğlu**, s. 130; **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 8; **Aker**, s. 118; **Çağlar/Kaşak**, s. 664; **Çelik**, Çıkarılma, s. 302-304; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 176; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2433; **Erdem**, s. 156; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 370. Söz konusu durumun az ortaklı ve halka kapalı anonim şirketlerde istisnai nitelikte olduğunu kabul eden bu yazarlar, kişisel sebeplerin ancak diğer sebeplerle birlikte haklı sebep teşkil edebileceğini kabul etmekte ve kişisel sebebin tek başına haklı sebep teşkil etmesi için şirket faaliyetlerine etkisinin dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedirler.

kararları mevcuttur³³⁷. Öğretide azınlıkta kalan görüşe göre³³⁸ ise sermaye şirketi olan anonim şirketlerde az ortaklı aile şirketi niteliği söz konusu olsa dahi kişisel sebepler haklı sebep olarak kabul edilemez³³⁹. Anonim şirketlerde kişisel sebeplerin fesih için haklı sebep teşkil edebilmesi yönünden hâkim görüşe katılmakla birlikte, bu durumun -sermaye şirketi olması gerekçesiyle- istisnai olarak sınırlandırılmasına katılmamaktayız. İleride incelenecek kararlarda da görüleceği üzere, haklı sebeple feshe konu anonim şirketlerde kişisel unsurlar ön plana çıkmakta ve kişisel sebepler en az diğer olgular kadar ortaklık ilişkisini çekilmez hâle getirebilmektedir³⁴⁰.

2. Farklılığın Sebebi

Kişisel sebeplerin anonim ve limited şirketlerde farklı değerlendirilmesinin ilk nedeni haklı sebeple fesih kurumunun tarihsel süreçte şahıs şirketlerine özgü olarak düzenlenmiş olmasından kaynaklanmaktadır³⁴¹. Türk Ticaret Kanununun haklı sebeple

³³⁷ Y. 11. HD, 15.06.2021, E. 2020/5843, K. 2021/5074, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022); Y. 11. HD, 12.10.2015, E. 2015/6768, K. 2015/10302; Y. 11. HD, 11.06.2015, E. 2015/2255, K. 2015/8166, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 07.03.2022); Y. 11. HD, 04.07.2017, E. 2016/2752, K. 2017/4079; Y. 11. HD, 17.11.2016, E. 2016/211, K. 2016/8872; Y. 11. HD, 23.12.2015, E. 2015/5994, K. 2015/13820, <https://www.hukukturk.com/yargitay-kararlari> (Erişim tarihi: 07.03.2022).

³³⁸ **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 426; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 352. Yargıtay'ın aynı yöndeki kararı için bkz. Y. 11. HD, 03.12.2015, E. 2015/4504, K. 2015/12980, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 07.03.2022). Söz konusu kararda Yargıtay tarafından şirketin kardeşlerden oluşan beş kişilik bir aile şirketi olduğu ve bu nedenle de aile bireyleri arasındaki manevi bağların koptuğuna dair gerekçenin anonim şirketin feshi için haklı sebep teşkil edemeyeceği belirtilmektedir. Aile şirketi niteliğinde olmayan anonim şirketlerde kişisel sebeplerin haklı sebep olamayacağı yönünde bkz. **Ayoğlu**, Fesih, s. 236.

³³⁹ Bu görüşün eleştirisi için bkz. **Kaşak**, Haklı Sebeple Fesih, s. 179-185.

³⁴⁰ Bkz. Dördüncü Bölüm, IV, 2.

³⁴¹ Şahıs şirketlerinde haklı sebeple fesih kurumunun düzenlenmesindeki asıl sebep, ortaklığın temelini oluşturan güven ilişkisinin zedelenmesi/yok olması hâlinde ortaklardan ortaklık ilişkisine devam

fesih kurumuna ilişkin tarihsel süreci göz önünde bulundurduğunda şahıs şirketleri yanında karma bir tür olarak nitelendirilen limited şirketler için de söz konusu kurum kanunda yer almaktaydı³⁴². Oysa sermaye unsurunun tamamen ön planda olduğu kabul edilen anonim şirketlerin haklı sebeple feshi mümkün değildi³⁴³.

TTK m. 531 ile birlikte anonim şirketlerin haklı sebeple feshinin düzenlenmesinin temeli şahıs şirketlerinden farklılık arz etmektedir³⁴⁴. Söz konusu düzenlemede çoğunluk ilkesinin uygulanması sonucu ortaya çıkan ihlallerin ve şirketin devamına ilişkin olumsuzlukların ortadan kaldırılması amacı ağır basmaktadır. Nitekim dava sonucunda hâkime alternatif çözümlere karar verebilme yetkisi tanınması bu hususu doğrulamaktadır.

Farklılığın diğer sebebini şirket türlerinin yapısı ve ortaklar arasındaki ilişki oluşturmaktadır. TTK'da açıkça sermaye şirketi olarak nitelenen limited şirketin -kanun hükümleri dikkate alındığında- yapısında ve ortaklar arası ilişkide şahıs şirketlerine has

etmelerinin beklenmesinin şirket bünyesine aykırı düşecek olmasıdır, bkz. **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 65; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 4. Haklı sebeple fesih kurumunun 6762 sayılı Kanun döneminde ortaklar arası ilişkileri ön planda olan şahıs şirketleri için öngörüldüğü yönünde bkz. **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 147; **Erdem**, s. 5.

³⁴² Şahıs şirketlerinde ve limited şirkette haklı sebeple fesih hakkının tanınmasının gerekçesi için bkz. **Yasaman**, Haklı Nedenle Fesih, s. 93.

³⁴³ 6102 sayılı Kanun öncesi dönemdeki tartışmalara ilişkin bkz. Birinci Bölüm, I, 1. Limited şirketlerde ortaklar arası ilişkide anonim şirketlerden farklı olarak kişisel unsurların da önem taşıdığı yönünde bkz. **Öztürk Dirikkan**, s. 29. Anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumunun 6102 sayılı TTK'da düzenlenmesi öncesindeki tarihsel gelişimi için bkz. **Erdem**, s. 54.

³⁴⁴ **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 148. Şahıs şirketlerinde ve limited şirketlerde haklı sebeple fesih hakkının düzenlenmesinin temelini bu şirketlerde kişisel ilişkilere ağırlık verilmesi olduğu yönünde bkz. **Giray**, s. 196; **Aker**, s. 85.

özelliklerin bulunduğu görülmektedir³⁴⁵. Söz konusu özelliklerin başında pay devrine ilişkin zorluklar (TTK m. 595), payların borsada işlem görememesi, ortakların bağlılık yükümlülüğü (TTK m. 613/I-II), bilgi alma ve inceleme hakkının geniş kapsamlı olması (TTK m. 614), ortak sayısının elliyle sınırlı olması (TTK m. 574/I), haklı sebeple çıkma ve çıkarılma kurumlarının varlığı³⁴⁶ (TTK m. 638-640), haklı sebeple fesih davasını bir ortağın açabilmesi hâlleri gelmektedir. Anonim şirket ise gerek mülga kanun döneminde gerek TTK'da sermaye şirketlerinin tipik örneğini oluşturmaktadır³⁴⁷. Limited şirkette sayılanların aksine anonim şirketlerde; payın devrinin kolay olması, payların borsada işlem görebilme olanağı, ortaklar için bağlılık yükümlülüğünün olmaması, ortak sayısında bir üst sınırın olmaması, haklı sebeple çıkma ve çıkarılma kurumlarının olmaması, haklı sebeple feshi talep edebilmek için azınlık olma şartı söz konusudur. Ayrıca yukarıda ayrıntılı olarak incelendiği üzere, esas sözleşme aracılığıyla kişisel unsurların ön plana çıkarılması, limited şirketlerde anonim şirketlere nazaran çeşitlilik

³⁴⁵ Bunun sonucu olarak anonim şirketler açısından haklı sebep olarak nitelendirilemeyecek durumların, limited şirketin feshi bakımından haklı sebep teşkil edeceğine ilişkin bkz. **Yıldırım**, s. 10. Kişi unsurunun ağır bastığı ve son derece önemli olduğu şirketler olan adi şirket, kolektif şirket ve komandit şirket şahıs şirketleridir. Bu şirketlerde ortakların kimliği, kişiliği, becerisi ve güvenilirliği sistemi şekillendirmekte ve şirketin işleyişini etkilemektedir. Birbirini tanıyan az sayıda kişinin oluşturduğu şahıs şirketlerinde güven ortamı ve iş birliği hâkimdir. Bu şirketlerde ortaklık ilişkisine dâhil olmak ya da çıkmak ise kolay değildir. Gerek güven ortamının varlığının gerek şirkete girmenin ve çıkmanın zorluğunun temel sebebi ise sorumluluk rejimidir.

³⁴⁶ Pay sahipleri arasındaki çatışmaların önlenmesi ve şirket amacının gerçekleşmesinin sağlanabilmesi için haklı sebeple çıkma ve çıkarılma haklarının kapalı tip anonim şirketlerde de düzenlenmesi gerektiği yönünde bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 188-195.

³⁴⁷ Sermaye unsurunun ağır bastığı ve son derece önemli olduğu sermaye şirketlerinde ortakların kişilikleri arka plandadır ve güven ortamı şirkette aranan bir özellik değildir. Çok sayıda ortağın bir arada bulunmasına uygun olan bu şirketlerde pay devri şahıs şirketlerine nazaran kolaydır. Nitekim bunun sebeplerinden birisi de ortakların sadece şirkete karşı sermaye payları kadar sorumlu olmalarıdır.

arz etmektedir ve daha kolaydır³⁴⁸. Açıklanan sebeplerden dolayı gerek öğretide gerek yargı kararlarında limited şirketlerin aksine anonim şirketlerde, kural olarak ortaklar arasındaki uyuşmazlıkların ve ortağın şahsından kaynaklanan durumların haklı sebep olamayacağı, kişisel sebeplerin haklı sebep niteliğinin belirli şartlarda istisnai olarak kabul edilebileceği ifade edilmektedir³⁴⁹.

3. Ara Sonuç

Çok ortaklı yapı, kişisel unsurların geri planda kalması ve sermaye unsurunun ön planda olması, profesyonel yönetim hususları anonim şirketin tipik özellikleri arasındadır. Bu özelliklerden ortaklar tarafından kanunun izin verdiği ölçüde uzaklaşılabilir ya da kurucular tarafından bu özellikler tercih edilmeyebilir. Nitekim uygulamada anonim şirketler genellikle az ortaklı kapalı tip anonim şirketlerden oluşmaktadır. Bunun sonucu olarak, söz konusu atipik şirketlerde ortaklar arasında kişisel bağlar ve güven ilişkisi önem arz etmektedir³⁵⁰. Bir sermaye şirketi olan limited

³⁴⁸ Sözleşmeşel ölçütler için bkz. İkinci Bölüm, II, 4, E, b, bb, bbb.

³⁴⁹ Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada, bilgi alma ve incele haklarının engellenmesi, eşit işlem ilkesine aykırı davranışlar, kötü yönetim ve şirketin ekonomik durumu sebepleriyle birlikte ortaklar arası anlaşmazlıkların olması haklı sebep olarak kabul edilmiştir, bkz. Y. 11. HD, 11.01.2017, E. 2016/2552, K. 2017/5271, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022). Anonim şirketin feshine ilişkin başka bir davada ise ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar şirketin faal olmamasıyla birlikte haklı sebep olarak kabul edilmiştir, bkz. Y. 11. HD, 02.06.2014, E. 2014/3669, K. 2014/10238, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

³⁵⁰ Kapalı anonim şirketlerin çoğunda ortakların kasıtlı olarak işbirliği içinde oldukları dolayısıyla bu kişiler arasında anonimlik ilişkisinin söz konusu olmayacağı ve hukuki bağın sermaye ortaklığının ötesinde bir şekilde konumlandırılması gerektiği yönünde bkz. **Yüksel, S.:** “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Davalı Sıfatı Üzerine Düşünceler”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul 2016, s. 865. Az ortaklı aile anonim şirketlerinde ortaklar arası ilişkilerin şahıs şirketlerinden farklı olmadığı yönünde bkz. **Çamoğlu, Kollektif**, s. 69.

şirketlerin uygulamada az ortaklı ve güven ilişkisine dayalı yapılanmaları göz önünde bulundurularak kişisel sebeplerin haklı sebep niteliği taşıyabileceğine ilişkin yaklaşımın³⁵¹, anonim şirketlerde uygulamadaki durumdan bağımsız olarak farklılık arz etmesini doğru bulmamaktayız³⁵². Nitekim kanuni düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda somut olayda bir limited şirkette sermaye unsurunun anonim şirkete nazaran daha ön planda olmasının önünde bir engel yoktur³⁵³. Kanaatimizce, anonim şirketin sermaye şirketi olduğu gerekçesinden yola çıkarak kişisel sebeplerin kural olarak haklı sebep oluşturmayacağını kabul etmek bizi haklı sebep kavramı temelinde yanlış bir sonuca götürebilir. Nitekim bu sonuç somut olay adaletinin sağlanması yolunda önemli zorluklar çıkarabilecektir. Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere, TTK m. 531 ve m. 636/III hükümlerinde yer alan haklı sebep kavramı hâkime somut olayın özelliklerini dikkate alarak yaptığı inceleme sonucunda bir karara varma ödevi vermektedir³⁵⁴. Dolayısıyla feshi istenen şirketin türü ne olursa olsun kişisel sebeplerin haklı sebep olarak kabul edilip edilmeyeceği kapsamında şirketin atipik yönleri varsa bunların da dikkate

³⁵¹ Söz konusu yaklaşımın sebebinin uygulamada aile şirketi şeklinde yapılanmalara daha uygun olan limited şirketin çoğunlukla 2-5 ortak arasında kurulması olduğu yönünde bkz. **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 62.

³⁵² Türkiye'deki anonim şirketlerin büyük bir çoğunluğunu oluşturan aile tipi anonim şirketlerde, kişisel ilişkilerin önem taşıdığı ve güvenilirliğin uzmanlıktan önce geldiği yönünde bkz. **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 122; uygulamadaki tipik modelin kapalı aile şirketi olduğu yönünde bkz. **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 226.

³⁵³ Limited şirketlerde, anonim şirketlere nazaran gerek kanunen öngörülen yapıda kişisel unsurların daha ön planda olması gerek bu yapıda kişisel unsurların esas sözleşmeyle ön plana çıkarılma imkânının daha fazla olması, bu duruma engel değildir.

³⁵⁴ Bkz. İkinci Bölüm, II.

alınması gerekir³⁵⁵. Bu gereklilik ise genel bir kuralın kabulüyle bağdaşmaz. Haklı sebep kavramının hedeflediği somut olay adaletinin sağlanması amacının hukuki güvenliğin ve belirliliğin önüne geçmemesi için ise haklı sebep takdir edilirken yukarıda ayrıntılı şekilde açıkladığımız ölçütlere dikkat edilmelidir³⁵⁶.

Sonuç olarak, anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshinde -gücün kötüye kullanımında ve şirkete ilişkin sebeplerde olduğu gibi- kişisel sebeplere ilişkin değerlendirme yapılırken de farklı bir yaklaşımın gerekli olmadığı kanaatindeyiz. Haklı sebep kavramının takdire bağlı oluşu ve söz konusu takdir yetkisinin somut olayın şartları çerçevesinde şekilleneceği hususu bizi bu sonuca götürmektedir. Kişisel sebeplere ilişkin söz konusu değerlendirme yapılırken öncelikle şirkette kişisel unsurların önemi, başka bir ifadeyle sermaye ve kişi unsuru arasındaki ilişkinin tespiti gerekir. Bu tespitin ardından kişisel sebebin/sebeplerin ortaklık ilişkisine devamı çekilmez hâle getirip getirmediği değerlendirilecektir.

³⁵⁵ İsviçre Federal Mahkemesinin iki kararında aile şirketlerinde ortakların kişiliklerinin ön plana çıkabileceği dolayısıyla kişisel sebeplerin şirketin feshi açısından haklı sebep teşkil edebileceği belirtilmiştir, bkz. (Togal/Grümser Kararları) **Yasaman**, Haklı Nedenle Fesih, s. 721-724.

³⁵⁶ Bkz. İkinci Bölüm, II, 4, E.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERDE

HAKLI SEBEP HÂLLERİ

I. Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı

1. Genel Olarak

Anonim ve limited şirketlerde, sermaye şirketi olmalarının sonucu olarak çoğunluk ve oransallık ilkeleri geçerlidir³⁵⁷. Oransallık ilkesi gereğince ortakların hakları kural olarak sermayeye katılım oranlarına göre belirlenir³⁵⁸. Çoğunluk ilkesine göre ise; genel kurulda alınan kararlar, kararların icrası, yönetim kurulunun seçimi ve dolayısıyla şirket yönetimi sermayenin çoğunluğunu oluşturan pay sahiplerinin iradeleri doğrultusunda ortaya çıkar. Ancak çoğunluk ilkesi kapsamında, şirketin yönetiminde söz sahibi olan çoğunluğun belirlenmesinde sermayeye katılım oranı her zaman tek başına etkili olmayabilir. Nitekim bazı durumlarda sermayenin çoğunluğuna sahip olan ortaklar oy çoğunluğuna sahip olmayabilirler³⁵⁹. Oy çoğunluğunu elinde bulunduranlar; genel kurul kararlarının alınmasında, yönetim kurulunun seçiminde ve dolayısıyla yönetim kurulu

³⁵⁷ **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 1; **Tekil**, Şirketler III, s. 23; **Tekil**, Anonim Şirket, s. 46; **Tekinalp**, Ü.: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul 2012, s. 188; **Çelik**, Çıkarılma, s. 42.

³⁵⁸ Haklardan yararlanmada kural olarak oransallık ilkesinin geçerli olduğuna dair bkz. **Tekil**, Anonim Şirket, s. 47; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 687; **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 116.

³⁵⁹ Oy hakkında imtiyaz, oy sözleşmeleri gibi kurumlar sermayenin çoğunluğuna sahip olmayan kişilere şirketin yönetiminde söz sahibi olma imkânı verebilir.

kararlarında söz sahibi olurlar³⁶⁰. Bu nedenle çoğunluk kavramı, oy çoğunluğunu ve şirket yönetimi üzerinde kontrole sahip olan ortakları ifade eder³⁶¹.

Çoğunluğun söz konusu gücünü, şirket menfaati doğrultusunda ve hak ihlallerine sebebiyet vermeden kullanması gerekir. Bunun gerçekleşmesi için de çoğunluk ilkesi çeşitli hukuki kurumlarla ve ilkelerle sınırlandırılmıştır. Bireysel, müktesep³⁶², vazgeçilmez haklar³⁶³ ve azınlık hakları çoğunluk gücünü sınırlandıran bir işleve

³⁶⁰ Halka açık anonim şirketler açısından çoğunluğun tespitinde genel kurula katılım oranının da önemli olduğu yönünde bkz. **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 8; **Birsel**, M.: “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları” İmran Öktem’e Armağan, Ankara 1970, s. 627.

³⁶¹ **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 1; **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 463. Haklı sebeple fesih davası kapsamında çoğunluk olarak kabulün gerçekleşmesi için kontrol sahipliğinin devamlı nitelikte olması gerektiği yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 143.

³⁶² Müktesep haklar, sınırlandırılması, değiştirilmesi veya ortadan kaldırılması için her ortağın onayının arandığı haklardır, bkz. **Ansay**, s. 233; **Domanıç**, H.: Anonim Şirketler, İstanbul 1978, s. 876; **İmregün**, O.: “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı (Temettü) Hakkı”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 427; **Moroğlu**, E.: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul 2014, s. 162; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 31; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 346. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Tekinalp**, Ü.: “Esas Sözleşmesel Müktesep Hak”, İDM 1983, C. XXX, S. 1, s. 21-31; **Erdem**, N.: “6102 Sayılı Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin ‘Müktesep’ (Kazanılmış) Hakları”, REGESTA 2012, C. II, S. 1, s. 29-44.

³⁶³ Somut olarak kullanılabilir hâle gelmeden pay sahibi tarafından o haktan feragat edilemeyen haklar vazgeçilmez haklardır. Söz konusu haklar esas sözleşme veya genel kurul kararıyla da pay sahiplerinin elinden alınmaz, bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 31; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 2001. Söz konusu hakların pay sahibinin tasarrufuna bırakılmamasının sebebinin bu haklarda bireysel menfaatin ötesinde şirketin hukuki menfaatinin olduğu yönünde bkz. **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 346.

sahiptir³⁶⁴. Eşit işlem³⁶⁵, hakların sakınılarak kullanılması³⁶⁶, objektiflik³⁶⁷ ilkeleri ise çoğunluk gücünü sınırlandıran genel ilkelerdir³⁶⁸. Söz konusu hakların ve ilkelerin çoğunluk tarafından ihlal edilmesi durumunda çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâlleri ortaya çıkabilir³⁶⁹.

Gücün kötüye kullanımı, şirket yönetiminde söz sahibi olanlar tarafından ortakların haklarının ve meşru menfaatlerinin ihlal edilmesidir³⁷⁰. Bu durumda çoğunluk, sahip

³⁶⁴ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığının Esasları, s. 189-195; **Yıldırım**, s. 204. Çoğunluk gücünün sınırlandırılması konusunda ortaklara tanınan hakların başta gelenleri: geçersizlik, iptal ve sorumluluk davaları, inceleme, bilgi alma ve özel denetim haklarıdır.

³⁶⁵ Eşit işlem ilkesi, aynı şartlardaki ortaklara eşit davranma yükümlülüğü öngören ve çoğunluk gücünün keyfi kullanımını engellemeyi amaçlayan kanuni bir ilkedir. TTK m. 357 ve m. 627 hükümlerinde açıkça düzenlenmiştir. Söz konusu ilkeye ilişkin için bkz. **Tekil**, Anonim Şirket, s. 56-57; **Yıldırım**, s. 207-209; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 152-155; **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 38-40; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 355. İlkenin anonim şirketlerde şirkete borçlanma yasağı kapsamında incelenmesi için bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 354-357.

³⁶⁶ Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi, hakkın kullanımında birden fazla yol arasından azınlık için daha az zarar veren yolun tercih edilmesi gerektiğine yönelik bir ilkedir. Söz konusu ilke hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Tekinalp**, Ü.: “Hakların En Az Zarar Verilecek Şekilde Kullanılması İlkesi”, İDM 1979, C. XXVI, S. 2, s. 202-207; **Yıldırım**, s. 209-211; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 155-156.

³⁶⁷ Objektiflik ilkesine göre ortağın hakkına yapılacak müdahaleler gerekli ve kaçınılmaz olmalı, keyfi nitelik taşımamalıdır, bkz. **Yıldırım**, s. 211.

³⁶⁸ **Yıldırım**, s. 204; **Erdem**, s. 109-110.

³⁶⁹ **Erdem**, s. 110. Söz konusu haklar ve ilkeler, çoğunluğun karar ve işlemlerinin kötüye kullanım oluşturup oluşturmadığının belirlenmesinde ve dolayısıyla haklı sebebin takdirinde belirleyici bir role sahiptir.

³⁷⁰ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 113, 143. Gücün kötüye kullanımı, hakkın kötüye kullanılması yasağının anonim şirketlerdeki görünümü niteliğinde olduğundan çoğunluğun karar ve işlemleri bu yasağa tabi hâle gelir, bkz. **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 164.

olduğu gücü kendi yararına³⁷¹ ve azınlık ortakların zararına olacak şekilde kullanır³⁷². Şirket menfaati gerektirmemesine rağmen çoğunluğun gücünü bu şekilde kullanması sonucunda doğrudan şirket de zarara uğrayabilir ve bu durumda azınlık ortaklar yine dolaylı olarak zarara uğramış olurlar³⁷³. Söz konusu kötüye kullanım hâllerinde, hakları ve menfaatleri çoğunluk tarafından ihlal edilen ortaklar için ortaklık ilişkisine devam etmek çekilmez bir hâl alabilmekte ve şirketin feshi için haklı sebepler meydana gelebilmektedir. Nitekim öğretide çoğunluk gücünün kötüye kullanıldığı hâller, en çok karşılaşılan haklı sebep örneği olarak gösterilmektedir³⁷⁴.

Haklı sebebin her somut olaya göre farklı şekillerde ortaya çıkmasından dolayı gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde tüm haklı sebep hâllerinin tespit edilmesi ve bunların incelenmesi mümkün değildir. Ayrıca somut olayın şartları itibarıyla haklı sebepler iç içe geçmiş olabilir ve sınıflandırılmaya müsait olmayabilir.

Çalışmamızın bu başlığında çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasına ilişkin başlıca haklı sebep örnekleri, belirli ayrımlar altında öğretideki görüşlerle birlikte

³⁷¹ Çoğunluğun doğrudan kendi menfaatleri doğrultusunda hareket etmesinin gücün kötüye kullanımı için zorunlu unsur olmadığı yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 151. Çoğunluğun hukuka uygun karar ve işlemlerinin haklı sebep teşkiline ilişkin bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, s. 93-94.

³⁷² **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 147; **Erdem**, s. 109. Somut olayda çoğunluk pay sahiplerinin kendi menfaatlerine ve şirket zararına hareket ettikleri İsviçre Federal Mahkemesi'nin Villamont SA./Becker kararının haklı sebep açısından incelenmesine ilişkin bkz. **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 152-153.

³⁷³ Şirket menfaatinin gerektirdiği durumlarda, ortaklara zarar veren kararların ve işlemlerin gücün kötüye kullanımı teşkil etmediği yönünde bkz. **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 196.

³⁷⁴ **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 7; **Yıldırım**, s. 202; **Erdem**, s. 111. Haklı sebeple fesih davasının asıl amacının çoğunluğa karşı azınlığın korunması olduğu yönünde bkz. **Tekinalp**, Önemli Sebep, s. 321; **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 61; **Yıldırım**, s. 202; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 51; **Ayoğlu**, Fesih, s. 221.

incelenecektir. Çoğunluk gücünün kötüye kullanılması başlığı altında, ortaklık haklarının hepsi değil sadece ihlaliyle daha sık karşı karşıya kalınabilecek haklara değinilecektir.

2. Kötüye Kullanımın Belirlenmesi

Haklı sebep teşkil eden çoğunluk gücünün kötüye kullanımının belirlenebilmesi için bazı unsurların varlığı gereklidir. Bunlardan ilki, çoğunluk gücünün kötüye kullanımında sürekliliktir³⁷⁵. Başka bir ifadeyle, çoğunluğun genel kurul ya da yönetim kurulu/müdürler kurulu aracılığıyla aldığı kararlar veya bu organların eylemleri sonucu meydana gelen hak ihlallerinin devamlılık arz etmesi gerekir³⁷⁶. Süreklilik unsurunun aranmasının sebebi, azınlıkta kalan ortaklar açısından haklı sebebin zorunlu unsuru olan çekilmezliğin gerçekleşmesi gerekliliğidir³⁷⁷. Nitekim süreklilik arz etmeyen hak ihlallerinde, iptal davası ya da sorumluluk davası gibi yollara başvurulması yeterli

³⁷⁵ Yıldız, Ş.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi”, Makalelerim, Ankara 2008, s. 537; Yıldırım, s. 212; Şener, Limited, s. 990; Erdem, s. 112.

³⁷⁶ Haklı sebebin meydana gelebilmesi için kötüye kullanımın sürekli bir yönetim politikası kapsamında sistematik olarak alınan ve uygulanan karar ve işlemlerin sonucu olması gerektiği yönünde bkz. Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 148-149.

³⁷⁷ Haklı sebebi oluşturan olgunun süreklilik arz etmesi gerekmediği, ortak açısından şirketle ilişkisine devamın çekilmez hâle gelmiş olması ve bu durumun dava açıldığı tarihte varlığını koruması gerektiğinin önemli olduğu yönünde bkz. Çamoğlu, Kollektif, s. 127. İsviçre Federal Mahkemesinin Togal AG-Schmidt Kararında gücün kötüye kullanımının çekilmezlik niteliğine ilişkin açıklamaların bir bölümü şöyledir: “Çekilmez olan, davalı şirkette çoğunluğun sahip olduğu zihniyettir. Bu zihniyet, yıllar boyunca azınlığın haklarının verilmesinden kaçınılmasıyla, kötüye kullanma niteliğindeki bir tutum olarak kendisini göstermiştir. Gerçi tek tek hukuka aykırılıklar mahkeme vasıtasıyla ortadan kaldırılabilmektedir, ancak bu davaların, çoğunluk pay sahibinin alışılmamış ölçüdeki makul olmayan davranışları sonucunda, davalı şirketin azınlık pay sahiplerine yönelik zihniyeti değiştiremediği görülmüştür. Bu yüzden, davacının bundan sonra, her yıl hâkim yardımına başvurmaksızın haklarını elde edeceği konusundaki beklentinin yerinde olabileceğine ilişkin hiçbir olgu yoktur. Ondan böyle bir beklentide olması da istenemez”, bkz. Pulaşlı, Şerh III, s. 2450. Kararın tam çeviri metni için bkz. Pulaşlı, Şerh III, s. 2440-2453.

olabileceğinden fesih için haklı sebep oluşmayabilir³⁷⁸. Ancak süreklilik arz etmeyen bir hak ihlali de diğer hak ihlalleriyle birlikte ortaklık ilişkisine devamı çekilmez hâle getirebilir³⁷⁹. Bu durumda ise süreklilik unsuru münferit hak ihlali açısından değil, tüm ihlallerin birlikte değerlendirilmesi açısından gereklidir³⁸⁰.

Haklı sebep teşkil eden kötüye kullanımın unsurlarından bir diğeri ise söz konusu hak veya menfaat ihlallerinin ağır bir nitelik taşımasıdır³⁸¹. Nitekim söz konusu unsurun temelinde ortaklar açısından çekilmezlik unsurunun gerçekleşmesi şartı yer almaktadır. Ancak azınlık ortakların haklarının veya menfaatlerinin ihlal edilmesi sonucunda bir zararın ortaya çıkması gerekli değildir³⁸². Ayrıca haklı sebebi meydana getirdiği iddia edilen olguların, gerçekleşmesi muhtemel çoğunluk gücünün kötüye kullanımına

³⁷⁸ **Yıldırım**, s. 212; **Erdem**, s. 112. Örneğin ortakların haklarını ihlal eden münferit bir genel kurul kararı, kural olarak ortaklık ilişkisine devamı çekilmez hâle getirmez ve tek başına haklı sebep teşkil etmez. İptal davasıyla ihlalin ortadan kaldırılabilir olması son çare ilkesi kapsamında çekilmezliğin gerçekleşmesine engel olabilmektedir.

³⁷⁹ Bu durumda, her bir hak ihlali için iptal ya da sorumluluk davası yollarına başvurmalarını beklemek dürüstlük kuralı gereği ortaklardan beklenemez. Ayrıca münferit bir hak ihlalinin yanında şirkete ilişkin ya da kişisel sebeplerin de bir arada bulunması haklı sebep teşkil edebilir.

³⁸⁰ **Yıldırım**, s. 213; **Erdem**, s. 112.

³⁸¹ **Yıldırım**, s. 214; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 148.

³⁸² Hakkın kötüye kullanımı hâllerinde, gerek zararın gerek zarar kastının şart olmadığı yönünde bkz. **Dural**, M./**Sarı**, S.: Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, İstanbul 2006, s. 210; **Akyol**, Ş.: Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 2006, s. 22; **Serozan**, R.: Medeni Hukuk Genel Bölüm, İstanbul 2008, s. 140-141.

dayanması yeterli değildir³⁸³. Başka bir ifadeyle, ileride gerçekleşme ihtimali bulunan kötüye kullanımlara ilişkin bir şüphe haklı sebebin varlığı için yeterli olmayacaktır³⁸⁴.

Haklı sebep teşkil eden çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasının son unsuru ise yetkilerin amacı dışında kullanılmış olmasıdır³⁸⁵. Çoğunluğun kararları ve eylemleri, şirket menfaatine aykırı olmasa bile kanunda öngörülen amacın dışında hareket edilmesi gücün kötüye kullanımı için yeterlidir³⁸⁶. Çoğunluğun şirket menfaatine aykırı olarak ve kendi menfaatleri yönünde kararlar alması hâlinde ise gücün kötüye kullanımı daha net bir şekilde gerçekleşmiş olur. Açıklanan tüm bu unsurlar bir arada bulunduğu takdirde, anonim ve limited şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanılması şirketin feshi için haklı sebep teşkil edecektir.

³⁸³ **Yıldırım**, s. 213; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, 149; **Şener**, Limited, s. 993; **Erdem**, s. 113.

³⁸⁴ Kötüye kullanım ortadan kalkmış olmasına rağmen etkileri devam ediyorsa, gücün kötüye kullanımından kaynaklanan haklı sebebin varlığı yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 127; **Erdem**, s. 113.

³⁸⁵ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 151; **Erdem**, s. 109.

³⁸⁶ Nitekim bu hususun çoğunluk gücünün kötüye kullanımında temel unsur olduğu yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 151.

3. Kötüye Kullanım Hâllerinin Somutlaştırılması

A. Malvarlıksal Hakların İhlali

a. Genel Olarak

Malvarlıksal haklar, şirketin malvarlığından doğan ve değeri para ile ölçülebilen haklardır³⁸⁷. Kâr payı, tasfiye payı, bedelsiz payları edinme³⁸⁸, rüçhan³⁸⁹, tesislerden yararlanma hakları ve hazırlık dönemi faizi ortağın malvarlıksal haklarıdır³⁹⁰. Söz konusu haklardan yararlanma ölçüsü ve miktarı oransallık ilkesi kapsamında ortakların sermayeye katılım oranına göre belirlenir³⁹¹.

Malvarlıksal haklar, kanuna uygun bir şekilde gerek imtiyaz oluşturularak gerek intifa senedi çıkarılarak sınırlandırılabilir³⁹². Ancak söz konusu haklara kanun hükümlerine ve çoğunluk gücünün sınırlandırılmasına ilişkin ilkelere aykırı bir şekilde müdahale edilmesi ve ortakların hak ve menfaatlerinin ihlal edilmesi durumunda şirketin feshi için haklı sebepler meydana gelebilir.

³⁸⁷ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 686.

³⁸⁸ Bedelsiz payları edinme hakkının vazgeçilmez haklardan olduğu yönünde bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 41.

³⁸⁹ Rüçhan hakkının hem malvarlıksal hak hem de katılma hakkı olduğu yönünde bkz. **Yıldız, Ş.:** Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı, İstanbul 1996, s. 135; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2258.

³⁹⁰ **Domanıç**, Anonim Şirketler, s. 825; **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 231; **Yıldırım**, s. 215; **Karshoğlu**, H.: Anonim Şirketlerde Örtülü Kâr Dağıtımı, Ankara 2015, s. 30; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1832; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 283; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 350. Malvarlıksal hakların ekonomik içerikli bir çeşit mülkiyet hakkı teşkil ettikleri yönünde bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 686.

³⁹¹ **Arslanlı/Domanıç**, s. 214; **Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat)**, Anonim Şirketler, s. 119; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 687; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 210-211. Bu haklarda (oy hakkı dışında) eşit işlem ilkesinin mutlak şekilde uygulandığı yönünde bkz. **Bahar Sayın**, s. 171.

³⁹² **Yıldırım**, s. 216, 218; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 158.

b. Kâr Payı Hakkının İhlali

aa. Genel Olarak

Anonim ve limited şirketlerin asıl amacı, kâr elde etmek ve bu kârı paylaşmaktır. Bu amacın, aynı zamanda söz konusu şirketler için bir zorunluluk teşkil etmesi kâr payı hakkının vazgeçilmez hak olması sonucunu doğurur³⁹³. Kâr payı hakkı diğer bir yönüyle, pay sahibinin kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre yıllık bilançoda gösterilen kârdan oransallık ilkesi kapsamında pay almasına ilişkin malvarlıksal bir haktır³⁹⁴. Öğretide bir görüşe göre, bu yönüyle kâr payı hakkı nispi müktesep hak niteliğindedir³⁹⁵. Başka bir görüşe göre ise nispi müktesep hak kavramı artık hukukumuzda yeri olmayan bir kavram olduğu için kâr payı hakkı müktesep bir hak değildir³⁹⁶.

Kâr payı, net dönem kârından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabilir (TTK m. 509/II). Kâr payını dağıtmaya yetkili organ, TTK m. 408/II-d ve TTK m. 616/I-e hükmü

³⁹³ Arslanlı, AŞ IV-V, s. 138; İmregün, Anonim Ortaklık, s. 331; Karşoğlu, s. 51; Pulaşlı, Şerh II, s. 1834; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar I, s. 696; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 350. Pay sahibinin iradesi bulunsada dahi vazgeçilmez nitelikte olan bu hakkın mutlak kâr payı hakkı olduğu yönünde bkz. Şahin, Haklı Sebep Fesih, s. 158.

³⁹⁴ Pulaşlı, Şerh II, s. 1834; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar I, s. 696. TTK m. 508/I hükmü uyarınca kâr payı sermaye olarak şirkete yapılan ödemelerle orantılı olarak hesap edilir.

³⁹⁵ Arslanlı, H.: Anonim Şirketler, C. I, İstanbul 1960, s. 246; Birsell, Menfaat Çatışması, s. 10; Yıldırım, s. 220; Şahin, Haklı Sebep Fesih, s. 158; Karşoğlu, s. 60; Gencer, s. 139. Kâr payı hakkının güçsüz nispi müktesep hak olduğu yönünde bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 575. Nispi müktesep haklar, özü korunan ancak şirket menfaati için sınırlandırılabilen haklardır.

³⁹⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), Genel Kurul, s. 31; Tekinalp ise kâr payı hakkının eTTK'ya göre güçsüz ve nispi nitelikte bir hak olduğunu ancak TTK kapsamında artık müktesep hak niteliğinin kalmadığını ifade etmektedir, bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar I, s. 696. Kâr payı alma hakkının ne müktesep ne de vazgeçilmez hak olduğu yönünde bkz. Gürbüz Usluel, A.: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Ankara 2016, s. 104-105.

gereğince genel kuruldur³⁹⁷. Kâr payının ödenme zamanı, şekli, şartları ve oranı genel kurul tarafından belirlenir. Dolayısıyla çoğunluğu oluşturan ortakların kâr payının belirlenmesine ve dağıtımına ilişkin takdir yetkileri bulunmaktadır³⁹⁸. Çoğunluk, söz konusu takdir yetkisini kullanırken keyfi davranmamalı, eşitlik ve hakların sakınılarak kullanılması ilkelerine, dürüstlük kuralına ve şirket menfaatine uygun olarak hareket etmelidir³⁹⁹. Aksi takdirde ortakların kâr payı hakkı ihlal edilmiş olur ve alınan genel kurul kararı TTK m. 445 hükmü uyarınca iptal davasına konu olabilir⁴⁰⁰.

bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi

Çoğunluk tarafından azınlığın kâr payı hakkına farklı şekillerde müdahale edilebilir. Bu yollardan ilki net dönem kârından kanuni, sözleşmesel ve olağanüstü yedek akçe ayrılmasıdır⁴⁰¹. Bir diğer yol, yönetim kurulu üyelerine/müdürlere ve şirket

³⁹⁷ Genel kurulun bu yetkisi devredilemez yetkilerdendir. TTK m. 509/II ve TTK m. 608/I hükmü uyarınca kâr payı ancak net dönem kârından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabilir.

³⁹⁸ **Yıldırım**, s. 220; **Şener**, O.: Ortaklıklar Hukuku, Ankara 2019, s. 730; **Erdem**, s. 117. Ancak söz konusu takdir yetkisinin sınırının kanun ve esas sözleşme hükümleri olduğu yönünde bkz. **Ansay**, s. 210. Asgari olarak %5 oranında kâr dağıtımının zorunlu olduğu yönünde bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, s. 101; **Tekinalp (Çamoğlu/Poroy)**, Ortaklıklar I, s. 695; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 287; aksi yönde bkz. **Yanlı**, V.: “Anonim Şirketlerde Kâr Dağıtımı”, BATİDER 2014, C. XXX, S. 1, s. 17, 25; **Gürbüz Usluel**, s. 95.

³⁹⁹ **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 135; **Tekinalp**, Ü.: Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, İstanbul 1979, s. 439; **Arslanlı/Domaniç**, s. 453; **Yıldız**, Limited Şirketler, s. 165; **Gürbüz Usluel**, s. 54 **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1847.

⁴⁰⁰ **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1847; **Şener**, Ortaklıklar, s. 730. Şekli olarak hukuka uygun ancak maddi yönden hukuka aykırı bir kâr payı dağıtım kararının butlan niteliğine ilişkin bkz. **Mülazımoğlu**, M.: Anonim Şirketler Hukukunda Sermayenin Korunması İlkesi, Ankara 2020, s. 132. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kâr dağıtımından kaynaklanan sorumluluğuna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Gürbüz Usluel**, s. 267 vd.

⁴⁰¹ Kanuni yedek akçe, kanun tarafından ayrılması emredilen zorunlu yedek akçedir. TTK m. 519/I hükmü uyarınca “Yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar genel kanuni yedek

çalışanlarına mali haklar sağlanmasıdır⁴⁰². Son olarak ortaklara kâr payında imtiyazlar tanınması yoluyla da kâr payı hakkına müdahale edilebilir⁴⁰³. Çoğunluk, söz konusu yollara şirket menfaati doğrultusunda, dürüstlük kuralı ve eşit işlem ilkesine uygun olarak başvurduğu hâllerde kâr payı hakkının ihlali gündeme gelmez⁴⁰⁴. Ancak gerek söz konusu ilkelere gerek kanun ve esas sözleşmeye aykırı karar ve işlemler sonucunda ortağın kâr payı hakkı ihlal edilebilir.

Kâr payı hakkını ihlal eden genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılması azınlık ortaklarının başvurabileceği ilk yoldur. Ancak kâr payı dağıtılmamasına ya da çok düşük miktarda dağıtılmasına ilişkin genel kurul kararlarına karşı iptal davası her zaman çözüm sağlamayabilir. Nitekim kâr payı hakkını ihlal eden genel kurul kararı iptal edilse dahi çoğunluk, gücünü kötüye kullanarak kârın olağanüstü yedek akçe olarak ayrılmasına

akçeye ayrılır". Sözleşmesel (isteğe bağlı) yedek akçe, esas sözleşme ile öngörülen yedek akçedir. TTK m. 521 hükmü uyarınca *"Yedek akçeye yıllık kârın yüzde beşinden fazla bir tutarın ayrılacağı ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceği hakkında esas sözleşmeye hüküm konabilir. Esas sözleşme ile başka yedek akçe ayrılması da öngörülebilir ve bunların özgülenme amacıyla harcanma yolları ve şartları belirlenebilir"*. Dağıtılmayan kârların toplanmasından oluşan olağanüstü yedek akçe TTK m. 523/II hükmünde düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca *"Genel kurul; a Aktiflerin yeniden sağlanabilmesi için gerekliyse b Bütün pay sahiplerinin menfaatleri dikkate alındığında, şirketin sürekli gelişimi ve olabildiğince kararlı kâr payı dağıtımı yönünden haklı görülüyorsa, Kanunda ve esas sözleşmede öngörülenlerden başka yedek akçe ayrılmasına da karar verebilir"*. Limited şirketlerde benzer şekilde bkz. TTK m. 608.

⁴⁰² Müdürlere sabit ücret, huzur hakkı verilmesi ve kazanç payı ayrılması suretiyle azınlığın kâr payı hakkının ihlaline ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Yıldırım**, s. 226. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin mali haklarına ilişkin bkz. **Akdağ Güney**, s. 124-127.

⁴⁰³ **Erdem**, s. 119.

⁴⁰⁴ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 159.

karar verebilecektir⁴⁰⁵. Bu durumda şartları varsa şirketin haklı sebeple feshi davası başvurulacak en etkili yoldur⁴⁰⁶.

Şirketin kâr etmesine rağmen bir veya iki faaliyet döneminde TTK hükümlerine aykırı bir şekilde kâr payı dağıtılmaması tek başına şirketin feshi için haklı sebep oluşturmaz⁴⁰⁷. Bunun sebebi çoğunluk gücünün kötüye kullanımına ilişkin süreklilik unsurunun ve dolayısıyla haklı sebebe ilişkin çekilmezlik unsurunun sağlanmamış olmasıdır⁴⁰⁸. Ancak birkaç faaliyet döneminde kanuna ve şirket menfaatine aykırı olarak çok düşük miktarda kâr payı dağıtılması⁴⁰⁹ ya da hiç dağıtılmaması hâli ile çoğunluğun

⁴⁰⁵ **Erdem**, s. 115. Mahkemenin genel kurulun yerine geçerek kâr payı dağıtılması yönünde karar alıp alamayacağı öğretide tartışmalıdır. Hâkim görüşe göre, böyle bir yetki iptal davasının amacını ve işlevini aşacağından ve söz konusu yetki kanun gereğince genel kurulun devredilmez yetkilerinden olduğundan mahkeme genel kurulun yerine geçerek karar veremez, bkz. **Moroğlu**, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s. 331; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 259; **Şener**, Ortaklıklar, s. 544, 731; **Türk**, M.: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, Ankara 2019, s. 248; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar I, s. 600; **Gencer**, s. 139; aksi yönde bkz. **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1840.

⁴⁰⁶ Genel kurulun alacağı benzer kararlara veya karar alınmaması sebebiyle uzun yıllar kâr payı dağıtılmamasına karşı söz konusu davanın kesin çözümü sağlayacağı yönünde bkz. **Erdem**, s. 116. Haklı sebeple fesih davası sonucunda mahkeme, alternatif çözümlere karar verme yetkisi kapsamında kâr payı dağıtımına karar verebilir, bkz. **Taşdelen**, s. 240; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 532; **Ayoğlu**, Fesih, s. 246; **Nomer Ertan**, Haklı Sebeple Fesih, s. 432-433; **Çamoğlu**, Takdir Yetkisi, s. 14; **Şener**, Limited, s. 1014; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2435; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar II, s. 583; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 356-357; **Erdem**, s. 279.

⁴⁰⁷ Şirketin kâr elde etmesine rağmen üç yıl boyunca kâr payı dağıtılmaması Yargıtay tarafından fesih için haklı sebep olarak kabul edilmemiştir, Y. 11. HD, 12.10.2015, E. 3906, K. 10313 (**Eriş**, s. 3116).

⁴⁰⁸ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 161; **Şener**, Limited, s. 990.

⁴⁰⁹ Buradaki düşük miktarın, objektif olarak şirkette bulunan dağıtılabılır kârın, pay sahiplerini subjektif olarak tatmin etmeyecek ve onların beklentilerini karşılamaktan tamamen uzak bir miktar olarak anlaşılması gerektiği yönünde bkz. **Bahriyeli**, K.: “Kâr Payı Ödenmemesi Nedeniyle Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi”, TAAD 2021, C. I, S. 42, s. 392.

kötüye kullanım oluşturan başka hak ihlalleri birlikte gerçekleşmişse fesih için haklı sebep ortaya çıkmış olabilir⁴¹⁰.

Kâr payı hakkının vazgeçilmez niteliğine aykırı olarak şirkette kâr mevcut olmasına rağmen uzun yıllar kâr payı dağıtılmaması veya çok düşük miktarlarda dağıtılması hâli⁴¹¹ tek başına şirketin feshi için haklı sebep oluşturabilir⁴¹². Ancak bu durumun süreklilik arz etmesi ve ihlalin belirli bir ağırlığa ulaşması gerektiği gibi çoğunluğun karar ve işlemlerinin şirket menfaatiyle de açıklanamaması gerekir⁴¹³. Son olarak çoğunluğun, gücünü kötüye kullanarak kâr payı dağıtmaması hâlinin haklı sebep teşkil edebilmesi için

⁴¹⁰ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 161; limited şirkete ilişkin bkz. Y. 11. HD, 20.12.2004, E. 2004/3213, K. 2004/12559, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

⁴¹¹ Çoğunluğun olası bir fesih davasından kaçınmak için çok düşük miktarlarda kâr dağıtımı yoluna gidebildiği yönünde bkz. **Bahriyeli**, s. 392.

⁴¹² **Sümer**, Fesih, s. 844; **Yıldırım**, s. 412; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 162; **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığının Esasları, s. 193; **Aker**, s. 114; **Kaderoğlu**, s. 65; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2431; **Erdem**, s. 121; **Şener**, O.: Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi, Ankara 2019, s. 259-261; **Bahriyeli**, s. 394. Yargıtay'ın limited şirketin feshine ilişkin aksi yöndeki kararı için bkz. Y. 11. HD, 12.10.2015, E. 2015/3906, K. 2015/10313 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022). Olağanüstü yedek akçe ayrılması suretiyle uzun yıllar kâr dağıtılmayarak azınlık ortakların temettü açlığına terk edilmesine ilişkin bkz. **Tekinalp**, Usuli Sorunlar, s. 221. Olağanüstü yedek akçe ayrılması yolunun ortaklar açısından öngörülmesinin zor olduğu ve kâr payı hakkı tehlikesine ilişkin bkz. **Yıldırım**, s. 222-223.

⁴¹³ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 71; **Yıldırım**, s. 212; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 157; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 109. Kâr payı dağıtılmaması yönünde alınan genel kurul kararına onay veren ortağın bu sebebe dayanmasının çelişkili davranış olacağı ve haklı sebeple fesih davası açamayacağı yönünde bkz. **Ayoğlu**, Fesih, s. 229; **Şener**, Limited, s. 990; bu durumun her zaman çelişkiye yol açmayacağı ve eleştirisi için bkz. **Bahriyeli**, s. 392-393.

belirli bir süre söz konusu değildir. Hâkim bu süreyi somut olayın şartlarına göre çekilmezlik unsurunu da dikkate alarak takdir edecektir⁴¹⁴.

Limited şirkette on yıldır kâr payı dağıtılmadığı gerekçesiyle açılan haklı sebeple fesih davasında Yargıtay, davacı ortağın iddiasının kabul edilmesi için, daha önce kâr dağıtım talebiyle genel kurula başvurulması ve bu talebin reddedilmiş olduğunun ispatlanması gerektiği yönünde karar vermiştir⁴¹⁵. Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada ise genel kurul kararının bulunmaması nedeniyle kâr payının dağıtılmaması hususunun haklı sebep teşkil etmeyeceği belirtilmiştir⁴¹⁶.

c. Rüçhan Hakkının İhlali

aa. Genel Olarak

Anonim ve limited şirketlerde rüçhan hakkı dolayısıyla ortaklar, sermaye artırımını sonucunda çıkarılacak yeni payları sermayeye katılımları oranında alma hakkını haizdir⁴¹⁷. Söz konusu hakkın amacı, sermaye oranlarının korunmasını sağlayarak, ortakların malvarlıksal ve yönetsel haklarının kayba uğramasını engellemek ve şirketteki durumlarını koruyabilmelerini temin etmektir⁴¹⁸. Güçlü bir ortaklık hakkı olmayan bu

⁴¹⁴ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 162. Anonim şirketin finansal durumunun iyi olmasına rağmen azınlığın üç-dört yıl temettü açılığına mahkûm edilmesinin haklı sebep teşkiline ilişkin bkz. **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 343.

⁴¹⁵ Y. 11. HD, 18.06.2019, E. 2019/2234, K. 2019/4560 (BATİDER 2019, C. XXXV, S. 3, s. 201).

⁴¹⁶ Y. 11. HD, 21.03.2016, E. 2015/8313, K. 2016/3066 (Yayımlanmamıştır).

⁴¹⁷ TTK m. 461/I hükmü uyarınca “*Her pay sahibi, yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre, alma hakkını haizdir*”. TTK m. 591/I hükmü uyarınca “*Şirket sözleşmesinde veya artırma kararında aksi öngörülmemişse, her ortak, esas sermaye payı oranında, esas sermayenin artırılmasına katılmak hakkını haizdir*”.

⁴¹⁸ **Domanıç**, Şerh, s. 1020; **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığın Esasları, s. 204; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1868; **Şener**, Ortaklıklar, s. 586; **Bahtiyar**, Ortaklıklar s. 288; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 350; **Değirmencioglu**

hak, gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde belirli şartlar altında sınırlandırılabilir veya tamamen kaldırılabilir⁴¹⁹.

Rüçhan hakkının kanunda öngörülen şartlara aykırı bir şekilde, haklı sebep olmaksızın, eşit işlem ve hakların sakınılarak kullanılması ilkelerine uyulmadan; sınırlandırılması veya kaldırılması hâlinde iptal davası yoluna başvurulabilir⁴²⁰. Rüçhan

Aydın, N.: Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkı, Ankara 2021, s. 128. Anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davası açma hakkı azınlık pay sahiplerine tanındığı için sermaye oranlarının korunması önem arz etmektedir. Limited şirketlerde söz konusu davayı açmak bir ortaksal hak olduğu için sermaye oranlarının korunması dava hakkı açısından önem arz etmez.

⁴¹⁹ **Şener**, Ortaklıklar, s. 589. Hakkın sınırlandırılmasına veya kaldırılmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Değirmencioglu Aydın**, s. 189-194. TTK m. 461/II hükmü uyarınca “Genel kurulun, sermayenin artırımına ilişkin kararı ile pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler bulunduğu takdirde ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Özellikle, halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep kabul olunur. Rüçhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasıyla, hiç kimse haklı görülmeyecek şekilde, yararlandırılmaz veya kayba uğratılamaz”. TTK m. 591/II hükmü uyarınca “Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla, ortakların yeni payları almaya ilişkin rüçhan hakkı, ancak haklı sebeplerin varlığında ve 621 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde öngörülen nisapla sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Özellikle, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınmaları ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep olarak kabul edilebilir. Rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle hiç kimse haklı görülmeyecek şekilde yararlandırılmaz veya kayba uğratılamaz”. Görüldüğü üzere anonim şirketlerde söz konusu hak, sadece genel kurul kararıyla sınırlandırılabilirken limited şirketlerde ise esas sözleşme ile de bu yola başvurulabilmektedir.

⁴²⁰ **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 305; **Yıldız**, Yeni Pay Alma Hakkı, s. 307; **Yıldız, Ş.:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004, s. 167; **Yıldız**, Limited Şirketler, s. 169. Rüçhan hakkı ihlaline karşı başvurulabilecek yollar için bkz. **Değirmencioglu Aydın**, s. 326-346. Şirket menfaati gerektirmemesine rağmen sermaye artırımını, hakların sakınılarak kullanılması ilkesine aykırılık; yine şirket menfaati gerektirmemesine rağmen rüçhan hakkına kısıtlamalar getirilmesi eşit işlem ilkesine aykırılık oluşturur.

hakkının ihlali sebebiyle açılan iptal davalarında sermaye artırım ihtiyacının bulunup bulunmadığının ve bunun üzerine objektif iyiniyet kurallarına uyulup uyulmadığının göz önünde bulundurulması gerekir⁴²¹. Yönetim kurulunun ya da müdürlerin kanunda öngörülen şartlara uymaması ve bunun sonucunda ortakların zarara uğraması hâlinde sorumluluk davası yoluna da başvurulabilir⁴²².

bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi

Çoğunluğun şirket menfaatine aykırı olarak ortakların rüçhan haklarını ihlal etmesi kural olarak tek başına fesih için haklı sebep oluşturmaz⁴²³. Ortakların rüçhan haklarının ihlal edilmesi durumda iptal ve sorumluluk davaları, son çare ilkesi gereğince haklı sebeple fesih davasından önce tercih edilmesi gereken yollardır⁴²⁴. Ancak şirkette rüçhan hakkının ihlalinin yanında fesih için başka olgular varsa bunlar hep birlikte haklı sebebi oluşturabilir⁴²⁵.

Buna karşılık, çoğunluk gücünün kötüye kullanımı sonucu rüçhan hakkının ihlal edilmesi hâli süreklilik arz etmekteyse⁴²⁶ ve bu durum ortaklar için ortaklık ilişkisine

⁴²¹ Bkz. Y. 11. HD, 17.03.2015, E. 2014/6070, K. 2015/3692, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (Erişim tarihi: 26.03.2022). Sermaye artırımının ortakları zarara uğratmak için yapıldığının ispat edilmesi gerekir.

⁴²² **Yıldırım**, s. 235; **Şener**, Ortaklıklar, s. 558. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun şartları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Akdağ Güney**, s. 185-216.

⁴²³ **Yıldırım**, s. 235; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 171. Çoğunluğun kendi çıkarları için dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde belirli bir grup lehine ya da zararına rüçhan haklarını sınırlandırması ya da kaldırması gücün kötüye kullanımı teşkil eder.

⁴²⁴ **Yıldırım**, s. 235-236.

⁴²⁵ **Yıldırım**, s. 236; **Erdem**, s. 126.

⁴²⁶ Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka açık veya kapalı anonim şirketlerde, rüçhan hakkının yönetim kurulu tarafından süreklilik arz eden bir uygulama kapsamında ihlal edilmesi durumunun daha olası olduğuna ilişkin bkz. **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 172.

devamı çekilmez hâle getiriyorsa haklı sebebin varlığı kabul edilebilir⁴²⁷. Nitekim süreklilik arz eden rüçhan hakkı ihlallerinde, ortakların iptal veya sorumluluk davalarına başvurması çözümü sağlamaktan uzak kalabilir⁴²⁸. Dolayısıyla, bu durumlarda ortaklar haklı sebebe dayanarak şirketin feshini talep edebilir.

B. Katılma Haklarının İhlali

a. Genel Olarak

Katılma hakları, ortakların genel kurula katılması yoluyla şirket iradesini oluşturan yönetim, kontrol ve denetime ilişkin haklardır⁴²⁹. Bu haklar, genel kurula katılma, konuşma, öneride bulunma, oy kullanma, bilgi alma ve inceleme haklarıdır⁴³⁰. Niteliği gereği vazgeçilmez olan bu haklar, TTK m. 452 hükmü gereğince özüne dokunulacak şekilde sınırlandırılmaz ve kaldırılamaz⁴³¹.

Anonim ve limited şirketlerin kurumsal yapısının temelini oluşturan bu haklara kanun hükümlerine ve çoğunluk gücünün sınırlandırılmasına ilişkin ilkelere aykırı bir şekilde müdahale edilmesi ve bu suretle ortakların hak ve menfaatlerinin ihlal edilmesi durumunda şirketin feshi için haklı sebep meydana gelebilir. Bu başlıkta, önemi

⁴²⁷ Yıldırım, s. 236; İlbasmış Hızlısoy, s. 127; Erdem, s. 126. İhlalin sürekliliğinin sistematik bir yönetim politikası kapsamında gerçekleştirilmesi gerektiği hakkında bkz. Şahin, Haklı Sebep Fesih, s. 172.

⁴²⁸ Çoğunluğun süreklilik arz eden tutumu karşısında somut olaydaki hak ihlalinin iptal davası ile düzeltilmesi münferit bir çözüm olmaktan öteye geçemeyecektir.

⁴²⁹ Yıldırım, s. 237; Pulaşlı, Şerh II, s. 1880; Pulaşlı, Genel Esasları, s. 583.

⁴³⁰ Yıldırım, s. 237; İlbasmış Hızlısoy, s. 129; Pulaşlı, Şerh II, 1880-1885; Şener, Ortaklıklar, s. 485, 507; Erdem, s. 126-127; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 366-367; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 350.

⁴³¹ Yıldırım, s. 237; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 367. Bu hükmün limited şirketler için de kıyasen uygulanmasına ilişkin bkz. Yıldırım, s. 237.

nedeniyle katılma haklarından genel kurula katılma, oy hakkı, bilgi alma ve inceleme hakları incelenmektedir⁴³².

b. Genel Kurula Katılma Hakkının İhlali

aa. Genel Olarak

Ortağın diğer katılım haklarını kullanabilmesinin de bir ön şartı niteliğinde olan genel kurula katılma hakkı, TTK m. 447 hükmünde öngörüldüğü üzere vazgeçilmez bir haktır⁴³³. Genel kurula katılma hakkını ortak bizzat veya temsilci aracılığıyla kullanabilir⁴³⁴. Ortak, oy hakkından yoksun olunan durumlarda dahi genel kurula katılabilir⁴³⁵. Ayrıca pay üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde her ne kadar oy hakkı intifa hakkı sahibine ait olsa da ortak genel kurula katılabilir⁴³⁶. Oransallık ilkesinin

⁴³² Bilgi alma ve inceleme hakkının aydınlatıcı haklar başlığı altında incelenmesinin daha yerinde olduğu yönünde bkz. **Kaya**, A.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001, s. 69-70.

⁴³³ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Kooperatif, s. 818; **Yıldırım**, s. 238; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 175; **Şener**, Ortaklıklar, s. 485; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 366. Genel kurula katılma hakkı için hukuken geçerli bir genel kurulun şart olduğuna dair bkz. **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1881.

⁴³⁴ TTK m. 425 hükmüne göre “*Pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula kendisi katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir.*” TTK m. 617/III hükmü son cümleye göre “*Her ortak kendisini genel kurulda ortak olan veya olmayan bir kişi aracılığıyla temsil ettirebilir*”.

⁴³⁵ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 12; **Şener**, Ortaklıklar, s. 511.

⁴³⁶ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığın Esasları, s. 208; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, s. 10.

uygulanmadığı bu hakta, mutlak eşit işlem ilkesi geçerlidir⁴³⁷. Söz konusu hakkın şarta bağlanması, sınırlandırılması ve kaldırılması ise geçersizdir⁴³⁸.

bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi

Genel kurula katılma hakkı farklı yollarla ihlal edilebilir⁴³⁹. Bunlardan ilki, genel kurulun toplantıya çağırılmamasıdır. Bu yolla genel kurula katılma hakkının ihlal edilmesi, anonim şirketin feshi için haklı sebep oluşturmaz⁴⁴⁰. Nitekim azınlık pay sahipleri TTK m. 411 ve 412 hükümleri gereğince genel kurulun toplanmasını sağlayabilirler. Limited şirkette de azınlık ortaklar TTK m. 617/III hükmünde yapılan atıf gereğince aynı hakka sahiptirler. Ancak limited şirketlerde haklı sebeple fesih davasını azınlık olmayan ortak da açabildiğinden, bu şirketlerde söz konusu yolla genel kurula katılma hakkının ihlal edilmesi durumunda fesih için haklı sebep değerlendirmesi yapılabilir. Limited şirketlerde genel kurulun çoğunluğun tercihi doğrultusunda süreklilik arz eder şekilde toplanmaması hâlinde, azınlık oluşturmaya yeterli payı olmayan ortaklar için ortaklık ilişkisinin devamı çekilmez bir hâl almışsa haklı sebebin varlığı gündeme gelir.

⁴³⁷ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 9. Ortakların sermaye oranları, genel kurula katılma hakkında olduğu gibi buna bağlı diğer haklarda (öneride bulunma, konuşma, soru sorma vb.) da önem taşımamaktadır. Şirketler hukukunda mutlak ve nispi eşitlik kavramları için bkz. **Bahar Sayın**, s. 101-104.

⁴³⁸ **Şener**, Ortaklıklar, s. 740; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 9.

⁴³⁹ Çoğunluğun buradaki amacı çoğu zaman azınlık ortakların genel kuruldaki söz haklarını etkisiz hâle getirmektir.

⁴⁴⁰ Anonim ve limited şirketlerde genel kurulun çağırılmaması ve bunun süreklilik arz etmesi durumunda, hem haklı sebeple feshin hem de TTK m. 530/I ve 636/II hükümleri uyarınca organ eksikliği sebebiyle feshin gündeme geleceğine ilişkin bkz. **Yıldırım**, s. 241.

Çağrı usulüne uyulmaması⁴⁴¹ ve gerek ortağın gerek temsilcisinin genel kurula katılmasının fiilen engellenmesi hâlleri genel kurula katılma hakkını ihlal eden diğer yollardır. Bu durumlarda ortağın başvurabileceği ilk çare genel kurul kararının iptali davası açmaktır⁴⁴². Ancak çoğu hâlde söz konusu ihlaller tek başına alınan genel kurul kararının iptali için yeterli olmamaktadır⁴⁴³. Genel kurula çağrı usulüne uyulmaması veya genel kurula katılımının fiilen engellenmesi hâlleri kural olarak tek başına şirketin feshi için haklı sebep teşkil etmez⁴⁴⁴. Bu gibi durumların şirketin feshi davasında haklı sebep teşkil etmeleri için söz konusu ihlallerin çoğunluğun gücünün kötüye kullanımı sonucu süreklilik arz etmesi gereklidir⁴⁴⁵. Aksi takdirde genel kurula katılma hakkına ilişkin münferit ihlaller, diğer hak ihlalleriyle birlikte şirketteki menfaatler dengesine göre çekilmezlik unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği yönünde yapılacak değerlendirmede dikkate alınacaktır⁴⁴⁶.

⁴⁴¹ Söz konusu hak ihlalinin özellikle kişisel unsurları ön planda olan anonim ve limited şirketlerde görüldüğü yönünde bkz. **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 163-164. Yönetim kurulunun ya da müdürlerin azınlık ortaklara karşı bu yola başvurusundaki amaç çoğu zaman, azınlığın toplantıya katılamaması veya toplantı için gerekli hazırlığı yapamamalarıdır.

⁴⁴² **Şener**, Ortaklıklar, s. 489-490.

⁴⁴³ Y. 11. HD, 19.12.2017, E. 2016/3299, K. 2017/7390, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022). Etki kuralı olarak ifade edilen, söz konusu ihlallerin alınan genel kurul kararında etkili olması gerektiği yönündeki görüşün ve TTK m. 646/I-b hükmünün eleştirisi ve bu ihlallerin tek başına genel kurul kararının iptali için yeterli olduğu yönünde bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 145-162.

⁴⁴⁴ **Yıldırım**, s. 240; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 173. Genel kurulun birçok kez kanuna aykırı bir şekilde toplanması hâlinin haklı sebep kabul edilebileceği yönünde bkz. **Yıldız**, Fesih, s. 537.

⁴⁴⁵ **Yıldırım**, s. 240; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 174.

⁴⁴⁶ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 174-175; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 133; **Erdem**, s. 128.

Genel kurula katılma hakkının ihlal edilmesinin son yolu ise genel kurulda alınan kararlar ve esas sözleşme değişikliğidir. Çoğunluk tarafından, gücün kötüye kullanımı sonucunda genel kurulda alınan kararlarla söz konusu hak sınırlandırılmaya ya da tamamen kaldırılmaya çalışılabilir. Bunun sonucunda vazgeçilmez bir hak olan genel kurula katılma hakkını ihlal eden kararlar, TTK m. 447/I-a hükmü uyarınca geçersizdir⁴⁴⁷. Bu durumda ortakların başvuracakları yol esas sözleşme hükümlerinin veya genel kurul kararlarının butlanının tespiti davası açmaktır⁴⁴⁸. Butlanın tespiti davası açma imkânı bulunduğundan dolayı söz konusu ihlaller fesih için haklı sebep teşkil etmez⁴⁴⁹.

c. Oy Hakkının İhlali

aa. Genel Olarak

Şirket iradesinin oluşmasını sağlayan, tek taraflı bir irade beyanı ile kullanılan, yenilik doğurucu bir hak olan oy hakkı; en önemli ortaksal haklardan birisidir⁴⁵⁰. TTK m. 434/I ve m. 618/I hükümleri uyarınca geçerli olan asgari oy hakkının vazgeçilmez bir hak

⁴⁴⁷ TTK m. 622 hükmü uyarınca söz konusu hüküm kıyasen limited şirketler için de geçerlidir.

⁴⁴⁸ **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 73; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1022. Butlanın tespiti davası, bir süreye bağlı olmaksızın açılabilir ve alınan genel kurul kararı başlangıçtan itibaren geçersiz olduğundan tespit davası niteliğindedir. Söz konusu davada butlanın tespitine ilişkin hüküm açıklayıcı niteliktedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Moroğlu**, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s. 174-183; **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 172-178; **Türk**, s. 58-71.

⁴⁴⁹ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 175. Ancak gerek esas sözleşme hükmünde gerek genel kurul kararında yer alan hakka ilişkin sınırlandırmalar niteliği itibariyle iptal davasına tabiyse durum değişebilir. Nitekim iptal davası, butlan davasının aksine 3 aylık hak düşürücü süreye tabidir.

⁴⁵⁰ **Ansay**, s. 222; **Domaniç**, Şerh, s. 384; **Yıldırım**, s. 244; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1885; **Erdem**, s. 128; **Şener**, Ortaklıklar, s. 507; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 16. Oy hakkının hukuki niteliği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Aytuğar**, B.: Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz, Ankara 2021, s. 8-14.

olmasından dolayı, ortak kendi rızasıyla dahi bu hakkından vazgeçemez⁴⁵¹. Oy hakkı; payın, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğar⁴⁵².

Ortaklar, oy haklarını genel kurulda, kural olarak paylarının toplam itibarı değeriyle orantılı olarak kullanır. Ancak TTK m. 434/II ve m. 618/I hükümleri uyarınca, birden fazla paya sahip olan ortaklara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir⁴⁵³. Söz konusu sınırlandırma eşit işlem ilkesi gereğince genel nitelikte olmalı ve yalnızca belirli ortakları hedef almamalıdır⁴⁵⁴. TTK hükümleri kapsamında anonim ve limited şirketlerde oy hakkında imtiyaz da tanınabilir⁴⁵⁵. Oy hakkında imtiyaza ilişkin anonim şirketlerde bir paya en çok on beş oy hakkı sınırı getirilirken (TTK m. 479/II), limited şirketlerde ise en küçük esas sermaye payının itibari değerinin, diğer esas sermaye paylarının itibari değerleri toplamının onda birinden az olamayacağı sınırı getirilmiştir (TTK m. 618/II)⁴⁵⁶. Önemle belirtmek gerekir ki bazı paylara oy hakkında imtiyaz

⁴⁵¹ **Çeker**, M.: Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000, s. 26; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Kooperatif, s. 818; **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığın Esasları, s. 209; **Yıldırım**, s. 244; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1889; **Şener**, s. 508. Oy hakkının asgari oy ilkesi haricinde müktesep hak niteliğinde olduğuna dair bkz. **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1885; **Aytuğar**, s. 93.

⁴⁵² Hakkın kullanımı için pay bedelinin tamamının ödenmesi şart değildir.

⁴⁵³ Oy hakkının sınırlandırılmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1892-1906; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku II, s. 22-24.

⁴⁵⁴ **Erdem**, s. 131; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 372.

⁴⁵⁵ Anonim şirketlerde oyda imtiyaz, eşit itibarı değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilirken (TTK m. 479/I), limited şirketlerde ise farklı itibari değerdeki paylara eşit sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir (TTK m. 618/II). Gerekçede ifade edildiği üzere, oyda imtiyaz tanınmasının temel amacı kurumlaşmanın sağlanması ve bunun için de profesyonel yönetimlerin oluşmasıdır.

⁴⁵⁶ TTK m. 479/II hükmü uyarınca “*bu sınırlama, kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin ispatlandığı durumlarda uygulanmaz. Bu iki hâlde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, bunlara bağlı olarak, sınırlamadan*

tanınması diğer payların sahipleri açısından oy gücünde zayıflama oluşturabileceğinden, oy hakkında imtiyaz tanınırken eşit işlem ve hakların sakınılarak kullanılması ilkelerine uygun hareket edilmelidir. Kanun koyucu tarafından imtiyazlı oyların kullanılamayacağı kararlar da sınırlı sayıda düzenlenmiştir⁴⁵⁷.

bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi

Anonim ve limited şirketlerde çoğunluk azınlığın oy hakkına; oy hakkının sınırlandırılması, bazı paylara oy hakkında imtiyaz tanınması, oy hakkının genel kurulda bizzat ortak ya da temsilcisi tarafından kullanılmasının engellenmesi yollarıyla doğrudan müdahale edebilir⁴⁵⁸.

Oy hakkının sınırlandırılmasında ya da oyda imtiyaz tanınmasında kanun hükümlerine ve çoğunluk gücünün sınırlandırılmasına ilişkin temel ilkelere aykırı şekilde hareket edildiği takdirde, alınan genel kurul kararına karşı iptal ya da butlanın tespiti davaları; esas sözleşme değişikliklerine karşı da esas sözleşme hükümlerinin butlanının tespiti davası açılabilir (TTK m. 445, 447/I-a). Dolayısıyla bu gibi durumlar kural olarak tek başına şirketin feshi için haklı sebep oluşturmazlar⁴⁵⁹. Ancak somut olaya göre, diğer hak ihlalleriyle birlikte yapılacak değerlendirme sonucunda haklı sebep meydana

istisna edilme kararını vermesi gerekir. Projede yapılacak her değişiklik mahkeme kararına bağlıdır. Kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hâllerde istisna etme kararı mahkeme tarafından geri alınabilir”.

⁴⁵⁷ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığın Esasları, s. 215. TTK m. 479/III hükmü uyarınca oyda imtiyaz; esas sözleşme değişikliği, ibra ve sorumluluk davasına ilişkin genel kurul kararlarında geçersiz olur. TTK m. 618/III hükmü uyarınca oyda imtiyaz; denetçilerin seçimi, özel denetçi seçimi ve sorumluluk davası açılması hakkındaki genel kurul kararlarında geçersiz olur.

⁴⁵⁸ Limited şirketlerde ayrıca TTK m. 577/I-e hükmünde öngörülen bazı ortaklara veto hakkı tanınması yolunun da çoğunluğun müdahale yollarından birisi olduğu yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 246.

⁴⁵⁹ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 176; **Erdem**, s. 131.

gelebilir. İptale tabi genel kurul kararları için söz konusu durumların süreklilik arz eder şekilde gerçekleşmesi hâli ise tek başına haklı sebep teşkil edebilecektir.

Oy hakkının genel kurulda kullanılmasının engellenmesi de kural olarak fesih için haklı sebep teşkil etmez⁴⁶⁰. Zira iptal davası yoluyla söz konusu hak ihlalinin önüne geçilebilir. Diğer hak ihlalleriyle birlikte değerlendirilmesi durumunda ise haklı sebep meydana gelebilir⁴⁶¹. Ancak tekrarlanan ve süreklilik arz eden ihlaller, çoğunluk gücünün kötüye kullanımına ilişkin diğer şartlar da varsa, şirketin feshi için tek başına haklı sebep teşkil edebilir⁴⁶².

d. Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının İhlali

aa. Genel Olarak

Ortakların başta oy hakkı olmak üzere diğer haklarını etkili bir şekilde kullanabilmesi için şirket hakkındaki önemli ve gerekli bilgilere ulaşabilmesi gerekir⁴⁶³. Bunun için de kanun koyucu tarafından anonim ve limited şirketlerde ortaklara bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmıştır⁴⁶⁴. Bilgi alma ve inceleme hakkı niteliği gereği vazgeçilmez bir haktır⁴⁶⁵. Vazgeçilmez hak niteliğinin sonucu olarak söz konusu hak,

⁴⁶⁰ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 176.

⁴⁶¹ **Yıldırım**, s. 246; **Erdem**, s. 131.

⁴⁶² **Yıldırım**, s. 246; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 176.

⁴⁶³ **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 13; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1935. Bilgi alma ve inceleme hakkının ortaklık hakları içindeki yeri ve önemi için bkz. **Can**, O.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, Ankara 2015, s. 36-37.

⁴⁶⁴ Bilgi alma ve inceleme hakkı, anonim şirketlerde şahıs şirketlerine göre daha dar kapsamlıyken, limited şirketlerde bu hak anonim şirketlere göre daha geniş kapsamlıdır.

⁴⁶⁵ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığının Esasları, s. 216; **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, Genel Kurul, s. 39; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1931; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 54; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 358.

esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz⁴⁶⁶.

Anonim şirketlerde bilgi alma hakkı, genel kurul öncesi pasif bilgi alma hakkı (TTK m. 437/I) ve genel kurulda soru sormaya dayalı aktif bilgi alma hakkından (TTK m. 437/II) oluşur⁴⁶⁷. Aktif bilgi alma hakkının kapsamı şirketin işleri ve denetimin yapılma şekli ile sonuçlarıdır⁴⁶⁸. Verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır⁴⁶⁹. Pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verilir (TTK m. 437/II)⁴⁷⁰. Bu husus eşit işlem ilkesinin bir gereğidir ve bu hâlde yönetim kurulu

⁴⁶⁶ Anonim şirketlerde hakkın kullanılmasının esaslarına ilişkin bkz. **Kaya**, s. 285-289.

⁴⁶⁷ Pasif bilgi alma hakkını düzenleyen TTK m. 437/I hükmü uyarınca finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi; genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. TTK m. 437/II hükmü uyarınca ise pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir.

⁴⁶⁸ Şirketin işleri kavramının geniş yorumlanması gerektiği hakkında bkz. **Karasu**, R.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, BATİDER 2005, C. XXIII, S. 2, s. 84.

⁴⁶⁹ Limited şirketler için de geçerli olduğu yönünde bkz. **Mineliler**, Z.: “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Ortağının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”, THD 2012, C. VII, S. 69, s. 18; **Şener**, Ortaklıklar, s. 722.

⁴⁷⁰ TTK m. 627 hükmünde düzenlenen müdürlerin eşit işlem yapma yükümünden dolayı bu hükmün kıyasen limited şirketler için de uygulanması gerektiği kanaatindeyiz; aksi yönde bkz. **Can**, s. 82, yazar bilginin bazı ortaklara verilmesinin şirketin zararına olduğu hâllerde ortaklar arasında ayırım yapılabileceğini ifade etmektedir. Bilgi verme sırasında eşit işlem ilkesine ve hakkın kötüye kullanılması yasağına dikkat edilmesi gerektiği yönünde bkz. **Şener**, Ortaklıklar, s. 722.

şirket sırlarına dayanamaz⁴⁷¹. Anonim şirketlerde pay sahibinin şirketin ticari defterlerine ve yazışmalarına ilişkin inceleme hakkı ise, genel kurulda soru sorulması ve genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu husustaki kararı üzerine kullanılabilir⁴⁷². TTK m. 437/V hükmü uyarınca bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir⁴⁷³.

Limited şirketlerde ise ortaklar bilgi alma haklarını soru sormaya dayalı olarak genel kurulda veya genel kurul dışında kullanabilirler⁴⁷⁴. Aynı şekilde şirket defter ve belgelerini inceleme hakkı da genel kurulda veya genel kurul dışında talep üzerine belirli konularda kullanılabilir⁴⁷⁵. Bilgi alma ve inceleme hakkı müdürlerce haksız yere engellenen ortak, genel kurula başvurabilir ve bu hususta genel kurul karar verir. Genel

⁴⁷¹ Limited şirketlerde ise müdürler kurulunun eşit işlem ilkesine aykırı davranması sonucunda ilkeye aykırılığa ilişkin anonim şirket hükümleri kıyasen uygulanır, bkz. **Yıldız**, Eşit İşlem İlkesi, s. 213 vd.

⁴⁷² TTK m. 437/IV: “Şirketin ticari defterleriyle yazışmalarının, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarının incelenebilmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu hususta kararı gerekir. İzin alındığı takdirde inceleme bir uzman aracılığıyla da yapılabilir”. Pay sahibi, şirket defter ve belgelerinden inceleyeceği hususun ne olduğunu yönetim kuruluna veya genel kurula bildirmelidir, bkz. **Şener**, Ortaklıklar, s. 521.

⁴⁷³ Başvuru basit yargılama usulüne göre incelenir. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir. Mahkeme kararı kesindir. (TTK m. 437/V).

⁴⁷⁴ **Mineliler**, Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, s. 17. TTK m. 614/I hükmü uyarınca her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir. Limited şirketlerde soru sormaya dayalı bilgi alma hakkının kullanılmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Can**, s. 67-83.

⁴⁷⁵ Şirket defter ve belgelerinin kapsamına ilişkin bkz. **Mineliler**, Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, s. 17. Limited şirketlerde incelemeye dayalı bilgi alma hakkının kullanılmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Can**, s. 83-99.

kurul, bilgi alınmasını ve incelemeyi haksız yere engellerse, ortağın istemi üzerine mahkeme bu hususta karar verir. Mahkeme kararı kesindir (TTK m. 614/II, III).

Gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde, ortağın bilgi alma ve inceleme talebi şirket menfaati gerekçe gösterilerek reddedilebilir⁴⁷⁶. Nitekim ortak olmak şirket sırlarına erişebilme ve her konuda bilgiye ulaşabilme yetkisini vermemektedir⁴⁷⁷. Ancak şirket menfaati ve ortakların menfaati arasındaki denge sağlanırken, kanunun emredici hükümlerine, eşit işlem ve hakların sakınılarak kullanılması ilkelerine uyulmalıdır⁴⁷⁸. Uygulamada özellikle şirket sırlarının gerekçe gösterilerek çoğunluk tarafından bilgi alma ve inceleme haklarının engellendiği görülmektedir⁴⁷⁹.

bb. Haklı Sebep Teşkil Etmesi

Anonim şirketlerde pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkının genel kurul kararıyla veya esas sözleşme hükümleriyle kaldırılması ya da kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandırılması hâlinde şirketin feshi için haklı sebep gündeme gelmez⁴⁸⁰. Bunun sebebi ise TTK m. 447/I hükmü gereğince söz konusu kararların batıl olması ve

⁴⁷⁶ TTK m. 434/III hükmü uyarınca anonim şirketlerde bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir. TTK m. 614/II hükmü uyarınca limited şirketlerde ortağın, elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir. Bu yönüyle hakkın sınırını takdir etme yetkisinin yönetime tanınmasından dolayı bilgi alma hakkının nispi müktesep bir hak olduğuna ilişkin bkz. **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1931.

⁴⁷⁷ **Kaya**, s. 12.

⁴⁷⁸ **Kaya**, s. 255; **Erdem**, s. 133; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 381.

⁴⁷⁹ **Erdem**, s. 133-134. Bilgi alma ve inceleme hakkının sınırına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Karasu**, Bilgi Alma Hakkı, s. 88-97; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 587-589.

⁴⁸⁰ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 177.

zamanaşımı süresine bağlı olmadan butlanın tespiti davası açılabilmesidir. Nitekim haklı sebep son çare ilkesi gereğince uyuşmazlığı ortadan kaldıracak ya da soruna çözüm getirecek diğer yollara başvurulup başvurulmaması dikkate alınarak hâkim tarafından takdir edilecektir⁴⁸¹. Söz konusu durum TTK m. 622 hükmünde TTK m. 447 hükmüne yapılan atıf gereğince limited şirketlerde de aynıdır⁴⁸².

Ortakların bilgi alma ve inceleme taleplerinin kanun hükümlerine aykırı bir şekilde ve haklı bir sebep bulunmadan reddedilmesi ya da bu haklarının engellenmesi durumunda ise başvurulabilecek başka hukuki yollar olduğundan kural olarak şirketin feshi için haklı sebep gündeme gelmez⁴⁸³. Ancak söz konusu hakların münferit ihlali genellikle diğer hak ihlalleriyle birlikte fesih bakımından haklı sebep değerlendirmesine tabi tutulur⁴⁸⁴. Nihayet çoğunluk tarafından bilgi alma ve inceleme haklarının sürekli bir şekilde ihlali durumunda söz konusu hukuki yollara başvurmak yeterli olmayacaktır. Nitekim bilgi alma davası sonucunda şirket yönetimi mahkeme kararına/kararlarına rağmen hak ihlallerine yönelik tutumunu sürdürebilir⁴⁸⁵. Dolayısıyla süreklilik arz eden bilgi alma ve

⁴⁸¹ Son çare ilkesi açısından bkz. İkinci Bölüm, II, 4, C.

⁴⁸² Limited şirketlerde ayrıca haklı sebeple çıkma kurumunun varlığının son çare ilkesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönünde bkz. **Can**, s. 103.

⁴⁸³ **Yıldırım**, s. 247; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 177. TTK m. 437/V hükmü kapsamında bilgi alma davasının yanında; iptal davası ve sorumluluk davaları başvurulabilecek yollar arasındadır. Ancak iptal davası sonucunda genel kurulun red kararının iptalinin, şirkete bilgi verme yükümü yüklenmediğinden hakkın korunmasını sağlamakta yetersiz kalacağı yönünde bkz. **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 325; **Kaya**, s. 338.

⁴⁸⁴ **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 60; **Erdem**, s. 133. Yönetim kurulu üyesi olan davacının bilgi verilmediği iddiasının konumu ile bağdaşmadığı yönünde bkz. Y. 11. HD, 25.02.2019, E. 2017/4619, K. 2019/1541 (Yayımlanmamıştır).

⁴⁸⁵ Bilgi alma davası sonucunda mahkeme tarafından hakkın varlığı ve şartların oluştuğu tespit edilirse, bilgi verilmesine veya belgelerin incelenmesine yönelik karar verilir. Belirlenen süre içerisinde bilgi

inceleme haklarının ihlali, somut olayın şartlarına göre ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kıldığı ölçüde tek başına haklı sebep teşkil edebilecektir⁴⁸⁶.

II. Şirkete İlişkin Sebepler

1. Genel Olarak

Anonim ve limited şirketlerde haklı sebeple fesih davasının temel amacı her ne kadar azınlığı çoğunluğa karşı korumak olsa da davanın amacı bununla sınırlı değildir⁴⁸⁷. Çoğunluk gücünün kötüye kullanımı dışında şirkete ilişkin sebepler de ortaklık ilişkisine devamı çekilmez hâle getirebilir⁴⁸⁸. Şirketin kötü yönetilmesi, organların işlevini yitirmesi, şirket amacının gerçekleştirilememesi, şirketin sürekli zarar etmesi ve sermaye kayıpları gibi hâller ortaklar açısından çekilmezlik boyutuna ulaştıklarında fesih için haklı sebep oluşturabilirler. Söz konusu hâllerin feshe sebep olabilmeleri için öncelikle şirketin devamına ilişkin sürekli bir engel oluşturmaları ve şirket içinde gerek hukuki gerek iktisadi yollarla çözüme kavuşturulamamaları gerekir⁴⁸⁹.

verilmediği veya incelemeye izin verilmediği takdirde söz konusu karar icra takibine konu olabilir, bkz.

Kalender, E.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2017, s. 238.

⁴⁸⁶ **Yıldız**, Fesih, s. 537; **Taşdelen**, s. 242; **Yıldırım**, s. 247; **Ayoğlu**, Fesih, s. 227; **Can**, s. 102-103; **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 153; **Aker**, s. 113; **Şener**, Limited, s. 992; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2422; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 60; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 343. Az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde söz konusu hakkın süreklilik arz eder şekilde ihlalinin haklı sebep teşkil edebilmesi için ortaklar arasında uyumsuzluklara yol açması veya ortakların diğer haklarını kullanmasına engel olması gerektiği yönünde bkz. **Erdem**, s. 133.

⁴⁸⁷ Şirketin devamının ve temel yapısının korunması fesih davasıyla ulaşılmak istenen amaçlardandır.

⁴⁸⁸ Söz konusu sebeplerin şirketin devamına engel olan sebepler oldukları yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 212.

⁴⁸⁹ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 213.

2. Şirketin Kötü Yönetimi

Anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde ise müdürler şirketin yönetimini ve temsilini gerçekleştirirler. Bu organların seçimi genel kurul aracılığıyla çoğunluk tarafından yapılır. Yukarıda da incelendiği üzere, çoğunluk, gücünü kötüye kullanarak kendi lehlerine ancak azınlığın aleyhine davranışlarda ve işlemlerde bulunabilir. Şirketin kötü yönetimi kavramının kapsamına söz konusu kötüye kullanımlar dâhil olduğu gibi hukuka aykırılık içermeyen olgular da bu kavramın kapsamına dâhil olabilir⁴⁹⁰. Dolayısıyla şirketin kötü yönetiminden bahsedebilmek için kusur şart değildir⁴⁹¹. Şirketin kötü yönetimi esas itibarıyla, yönetim kurulu ya da müdürlerin alınan kararları gerektiği şekilde uygulamaması veya yerinde olmayan kararlar almaları durumlarında şirketin ve dolayısıyla ortakların menfaatlerinin zarar görmesidir⁴⁹². Gücün kötüye kullanımı hâlleri yukarıda incelendiği için bu başlıkta kötüye kullanım oluşturmayan kötü yönetim hakkında açıklamalar yapılacaktır.

Şirketin kötü yönetilmesi durumunda başvurulacak yollardan ilki yönetim kurulu üyelerinin ya da müdürlerin genel kurul tarafından azlıdır⁴⁹³. Ancak çoğunluk pay sahibi tarafından desteklenen yönetimin azınlık ortaklarca azli, yetersayılar sağlanamadığı için

⁴⁹⁰ Aksi yönde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 213.

⁴⁹¹ **Erdem**, s. 150. Ancak ihmal düzeyinde bir kusurun varlığının kötü yönetimin belirlenmesinde bir ölçüt olabileceği yönünde bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 214.

⁴⁹² Kötü yönetimin esasında şirketi zarara uğratan eylem ve işlemler olduğu yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 176. Şirket yönetiminin bilgisiz, ihmalkâr olması veya yönetimin hileli ve kanunu dolanan işlemler yapması hâllerinin de bu kapsamda değerlendirileceği yönünde bkz. **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 343.

⁴⁹³ Ayrıca TTK m. 630/II hükmü uyarınca limited şirketlerde “*her ortak, haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilir*”. Ancak mahkeme tarafından azledilen kişilerin yerine yenisi tekrar genel kurul tarafından seçileceği için bu yol da çözüm sağlamayabilir.

mümkün olmayabilir⁴⁹⁴. İkinci yol ise şirketi gerektiği gibi yönetemeyen ve zarara yol açan yönetim kurulu ya da müdürlere karşı sorumluluk davası açılmasıdır⁴⁹⁵. Ancak bu yol da sadece şirketin zararının karşılanması ve ödemenin yine söz konusu yönetimin başında olduğu şirket kasasına yapılması sebepleriyle ortaklar için yeterli bir çözüm olmayabilir⁴⁹⁶.

Şirketin kötü yönetilmesi hâlinde, diğer hukuki yollarla çözüme ulaşılamıyorsa fesih için haklı sebep gündeme gelir⁴⁹⁷. Ancak bunun için öncelikle kötü yönetimin geçici olmaması; sürekli bir hâl almış olması gerekir⁴⁹⁸. Yine haklı sebebin söz konusu olabilmesi için ortakların menfaatlerinin zarara uğraması gerekir⁴⁹⁹. Söz konusu zarar ortaklar için şirkete devamı çekilmez hâle getiren bir etkiye sahip olmalıdır⁵⁰⁰. Sonuç olarak gerek anonim gerek limited şirketlerde, süreklilik arz eden ve şirketin yıkımına

⁴⁹⁴ **Yıldırım**, s. 178; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 215.

⁴⁹⁵ Yönetim kurulunun takdir yetkisi kapsamında aldığı kararların sorumluluk davası açısından incelenmesi için bkz. **Kırca**, İ.: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu”, BATİDER 2004, C. XXII, S. 3, s. 85-96.

⁴⁹⁶ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 60; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 215; **Erdem**, s. 151. Ayrıca sorumluluk davası, kusur esasına dayandığından, yönetimin kusurlu olmadığı kötü yönetim hâllerinde ihtiyaca cevap veremeyecektir.

⁴⁹⁷ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığının Esasları, s. 193.

⁴⁹⁸ **Yıldırım**, s. 178; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 217; **Erdem**, s. 151.

⁴⁹⁹ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 217; **Erdem**, s. 151.

⁵⁰⁰ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 217; **Ayoğlu**, Fesih, s. 228. Federal Mahkemenin Grümser kararında “azınlık hissedarlardan, kötü yönetimin kaçınılmaz olarak yıkıma yol açacağı bir şirket ortaklığını sürdürmeleri beklenemez” ifadesiyle ortakların kötü yönetime ve bunun sonuçlarına katlanmak zorunda olmadığı vurgulanmıştır, bkz. **Erdem**, s. 152.

sebeup olabilecek ve ortakların menfaatlerine önemli zararlar vererek ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılan kötü yönetim, haklı sebep olarak kabul edilebilecektir⁵⁰¹.

3. Organların İşlevini Yitirmesi

Faaliyetlerini organları aracılığıyla yürüten anonim ve limited şirketlerin sona erme sebeplerinden birisi de organ eksikliğidir (TTK m. 530/I, m. 636/II). Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa organ eksikliği sebebiyle şirketin feshi talep edilebilir⁵⁰². Organ eksikliği kavramına yönetim kurulu ya da müdürlerin seçilememesi, yönetim kurulunun ya da müdürlerin yeter sayıları sağlayamaması, genel kurulun uzun bir süre toplan(a)maması durumları dâhildir⁵⁰³. Ancak genel kurul toplanmasına rağmen karar alınamıyorsa, yönetim kurulu ya da müdürler toplanmalarına rağmen karar alma işlevlerini yerine

⁵⁰¹ **Yıldırım**, s. 178; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 60; **Erdem**, s. 151. Şirketin finansal açıdan önemli ölçüde yetersiz hâle gelmesi, ödeme güçlüğü içinde olması, kârlılığını kaybetmesi gibi olgular süreklilik arz eden kötü yönetimin göstergesi olabilir, bkz. **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 218.

⁵⁰² TTK m. 530/I hükmü uyarınca anonim şirketlerde organ eksikliği nedeniyle dava açma hakkı; pay sahipleri, şirket alacaklıları ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığına aittir. Limited şirketlerde ise TTK m. 636/II hükmü uyarınca ortaklar ve şirket alacaklıları dava açma hakkını haizdir. Söz konusu davada mahkeme tarafından şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için süre verilir ve durum düzeltilmezse şirketin feshine karar verilir.

⁵⁰³ **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 190; **Moroğlu**, Haklı Nedenle Fesih, s. 470; **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 480; **Güven**, s. 40-41; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 346. Bu hâllerin aynı zamanda fesih için haklı sebep sayılabileceği yönünde bkz. **Arslanlı/Domaniç**, Şerh, s. 754; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 71; **Ayoğlu**, Fesih, s. 229.

getiremiyorsa ve bu durumlar şirketi çalışamaz hâle getirmekteyse şirketin feshi için haklı sebep gündeme gelir⁵⁰⁴.

Organ eksikliği ve haklı sebeple fesih davaları hukuki temelleri ve amaçları farklı davalar olup söz konusu dava hakları yarışmamaktadır⁵⁰⁵. Organ eksikliği nedeniyle fesih davası, organların mevcut olmamasından kaynaklandığından, gerekli yetersayılara ulaşılamadığı için karar alınamaması hâllerinde oluşan işlevsizliklerde uygulama alanı bulmaz⁵⁰⁶.

Organların işlevini yitirmesi, genel kurulun ve yönetim kurulunun (ya da müdürlerin) toplanabilmelerine rağmen karar alma işlevlerini yitirmesi şeklinde meydana gelir⁵⁰⁷. Genel kurulun karar alma işlevini yitirmesi, genel kurulda oyların ikiye bölünmesi başka bir ifadeyle kabul ve red oylarının eşit olması hâlinde karar yeter

⁵⁰⁴ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 219; **Şener**, Limited, s. 987; **Erdem**, s. 148. Söz konusu hâllerin organ eksikliği kapsamında değerlendirileceğine ilişkin bkz. **Soykan**, İ.: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012, s. 325.

⁵⁰⁵ **Ayan**, Fesih, s. 2240; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 224; **Soykan**, s. 329, aksi yönde bkz. **Yıldırım**, s. 21-23; **Kervankıran**, s. 51-52; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 252. İki davanın birbirinden ayrıldığı noktalara ilişkin detaylı bilgi için bkz. **Şahin**, Hukuki Sorunlar, s. 170-173. TTK m. 530 hükmüne dayalı olarak açılan bir davada TTK m. 531 hükmü çerçevesinde alternatif çözümlere karar verilebileceği yönünde bkz. **Ayoğlu**, Fesih, s. 230-231.

⁵⁰⁶ **Altay**, s. 576; **Erdem**, s. 148. İşlevsizlik hâllerinde organ eksikliği davasının uygulama alanı bulacağı ve organ eksikliği hâllerinde haklı sebeple fesih davasının uygulama alanı bulmayacağı yönünde ve bunların sebepleri için bkz. **Soykan**, s. 323-329. Hem organ yokluğu hem de karar mekanizmalarındaki kilitlenme durumlarında iki davanın da açılabilmesi yönünde bkz. **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 252.

⁵⁰⁷ Söz konusu karar alınamaması durumu, şirket içindeki derin görüş ayrılıklarından ve anlaşmazlıklardan kaynaklanır, bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 226; **Erdem**, s. 148. Genel kurulun toplantıya çağrılmaması ve toplantı yeter sayısının sağlanamaması hâllerinin de organın işlevini yitirmesi kapsamında olduğu yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 161-162.

sayısının sağlanamamasından kaynaklanabilir⁵⁰⁸. Genel kurulda karar alınamamasının bir diğer sebebi de ağırlaştırılmış yeter sayıların öngörüldüğü kararlarda azınlık ortakların gerek oylamaya katılmayarak gerek de olumsuz yönde oy kullanarak önemli kararların alınmasına engel olmalarıdır⁵⁰⁹. Söz konusu hâllerin haklı sebep oluşturması için öncelikle genel kurulda yaşanan kilitlenmenin başka hukuki yollarla giderilememesi veya ortaklardan bu yollara başvurmalarının dürüstlük kuralı gereği beklenememesi gerekir⁵¹⁰. Yine haklı sebebin varlığı için genel kuruldaki kilitlenmenin şirket faaliyetleri açısından önemli kararlara etki etmesi⁵¹¹ ve süreklilik arz etmesi gerekir⁵¹².

Yönetim kurulunun ya da müdürler kurulunun karar alma işlevini yitirmesi⁵¹³ de oyların eşit sayıda olmasına bağlı olarak karar alınamamasından kaynaklanabilir⁵¹⁴.

⁵⁰⁸ **Çelik**, Fesih, s. 572; **Ayan**, Fesih, s. 2245.

⁵⁰⁹ **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 231. Söz konusu durum limited şirketlerde ayrıca belirli veya belirlenebilir ortaklara esas sözleşmeyle veto hakkı tanınması sonucunda da gündeme gelir.

⁵¹⁰ Başvurulabilecek yollar için bkz. **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 227-230.

⁵¹¹ Örneğin, müdürlerin ibrasına ilişkin gündem maddesiyle ilgili olarak karar alınamamasının haklı sebep oluşturmayacağı yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 165.

⁵¹² **Altay**, s. 574; **Şahin**, Haklı Sebep Fesih, s. 226-227; **Erdem**, s. 148. Karar alınamama durumunun ne kadar süreyle devam etmesi gerektiği her somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir.

⁵¹³ Bunun dışında TTK m. 370/I hükmü uyarınca geçerli olan çift imza kuralı kapsamında temsile yetkili üyeler arasındaki anlaşmazlık da süreklilik kazandığı takdirde organın işlevsizliğine yol açabilir. Nitekim limited şirketler için aynı yönde bkz. **Yıldırım**, s. 168-169.

⁵¹⁴ Limited şirketlerde TTK m. 624 hükmü uyarınca eşitlik hâlinde başkanın oyunun üstün sayılacağı düzenlenmiştir. Ancak yine aynı fıkra da şirket sözleşmesiyle farklı bir düzenleme getirilebileceği öngörülmüştür. Söz konusu farklı bir düzenlemenin getirildiği, başka bir ifadeyle başkanın oyunun üstün olmadığı hâllerde karar alınamaması mümkün olabilecektir. Müdürler kurulunun toplantıya çağrılmaması ve toplantı yeter sayısının sağlanamaması hâllerinin de organın işlevsizliğine dâhil olduğu yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 166-167.

Burada da haklı sebebin varlığı için kilitlenmenin başka yollarla çözülememesi⁵¹⁵ ve süreklilik arz etmesi gerekir⁵¹⁶. Ancak yönetim kurulu ya da müdürlerin sürekli olarak karar alamamasının şirkete ve ortaklara olan etkisi çoğu zaman genel kurulun aksine daha fazla olabilir⁵¹⁷. Bunun nedeni şirketin yönetimini ve temsilini gerçekleştiren organın daha sık toplanması ve sürekli bir şekilde çalışması gerekliliğidir.

Gerek şirketin yönetim organında gerek genel kurulda meydana gelen sürekli nitelikteki kilitlenmeler, şirket faaliyetlerinin yürütülmesine engel olacak düzeye ulaşmışsa fesih için haklı sebep oluşturur⁵¹⁸. Başka bir ifadeyle, genel kurulun ve yönetim organının karar alma işlevlerini kaybetmesi haklı sebep olarak değerlendirilebilir⁵¹⁹. Nitekim organlarının işlevini yitirmesi sonucunda faaliyetlerini yürütemeyen şirket ve ortaklar zarara uğrayacak ve söz konusu durum ortaklar için ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılacaktır.

⁵¹⁵ Yönetim kurulunda yaşanan kilitlenmeye ilişkin çözüm yolları için bkz. **Dural**, A.: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2005, s. 158-169. Müdürler kurulundaki kilitlenmeye ilişkin çözüm yolları için bkz. **Yıldırım**, s. 169-170.

⁵¹⁶ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 233. Yönetim kurulunun kilitlenmesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Dural**, s. 30-66. TTK m. 390/III hükmü uyarınca yönetim kurulu toplantılarında oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır ve ikinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.

⁵¹⁷ Bu durum da haklı sebebin varlığına dair değerlendirmede göz önünde bulundurulur.

⁵¹⁸ **Taşdelen**, s. 243; **Yıldırım**, s. 40, 165, 168. Ancak kilitlenmeye kötü niyetle sebep olan ortak ya da ortaklar hakkın kötüye kullanılması yasağı kapsamında söz konusu sebebe dayanamazlar, bkz. **Şener**, Limited, s. 989.

⁵¹⁹ Limited şirkete ilişkin bkz. Y. 11. HD, 14.03.2019, E. 2017/2958, K. 2019/2154; Y. 11. HD, 08.05.2003, E. 12015, K. 4652, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

4. Şirketin İşletme Konusunun ve Amacının Gerçekleşmesinin Önemli Ölçüde Güçleşmesi veya İmkânsızlaşması

Anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davası kapsamında şirketin amacının ve işletme konusunun gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmesi veya imkânsızlığı hâlleri gündeme gelmektedir. Gerek öğretide gerek yargı kararlarında; amaç ve konu kavramlarının kullanımına ilişkin bir yeknesaklık olmadığı gibi söz konusu kavramların imkânsızlığının haklı sebep niteliğine ilişkin görüş birliği de bulunmamaktadır. Dolayısıyla şirket amacının ve işletme konusunun haklı sebep teşkiline ilişkin yapılacak incelemeden önce söz konusu kavramların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

TTK’da çeşitli hükümlerde anonim ve limited şirketlerin amacından bahsedilmekle beraber amaç kavramının tanımı yapılmamıştır⁵²⁰. Öğretide bir görüşe göre amaç kavramının iki farklı anlamı bulunmaktadır⁵²¹. Bunlardan ilki, tüm ticaret şirketleri için ortak olan kazanç elde etme ve paylaşma amacıdır⁵²². Kavramın öğretideki ve yargı kararlarındaki karşılığı şirketin nihai (asıl) amacı olarak yer alır⁵²³. Söz konusu görüşteki yazarlara göre, amaç kavramının ifade ettiği diğer anlam ise şirketin kâr elde etmek için icra ettiği faaliyetlerin en geniş hâlidir⁵²⁴. Öğretideki diğer görüşe göre ise, bir ayrım söz

⁵²⁰ Bkz. TTK m. 331, m. 371/I, m. 573/III.

⁵²¹ Arslanlı, AŞ I, s. 15; Kaderoğlu, s. 80; Pulaşlı, Şerh III, s. 2391; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 21.

⁵²² Söz konusu kavramın şirket türleri için zorunlu ve ortak bir unsur olan müşterek amaç kavramının karşılığı olduğu yönünde bkz. Kaderoğlu, s. 80; Erdem, s. 139.

⁵²³ Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 243; Kaderoğlu, s. 84; Şener, Limited, s. 16; Pulaşlı, Şerh III, s. 2391; Erdem, s. 138; Y. 11 HD, 24.02.2021, E. 2019/2297, K. 2021/1673; Y. 11 HD, 25.09.2019, E. 2018/4391, K. 2019/5822 <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 27.04.2022).

⁵²⁴ Yazarlara göre söz konusu anlam, TTK m. 331 ve m. 573/II hükümlerinde geçen “*kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç*” ifadesinden çıkmaktadır. 6762 sayılı Kanun döneminde bu

konusu olmadan, şirket amacından anlaşılması gereken kazanç elde etmek ve paylaşmaktır⁵²⁵. Katıldığımız bu görüş doğrultusunda açıklamalarımızdaki amaç kavramından anlaşılması gereken şirketin kazanç elde etme ve paylaşması amacıdır. Nitekim TTK m. 529/I-b hükmünün gerekçesinde de şirket amacının kazanç elde etmek ve paylaşmak olduğu ifade edilmiştir⁵²⁶.

Şirketin işletme konusu ise şirketin kazanç sağlama ve paylaşma amacına ulaşması için icra edilen faaliyetlerdir⁵²⁷. İşletme konusu kavramının kapsamı için amaç kavramının aksine öğretide görüş birliği bulunmaktadır⁵²⁸. TTK m. 339/II-b ve m. 576/I-b hükümleri gereğince şirketin işletme konusunun esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde esas sözleşmede düzenlenmesi zorunludur. Ancak niteliği gereği şirket amacına ilişkin böyle bir zorunluluk söz konusu değildir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 634/I-b hükmünde anonim şirketler için “*şirket maksadının husulü veya husulünün imkânsızlığı*” sona erme sebebi olarak düzenlenmişti⁵²⁹. TTK m. 529/I-b hükmünde ise işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı sona erme sebebi olarak düzenlenmiştir. Hükmün gerekçesinde, getirilen

anlamı ifade etmek için “maksat” kavramı, nihai amacı ifade etmek için ise “gaye” kavramı tercih edilmiştir, bkz. **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 170; **Tekil**, Şirketler III, s. 75.

⁵²⁵ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 32; **Yıldırım**, s. 147; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s.237; **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 431; **Şener**, Limited, s. 16; **Kırca/Kendigelen**, s. 151.

⁵²⁶ Bkz. TTK m. 529 Gerekçesi.

⁵²⁷ **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 170; **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 24; **Güven**, s. 37; **Şener**, Limited, s. 984; **Kaderoğlu**, s. 85; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2391; **Erdem**, s. 140.

⁵²⁸ Ancak amaç kavramının işletme konusunu da kapsayan şekilde kullanımları için bkz. **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 171; **Tekil**, Şirketler II, s. 649; **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 243; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 187.

⁵²⁹ 6762 sayılı Kanun döneminde, şirket amacının veya işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı hâllerinin infisah sebebi olduğu yönünde bkz. **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 171 (Yazar ayrıca, şirket amacının işletme konusunu da kapsayan üst bir kavram olduğunu ifade etmektedir.).

yeniliğin terim farklılığının ötesinde olduğu ve bu değişikliğin amaç ve konu kavramlarına öğretide ve yargı kararlarında yüklenen anlam dikkate alınarak yapıldığı ifade edilmiştir⁵³⁰. Öğretideki hâkim görüşe göre⁵³¹, TTK m. 529/I-b hükmü ile getirilen bu değişiklik dolayısıyla, anonim şirketlerde şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin artık sona erme sebebi olmadığı, şirketin feshi için haklı sebep teşkil edebileceği kabul edilmektedir⁵³². Ancak öğretideki başka bir görüşe göre, şirket amacının imkânsız hâle gelmesi mümkün olmayan bir olgudur ve bu durumun nesnel ölçütler çerçevesinde tespiti yapılamaz⁵³³. Katıldığımız bu görüş doğrultusunda, anonim ve limited şirketlerde şirket amacının imkânsız hâle gelmesi söz konusu olamayacağı için haklı sebep değerlendirmesi de yapılamayacağı kanaatindeyiz⁵³⁴. Ancak amacın

⁵³⁰ Bkz. TTK m. 529 Gerekçesi. Söz konusu değişikliğin eleştirisi için bkz. **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 371.

⁵³¹ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 237; **Ayan**, Fesih, s. 2244; **Kaderoğlu**, s. 86; **Erdem**, s. 144. 6762 sayılı Kanun döneminde anonim şirketin haklı sebeple feshi düzenlenmediğinden öğretide bir görüşe göre, şirket amacının sübjektif imkânsızlığı (uzun süre kazanç sağlanamaması ve bu ihtimalin ortadan kalkması) da infisah sebebi olarak kabul edilmiştir, bkz. **Arslanlı**, AŞ IV-V, s. 172; **İmregün**, Anonim Ortaklık, s. 470; bu görüşün eleştirisi için bkz. **Tekil**, Şirketler II, s. 656-657.

⁵³² Limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada Yargıtay, “*ortaklık anlayışını ortadan kaldıran, bireysel çıkarlara yönelen, ortaklar arasında kişisel çıkarların ön plana çıktığı durumların*” ortaklık amacının gerçekleşmesini engellediğini ve bu durumda şirketin feshi için haklı sebeplerin kabul edileceği belirtmektedir, bkz. Y. 11. HD, 20.03.2018, E. 2016/8561, K. 2018/2120, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022). Şirketin kurulmasındaki ve devamındaki ekonomik ve bireysel beklentilerin gerçekleşmesinin imkânsızlaşmasının veya çok zorlaşmasının, infisah ve feshe yol açan sebeplerin ortak noktası olduğu yönünde bkz. **Ayan**, Fesih, s. 2239.

⁵³³ **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 431; **Aytulun, M./Toroslu, V.**: Anonim Şirketlerde Tasfiye, İstanbul 2014, s. 51; adi şirketler için aynı yönde bkz. **Kırca/Kendigelen**, s. 151.

⁵³⁴ Nitekim TTK m. 529 hükmünün gerekçesinde “...*şirketin kazanç elde etme ve paylaşma amacına ulaşması veya ulaşmasının imkânsız hâle gelmesi nesnel olarak belirlenemeyecek ve gerçekte gerçekleşmesi de mümkün olmayan bir olgudur*” ifadesi yer almaktadır. 6762 sayılı Kanun döneminde

imkânsızlığının mümkün ve bu durumun haklı sebep olabileceği yönündeki görüşe göre katılmamakla birlikte şirket amacına ulaşılmasını güçleştiren; uzun süre kâr edilememesi, şirketin zarar etmesi, sermaye kaybı gibi hâllerin ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kıldığı ölçüde haklı sebep teşkil edebileceği kanaatindeyiz⁵³⁵. Sonuç olarak, gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde amacın imkânsızlığının tespiti mümkün olmayacağından, şirket amacının imkânsızlığı fesih için haklı sebep hâlleri arasında yer almaz⁵³⁶.

TTK m. 529/I-b hükmünde anonim şirketler için işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi sona erme sebebi olarak düzenlendiğinden söz konusu durum fesih için haklı sebep teşkil etmez⁵³⁷. İşletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi için sürekli ve objektif bir şekilde işletme konusunun gerçekleştirilememesi gereklidir⁵³⁸. Anonim şirketin işletme konusunun bir ürünün ithali olması ve bu ithalatın kalıcı bir şekilde yasaklanması hâli işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığına örnek verilebilir⁵³⁹. İşletme konusunun gerçekleşmesinin

öğretide ve Yargıtay kararlarında amacın imkânsızlığının infisah sebebi teşkil ettiği yönündeki açıklamalar için bkz. **Kaderoğlu**, s. 90-92.

⁵³⁵ Söz konusu haklı sebep hâlleri için bkz. Üçüncü Bölüm, II, 5.

⁵³⁶ Ancak çalışmamız kapsamında incelen anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davalarında, gerek iddialar arasında gerek mahkeme kararlarında kabul edilen haklı sebep hâlleri arasında şirket amacının imkânsızlığı yer almıştır, aşağıda bkz. Dördüncü Bölüm, II ve IV.

⁵³⁷ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 237; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 148; **Kaderoğlu**, s. 99; **Erdem**, s. 141. Haklı sebeple fesih kurumuyla birlikte işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinin bir sona erme sebebi olarak kabulünün isabetli olmadığı ve söz konusu düzenlemenin kanundan çıkarılması gerektiği yönünde bkz. **Şener**, Limited, s. 986.

⁵³⁸ **Arsılanlı**, AŞ IV-V, s. 171; **Tekil**, Şirketler II, s. 649; **Çamoğlu**, Kollektif, s. 33; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 242; **Kaderoğlu**, s. 90; **Erdem**, s. 142; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 608.

⁵³⁹ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, s. 341.

imkânsız hâle gelmesi durumunda her pay sahibi mahkemeden şirketin sona erdiğinin tespitini talep edebilir⁵⁴⁰. Şirketin birden fazla işletme konusunun bulunması hâlinde ise şirketin sona ermesi için bunların hepsinin gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi gerekir⁵⁴¹.

İmkânsız olmamakla birlikte işletme konusunun gerçekleştirilmesinin önemli ölçüde güçleşmesi durumunda ise anonim şirketin feshi için haklı sebep gündeme gelebilir⁵⁴². Süreklilik arz eden hukuki, ekonomik ve fiili engeller imkânsızlığa sebebiyet vermemekle birlikte, işletme konusunun gerçekleştirilmesini önemli ölçüde güçleştirebilir⁵⁴³. İşletme konusunun gerçekleştirilmesini geçici olarak güçleştiren durumlarda, kural olarak haklı sebep gündeme gelmeyecektir. Ancak süreklilik arz etmeyen, başka bir ifadeyle geçici imkânsızlık durumları, somut olaya göre diğer olgularla birlikte haklı sebep olarak değerlendirilebilecektir⁵⁴⁴. Ayrıca anonim şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesinin önemli ölçüde güçleşmesi hâlinin haklı sebep

⁵⁴⁰ İlbasmış Hızlısoy, s. 148; Erdem, s. 141.

⁵⁴¹ Arslanlı, AŞ IV-V, s. 170; Pulaşlı, Şerh III, s. 2391; İlbasmış Hızlısoy, s. 148; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 371.

⁵⁴² Önemli ölçüde güçleşmenin, işletme konusunun gerçekleştirilmesinin pay sahipleri açısından şirketin devamını çekilmez kılacak derecede güç hâle gelmesini ifade ettiği yönünde bkz. Çamoğlu, Kollektif, s. 33; Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 240.

⁵⁴³ Örneğin yeni vergiler getirilmesi sonucunda verimin azalmasıyla birlikte işletme konusunun gerçekleştirilmesi önemli ölçüde güçleşebilir, bkz. Çamoğlu, Kolektif, s. 39; bu konudaki örnekler için bkz. Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 241. Şirket yönetiminden ya da pay sahiplerinden kaynaklanan engellerin bu kapsamda değerlendirilmeyeceği yönünde bkz. Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 242; aksi yönde bkz. Çamoğlu, Kollektif, s. 34.

⁵⁴⁴ Çamoğlu, Kollektif, s. 33. Hâkim bu gibi durumların şirket faaliyetini nasıl etkilediğini inceleyecek ve şirketin feshini gerektirecek ağırlığa ulaşp ulaşmadığını takdir edecektir, bkz. Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 243.

olarak kabulü için bu durumun pay sahipleri açısından ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılması gerekir. Dolayısıyla hâkim, somut olayda işletme konusunun imkânsız hâle gelip gelmediğine dikkat etmeli, ardından işletme konusunun gerçekleşmesindeki güçlüğü ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılıp kılmadığının tespitini yapmalıdır.

Limited şirketlerde anonim şirketler için öngörülen TTK m. 529/I-b benzeri bir hüküm bulunmamaktadır. Öğretide hâkim görüşe göre, limited şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı infisah sebebi olarak ele alınmamıştır⁵⁴⁵. Azınlıkta kalan bir görüşe göre, söz konusu imkânsızlık limited şirketlerde de şirketin infisahına yol açar⁵⁴⁶. Kanunda, limited şirketlerde işletme konusunun imkânsızlığına sona erme sebepleri arasında yer verilmediğinden ve TTK m. 529/I-b hükmüne bir atıf söz konusu olmadığı için işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlaşmasının fesih için haklı sebep oluşturacağı kanaatindeyiz⁵⁴⁷. Dolayısıyla limited şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmesi veya imkânsızlaşması durumlarında bir ayırım yapılmadan haklı sebep incelemesi söz konusu olabilecektir⁵⁴⁸.

Son olarak belirtmek gerekir ki, limited şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmesi veya imkânsızlaşması, anonim şirketlerde ise önemli ölçüde güçleşmesi durumlarında, esas sözleşmede yer alan işletme konusunun

⁵⁴⁵ Birçokları yerine bkz. **Şener**, Limited, s. 935-1032; **Pulaşlı**, Şerh III, s. 2879-2880; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 477-478; 6762 sayılı Kanun döneminde aynı yönde bkz. **Domanıç/Arsılanlı**, s. 735.

⁵⁴⁶ **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 243; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 541 (Yazar, limited şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığının örtülü infisah sebebi olduğunu ileri sürmektedir); 6762 sayılı Kanun döneminde aynı yönde bkz. **Tekil**, Şirketler III, s. 75.

⁵⁴⁷ **Çamoğlu**, Haklı Sebeple Fesih, s. 680; **Taşdelen**, s. 243; **Yıldırım**, s. 153; **Şener**, Limited, s. 984.

⁵⁴⁸ Yukarıda anonim şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmesi hakkında yapılan diğer açıklamalar limited şirketler için de geçerlidir.

değiştirilmesi ihtimali gündeme gelebilir⁵⁴⁹. Bu durumda ise şirketin farklı bir konuda faaliyetine devam etmesi söz konusu olabileceğinden, fesih için haklı sebep ortadan kalkacaktır⁵⁵⁰.

5. Olumsuz Ekonomik Durum

Anonim ve limited şirketlerin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durumlar somut olayda ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılarak haklı sebep teşkil edebilir. Söz konusu ekonomik durumun kaynağı esas sermayenin kayba uğraması olabilir. Ancak kanun koyucunun sermaye kaybı hâlinde bazı hukuki sonuçlar öngörmesi sebebiyle hangi hâllerde haklı sebep teşkil edebileceğinin tespiti önem arz etmektedir.

TTK m. 376/II hükmü uyarınca “*Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer*”. Özel bir sona erme sebebi olarak düzenlendiğinden sermayenin üçte ikisinin karşılıksız kalması durumu fesih için haklı sebep oluşturmaz⁵⁵¹.

TTK m. 376/I hükmü uyarınca “*Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar*”. Şirketin ekonomik durumunun düzeltilmesinin amaçlandığı

⁵⁴⁹ Şener, Limited, s. 985; Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 608.

⁵⁵⁰ Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 239. Ancak esas sözleşme değişikliğine itiraz eden ortakların fesih davası açabileceği yönünde bkz. Şener, Limited, s. 985.

⁵⁵¹ Arslanlı/Domaniç, Şerh, s. 754; Nomer Ertan, Haklı Sebeple Fesih, s. 427; Erdem, s. 145. Bu sebebe dayalı olarak açılan haklı sebeple fesih davasında mahkemenin sona ermenin tespiti hakkında karar vereceğine ilişkin bkz. Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 249.

bu düzenlemede ise sermayenin yarısının karşılıksız kalması bir sona erme sebebi olarak kabul edilmemektedir. Söz konusu sermaye kaybı hâlinde, iyileştirici önlemlerin uygulanmasıyla birlikte sorunun çözülmesi öngörüldüğünden son çare ilkesi gereğince fesih için haklı sebep gündeme gelmeyecektir⁵⁵². Ancak sermayenin yarısından üçte ikisine kadar olan sermaye kayıplarında somut olayın şartları göz önünde bulundurulduğunda iyileştirici önlemlerin alınmaması ya da bu önlemlerin sermaye kaybını engellememesi hâlinde fesih için haklı sebep gündeme gelir⁵⁵³. Bu ihtimalde, sermaye kaybının haklı sebep olarak kabulü için süreklilik arz etmesi ve bu durumun en azından şirket amacına ulaşılmasını önemli ölçüde güçleştirmesi gerekir⁵⁵⁴. Dolayısıyla sermaye kaybı hâllerinin şirket amacına ulaşılmasının önemli ölçüde güçleşmesinin başka bir görünümü olduğu ifade edilebilir⁵⁵⁵.

Şirket esas sermayesinde bir azalma olmamakla birlikte zararlar sonucunda şirket malvarlığında eksilmeler görülmesi de mümkündür. Şirketin zarar etmesinin sebebi yönetimin yolsuzlukları veya şirketin basiretsiz yöneticiler tarafından yönetilmesi hâllerinde olduğu gibi kötü yönetimden, organların işlevini kaybetmesinden, ulusal ya da uluslararası krizlerden kaynaklanabilir. Sayılan hâller zararı doğuran sebeplere örnek niteliğindedir. Şirkette meydana gelen zararın sebebinden çok sonucu önem arz

⁵⁵² **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 249. Söz konusu önlemlerin, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi vb. olabileceği gerekçe belirtilmiştir.

⁵⁵³ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 250; **Erdem**, s. 145.

⁵⁵⁴ **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 250; **Erdem**, s. 145. Limited şirketin devamlı olarak zarar etmesinin ve amacını gerçekleştirmesinin imkânsızlığının haklı sebep teşkil ettiği yönündeki Yargıtay kararı için bkz. Y. HGK, 12.12.2012, E. 2012/11560, K. 2012/1103, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

⁵⁵⁵ **Erdem**, s. 145. Söz konusu durum çoğu zaman şirketin kötü yönetiminden de kaynaklandığından iki farklı olgu birlikte fesih için ileri sürülebilir, bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 250.

etmektedir. Nitekim şirketin zararı ne kadar büyükse ortaklık ilişkisine devamın çekilmez hâle gelmesine etkisi de o kadar artacaktır. Ayrıca söz konusu zararlar sonucunda şirketin işletme konusunun veya amacının gerçekleşmesinin en azından önemli ölçüde güçleşmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, ortaklık ilişkisine devamın çekilmezlik düzeyine ulaşması için şirketin zarar etmesi hâlinin süreklilik arz etmesi gerekecektir⁵⁵⁶. Sonuç olarak, işletme konusunun veya şirket amacının gerçekleşmesini güç bir hâle getirmeyen ya da süreklilik arz etmeyen zararlar ancak diğer olgularla birlikte haklı sebep teşkil edebilecektir.

Son olarak, sermaye kaybı ve genel olarak şirketin zarar etmesi hâllerine ek olarak, hiç veya yeteri kadar kâr elde edilememesi de şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik kapsamındaki haklı sebep hâlleri arasında yer alır. Şirketin kâr edememesi durumu süreklilik arz ettiği takdirde şirketin kuruluş amacı gerçekleştirilememekte ve bunun sonucunda ortaklar açısından şirketten beklenen fayda ortadan kalkmaktadır⁵⁵⁷. Süreklilik arz eden söz konusu durumun haklı sebep teşkil etmesi için aynı zamanda başka yollarla çözümün sağlanamaması gerekir⁵⁵⁸. Nitekim şirketin kronikleşen kâr elde edememesi durumunun haklı sebep teşkil etmesi için gelecekte de söz konusu durumun devam edeceği öngörülmelidir⁵⁵⁹. Başka bir ifadeyle, şirketteki bu durumun düzelmesi

⁵⁵⁶ Şirketteki asıl amaç kâr elde etmek ve paylaşmak olduğundan, süreklilik arz eden zararlar sonucunda şirketten beklenen faydaya ulaşılamaz ve fesih için çekilmezlik unsuru gerçekleşmiş olur.

⁵⁵⁷ Limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada şirketin olumsuz ekonomik durumundan dolayı kâr payı dağıtılamamasının haklı sebep niteliğine ilişkin bkz. Y. 11. HD, 14.03.2019, E. 2017/295819, K. 2019/2154, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

⁵⁵⁸ Sermaye azaltımı/artırımı, ürünlerde değişiklik gibi yollarla çözümün sağlanamıyor olması gerekir, bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 246; **Erdem**, s. 144.

⁵⁵⁹ Kazanç kayıplarının devam etme olanağının bulunup bulunmadığının bilirkişiler tarafından tespit edileceği hakkında bkz. **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 246.

ihimali kalmadığından artık ortaklar açısından ortaklık ilişkisine devam çekilmez hâle gelmekte ve bu durum şirketin feshi için haklı sebep teşkil etmektedir⁵⁶⁰.

III. Kişisel Sebepler

1. Genel Olarak

Anonim ve limited şirketlerin temel özelliklerine, yapısına, haklı sebeple fesih kurumunun söz konusu şirket türleri için amacına, önemine ve bunların haklı sebebin takdirine olan etkilerine yukarıda değinmiştik⁵⁶¹. Yine anonim ve limited şirketlerde kişisel sebeplerin⁵⁶² haklı sebep olarak kabul edilip edilemeyeceğini, iki şirket türü açısından farklı bir yaklaşımın gerekli olup olmadığını yukarıda açıklamıştık⁵⁶³. Kanaatimizce kişisel sebeplerin -ikisi de sermaye şirketi olan- anonim ve limited şirketlerde haklı sebep teşkil etmeleri açısından farklı bir değerlendirme yapılmasına gerek yoktur. İki şirket türünde de kişisel unsurlar ön plandaysa somut olayın şartlarına göre kişisel sebepler çekilmezlik unsurunu sağladığı ölçüde tek başına haklı sebep teşkil edebilir.

Anonim ve limited şirketlere ilişkin öğretide hâkim görüşe göre, kişisel sebeplerin şirketin feshinde haklı sebep teşkil etmesi için şirketin devamına ciddi anlamda olumsuz etkileri olması gerektiği başka bir ifadeyle kişisel sebepler sonucunda en azından şirket

⁵⁶⁰ Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada, yatırım aşamasında olan şirketin düşük kâr elde etmesinin ve bu sebeple kâr payı dağıtılmamasının olağan olduğu belirtilmiştir, bkz. Y. 11. HD, 25.02.2019, E. 2017/4619, K. 2019/1541 (Yayımlanmamıştır).

⁵⁶¹ Bkz. Birinci Bölüm, I, 2/II, 2 ve İkinci Bölüm, II, 4.

⁵⁶² Kişisel sebep, ortakların şahsi durumundan veya ortaklar arasındaki ilişkilerden kaynaklanan olay ve olgulardır.

⁵⁶³ Bkz. İkinci Bölüm, III.

faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin önemli ölçüde güçleşmesi gerektiği kabul edilmektedir⁵⁶⁴. Ancak bu görüşün kabulü hâlinde kişisel sebeplerin haklı sebep teşkil edemeyeceği sonucuna varılmaktadır. Nitekim söz konusu görüş kapsamında haklı sebep olarak kabul edilen durum şirketin faaliyetlerini yerine getirememesi olmakta ve bu sonucu ortaya çıkaran sebepler önem arz etmemektedir. Hâlbuki kişisel unsurların ön planda olduğu şirketlerde, sadece ortaklar arasındaki güven ilişkisinin zedelenmesi/yok olması, somut olayın şartlarında ortaklık ilişkisine devamı objektif olarak çekilmez kıldığı takdirde fesih için haklı sebep teşkil edecektir⁵⁶⁵. Kanaatimizce, ortaklar arasındaki güven ilişkisinin zedelenmesi/yok olması olgusunun çekilmezlik unsurunu sağlayıp sağlamadığına ilişkin değerlendirme yapmak gerekirken, buna ek bir koşul getirmek haklı sebep kavramıyla bağdaşmayacağından söz konusu görüşe katılamamaktayız⁵⁶⁶.

Bu başlıkta haklı sebeple fesih davasında gündeme gelebilecek kişisel sebeplere örnekler verilecek, şirket türüne ve yapısına göre bunların nasıl değerlendirilmesi gerektiği ya da tek başlarına feshe sebep olup olamayacakları ayrıca incelenmeyecektir.

⁵⁶⁴ Limited şirketler için bkz. **Doğanay**, s. 1485; **Sümer**, Azınlık Hakkı, s. 67; **Mineliler**, Fesih, s. 209; **Aker**, s. 85; **Erdem**, E., s. 48; **Karaahmetoğlu**, s. 124, 135. Anonim şirketler için bkz. **Yıldız**, Fesih, s. 537; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 191, 193; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 175; **Erdem**, s. 154; **Hamamcioğlu**, s. 1170-1171.

⁵⁶⁵ Limited şirketler açısından bkz. **Yıldırım**, s. 198-199; **Çamoğlu**, Yargıtay Kararları, s. 59; **Şener**, Limited, s. 982; bu görüşün eleştirisi için bkz. **Karaahmetoğlu**, s. 135, dn. 167; anonim şirketlerde aynı yönde bkz. **Kaşak**, Haklı Sebeple Fesih, s. 185.

⁵⁶⁶ Söz konusu görüşe; yalnız ortağın şahsında gerçekleşen ve istisnai hâllerde şirketin feshi için haklı sebep olabilecek ölüm, iflas, hastalık ve kaza gibi durumların haklı sebep niteliğine ilişkin katılabilmekteyiz.

2. Ortaklararası Uyuşmazlıklar

Şirketin haklı sebeple feshinde gündeme gelebilecek ilk kişisel sebep ortaklar arasındaki uyuşmazlıklardır⁵⁶⁷. Anonim ve limited şirketlerde ortaklar arasında çeşitli sebeplerden kaynaklanan uyuşmazlıklar ortaya çıkabilir⁵⁶⁸. Aile fertlerinden oluşan bir şirkette aile bağlarının zarar görmesi veya ortadan kalkması ya da şirkette ortak olan eşlerin boşanması ortaklar arasında uyuşmazlığa sebep olabilir⁵⁶⁹. Genel kurulda ortak adına sahte imza atılması hem güven ilişkisinin zedelenmesine hem de ortaklar arası uyuşmazlıklara sebep olabilir. Nitekim anonim şirketin feshine ilişkin bir davada yoklukta atılan imzaların güven ortamını zedeleyecek nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁵⁷⁰. Ortağın/ortakların şirketten haksız maddi menfaatler elde etmesi, yönetici ortağın zimmetine para geçirmesi hâlleri de ortaklar

⁵⁶⁷ Kişisel unsurların ön planda olduğu şirketlerde ortaklar arası çatışmaların kaçınılmaz olduğu yönünde bkz. **Bozkurt**, Şirketler, s. 210.

⁵⁶⁸ Söz konusu uyuşmazlıkların anonim şirketlerde, ortaklar arasındaki ilişkiyi objektif ve sürekli olarak katlanılamaz hâle getirdiği ve bu sebeple şirketin devamı mümkün görülmediği takdirde haklı sebep teşkil edeceği yönünde bkz. **Çağlar/Kaşak**, s. 664.

⁵⁶⁹ Aile şirketi niteliğindeki bir anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında, eşler arasındaki boşanma davasının haklı sebep teşkil ettiği belirtilmiş ancak dava şartı eksikliğinden dava usulden reddedilmiştir, bkz. Y. 11. HD, 22.01.2019, E. 2017/3329, K. 2019/591 (Yayımlanmamıştır). Eşlerin boşanma nedeninin, boşanmanın çekişmeli ya da anlaşmalı olup olmadığının, boşanma gerçekleşmişse boşanma sonrasındaki ilişkilerinin nasıl olduğunun haklı sebebin takdirinde önemli olduğuna ilişkin bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, s. 179. İki ortaklı limited şirkette eşler arasındaki boşanma davasının varlığının ve eşlerin boşanmış olmalarının haklı sebep oluşturduğu yönünde bkz. Y. 11. HD, 17.06.2015, E. 2015/3159, K. 2015/8427; Y. 11. HD, 26.11.2014, E. 2014/12730, K. 2014/18410, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

⁵⁷⁰ Y. 11. HD, 01.12.2015, E. 2014/18024, K. 2015/12808, <https://www.kararara.com/> (Erişim tarihi: 17.03.2022).

arasındaki güven ilişkisini zedeleyen uyuşmazlıklara sebep olabilir⁵⁷¹. Yine ortağa/ortaklara ya da yakınlarına haksız fiil niteliğinde davranışlarda bulunulması ve şiddetli geçimsizlik hâlleri de ortaklar arasında uyuşmazlığa sebep olabilir⁵⁷². Yargıtay'ın 24.02.2021 tarihli bir kararında, aile şirketi niteliğindeki anonim şirketlerde ortaklar arasındaki anlaşmazlık ve hakaretlerin haklı sebep oluşturacağının kabulünün gerektiği ifade edilmiştir. Somut uyuşmazlıkta, ortaklar arasındaki ceza mahkemesine intikal eden karşılıklı hakaret olayından sonra meydana gelen ortaklar arası gruplaşmanın, bir bütün olarak fesih için haklı sebep oluşturduğu sonucuna varılmıştır⁵⁷³. Son olarak ortakların farklı dine mensup olmaları, farklı ırktan olmaları, farklı dili konuşmaları, farklı siyasi görüşe sahip olmaları gibi kişisel farklılıklar da ortaklar arasında uyuşmazlıklara sebep olabilir⁵⁷⁴.

Söz konusu uyuşmazlıklar, ortaklar arasındaki bağlara ve güven ilişkisine zarar verdiği ve ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kıldığı takdirde fesih için haklı sebep oluşturur. Dolayısıyla haklı sebebe ilişkin değerlendirmede, uyuşmazlıkların hangi sebepten kaynaklandığından çok, bunların somut olayda ortaklar arasındaki ilişkiye etkisi önem arz etmektedir.

⁵⁷¹ **Giray**, s. 208; **Ulukaya**, s. 150.

⁵⁷² **Ulukaya**, s. 150; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 183-185.

⁵⁷³ Bkz. Y. 11. HD, 24.02.2021, E. 2019/2942, K. 2021/1647, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 07.03.2022). Ortaklar arasındaki anlaşmazlıkların yargıya intikal etmesi ve şirketin devamında taraflar açısından korunmaya değer bir menfaatin kalmaması gerekçesiyle limited şirketin feshine ilişkin bkz. Y. HGK, 12.12.2012, E. 11-560, K. 1103, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> (Erişim tarihi: 22.03.2022).

⁵⁷⁴ Söz konusu farklılıkların tek başına hiçbir koşulda haklı sebep teşkil edemeyeceği yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 201. Az sayıda pay sahibinin var olduğu anonim şirketlerde kişisel farklılıkların önem kazanabileceği yönünde bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, s. 182; **Erdem**, s. 159.

3. Ortağın Şahsında Gerçekleşen Sebepler

Haklı sebeple fesih davasında haklı sebep iddiasına konu olan kişisel sebeplerden bir diğeri de ortağın şahsında gerçekleşen sebeplerdir. Kişisel unsurları ön planda olan anonim ve limited şirketlerde söz konusu sebeplerden bir kısmı çoğu zaman şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini zorlaştırmakta; bazıları da ortaklar arasındaki güven ilişkisine zarar verebilmektedir. Yine ortaklar arası uyuşmazlıklarda olduğu gibi haklı sebep değerlendirmesinde de bu sebeplerin kaynağından çok ortaklar arası bağlara etkisi önem arz etmektedir.

Şahıs şirketlerinde birer sona erme sebebi olarak düzenlenen ortağın iflası, ölümü ve kısıtlanması hâlleri ortağın şahsında gerçekleşen kişisel sebeplerden ilkidir⁵⁷⁵. Bunun yanı sıra hastalık, kaza, yaşlılık gibi hâllerden dolayı ortağın şirkette iş göremez hâle gelmesi de ortağın şahsında gerçekleşen kişisel sebeplerdendir⁵⁷⁶. Söz konusu hâller, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesinde aksaklıkların ortaya çıkmasına sebep olabilir⁵⁷⁷. Diğer taraftan bir ortağın kötü şöhrete sahip olması, madde bağımlılıklarının olması, yüz kızartıcı suçlardan mahkûmiyetinin olması durumları ortağın şahsında gerçekleşen kişisel sebeplere örnek gösterilebilir. Bu hâllerin ise şirketin itibarına üçüncü kişiler nezdinde olumsuz etkisi olabilmektedir⁵⁷⁸. Ortağın şahsında gerçekleşen bu

⁵⁷⁵ TBK m. 639/b, c; TTK m. 243/I-e; TTK m. 328. Söz konusu hâllerin şirketin sona ermesine yol açmasının sebebi, şahıs şirketlerinde ortakların sınırsız sorumluluğa tabi olmalarının sonucu olarak ortaklar arasında karşılıklı güvenin ve işbirliğinin zorunlu olmasıdır, bkz. **Kendigelen/Kırca**, s. 226.

⁵⁷⁶ Bu sebeplerin şahıs şirketlerinde haklı sebep teşkil etmesi için ortağın bedensel ve zihinsel niteliklerinin azalması sonucunda şirkette üstlendiği görevleri yerine getirmesinin mümkün olmaması gerektiği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 124. Bu gibi durumların şirketin devamı için şahsı önem taşıyan ortaklar hakkında söz konusu olacağı yönünde bkz. **Yıldırım**, s. 195.

⁵⁷⁷ **Erdem**, s. 158. Sayılan sebeplerin işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığının özel görünimleri olduğu yönünde bkz. **İlbasmış Hızlısoy**, s. 178.

⁵⁷⁸ **Çamoğlu**, Kollektif, s. 123.

sebepler, sermaye şirketleri için şirketin devamını tehlikeye düşürmeyeceğinden kural olarak şirketin feshine haklı sebep oluşturmazlar⁵⁷⁹. Ancak somut olayın şartlarına göre, söz konusu sebeplerin meydana gelmesi durumunda şirketin işletme konusunu gerçekleştirmesi önemli ölçüde güçleşebilir veya ortaklar arasındaki güven ilişkisi tamiri mümkün olmayan şekilde zedelenebilir. Dolayısıyla ortağın ortaklık ilişkisine devamı objektif olarak çekilmez bir hâle geldiğinde söz konusu sebepler şirketin feshi için haklı sebep teşkil eder.

Ortakların belirli yükümlülüklerini ihlal etmeleri ise güven ilişkisinin zedelenmesine neden olan ve ortağın şahsında gerçekleşen sebeplerdendir⁵⁸⁰. Bu yükümlülüklerin ihlaline örnek olarak bağlılık yükümlülüğünün ihlali verilebilir. Limited şirketlerde ortaklar TTK m. 613/I hükmü gereğince sır saklamak ve m. 613/II hükmü gereğince şirketin çıkarlarını zedelememekle yükümlüdürler⁵⁸¹. Söz konusu yükümlülüğün ihlali, somut olayın şartları çerçevesinde ortaklar arasındaki güven ilişkisini tamiri mümkün olmayan şekilde zedeleyebilir⁵⁸². Ortağın şahsında gerçekleşen

⁵⁷⁹ **Yıldırım**, s. 195; **Erdem**, s. 159. Limited şirketlerde, ortağın şahsında gerçekleşen sebeplerin şirketin haklı sebeple feshinden ziyade ortağın haklı sebeple çıkarılmasını gerektirdiği yönünde bkz. **Baştuğ**, s. 48; **Öztürk Dirikkan**, s. 30; **Şener**, Limited, s. 994.

⁵⁸⁰ Söz konusu sebeplere bu başlık altında yer vermemizin temelinde, yükümlülük ihlallerinin ortaklar arasında husumete yol açmasının gerekmemesi, tek başına güven ilişkisini zedeleyebilecek nitelikte olmalarıdır.

⁵⁸¹ Hâkim görüşün aksine, anonim şirketlerde pay sahibinin bağlılık yükümüne ilişkin bkz. **Tekil**, Anonim Şirket, s. 415; **Akın**, M.: Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Ortağın Sadakat Borcu, İstanbul 2002, s. 118; **Nomer Ertan**, Sadakat Yükümlülüğü, s. 106 vd.; **Karasu**, Emredici Hükümler İlkesi, s. 40-44.

⁵⁸² Limited şirketlerde bağlılık yükümlülüğünün ihlalinin, ağırlığına göre haklı sebep teşkil edebileceği yönünde bkz. **Şener**, Limited, s. 472-473. Anonim şirkette bağlılık yükümüne aykırılığın haklı sebep teşkil edebileceği yönünde bkz. **Akın**, s. 234. Anonim şirkette yönetim kurulu üyelerinin bağlılık

sebeplere başka bir örnek, ortakların kendi arasında yaptıkları sözleşmelere (pay sahipleri sözleşmelerine) bağlı kalınmamasıdır. Borçlar hukuku karakterli olan bu sözleşmelerin ihlal edilmesi ortaklar arasındaki güveni temelinden sarsarak ortaklık ilişkisine devamı çekilmez kılabilir⁵⁸³.

Ortağın yükümlülüklerini ihlal etmesi hâllerinde önemli olan, bu durumun ortaklar arasındaki güven ilişkisine etkisidir. Söz konusu ihlallerin sonucu olarak şirket amacının gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmesi ya da organların karar alamaz hâle gelmeleri şart değildir⁵⁸⁴. Güven ilişkisinin temelinden sarsılması ya da tamamen yok olması olgularının tespiti yapıldıktan sonra somut olayda bu olgunun ortaklık ilişkisine devamı çekilmez hâle getirip getirmediği değerlendirilecektir.

yükümlülüklerini ihlal etmelerinin fesih için haklı sebep olacağı yönünde bkz. **Ayan**, Ö.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013, s. 294 vd.

⁵⁸³ **Yıldırım**, s. 200; **Erdem**, s. 160-162; **Gültekin Tibet**, A.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 71-74. Söz konusu sözleşmelere ilişkin uyumsuzlukların kalıcı hâle gelmesiyle birlikte şirketin işleyişinin olumsuz yönde etkilenebileceği ve bu olguların fesih için haklı sebep teşkil edebileceği yönünde bkz. **Aker**, s. 115; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 182.

⁵⁸⁴ Aksi yönde bkz. **Mineliler**, Fesih, s. 209; **Şahin**, Haklı Sebeple Fesih, s. 208; **Karaahmetoğlu**, s. 135; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 186; **Erdem**, s. 154; **Hamamcıoğlu**, s. 1171.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HAKLI SEBEPLERİN YARGI KARARLARINA YANSIMASI

I. Metodoloji

Çalışmamızın bu bölümünde incelenen kararlar ilk derece mahkemelerine, bölge adliye mahkemelerine ve Yargıtay ilgili hukuk dairelerine ait kararlardır. İncelemeye konu anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin yetmiş üç ilk derece mahkemesi kararından; on ikisi aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulurken, kırkı temyiz edilmiştir. Haklı sebeple fesih davasına ilişkin; limited şirketlerde 1999-2021 yıllarında verilen kararlar, anonim şirketlerde ise 2012-2021 yıllarında verilen kararlar seçilmiştir. Kararların verildiği tarih aralığına ilişkin farklılığın sebebi haklı sebeple fesih kurumunun anonim şirketlerde 6102 sayılı Kanun ile birlikte ilk kez düzenlenmiş olmasıdır.

Söz konusu kararlara <https://www.kararara.com/>, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat>, <https://lib.kazanci.com.tr/yargitay/> adreslerinden ulaşılmıştır. Ayrıca yayımlanmayan bazı kararlara Ankara ticaret mahkemelerinden fiziksel olarak ve Uyp Doküman Editörü aracılığıyla ulaşılmıştır.

Bu incelemenin temelini; davacıların dayandığı haklı sebep iddiaları, pay oranları, şirkete ilişkin birtakım bilgiler ve özellikle ortak sayısı, mahkemelerin kararları ve gerekçeleri oluşturmaktadır. İnceleme konusu davalarda, haklı sebebe ilişkin öne çıkan hususların ve bunların iki şirket türündeki farklılıklarının ve benzerliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Haklı sebebe ilişkin yapılan bu tespitler, iki şirket türü için de çeşitli görsellerle birlikte yansıtılmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak, açılan davalarda ileri sürülen haklı sebep iddiaları, sayısı ve sıralaması iki şirket türü açısından ayrı ayrı oluşturulan tablolarla birlikte sunulacaktır. Ardından haklı sebep iddialarına ilişkin ortaya çıkan veriler iki şirket türü açısından benzerlikleri ve farklılıklarıyla birlikte değerlendirilecektir. Söz konusu haklı sebep iddiaları öğretide kabul edilen ayırım esas alınarak çoğunluk gücünün kötüye kullanımı, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler olarak sınıflandırılmıştır.

İkinci olarak, inceleme konusu davalarda ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlar ve bunlardan üst yargı denetimine gidenlerin akıbeti yine iki şirket türü açısından da ayrı ayrı tablolaştırılmış şekilde yansıtılacaktır. Ardından davaların sonuçları yüzdesel hâle getirilmiş verilerle birlikte iki şirket türü açısından değerlendirilecektir. Söz konusu değerlendirmede benzerlik ve farklılıklar ortaya konulduktan sonra bunların sebebi üzerinde durulacaktır.

Üçüncü olarak, kararlarda kabul edilen haklı sebep hâlleri, sayısı ve sıralaması, söz konusu haklı sebep hâllerinin mahkeme kararlarına yansımaları, iki şirket türü açısından da çeşitli görseller yardımıyla ortaya konulacaktır. Ardından bu verilerin hem anonim şirketler hem de limited şirketler yönünden değerlendirilmesi yapılacak ve iki şirket türü arasındaki benzerliklere ve farklılıklara değinilecektir.

Son olarak, haklı sebeple fesih davasına konu şirketlerdeki ortak sayısı ve dağılımı, ortak sayısına göre davaların kabul edilme oranı hem anonim şirketler hem de limited şirketler için görsellerle birlikte ortaya konulacaktır. Ardından grafiklerdeki veriler şirketteki ortak sayısı ile haklı sebep arasındaki ilişki temelinde değerlendirilecek ve bu değerlendirme sonucuna göre iki şirket türü arasındaki benzerlikler ve farklılıklar tespit edilecektir.

II. Haklı Sebep Fesih Davasında Haklı Sebep İddiaları

1. Limited Şirketlerde İleri Sürülen İddialar

Tablo 1: İleri Sürülen İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı	(10)
Şirkete İlişkin Sebepler	(16)
Kişisel Sebepler	(26)

Çalışma konumuz kapsamında incelenen limited şirketlerin haklı sebeple feshine yönelik otuz (30) davada, davacı ortakların feshe ilişkin iddialarından ilk sırada kişisel sebepler (26), ikinci sırada şirkete ilişkin sebepler (16) ve son sırada çoğunluk gücünün kötüye kullanımı (10) gelmektedir. İncelenen davalarda görülmektedir ki davacı ortakların şirketin feshine ilişkin iddiaları birden fazla sebebe dayanmaktadır. Ayrıca söz konusu davalardaki iddialarda çoğunluk gücünün kötüye kullanımı, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler çoğu zaman birlikte yer almaktadır. İncelenen otuz (30) davanın sekizinde (8) kişisel sebeplere, ikisinde (2) çoğunluk gücünün kötüye kullanımına ve ikisinde (2) şirkete ilişkin sebeplere tek başına dayanılmıştır. Diğer on sekiz (18) davada ise haklı sebep olarak iddia edilen söz konusu hâller birlikte bulunmaktadır.

Tablo 2: Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımına İlişkin İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı⁵⁸⁵

MALVARLIKSAL HAKLARIN İHLALİ (9)	KATILMA HAKLARININ İHLALİ (8)	DİĞER HAKLARIN İHLALİ (6)
(9) Kâr Payı Hakkının İhlali	(8) Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının İhlali	(4) Yolsuzluk
		(1) Eşit İşlem İlkesine Aykırılık
		(1) Kötü Niyetle Sermaye Artırımı

İncelenen davaların üçte birinde (10) ileri sürülen haklı sebep iddiaları arasında gücün kötüye kullanımına ilişkin hâller yer almaktadır. Söz konusu iddialar; malvarlıksal hakların ihlali, katılma haklarının ihlali ve diğer hakların ihlali şeklinde sınıflandırılmıştır. Malvarlıksal hakların ihlaline dayanan dokuz (9) davada sebeplerin hepsi kâr payı hakkının ihlaline ilişkindir. Katılma haklarının ihlaline dayanan sekiz (8) davada ise sebeplerin hepsi bilgi alma ve inceleme hakkının ihlaline ilişkindir. Diğer hakların ihlaline ilişkin altı (6) davanın dördünde (4) yönetimin yaptığı yolsuzluk iddiaları dava sebepleri arasındadır. Söz konusu yolsuzluk iddiaları; şirket sermayesinin şahsi hesaplara ve/veya çoğunluğa ait şirketlere aktarılması, şirket malvarlığının çoğunluğun menfaatleri için kullanılması şeklindedir. Diğer hakların ihlaline ilişkin iki

⁵⁸⁵ Çoğunluk gücünün kötüye kullanımına ilişkin iddialar toplamda on (10) davada yer almaktadır. Ancak hak ihlallerine ilişkin toplam iddia sayısının onu (10) geçmesinin sebebi bir davada birden fazla söz konusu alt başlıklara ilişkin iddiaların yer almasıdır. Örneğin, inceleme konusu sekiz davada hem kâr payı hakkının ihlali hem de bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali iddiaları birlikte yer almıştır. Aynı durum 3, 4, 6, 7, 8 numaralı tablolar için de geçerlidir.

(2) davadan birinde (1) yönetimin eşit işlem ilkesine aykırı davranarak şirket imkânlarının (tesislerin) çoğunluk ortaklara tahsisi iddiası ve diğerinde (1) ise yönetimin kötü niyetle sermaye artırımını yoluna gittiği iddiası söz konusudur.

Tablo 3: Şirkete İlişkin İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

KÖTÜ YÖNETİM (7)	ORGANLARIN İŞLEVSİZLİĞİ (2)	İMKÂNSIZLIK (3)	ZARAR (6)	DİĞER (9)
(3) Defter ve Belgelerin Usulsüz Olması	(2) Genel Kuruldaki ve Müdürler Kurulundaki Kilitlenme	(3) Şirket Amacının Gerçekleşmesinin İmkânsızlığı	(5) Şirketin Zarar Etmesi	(6) Şirketin Faal Olmaması
(2) Yönetimin Hileli İşlemleri			(1) Borçların Ödenememesi	(2) Organ Yokluğu
(2) Genel Olarak Şirketin Kötü Yönetilmesi				(1) Sürenin Sonuna Yaklaşılması

Davaların yarıdan fazlasında (16) haklı sebep iddiaları arasında şirkete ilişkin sebepler yer almaktadır. Söz konusu iddialar; kötü yönetim, organların işlevini yitirmesi, şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlığı, şirketin zarar etmesi ve diğer sebepler şeklinde sınıflandırılmıştır. Kötü yönetim iddialarının yer aldığı yedi (7) davanın; üçü (3) şirketin defter ve belgelerinin usulsüz olduğu, ikisi (2) yönetimin hileli işlemler gerçekleştirdiği ve ikisi (2) ise genel olarak şirketin kötü yönetildiği, özellikle yöneticilerin basiretsiz olduğu iddialarına ilişkindir. Organların işlevini yitirdiğinin ileri sürüldüğü iki (2) davada genel kurulun ve müdürler kurulunun karar alma işlevini yitirdiği başka bir ifadeyle söz konusu organlarda kilitlenme yaşandığı iddia edilmiştir. Üç (3) davada ileri sürülen iddialar arasında şirket amacının gerçekleşmesinin zorlaşması/imkânsızlığı yer almaktayken altı (6) davada ise iddialar arasında şirketin

zarar etmesi yer almaktadır⁵⁸⁶. Şirkete ilişkin diğer sebepler ise davaların; altısında (6) şirketin faal olmaması, ikisinde (2) organ yokluğu (hem genel kurul hem müdürler kurulu) ve birinde (1) ise şirket sözleşmesinde belirlenen sürenin sonuna yaklaşılması olmuştur.

Tablo 4: Kişisel Sebeplere İlişkin İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

UYUŞMAZLIK (23)	ORTAĞIN ŞAHSINDA GERÇEKLEŞEN SEBEPLER (13)
(5) Boşanma Davası	(6) Bağlılık Yükümünün İhlali
	(4) Rekabet Yasağının İhlali
(3) Sahte İmza Atılması	(1) Diğer Yükümlülüklerin İhlali
(15) Diğer Uyuşmazlıklar (Mahkemeye intikal edenler de dâhil)	(1) Ortağın Tutuklu Olması
	(1) Pay Sahipleri Sözleşmesinin İhlali

Davaların %87'sinde (26) feshe ilişkin haklı sebep iddiaları arasında kişisel sebepler yer almıştır. Söz konusu iddialar; ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar (23) ve ortağın şahsında gerçekleşen sebepler (13) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ortaklar arasındaki uyuşmazlıklara ilişkin davaların üçünde (3) genel kurulda sahte imza atılması, beşinde (5) ortakların boşanması ve on beşinde (15) ise ortaklar arasındaki anlaşmazlıkların ciddi boyutlara vardığı (özellikle hakaretlerin ve haksız fiillerin söz konusu olması) ve bazılarında anlaşmazlıkların ceza davalarına konu olduğu diğer uyuşmazlıklar dava sebebi olmuştur. Ortağın şahsında gerçekleşen sebeplere ilişkin iddialarının dördü (4) rekabet yasağının ihlaline, altısı (6) bağlılık yükümlülüğünün

⁵⁸⁶ Şirketin zarar ettiğinin ileri sürüldüğü altı davanın birinde şirket borçlarının ödenemediği de iddialar arasındadır.

ihlaline, biri (1) pay sahipleri sözleşmesinin ihlaline ve biri (1) de genel olarak ortağın yükümlülüklerinden kaçmasına dayanmaktadır. Son olarak ortağın şahsında gerçekleşen haklı sebep olarak bir (1) davada ortağın tutuklu olması (ağır suçlardan) dava sebepleri arasında yer almıştır.

2. Anonim Şirketlerde İleri Sürülen İddialar

Tablo 5: İleri Sürülen İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

Çalışma konumuz kapsamında anonim şirketlerin haklı sebeple feshine yönelik olarak incelenen kırk üç (43) davada azınlık pay sahiplerinin feshe ilişkin iddialarından ilk sırada çoğunluk gücünün kötüye kullanımı (33), ikinci sırada şirkete ilişkin sebepler (29) ve son sırada kişisel sebepler (26) gelmektedir. İncelenen davalarda limited şirketlerde olduğu gibi davacı ortakların şirketin feshine ilişkin iddiaları birden fazla sebebe dayanmaktadır. Yine söz konusu davalardaki iddialarda çoğunluk gücünün kötüye kullanımı, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler çoğu zaman birlikte yer almaktadır. İncelenen kırk üç (43) davanın; dördünde (4) çoğunluk gücünün kötüye kullanımına, üçünde (3) kişisel sebeplere ve ikisinde (2) şirkete ilişkin sebeplere tek başına dayanılmıştır. Diğer otuz dört (34) davada ise söz konusu haklı sebep hâlleri birlikte bulunmaktadır.

Tablo 6: Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımına İlişkin İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

MALVARLIKSAL HAKLARIN İHLALİ(25)	KATILMA HAKLARININ İHLALİ (18)	DİĞER HAKLARIN İHLALİ (14)
(23) Kâr Payı Hakkının İhlali	(13) Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının İhlali	(6) Yolsuzluk
		(5) Çoğunluğun Oy Hakkını Dürüstlük Kuralına Aykırı Kullanması
(2) Rüçhan Hakkının İhlali	(5) Genel Kurula Katılma Hakkının İhlali	(2) Eşit İşlem İlkesine Aykırılık
		(1) Şirketle İşlem Yapma Yasağına Aykırılık

İncelenen davalarda ileri sürülen haklı sebep iddiaları arasında ilk sırada gücün kötüye kullanımına ilişkin hâller yer almaktadır. Otuz üç (33) davada yer alan söz konusu iddialar; malvarlıksal hakların ihlali, katılma haklarının ihlali ve diğer hakların ihlali şeklinde sınıflandırılmıştır. Malvarlıksal hakların ihlali iddialarının yer aldığı yirmi beş (25) davanın yirmi üçünde (23) kâr payı hakkının ihlali, ikisinde (2) ise rüçhan hakkının ihlali söz konusudur. Katılma haklarının ihlali iddialarının yer aldığı on sekiz (18) davanın on üçünde (13) bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali, beşinde (5) ise genel kurula katılma hakkının ihlali söz konusudur. Diğer hakların ihlaline ilişkin on dört (14) davanın altısında (6) yönetimin yaptığı yolsuzluk iddiaları dava sebeplerindendir. Söz konusu yolsuzluk iddiaları; şirket sermayesinin şahsi hesaplara ve/veya çoğunluğa ait şirketlere aktarılması, şirket malvarlığının çoğunluğun menfaatleri için kullanılması ve yönetimin usulsüz/hileli işlemler yapması şeklindedir. Diğer hakların ihlaline ilişkin iki (2) davada yönetimin eşit işlem ilkesine aykırılıkları; beş (5) davada genel olarak çoğunluğun oy hakkını dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde kullanması, özellikle haksız

olarak ibradan kaçınılması ve kötü niyetle sermaye artırımına gidilmesi, son olarak bir (1) davada ise şirketle işlem yapma yasağına aykırılık iddiaları söz konusudur.

Tablo 7: Şirkete İlişkin İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

KÖTÜ YÖNETİM (19)	İMKÂNSIZLIK (1)	ZARAR (10)	DİĞER (13)
(14) Genel Olarak Şirketin Kötü Yönetilmesi	(1) Şirket Amacının Gerçekleşmesinin İmkânsızlığı	(10) Şirketin Zarar Etmesi	(7) Şirketin Faal Olmaması
(2) Defter ve Belgelerin Usulsüz Olması			(6) Organ Yokluğu
(2) Yönetimin Hileli İşlemleri			
(1) Bilançonun Gerçeği Yansıtmaması			

İncelenen davalarda ileri sürülen haklı sebep iddiaları arasında ikinci sırada ise şirkete ilişkin sebepler yer almaktadır. Yirmi dokuz (29) davada yer alan söz konusu iddialar; kötü yönetim, şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlığı, şirketin zarar etmesi ve diğer sebepler şeklinde sınıflandırılmıştır. Kötü yönetim iddialarının yer aldığı on dokuz (19) davadan; on dördünde (14) genel olarak şirketin kötü yönetildiği, ikisinde (2) şirketin defter ve belgelerinin usulsüz olduğu, ikisinde (2) yönetimin hileli işlemler yaptığı ve birinde (1) ise bilançonun gerçeği yansıtmadığı iddiaları yer almaktadır. Şirketin zarar ettiği iddiası ise on (10) davada, şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle geldiği iddiası sadece bir (1) davada söz konusu olmuştur. Şirkete ilişkin diğer sebepler ise davaların; yedisinde (7) şirketin faal olmaması ve altısında (6) organ yokluğu (hem genel kurul hem yönetim kurulu) iddialarına dayanmaktadır.

Tablo 8: Kişisel Sebeplere İlişkin İddialar ve Konu Oldukları Dava Sayısı

UYUŞMAZLIK (23)	ORTAĞIN ŞAHSINDA GERÇEKLEŞEN SEBEPLER (6)
(1) Boşanma Davası	(3) Rekabet Yasağının İhlali
(3) Sahte İmza Atılması	(2) Ortaklar Hakkında Soruşturma veya Kovuşturma Olması
(19) Diğer Uyuşmazlıklar (Mahkemeye intikal edenler de dâhil)	(1) Pay Sahipleri Sözleşmesinin İhlali

İleri sürülen haklı sebep iddialarından sonuncusu ise kişisel sebeplerdir. Yirmi altı (26) davada yer alan söz konusu iddialar; ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar (23) ve ortağın şahsında gerçekleşen sebepler (6) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ortaklar arasındaki uyuşmazlıklara ilişkin davaların üçünde (3) genel kurulda sahte imza atılması, birinde (1) ortakların boşanması ve on dokuz (19) davada ise ortaklar arasındaki anlaşmazlıkların ciddi boyutlara vardığı (özellikle hakaretlerin ve haksız fiillerin söz konusu olması) ve bazılarında anlaşmazlıkların ceza davalarına konu olduğu diğer uyuşmazlıklar dava sebebi olmuştur. Ortağın şahsında gerçekleşen sebeplere ilişkin iddiaların üçü (3) rekabet yasağının ihlaline, biri (1) pay sahipleri sözleşmesinin ihlaline dayanmaktadır. Son olarak, ortağın şahsında gerçekleşen haklı sebep olarak iki (2) davada ortak hakkında soruşturma/kovuşturma bulunması dava sebepleri arasında yer almıştır.

3. Davalara Göre Anonim ve Limited Şirketlere İlişkin Haklı Sebep İddialarının Değerlendirilmesi

İncelenen davalar arasında çoğunluk gücünün kötüye kullanılması iddiasının anonim şirketlerde (%76,74) gündeme gelme oranı limited şirketlerdekinin (%33,33) iki katından fazladır. Bu farklılığın en önemli sebebi limited şirketlerde -her ne kadar pay

oranı gözetilmeksizin tek bir ortağa dahi dava hakkı tanınmışsa da- açılan davalarda davacıların pay oranlarının genellikle yüzde 33-50 arasında değişiyor olması ve bunların önemli bir kısmında (19 davada) davacının iki ortaklı şirkette %50 paya sahip diğer ortak olmasıdır. Ayrıca öğretide⁵⁸⁷ limited şirketin haklı sebeple feshi kapsamında en çok karşılaşılabilecek durumun çoğunluk gücünün kötüye kullanımı olduğu ifade edilse de incelenen davalar aksini göstermektedir⁵⁸⁸.

İki şirket türü için de çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâllerinden en fazla gündeme gelen iddialar sırasıyla kâr payı hakkının ve bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali olmuştur. Bu durum da göstermektedir ki, sermaye şirketlerinde haklı sebeple fesih davası çerçevesinde çoğunluk ve azınlık arasındaki menfaat çatışmasının önemli bir kısmı kâr payının dağıtılmasına ve bilgi alma ve inceleme haklarının kullanılmasına ilişkin karşı menfaatlerden kaynaklanmaktadır. Yine bu çerçevede, ortakların kâr payı hakkının ve bilgi alma ve inceleme haklarının korunmasına ilişkin kanunda öngörülen hukuki yolların söz konusu hakların korunmasında yetersiz kaldığı da söylenebilir. Ayrıca çoğunluk tarafından gücün kötüye kullanılması hâllerinden ilk sırada kâr payı hakkının ihlalinin gelmesi öğretideki görüşlerle de örtüşmektedir⁵⁸⁹.

Şirkete ilişkin sebeplerin haklı sebep olarak ileri sürülmesi anonim şirketlerde (%67,44) limited şirketlere (%53,33) nazaran daha fazla gündeme gelmiştir. İki şirket türünde de şirkete ilişkin sebeplerden en fazla gündeme gelen iddia şirketin kötü yönetilmesidir. İkinci sırada ise şirketin zarar etmesi hâli gelmektedir⁵⁹⁰. Söz konusu iddialar dava sebepleri arasında çoğu zaman birlikte yer almaktadır. Bunun sebebi ise

⁵⁸⁷ Yıldırım, s. 462; Ulukaya, s. 146-147; Karaahmetoğlu, s. 128-129; Şener, Limited, s. 989.

⁵⁸⁸ Bkz. 1 numaralı Tablo.

⁵⁸⁹ Birsal, Menfaat Çatışması, s. 3; Şahin, Haklı Sebeple Fesih, s. 156; Erdem, s. 115.

⁵⁹⁰ Limited şirketlerde, şirketin faal olmaması ikinci sırayı paylaşmaktadır. Altışar davada şirketin zarar etmesi ve faal olmaması hâlleri ileri sürülen iddialar arasındadır.

şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durumun sorumlusunun genellikle şirket yönetimi olmasıdır. Ayrıca iki şirket türünde de görülmektedir ki davacılar organ yokluğunu/eksikliğini şirketin feshi için haklı sebep olarak ileri sürmüşlerdir. Yukarıda açıklandığı üzere hem anonim hem de limited şirketler için ayrı bir fesih hâli olarak kanunda düzenlenen organ yokluğu/eksikliği hâlinin özel bir sona erme sebebi olmasından dolayı fesih için haklı sebep teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz⁵⁹¹.

Kişisel sebeplerin haklı sebep olarak ileri sürülmesi ise limited şirketlerde (%86,66) anonim şirketlere (%60,46) nazaran daha fazla gündeme gelmiştir. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri limited şirketlerde genel olarak kişisel unsurların anonim şirketlere nazaran daha fazla ön planda olmasıdır. Bir diğer sebep ise uygulamada limited şirketlerin ortak sayısının daha az olması ve genellikle güven ilişkisinin hâkim olduğu kişiler arasında bu şirket türünün daha çok tercih edilmesidir. Nitekim bunun sonucu olarak, limited şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin en çok ileri sürülen iddia kişisel sebepler olmuştur.

Son olarak iki şirket türünde de ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar, ortağın şahsında gerçekleşen sebeplere nazaran daha fazla gündeme gelmiştir. İncelenen davalarda, gerek anonim şirketlerde gerek limited şirketlerde, ortaklar arasındaki uyuşmazlıkların sebebinin büyük bir bölümünü karşılıklı hakaret, haksız fiil gibi sebepler oluşturmaktadır. Ancak iddia konusu ortağın şahsında gerçekleşen sebepler limited şirketlerde (%43) anonim şirketlere (%14) nazaran yaklaşık üç kat fazla gündeme gelmiştir. Limited şirketlerde ortağın şahsında gerçekleşen sebeplerin büyük bir çoğunluğunu ise bağlılık yükümünün ihlali hâlleri oluşturmuştur.

⁵⁹¹ Bkz. Üçüncü Bölüm, II, 3.

III. Haklı Sebeple Fesih Davalarının Sonuçları

1. Limited Şirketlerde Davaların Sonuçları

Tablo 9: İlk Derece Mahkemelerinin Kararları

Davanın Kabulü (24)	Fesih ve Tasfiye (18)
	Çıkarılma (6)
Davanın Reddi (6)	Esastan Red (3)
	Usulden Red (3)

İncelemeye konu limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin otuz (30) davadan ilk derece mahkemeleri tarafından yirmi dördünde (24) davanın kabulüne ve altısında (6) ise davanın reddine karar verilmiştir. Kabul edilen davaların on sekizinde (18) şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilirken, altısında (6) ise davacı ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilmiştir. Reddedilen davaların üçü (3) esastan, üçü (3) de usulden reddedilmiştir.

Tablo 10: Yargıtay Kararları

Kabul Edilen (13)	Temyiz	Onama (4)
		Bozma (9)
Esastan Reddedilen (3)	Temyiz	Onama (0)
		Bozma (3)

Limited şirketin haklı sebeple feshine yönelik ilk derece mahkemelerince verilen davanın kabulüne ilişkin kararlardan on üçü (13) temyize konu olmuştur. Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından söz konusu kararlardan dördü (4) için usul ve yasaya uygun

bulunarak onama kararı verilirken, dokuz (9) kararda ise usul ve yasaya aykırı bulunduğu için bozma kararı verilmiştir.

İlk derece mahkemelerince verilen üç (3) esastan red karar kararının üçü de temyize konu olmuştur. Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından söz konusu kararların hepsi için usul ve yasaya aykırı bulunarak bozma kararı verilmiştir.

Tablo 11: İlk Derece Mahkemelerince Kabul Edilen Davaların Akıbeti

FESİH VE TASFİYE KARARI VERİLEN DAVALAR (18)	ÇIKARILMA KARARI VERİLEN DAVALAR (6)
(6) Üst yargı denetimine gitmeyen, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da sadece İDM kararına ulaşılabilmiş kararlar.	
(4) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. (Haklı sebeplerin varlığına rağmen farklı gerekçelerle bozulmuştur.) *Eksik inceleme ile kâr payı ödenmesi, pasif husumet yokluğu, alternatif çözümlerin tartışılmaması.	(4) Üst yargı denetimine gitmeyen, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da sadece İDM kararına ulaşılabilmiş kararlar.
(4) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. *Yeterli delillerin sunulmaması, bilirkişi raporu alınmaması, eksik inceleme, davacı ortağın kusurlu olması.	
(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi. (Henüz dosya Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.)	(1) Yargıtay tarafından İDM kararının onanması.
(2) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi ve Yargıtay tarafından hükmün onanması.	
(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi ve Yargıtay tarafından BAM kararının bozulması. *Terditli çıkma talebi hakkında karar verilmeden feshe karar verilmesi.	(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi ve Yargıtay tarafından BAM kararının onanması.

İlk derece mahkemeleri tarafından fesih ve tasfiyeye karar verilen davalardan altısı (6) üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay ilamlarına ulaşamamış davalardır. Şirketin feshine karar verilen dört (4) ilk derece mahkemesi kararı doğrudan temyiz edilmesi üzerine haklı sebeplerin varlığına rağmen farklı gerekçelerle Yargıtay tarafından bozulmuştur⁵⁹². Yine şirketin feshine karar verilen dört (4) ilk derece mahkemesi kararı doğrudan temyiz edilmiş, ancak haklı sebebin varlığına ilişkin gerekçelerle Yargıtay tarafından bozulmuştur⁵⁹³. Şirketin feshine karar verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararının istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiştir⁵⁹⁴. Şirketin feshine karar verilen iki (2) ilk derece mahkemesi kararının istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiş ve temyiz edilen kararlar Yargıtay tarafından onanmıştır. Yine şirketin feshine karar verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararının istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiş, ancak haklı sebebin varlığına rağmen farklı bir gerekçeyle Yargıtay tarafından BAM kararı bozulmuştur⁵⁹⁵.

İlk derece mahkemeleri tarafından ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilen davalardan dördü (4) üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay ilamlarına ulaşamamış davalardır. Şirketten çıkarılma kararı verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararı doğrudan temyiz edilmiş ve Yargıtay tarafından onanmıştır. Yine ilk derece mahkemesi tarafından verilen bir (1)

⁵⁹² Söz konusu bozma sebepleri: eksik inceleme ile kâr payı ödenmesi, pasif husumet yokluğu ve alternatif çözümlerin tartışılmamasıdır.

⁵⁹³ Söz konusu bozma sebepleri: yeterli delillerin sunulmaması, bilirkişi raporu alınmaması, eksik inceleme ve davacı ortağın kusurlu olmasıdır.

⁵⁹⁴ Dosya henüz Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.

⁵⁹⁵ Bozma sebebi, davacının terditli olarak ileri sürdüğü çıkma talebi hakkında karar verilmeden fesih ve tasfiyeye karar verilmesinin doğru görülmemesidir.

Çıkarılma kararının istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiş ve Yargıtay da BAM kararını onamıştır.

Tablo 12: İlk Derece Mahkemelerince Reddedilen Davaların Akıbeti

ESASTAN REDDEDİLEN DAVALAR (3)	USULDEN REDDEDİLEN DAVALAR (3)
(3) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. *Haklı sebeplerin varlığı, eksik inceleme.	(1) Yargıtay tarafından İDM kararının onanması.
	(1) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması.
	(1) BAM tarafından İDM kararının kaldırılması. (Henüz dosya Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.) *Şirketin tüm ortaklarının taraf gösterilmesinin yeterli olması.

İlk derece mahkemesi tarafından esastan redde ilişkin üç (3) karar doğrudan temyiz edilmesi üzerine, haklı sebeplerin varlığı ve eksik inceleme gerekçesiyle Yargıtay tarafından bozulmuştur.

İlk derece mahkemesi tarafından verilen bir (1) usulden red kararı doğrudan temyiz edilmesi üzerine Yargıtay tarafından onanmıştır. Temyize konu başka bir (1) usulden red kararı ise aktif husumetin varlığı tespit edilerek bozulmuştur. İlk derece mahkemesinin bir (1) davada limited şirketin davalı olarak gösterilmemesi gerekçesiyle verdiği usulden red kararı, BAM tarafından diğer tüm ortakların taraf olarak gösterilmesinin yeterli olduğu gerekçesiyle kaldırılmıştır⁵⁹⁶.

⁵⁹⁶ Dosya henüz Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.

2. Anonim Şirketlerde Davaların Sonuçları

Tablo 13: İlk Derece Mahkemelerinin Kararları

Davanın Kabulü (16)	Fesih ve Tasfiye (11)
	Çıkarılma (5)
Davanın Reddi (27)	Esastan Red (19)
	Usulden Red (8)

İncelemeye konu anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin kırk üç (43) davada ilk derece mahkemeleri tarafından davaların on altısında (16) davanın kabulüne ve yirmi yedisinde (27) ise davanın reddine karar verilmiştir. Kabul edilen davaların on birinde (11) şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilirken, beşinde (5) ise davacı ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilmiştir. Reddedilen davaların on dokuzu (19) esastan, sekizi (8) ise usulden reddedilmiştir.

Tablo 14: Yargıtay Kararları

Kabul Edilen (5)	Temyiz	Onama (1)
		Bozma (4)
Esastan Reddedilen (12)	Temyiz	Onama (9)
		Bozma (3)

Anonim şirketin haklı sebeple feshine yönelik ilk derece mahkemelerince verilen davanın kabulüne ilişkin kararlardan beşi (5) temyize konu olmuştur. Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından söz konusu kararlardan biri (1) için usul ve yasaya uygun

bulunarak onama kararı verilirken, dört (4) kararda ise usul ve yasaya aykırı bulunduğu için bozma kararı verilmiştir.

İlk derece mahkemelerince verilen esastan red kararlarından on ikisi (12) temyize konu olmuştur. Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından söz konusu kararlardan dokuzu (9) için usul ve yasaya uygun bulunarak onama kararı verilirken, üç (3) kararda ise usul ve yasaya aykırı bulunduğu için bozma kararı verilmiştir.

Tablo 15: İlk Derece Mahkemelerince Kabul Edilen Davaların Akıbeti

FESİH VE TASFİYE KARARI VERİLEN DAVALAR (11)	ÇIKARILMA KARARI VERİLEN DAVALAR (5)
(8) Üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da sadece İDM kararına ulaşılabilmemiş kararlar.	(2) Üst yargı denetimine gitmeyen, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da sadece İDM kararına ulaşılabilmemiş kararlar.
(1) Yargıtay tarafından İDM kararının onanması.	(1) BAM tarafından İDM kararının düzeltilerek onanması. (Henüz dosya Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.)
(2) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. *Davacı Lehine Bozulması: -Eldeki varlıklarla amacın gerçekleştirilebileceği, ayrıca esas sözleşmedeki değişikliklerle bu amacın da değiştirilebileceği. -Davacının da çıkmayı talep etmesi, pay bedeli hususunda anlaşamamaları gözetildiğinde pay bedelinin gerçek değerinin ödenerek şirketten çıkarılmasına karar verilmesi gerektiği. *Davalı Şirket Lehine Bozulması: -Savunmaların, delillerin ve rapora itirazların değerlendirilmemesi. -Davacının daha kusurlu olan taraf olmasının değerlendirilmemesi. -Alternatif çözümlerin tartışılmaması.	(2) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. *Davalı Şirket Lehine Bozulması: -Gerekçedeki hukuki nitelime (m. 638/II ve m. 641/I'e dayalı olarak çıkmaya izin verilmesi) isabetli değildir. Ayrıca gerçek pay değerinin belirlenmesinde yetersiz bilirkişi raporuna dayalı hüküm kurulması doğru değildir. *Davalı Şirket Lehine Bozulması: -Alternatif çözüm için dahi haklı sebebin gerçekleşmesi gerekir. Ancak bu husus temyize konu olmadığından bozma sebebi yapılmamıştır. Çıkma payının karar tarihine en yakın tarihteki değerine hükmedilmemesi doğru bulunmamıştır.

İlk derece mahkemeleri tarafından fesih ve tasfiyeye karar verilen davalardan sekizi (8) üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da bölge

adliye mahkemesi ve Yargıtay ilamlarına ulaşılammış davalardır. Şirketin feshine karar verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararı, davalı şirket tarafından temyiz edilmiş ve Yargıtay tarafından temyiz itirazları esastan reddedilerek karar onanmıştır. Davacılar tarafından temyiz edilen bir (1) fesih kararı ise Yargıtay tarafından haklı sebep gerçekleşmiş olsa da fesih yerine davacıların şirketten çıkarılmasının gerektiği belirtilerek davacılar lehine bozulmuştur. Yine davalı şirket tarafından temyiz edilen bir (1) fesih kararı ise savunmaların, delillerin ve itirazların değerlendirilmemesi; davacının daha kusurlu olan taraf olmasının değerlendirilmemesi ve alternatif çözümlerin tartışılmaması sebepleriyle Yargıtay tarafından temyiz itirazları kabul edilerek şirket lehine bozulmuştur.

İlk derece mahkemeleri tarafından ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilen davalardan ikisi (2) üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay ilamlarına ulaşılammış davalardır. Haklı sebebin gerçekleştiği gerekçesiyle ortağın payının gerçek değerinin ödenmesi yönünde verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararının istinaf edilmesi üzerine, bölge adliye mahkemesi tarafından ortağın şirketten çıkarılmasına karar verilmeden çıkma payının ödenmesi yönünde karar verilmesi doğru bulunmamış ve düzelterek onama kararı verilmiştir⁵⁹⁷. Davalı şirket tarafından temyiz edilen bir (1) çıkarılma kararı ise gerekçedeki hukuki nitellemenin (TTK m. 638/II ve m. 641/I hükümlerine dayalı olarak çıkmaya izin verilmesi) isabetli olmadığı tespitin üzerine, gerçek pay değerinin belirlenmesinde yetersiz bilirkişi raporuna dayalı hüküm kurulması sebebiyle Yargıtay tarafından şirket lehine bozulmuştur. Başka bir (1) çıkarılma kararı verilen ilk derece

⁵⁹⁷ Dosya henüz Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.

mahkemesi kararı ise Yargıtay tarafından çıkma payının karar tarihine en yakın tarihteki değerine hükmedilmemesi sebebiyle davalı şirket lehine bozulmuştur⁵⁹⁸.

Tablo 16: İlk Derece Mahkemelerince Reddedilen Davaların Akıbeti

ESASTAN REDDEDİLEN DAVALAR (19)	USULDEN REDDEDİLEN DAVALAR (8)
(6) Üst yargı denetimine gitmeyen, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da sadece İDM kararına ulaşılabilmemiş kararlar.	(3) Üst yargı denetimine gitmeyen, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da sadece İDM kararına ulaşılabilmemiş kararlar.
(7) Yargıtay tarafından İDM kararının onanması.	
(2) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. *Davacılar Lehine Bozulması: -Sahtecilik suçundan açılan davanın derdest olması, yoklukta atılan imzaların güven ortamını zedeleyecek nitelikte olması. *Davacılar Lehine Bozulması: -Denetime elverişli yeni bir bilirkişi raporunun alınması gerektiği.	(1) Yargıtay tarafından İDM kararının onanması.
(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi. (Henüz dosya Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.)	(2) Yargıtay tarafından İDM kararının bozulması. *Davacılar Lehine Bozulması: -Hakem sözleşmesinin geçersizliği. *Davacılar Lehine Bozulması: -Şirket de davalı olarak gösterildiğinden davanın görülmesine engel olmaması.
(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi ve Yargıtay tarafından BAM kararının onanması.	
(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi ve Yargıtay tarafından BAM kararının bozulması. *Şirketin aile şirketi olması, anlaşmazlık ve yargıya intikal eden karşılıklı hakaretlerin haklı sebep oluşturması.	(2) BAM tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi ve Yargıtay tarafından BAM kararının onanması.

⁵⁹⁸ İlk derece mahkemesinin feshi gerektirir haklı sebebin söz konusu olmadığı tespiti üzerine, Yargıtay tarafından alternatif çözümler için dahi haklı sebebin gerçekleşmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Ancak bu husus temyize konu olmamasından dolayı bozma sebebi yapılmamıştır.

(1) BAM tarafından istinaf başvurusunun kabulü/İDM kararının kaldırılması ve Yargıtay tarafından BAM kararının bozulması.

*Şirketin faaliyetine devam edip beyannamelerini düzenli şekilde vermesi.

*Davacıların kuruluştan beri YK üyesi olması, iddiaların bu döneme ait olmasının iyi niyet kurallarına aykırılığı.

İlk derece mahkemeleri tarafından esastan redde karar verilen davalardan altısı (6) üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay ilamlarına ulaşamamış davalardır. Esastan redde karar verilen ve doğrudan temyize giden ilk derece mahkemesi kararlarından yedisi (7) Yargıtay tarafından onanmışken, ikisi (2) ise bozulmuştur⁵⁹⁹. Esastan redde karar verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararının istinaf başvurusu, bölge adliye mahkemesi tarafından davacının kusurlu bulunmasından dolayı esastan reddedilmiştir⁶⁰⁰. Haklı sebebin gerçekleşmediği gerekçesiyle esastan red kararı verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararının istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiş ve Yargıtay tarafından BAM kararı onanmıştır. Yine haklı sebebin gerçekleşmediği gerekçesiyle esastan red kararı verilen bir (1) ilk derece mahkemesi kararının istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiş, ancak şirketin aile şirketi olmasından dolayı anlaşmazlıkların ve özellikle yargıya intikal eden karşılıklı hakaretlerin haklı sebep oluşturacağı gerekçesiyle Yargıtay tarafından BAM kararı bozulmuştur. Esastan reddedilen bir (1) kararın istinaf başvurusu, BAM tarafından haklı sebebin gerçekleştiği gerekçesiyle kabul edilmiş ve ilk derece mahkemesi kararı kaldırılmıştır. Ancak davacıların kuruluştan beri yönetim kurulu

⁵⁹⁹ Kararlardan biri, sahtecilik suçundan açılan davanın derdest olması ve yoklukta atılan imzaların güven ortamını zedeleyecek nitelikte olması sebeplerinden dolayı bozulmuştur. Diğerleri ise, denetime elverişli yeni bir bilirkişi raporu alınması gerekliliğinden dolayı bozulmuştur.

⁶⁰⁰ Dosya henüz Yargıtay'da ya da temyiz edilmemiştir.

üyesi olması, iddia edilen hususların bu döneme ait olması ve bunların ileri sürülmesinin iyi niyet kurallarına aykırı olacağı gerekçesiyle Yargıtay tarafından BAM kararı bozulmuştur.

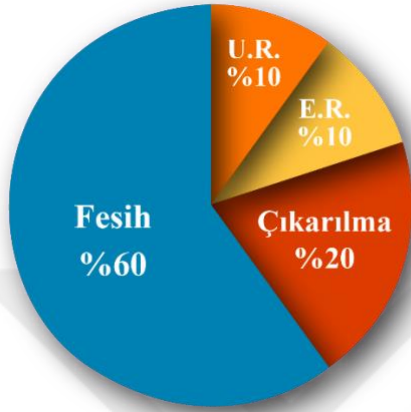
İlk derece mahkemeleri tarafından usulden redde karar verilen davalardan üçü (3) üst yargı denetimine gitmemiş, gitmiş ancak henüz karar verilmemiş ya da bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay ilamlarına ulaşılammış davalardır. Usulden redde karar verilen ve doğrudan temyize giden ilk derece mahkemesi kararlarından biri (1) Yargıtay tarafından onanmışken, ikisi (2) bozulmuştur⁶⁰¹. İlk derece mahkemesince usulden reddedilen bir (1) davanın istinaf başvurusu BAM tarafından esastan reddedilmiş ve Yargıtay tarafından BAM kararı onanmıştır.

⁶⁰¹ Kararlardan birinde bozma sebebi hakem sözleşmesinin geçersizliği iken, diğerinde ise şirketin yanında ortakların da davalı olarak gösterilmesinin fesih davasının görülmesine engel olmamasıdır.

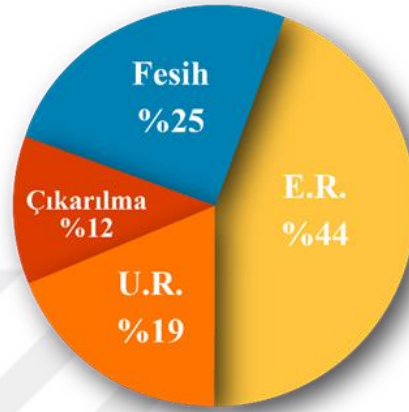
3. Mahkeme Kararlarının İki Şirket Türü Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 17: İlk Derece Mahkemesi Kararlarının İki Şirket Türü İçin Yüzdesel Grafikleri

Limited Şirketlerde

Anonim Şirketlerde

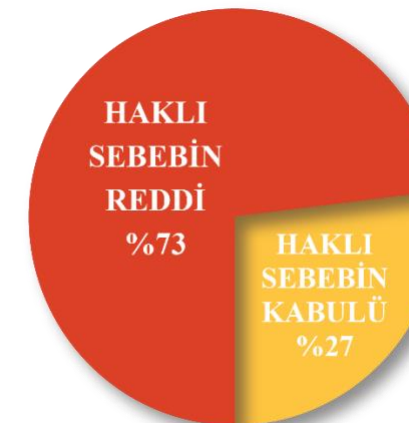
E.R.: Esastan Red U.R.: Usulden Red

Tablo 18: Üst Yargı Denetiminden Geçen Kararlarda Haklı Sebebin Kabulünün İki Şirket Türü İçin Yüzdesel Grafikleri

Limited Şirketlerde

Anonim Şirketlerde

İncelenen davaların ilk derece mahkemeleri tarafından verilen kararlarında limited şirketlerde (%80) anonim şirketlere nazaran (%37) iki katından fazla bir oranla haklı

sebebin gerçekleştiği kabul edilmiştir. Ayrıca limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin üst yargı denetiminden geçen on sekiz (18) kararın on birinde (11) haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilmiştir⁶⁰². Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin ise üst yargı denetiminden geçen yirmi iki (22) kararın altısında (6) haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilmiştir⁶⁰³. Dolayısıyla denetimden geçen kararlarda da limited şirketlerde (%61) anonim şirketlere nazaran (%27) iki katından fazla bir oranla haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilmiştir.

Haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda iki şirket türüne yönelik mahkemelerin farklı bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Bu yaklaşım, daha önce birçok kez değinilen kişisel sebepler ayrımıyla sınırlı kalmamaktadır⁶⁰⁴. Bunun sebebi anonim şirketlerde en çok karşılaşılan haklı sebep iddialarının çoğunluk gücünün kötüye kullanımı ve şirkete ilişkin sebepler olmasıdır. Dolayısıyla söz konusu sonucun ortaya çıkmasında mahkemelerin kişisel sebeplere ilişkin farklı yaklaşımının ötesinde iki şirket türü arasında çekilmezlik unsurunun tespitine yönelik bir farklılığın payı büyüktür. Mahkemelerin, ortaklık ilişkisine devamın objektif olarak çekilmez hâle gelip gelmediği hususunda anonim şirketlerde limited şirketlere nazaran daha yüksek bir çekilmezlik eşiği aradığı görülmektedir. İki şirket türü arasında haklı sebeple fesih davası açısından böyle bir farklı yaklaşımın doğru olmadığı kanaatindeyiz. Haklı sebeple çıkma ve çıkarılma kurumlarının da varlığı düşünüldüğünde limited şirketlerde haklı sebebin daha ağır

⁶⁰² Üst yargı denetiminden geçen on iki fesih kararından sadece dördü haklı sebebin gerçekleşmediği gerekçesiyle bozulmuştur. Üst yargı denetiminden geçen üç çıkarılma kararı onanırken üç esastan red kararı ise haklı sebebin gerçekleştiği gerekçesiyle bozulmuştur.

⁶⁰³ Üst yargı denetiminden geçen üç fesih kararından sadece biri haklı sebebin gerçekleşmediği gerekçesiyle bozulmuştur. Üst yargı denetiminden geçen üç çıkarılma kararından ikisi onanırken, on üç esastan red kararından ikisinde ise haklı sebebin gerçekleşmediği gerekçesinin isabetli olmadığı tespit edilmiştir.

⁶⁰⁴ Kişisel sebeplere ilişkin farklı yaklaşım hakkında bkz. İkinci Bölüm, III.

olmasının aranması, başka bir ifadeyle daha yüksek bir çekilmezlik eşiğine ulaşılmasının aranması en azından makul kabul edilebilecek bir gerekçeyi haiz olurdu. Ancak her somut olayda birçok ölçüte göre farklı şekillerde meydana gelen haklı sebebe yönelik iki şirket arasında ayırım yapılarak farklı bir çekilmezlik eşiği aranmasının makul bir gerekçesi bulunmamaktadır.

Önemi nedeniyle vurgulamak gerekir ki, anonim ve limited şirketlerin feshine ilişkin incelenen davaların hiçbirinde davacı ortakların şirketten çıkarılması dışında bir alternatif çözüme karar verilmemiştir. Oysaki sermaye şirketlerinin haklı sebeple feshi davasının şahıs şirketlerinin haklı sebeple feshi davasından en önemli farkı alternatif çözümlere karar verilebilmesidir. Haklı sebeplerin varlığında mahkeme, fesih yerine, davacıların şirketten çıkarılmasına ya da duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir. Ancak incelenen davalarda görüldüğü üzere, mahkemeler duruma uygun düşen ve kabul edilebilir çözüm olarak sadece davacıya payının gerçek değerinin ödenerek şirketten çıkarılması seçeneğini göz önünde bulundurmaktadır⁶⁰⁵. Bu durum ise anonim ve limited şirketlerde söz konusu davanın en önemli işlevlerinden faydalanılamamasına sebep olmaktadır.

IV. Mahkeme Kararlarında Haklı Sebep Teşkil Eden Hâller

Bu başlıkta haklı sebeple fesih davasında haklı sebebin kabulüne neden olan sebepler iki şirket türü için ayrı ayrı incelenmektedir. Belirtmek gerekir ki incelenen davaların çok büyük bir bölümünde birikimsel haklı sebep söz konusuysen istisnai olarak

⁶⁰⁵ İncelenen davalarda davacı ortakların da çıkarma dışında bir alternatif çözüm talebinde bulunmadıkları görülmüştür.

tek başına bir olgu fesih için haklı sebep oluşturmaktadır⁶⁰⁶. Aşağıdaki tablolarda görüleceği üzere anonim ve limited şirketlerde haklı sebebin oluşumunda ilk sırada şirkete ilişkin sebepler, ikinci sırada kişisel sebepler ve son sırada çoğunluk gücünün kötüye kullanılması gelmektedir.

1. Limited Şirketlerde Haklı Sebep Hâlleri

Tablo 19: Kabul Edilen Davalarda Haklı Sebep Hâlleri ve Sayısı

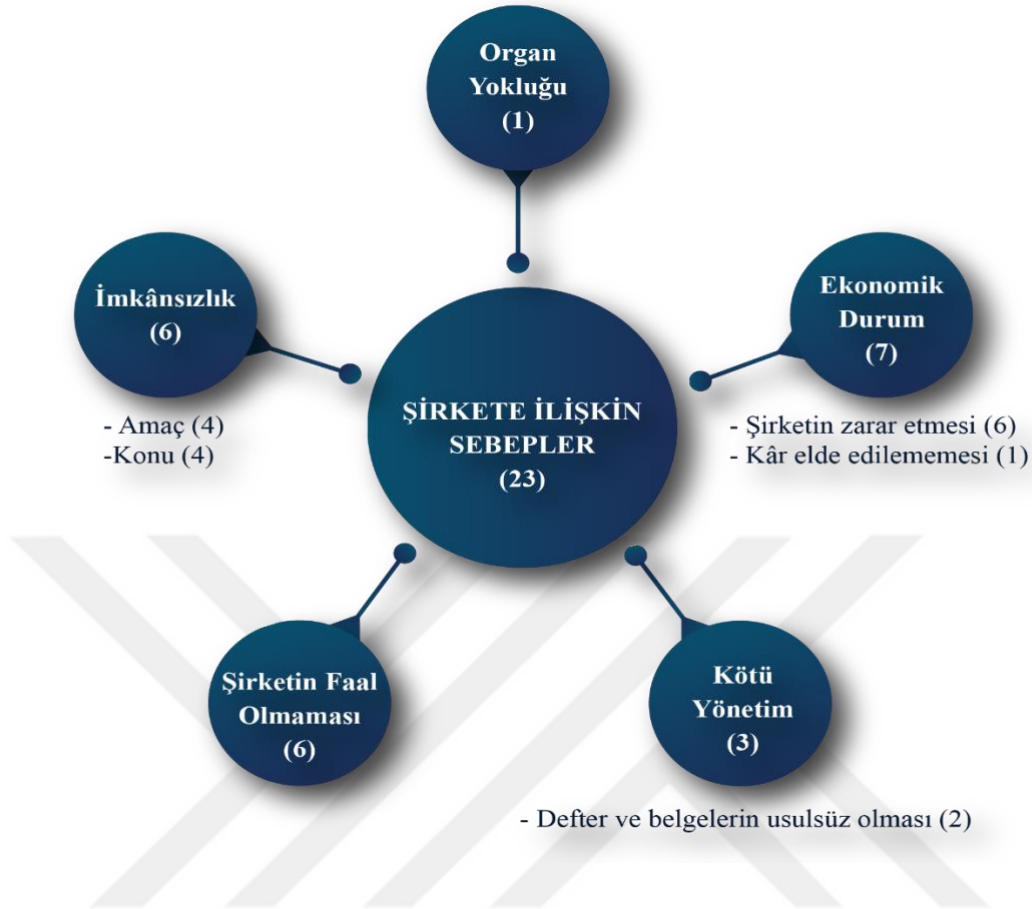
Şirkete İlişkin Sebepler	(23)
Kişisel Sebepler	(16)
Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı	(3)

Limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin incelenen otuz davadan (30) yirmi birinde (21) haklı sebebin gerçekleştiği tespit edilmiştir. Haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilen kararlardan on biri (11) üst yargı denetiminden geçerken, geriye kalan on karar (10) denetimden geçmemiştir⁶⁰⁷. Söz konusu davalarda haklı sebebin kabulüne ilk sırada şirkete ilişkin sebepler (23), ikinci sırada kişisel sebepler (16) ve son sırada ise çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâlleri (3) sebep olmuştur.

⁶⁰⁶ Haklı sebebin tek bir maddi olgudan oluşması hâlinde tekil haklı sebepten, bir süreç içindeki çeşitli nedenlerin birikiminden oluşması hâlinde birikimsel haklı sebepten söz edileceği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Limited Ortaklık, s. 251.

⁶⁰⁷ İlk derece mahkemeleri tarafından verilen kararlarda ise davaların yirmi dördünde (24) haklı sebebin varlığı kabul edilmiştir.

Tablo 20: Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen “Şirkete İlişkin Sebepler”

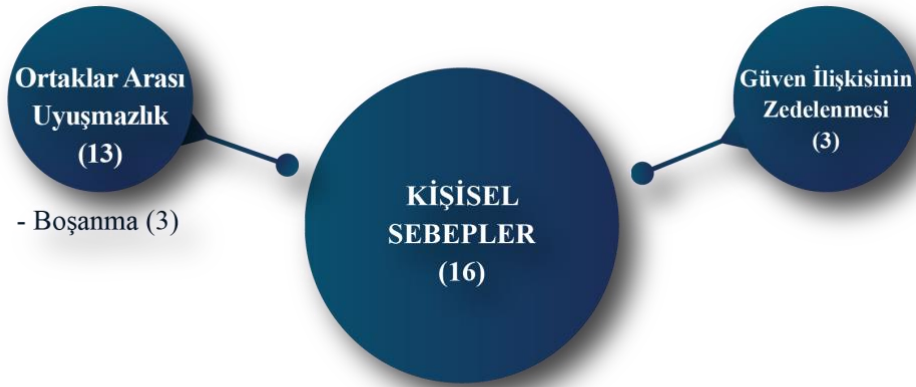

Limited şirketin haklı sebeple feshi davasında, birikimsel haklı sebepler arasında yer alan şirkete ilişkin sebepler (23) kararlara 5 farklı başlıkta yansımıştır. İlk sırada yer alan ve haklı sebep teşkil eden sebep şirketin ekonomik durumudur. Her biri (7) diğer olay ve olgularla birlikte haklı sebebi meydana getiren bu sebeplerden altısı (6) şirketin zarar etmesi ve biri (1) şirketin kâr elde edememesi şeklindedir. İkinci sırayı ise imkânsızlık (6) ve şirketin faal olmaması (6) hâlleri paylaşmaktadır⁶⁰⁸. Üçüncü sırada şirketin kötü yönetilmesi (3) yer almaktadır⁶⁰⁹. Son sırada ise diğer olay ve olgularla birlikte organ yokluğu (1) şirketin feshi için haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

⁶⁰⁸ Haklı sebebin kabul edildiği davaların ikisinde şirket amacının ve işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı birlikte yer almaktadır.

⁶⁰⁹ Bunlardan ikisinde defter ve belgelerin usulsüzlüğü birikimsel haklı sebebin içindedir.

Tablo 21: Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen “Kişisel Sebepler”

Not: Davalardan (7) sinde kişisel sebepler tek başına haklı sebep teşkil etmiştir.

Limited şirketin feshine neden olan on altı (16) farklı kişisel sebepten yedisi (7) tek başına haklı sebep teşkil etmişken dokuzu (9) ise birikimsel haklı sebepler arasında yer almıştır. Mahkeme kararlarında görülmektedir ki kişisel sebepler, ortaklar arasındaki uyuşmazlık (13) ve güven ilişkisinin zedelenmesi/yok olması (3) şeklinde bir ayrıma tabi tutulmuştur⁶¹⁰. Somut olayın şartları çerçevesinde güven ilişkisinin yok olmasının uyuşmazlıklara, uyuşmazlıkların ise güven ilişkisinin yok olmasına sebebiyet verebileceği göz önünde bulundurulduğunda söz konusu ayrıma katılmamaktayız⁶¹¹.

⁶¹⁰ Ortaklar arası uyuşmazlıklardan ortakların boşanması üç (3) davada haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

Bunlardan ikisinde (2) boşanma durumu tek başına haklı sebep teşkil etmiştir.

⁶¹¹ Ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar ve ortağında gerçekleşen sebepler şeklinde yapılacak bir ayrımın daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Tablo 22: Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen “Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılması Hâlleri”

Çoğunluk gücünün kötüye kullanıldığı hâllerin (3) birinde (1) bilgi alma ve inceleme hakkının ihlali, birinde (1) eşit işlem ilkesine aykırılık⁶¹² ve sonucunda (1) ise kâr payının dağıtılmaması yer almaktadır. Uzun yıllar kâr payının dağıtılmaması hâli tek başına haklı sebep teşkil ederken diğer hâller birikimsel haklı sebepler arasında yer almıştır.

⁶¹² Davacı ortağın dışlanması ve şirkete sokulmaması söz konusu olmuştur.

2. Anonim Şirketlerde Haklı Sebep Hâlleri

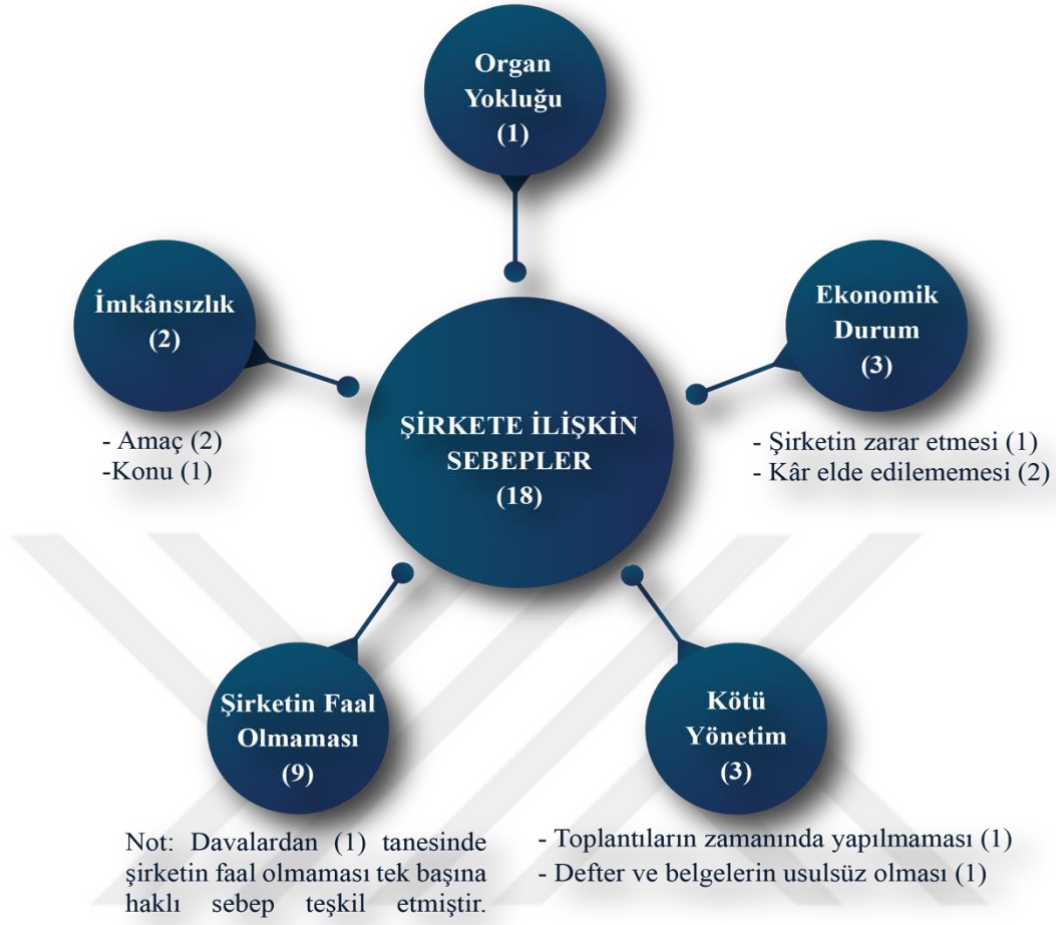
Tablo 23: Kabul Edilen Davalarda Haklı Sebep Hâlleri ve Sayısı

Şirkete İlişkin Sebepler	(18)
Kişisel Sebepler	(8)
Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı	(5)

Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin incelenen kırk üç davadan (43) on altısında (16) haklı sebebin gerçekleştiği tespit edilmiştir. Haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilen kararlardan altısı (6) üst yargı denetiminden geçerken, geriye kalan on karar (10) denetimden geçmemiştir⁶¹³. Söz konusu davalarda haklı sebebin kabulüne ilk sırada şirkete ilişkin sebepler (18), ikinci sırada kişisel sebepler (8) ve son sırada ise çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâlleri (5) sebep olmuştur.

⁶¹³ İlk derece mahkemeleri tarafından verilen kararlarda ise davaların on altısında (16) haklı sebebin varlığı kabul edilmiştir.

Tablo 24: Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen “Şirkete İlişkin Sebepler”

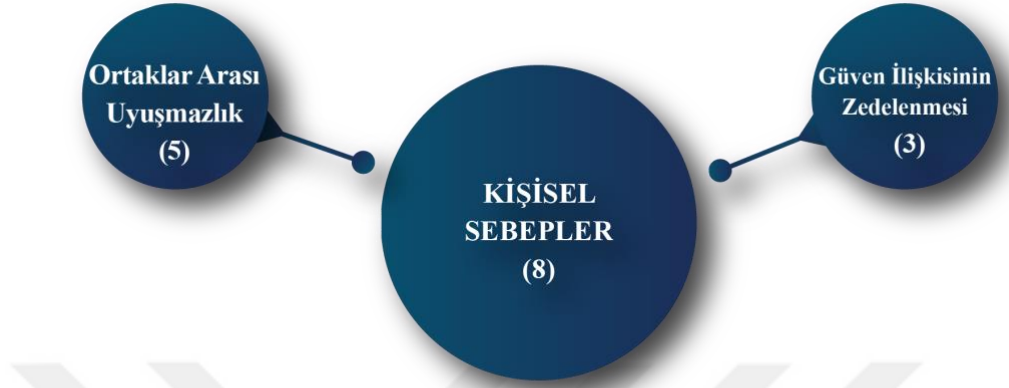

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında, birikimsel haklı sebepler arasında yer alan şirkete ilişkin sebepler (18) limited şirketlerde olduğu gibi kararlara 5 farklı başlıkta yansımıştır. İlk sırada yer alan ve haklı sebep teşkil eden sebep (9) şirketin faal olmamasıdır. Davalardan birinde (1) şirketin faal olmaması tek başına haklı sebep teşkil etmiştir. İkinci sırayı ise şirketin ekonomik durumu (3) ve kötü yönetilmesi (3) hâlleri paylaşmaktadır. Ekonomik duruma ilişkin sebeplerden biri (1) şirketin zarar etmesi ve ikisi (2) şirketin kâr elde edememesi şeklindedir. Kötü yönetime ilişkin sebeplerde ise bir davada defter ve belgelerin usulsüzlüğü, diğerinde toplantıların zamanında yapılmaması söz konusu olmuştur⁶¹⁴. Üçüncü sırada, şirket amacının ve işletme konusunun

⁶¹⁴ Sonucunda ise genel olarak şirketin kötü yönetilmesi haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

gerçekleşmesinin imkânsızlığı (2) yer almaktadır⁶¹⁵. Son sırada ise diğer olay ve olgularla birlikte organ yokluğu (1) şirketin feshi için haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

Tablo 25: Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen “Kişisel Sebepler”

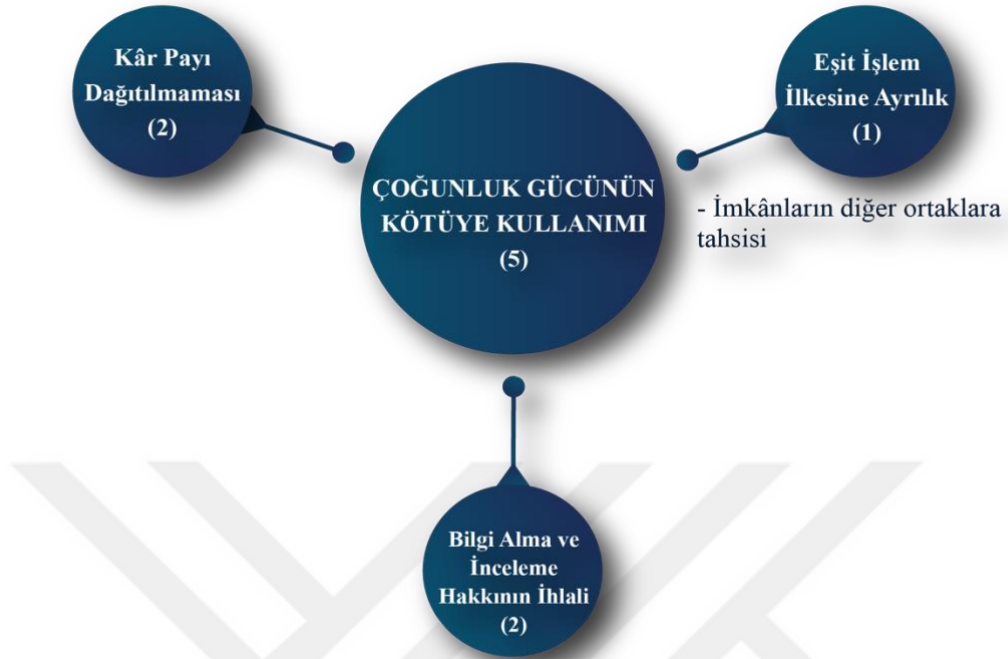

Not: Davalardan (2) sinde kişisel sebepler tek başına haklı sebep teşkil etmiştir.

Anonim şirketin feshine neden olan sekiz (8) farklı kişisel sebepten ikisi (2) tek başına haklı sebep teşkil etmişken altısı (6) ise birikimsel haklı sebepler arasında yer almıştır. Mahkemeler tarafından anonim şirketlerde de kişisel sebepler, ortaklar arasındaki uyuşmazlık (5) ve güven ilişkisinin zedelenmesi/yok olması (3) şeklinde bir ayrıma tabi tutulmuştur.

⁶¹⁵ Davalardan sadece birinde işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı haklı sebep olarak kabul edilirken, ikisinde şirket amacının imkânsızlığı haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

Tablo 26: Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen “Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılması Hâlleri”

Çoğunluk gücünün kötüye kullanıldığı hâllerin (5) ikisinde (2) bilgi alma ve inceleme hakkının ihlali, ikisinde (2) kâr payının dağıtılmaması ve birinde (1) eşit işlem ilkesine aykırılık⁶¹⁶ yer almaktadır. Söz konusu sebeplerin hepsi birikimsel haklı sebepler arasında yer almış ve hiçbirisi tek başına haklı sebep teşkil etmemiştir.

⁶¹⁶ Şirket imkânlarının diğer ortaklara tahsisi söz konusudur.

3. Haklı Sebep Hâllerinin İki Şirket Türü Açısından Değerlendirilmesi

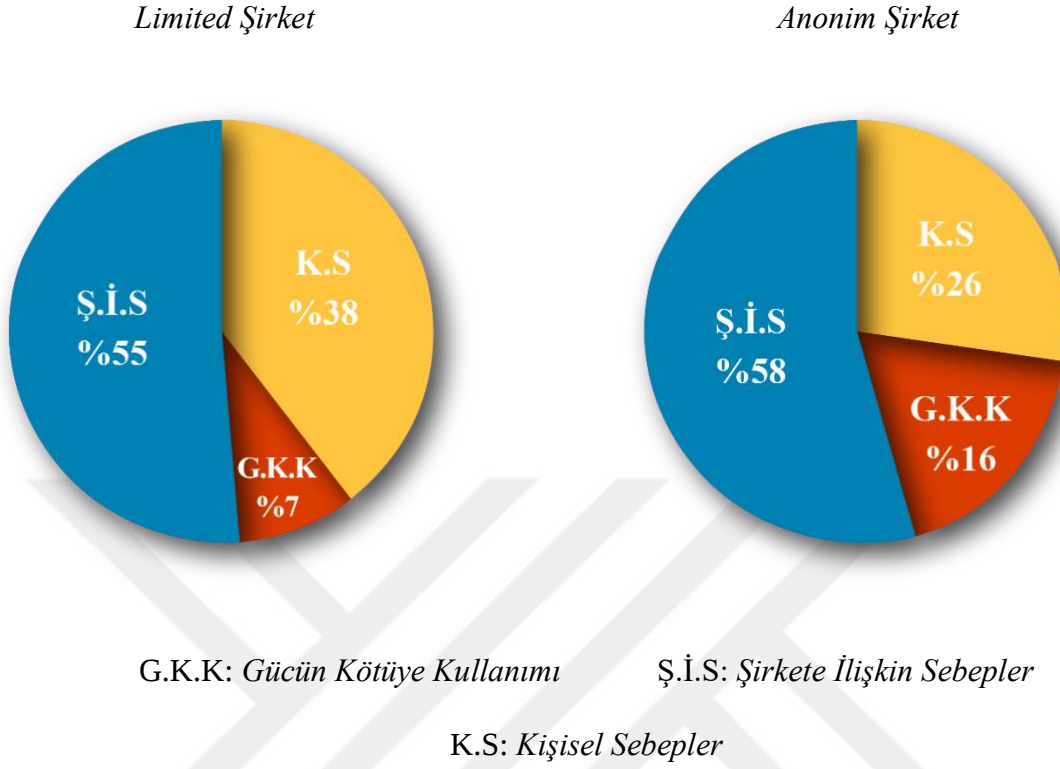
Tablo 27: Limited Şirketlerde İleri Sürülen İddiaların ve Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen Hâllerin Sıralaması

	İDDİALAR	KABUL EDİLENLER
1.	Kişisel Sebepler	Şirkete İlişkin Sebepler
2.	Şirkete İlişkin Sebepler	Kişisel Sebepler
3.	Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı	Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı

Tablo 28: Anonim Şirketlerde İleri Sürülen İddiaların ve Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen Hâllerin Sıralaması

	İDDİALAR	KABUL EDİLENLER
1.	Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı	Şirkete İlişkin Sebepler
2.	Şirkete İlişkin Sebepler	Kişisel Sebepler
3.	Kişisel Sebepler	Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı

Tablo 29: Mahkemelerce Haklı Sebep Olarak Kabul Edilen Hâllerin Yüzdesel Grafikleri

Mahkemeler tarafından şirketin feshi için haklı sebep olarak kabul edilen hâllerde ve bunların haklı sebep teşkiline ilişkin sıralamasında iki şirket türünde büyük bir benzerlik söz konusudur. İki şirket türünde de ilk sırada yer alan şirkete ilişkin sebepler haklı sebep hâllerinin yarısından fazlasını oluşturmaktadır⁶¹⁷. Şirkete ilişkin sebeplerden şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durum limited şirketlerde, şirketin faal olmaması hâli ise anonim şirketlerde en çok kabul edilen haklı sebeptir. Limited şirketlerde imkânsızlık ve şirketin faal olmaması; anonim şirketlerde kötü yönetim ve şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durum en çok kabul edilen diğer şirkete

⁶¹⁷ Şirkete ilişkin sebepler, 27 ve 28 numaralı tablolarda görüldüğü üzere, ileri sürülen iddialar kapsamında iki şirket türünde de ikinci sırada yer almıştır.

ilişkin sebepler olmuştur. İki şirket türünde de en az haklı sebep teşkil eden şirkete ilişkin sebep organ yokluğu olmuştur⁶¹⁸.

İki şirket türü açısından şirkete ilişkin sebeplerde belirgin bir farklılık şirket amacının ve işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı/güçlüğü hakkında söz konusu olmuştur. Limited şirketlerde söz konusu sebebin haklı sebep olarak kabulü, şirkete ilişkin sebepler içinde ikinci sırada (%26) yer alırken, anonim şirketlerde dördüncü sırada (%11) yer almıştır. Bu farklılığın sebebinin anonim şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmesinin, limited şirketlerde ise buna ek olarak işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığının fesih için haklı sebep teşkil edebilmesi olduğunu düşünmekteyiz⁶¹⁹. Ayrıca belirtmek gerekir ki, şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durum kapsamındaki hâllerden özellikle uzun süre kâr elde edilememesi durumu mahkemeler tarafından şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlığı kapsamında değerlendirilmiştir. Yukarıda ilgili bölümde ifade ettiğimiz üzere, öğretideki şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlığının mümkün olmayan bir olgu olduğu yönündeki görüşe katılmaktayız⁶²⁰. Bu doğrultuda ise aslında haklı sebep teşkil eden durumun şirket amacının imkânsızlığı değil, kâr elde edilememesi hâlinin pay sahipleri açısından ortaklık ilişkisini çekilmez kılması olduğu kanaatindeyiz.

Son olarak, limited şirketlerde şirkete ilişkin sebeplerin hiçbiri fesih için tek başına haklı sebep teşkil etmezken; anonim şirketlerde ise sadece bir davada (şirketin faal olmaması) tek başına haklı sebep teşkil etmiştir.

⁶¹⁸ Organ yokluğu, iki şirket türünde de sadece birer davada haklı sebep olarak kabul edilmiştir.

⁶¹⁹ Konuyla ilgili açıklamalarımız için bkz. Üçüncü Bölüm, II, 4. İncelenen kararlarda da görüldüğü üzere işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığı/güçlüğü limited şirketlerde dört davada haklı sebepler arasında yer alırken; anonim şirketlerde ise sadece bir davada haklı sebep teşkil etmiştir, bkz. Tablo 20, 24.

⁶²⁰ Yukarıda bkz. s. 126-127.

Kişisel sebepler ise haklı sebebin kabulünde iki şirket türü için de ikinci sırada gelmektedir⁶²¹. Ancak kişisel sebepler limited şirketlerde (%38) anonim şirketlere nazaran (%26) daha fazla haklı sebep olarak kabul edilmiştir. İki şirket türünde de en fazla haklı sebep teşkil eden kişisel sebep ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar olmuştur.

Kişisel sebeplerin tek başına şirketin feshi için haklı sebep oluşturup oluşturmadığı hususunda iki şirket türü açısından önemli bir farklılık söz konusudur. Limited şirketin feshi için haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilen davaların yedisinde (%29) kişisel sebepler tek başına haklı sebep teşkil etmişken, anonim şirketlerde sadece iki davada (%12) kişisel sebepler tek başına haklı sebep teşkil etmiştir. Bunun sebebi daha önce değindiğimiz üzere, öğretinin ve Yargıtay'ın anonim şirketlerde kişisel sebeplerin haklı sebep niteliğine ilişkin genel yaklaşımı ve mahkemelerin iki şirket türü arasında farklı düzeyde çekilmezlik eşiği aramasıdır⁶²².

Haklı sebebin kabulünde iki şirket türü için de son sırada çoğunluk gücünün kötüye kullanımı gelmektedir⁶²³. Haklı sebeple fesih davasının sermaye şirketlerindeki temel amacının azınlık ortakların çoğunluğa karşı korunması olduğu göz önünde bulundurulduğunda söz konusu durumun ilginçliği ortaya çıkmaktadır. Özellikle anonim şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin davalarda en çok ileri sürülen iddiaların çoğunluk gücünün kötüye kullanıldığı hâller olması ve buna rağmen haklı sebep teşkilinde son sırada yer aldığı görülmektedir. Hâlbuki öğretilde, anonim şirketlerde haklı sebebin

⁶²¹ İleri sürülen iddialar kapsamında kişisel sebepler limited şirketlerde ilk sırada yer alırken, anonim şirketlerde ise son sırada yer almıştır, bkz. Tablo 27-28.

⁶²² Yukarıda bkz. s. 80-82, 164.

⁶²³ İleri sürülen iddialar kapsamında çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâli limited şirketlerde son sırada yer alırken, anonim şirketlerde ilk sırada yer almıştır, bkz. Tablo 27.

teşkilinde en büyük rolün çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâli olduğu kabul edilmektedir⁶²⁴.

Gücün kötüye kullanılması hâlinin son sırada gelmesinin sebeplerinden biri, uygulamada fesih davasına konu şirketlerin genellikle az sayıda ortaktan oluşmaları ve/veya aile şirketi olmalarıdır. Bir diğer sebep, gücün kötüye kullanımına ilişkin ortakların başvurabilecekleri birçok hukuki kurumun varlığının son çare ilkesi gereğince fesih için haklı sebeplerin teşkil etmesini zorlaştırmasıdır.

Anonim şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanımı hâlinin haklı sebep olarak kabulü (%16) limited şirketlere nazaran (%7) iki katından fazladır. Bu durumun ilk sebebi anonim şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâllerine ilişkin iddiaların limited şirketlere nazaran daha fazla ileri sürülmüş olmasıdır. Diğer sebep ise limited şirket ortaklarının gücün kötüye kullanılması karşısında sahip olduğu hukuki imkânların anonim şirket pay sahiplerine nazaran daha fazla olmasıdır. Bunun sonucu olarak, limited şirketlerde anonim şirketlere göre, gücün kötüye kullanılmasının haklı sebep teşkili son çare ilkesi kapsamında zorlaşmaktadır.

Son olarak, anonim şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanımı hâlleri davaların hiçbirinde fesih için tek başına haklı sebep teşkil etmezken; limited şirketlerde gücün kötüye kullanımı bir davada tek başına haklı sebep teşkil etmiştir.

⁶²⁴ Moroğlu, Haklı Nedenle Fesih, s. 7; Çamoğlu, Kollektif, s. 78; Çelik, Fesih, s. 537; Erdem, s. 111.

V. Haklı Sebep ve Ortak Sayısının İlişkisi

1. Limited Şirketlerde Haklı Sebep ve Ortak Sayısının İlişkisi

Tablo 30: İncelenen Davalarda Limited Şirketlerdeki Ortak Sayısının Dağılımı ve Haklı Sebebin Kabulü

Ortak Sayısı	Şirket Sayısı	Kabul Edilen Dava Sayısı
İki	19	16
Üç	5	5
Dört	4	2
On bir	1	0
Yirmi bir	1	1

Limited şirketin haklı sebeple feshi kapsamında incelenen otuz davada şirketlerin ortak sayısı dağılımı ve bu şirketlere ilişkin davaların kabul sayısı yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Görüldüğü üzere davaya konu limited şirketlerin büyük bir kısmı (%63) iki ortaklıdır. İki ortağı bulunan on dokuz (19) limited şirketin on altısında (16) fesih için haklı sebebin gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır⁶²⁵. Fesih davasına konu üç ortaklı beş (5) limited şirket bulunmaktadır ve bunların tamamında haklı sebebin gerçekleştiği sonucuna varılmıştır⁶²⁶. Dört ortaklı dört (4) limited şirketten ikisinde (2) fesih için haklı

⁶²⁵ On altı davadan sadece dördünde kişisel sebepler haklı sebep olarak yer almamıştır.

⁶²⁶ İki davada gücün kötüye kullanımı, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler birlikte, iki davada sadece şirkete ilişkin sebepler ve bir davada ise sadece kişisel sebepler haklı sebep oluşturmuştur.

sebebin gerçekleştiği sonucuna varılmıştır⁶²⁷. Son olarak on bir ortaklı bir (1) limited şirkette haklı sebebin gerçekleşmediği ve yirmi bir ortaklı bir (1) limited şirkette ise haklı sebebin gerçekleştiği sonucuna varılmıştır⁶²⁸.

2. Anonim Şirketlerde Haklı Sebep ve Ortak Sayısının İlişkisi

Tablo 31: İncelenen Davalarda Anonim Şirketlerdeki Ortak Sayısının Dağılımı ve Haklı Sebebin Kabulü

Ortak Sayısı	Şirket Sayısı	Kabul Edilen Dava Sayısı
İki	8	5
Üç	6	2
Dört	1	0
Beş	5	3
Altı	4	0
On dört	1	0
On sekiz	1	1

Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin incelenen kırk üç (43) davadan sadece yirmi altısında (26) şirketteki ortak sayısı bilgisine ulaşılabilmektedir. Dolayısıyla bu

⁶²⁷ Davalardan birinde şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler birlikte; diğerinde ise şirkete ilişkin sebepler ve gücün kötüye kullanımı birlikte haklı sebep oluşturmuştur.

⁶²⁸ Yirmi bir ortağın bulunduğu limited şirkette uzun yıllar kâr payı dağıtılmaması, fesih için haklı sebep kabul edilmezken çıkarılma için haklı sebep kabul edilmiştir.

şirketler arasındaki ortak sayısının dağılımı ve şirketlere ilişkin davaların kabul sayısı yukarıdaki tabloda verilmiştir.

Görüldüğü üzere, her ne kadar iki ortaklı anonim şirket sayısı (%31) ilk sırada yer alsada da limited şirketlerin aksine davaların büyük bir bölümünü oluşturmamaktadır. İki ortağı bulunan sekiz (8) anonim şirketin beşinde (5) fesih için haklı sebebin gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır⁶²⁹. Fesih davasına konu üç ortaklı altı (6) anonim şirket bulunmaktadır ve bunlardan ikisinde (2) haklı sebebin gerçekleştiği sonucuna varılmıştır⁶³⁰. Dört ortaklı bir (1) anonim şirkette ise fesih için haklı sebebin gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır. Beş ortaklı beş (5) anonim şirketten üçünde (3) haklı sebebin gerçekleştiği⁶³¹ ve altı ortaklı dört (4) anonim şirketten hiçbirinde haklı sebebin gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır. Son olarak, on dört ortaklı bir (1) anonim şirkette haklı sebebin gerçekleşmediği ve on sekiz ortaklı bir (1) anonim şirkette ise haklı sebebin gerçekleştiği sonucuna varılmıştır⁶³².

⁶²⁹ İki davada şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler birlikte, iki davada sadece şirkete ilişkin sebepler ve bir davada kişisel sebepler haklı sebep oluşturmuştur.

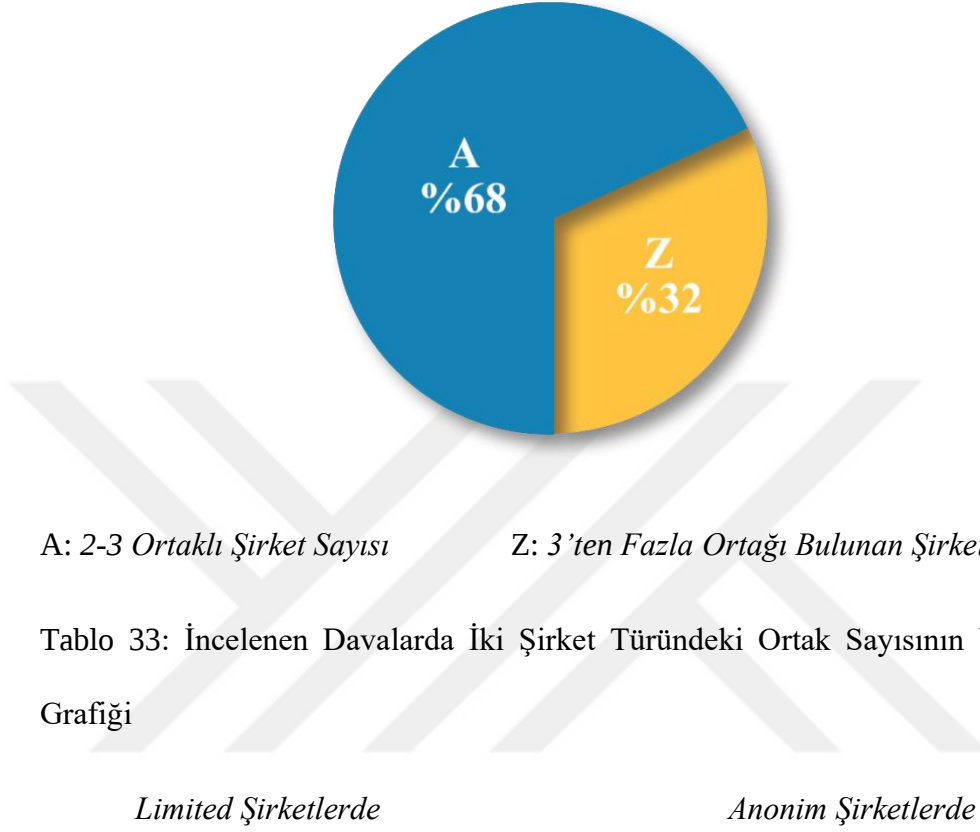
⁶³⁰ Davalardan birinde şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler birlikte; diğerinde ise sadece kişisel sebepler haklı sebep oluşturmuştur.

⁶³¹ Davalardan birinde gücün kötüye kullanımı ve şirkete ilişkin sebepler birlikte; diğer ikisinde ise sadece şirkete ilişkin sebepler haklı sebep oluşturmuştur.

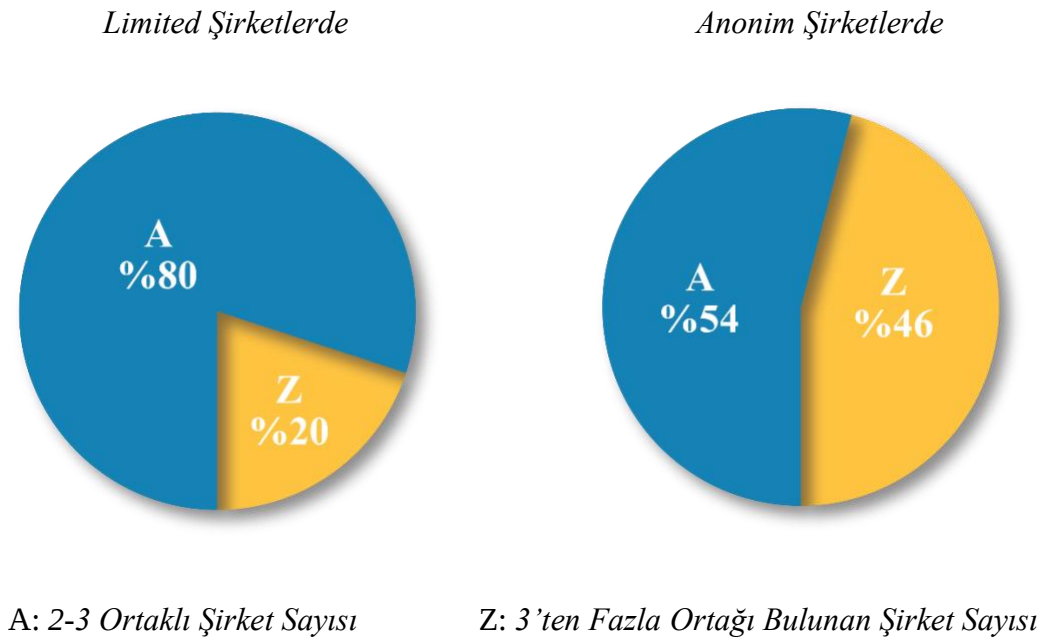
⁶³² Gücün kötüye kullanımı ve şirkete ilişkin sebepler birlikte haklı sebep oluşturmuştur.

3. Ortak Sayısı ve Haklı Sebep Arasındaki İlişkinin İki Şirket Türü Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 32: İncelenen Davalardaki Şirketlerin Ortak Sayısının Yüzdesel Grafiği

Tablo 33: İncelenen Davalarda İki Şirket Türündeki Ortak Sayısının Yüzdesel Grafiği

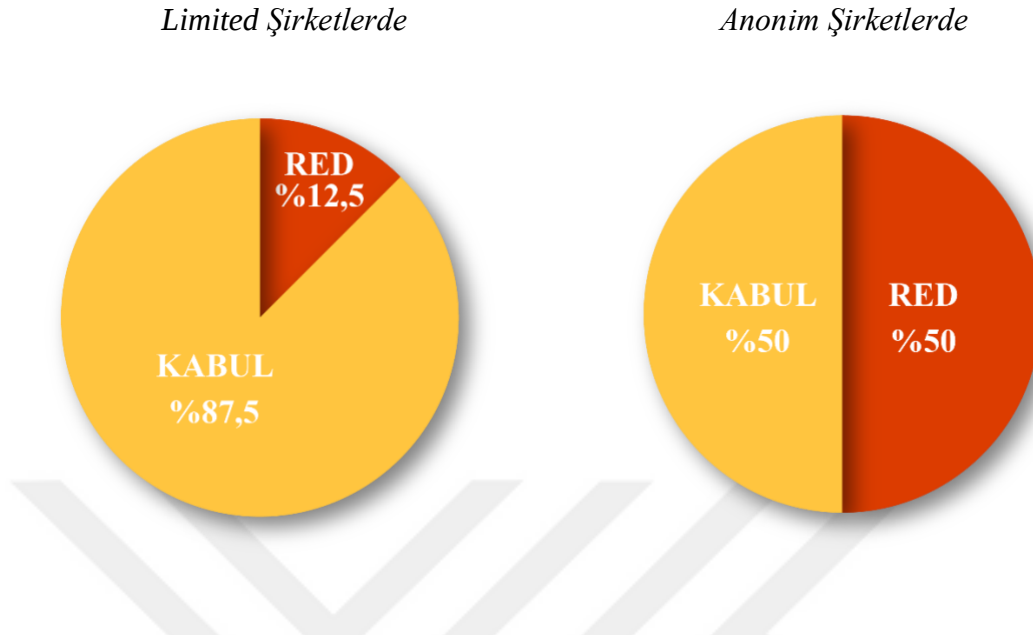

Davaya konu şirketlerdeki ortak sayıları incelendiğinde iki şirket türünde de az ortaklı bir yapının söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıdaki tablolarda görüldüğü üzere, haklı sebeple feshe konu anonim ve limited şirketlerde iki-üç ortaklı şirket sayısı

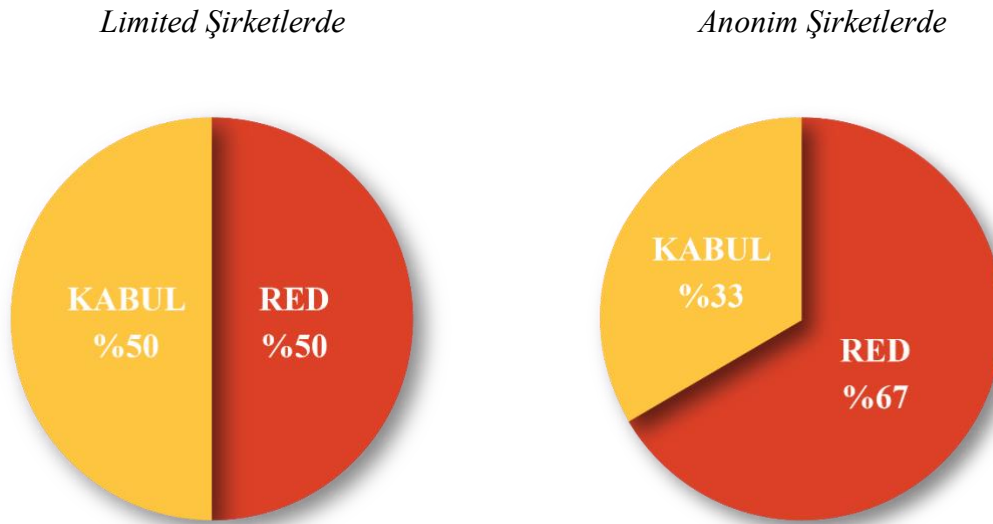
(%68) üçten fazla ortağı olan şirketlerin (%32) iki katından fazladır⁶³³. Ayrıca iki-üç ortaklı şirket sayısı limited şirketlerde %80, anonim şirketlerde ise %54 oranındadır. Anonim şirketlerdeki bu oran limited şirketlere nazaran düşük olsa da davaya konu şirketlerin yarısından fazlasının iki-üç ortaklı olduğu görülmektedir. Bu durum, haklı sebeple fesih davasının genellikle az ortaklı yapıya sahip şirketlerde gündeme geldiğini, haklı sebebin kabulünde ve özellikle kişisel sebeplerin haklı sebep niteliğine ilişkin görüşlerin daha çok teoride kaldığını ve uygulamadaki durumla örtüşmediğini göstermektedir. Nitekim anonim şirketlerin haklı sebeple feshinde kişisel sebeplerin ancak istisnai olarak haklı sebep teşkil edebileceği ve bunun özellikle az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde söz konusu olabileceği öğretide ifade edilmektedir. Hâlbuki incelenen davalardaki şirket yapılarından ve haklı sebep hâllerinden de anlaşılacağı üzere, öğretide istisnai olarak ifade edilen bu durumun aslında istisnai olmadığı ortaya çıkmaktadır.

⁶³³ İki şirket türünde de ortak sayısı iki-altı aralığında yoğunlaşmış olup davaya konu şirketlerden çift haneli ortak sayısına ulaşan dört şirket bulunmaktadır. Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere limited şirketin feshine ilişkin otuz, anonim şirketin feshine ilişkin yirmi altı davadan neredeyse tamamına yakınında (%93) şirketler iki-altı ortaklı olup altıdan fazla ortağa sahip şirketler (%7) azınlıkta kalmaktadır.

Tablo 34: İki-Üç Ortaklı Anonim ve Limited Şirketlerde Davaların Kabul ve Red Oranlarının Yüzdesel Grafiği

Tablo 35: Üçten Fazla Ortağı Bulunan Anonim ve Limited Şirketlerde Davaların Kabul ve Red Oranlarının Yüzdesel Grafiği

Haklı sebebin ortak sayısı ile ilişkisi açısından iki ve üç ortaklı şirketleri incelediğimizde; limited şirketlerin %87,5'inde, anonim şirketlerin ise %50'sinde haklı

sebebin gerçekleştiği görülmektedir⁶³⁴. Üçten fazla ortağı bulunan şirketlerde ise; limited şirketlerin %50'sinde, anonim şirketlerin %33'ünde fesih için haklı sebebin gerçekleştiği görülmektedir.

Yukarıdaki tablolardan şirketteki ortak sayısı ve haklı sebep arasındaki ilişki hakkında iki sonuç ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilkinе göre, şirketteki ortak sayısı arttıkça, gerek anonim gerek limited şirketlerde, davaların kabul edilme oranı azalmaktadır. Bu durumun en önemli sebebi az ortaklı yapıya sahip şirketlerde ortaklar arasındaki bağların ön planda olmasından dolayı şirkette ortaya çıkan olumsuzlukların çekilmezlik unsuruna olan etkisinin daha fazla olmasıdır⁶³⁵. Böylece çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirkete ilişkin sebepler veya kişisel sebeplerden hangisinin söz konusu olduğu fark etmeksizin haklı sebebe dayanak oluşturan olgular ortağın ortaklık ilişkisine devamını çekilmez kılmaya daha elverişli hâle gelir. Ayrıca az ortaklı şirketlerde, menfaat sahiplerinin azalmasına paralel olarak, çekilmezlik unsurunun tespitinde şirketin devamı yönündeki menfaatlerde azalma olmaktadır.

Yukarıdaki tablolardan ortaya çıkan ikinci sonuç ise, limited şirketlerde ortak sayısının az olmasının haklı sebebin kabulüne etkisinin anonim şirketlerdeki nazararı daha fazla olmasıdır⁶³⁶. Bu durumun sebebi ise, gerek öğretide gerek yargı kararlarında, anonim şirketlerde kişisel unsurların ön plana çıkmasına daha çekimser yaklaşılması ve

⁶³⁴ İki ortaklı anonim şirketlerden %62'sinde haklı sebebin gerçekleştiği görülmektedir.

⁶³⁵ Az ortaklı yapıya sahip şirketlerde genellikle kişisel unsurların ön plana çıkmaktadır. Bunun sonucunda da süreklilik arz etmeyen gücün kötüye kullanımı hâlleri ya da şirkete ilişkin sebepler dahi ortaklar arasındaki güven ilişkisini zedeleyerek/yok ederek fesih için haklı sebebin gerçekleşmesine yol açmaktadır.

⁶³⁶ Nitekim haklı sebebin kabul edilme oranlarına baktığımızda, üçten fazla ortağı olan limited şirketlerden (%50) iki-üç ortaklı limited şirketlere (%87,5) geçişte %75'lik bir artış görülürken; üçten fazla ortağı olan anonim şirketlerden (%33) iki-üç ortaklı anonim şirketlere (%50) geçişte ise %51'lik bir artış görülmektedir.

anonim şirketlerin tipik bir sermaye şirketi olarak görülmesidir. Dolayısıyla kişisel unsurların ön planda olduğu az ortaklı anonim şirketlerde dahi şirketteki güven ortamının zedelenmesi/yok olması olgusunun haklı sebep olarak kabulü limited şirketlere nazaran daha az gerçekleşmektedir. Ancak incelenen davalarda ulaşılan bu sonuçların, ortak sayısı ve haklı sebep arasındaki ilişkiye dair bir kesinlik oluşturmadığı unutulmamalıdır⁶³⁷. Nitekim ortak sayısından başka haklı sebebin takdirinde değerlendirilmesi gereken birçok husus bulunmaktadır⁶³⁸.

⁶³⁷ Aynı olguya ilişkin yargısal kararların dahi bağlayıcı nitelik taşımadığı ve sadece hâkime yol gösterebileceği yönünde bkz. **Çamoğlu**, Kollektif, s. 79.

⁶³⁸ Haklı sebebin takdirinde somut olayın tüm şartlarıyla değerlendirilmesi gerektiğine ve bu değerlendirmede şirket yapısının önemine ilişkin bkz. İkinci Bölüm, II, 4, E.

SONUÇ

Çalışma konumuzu oluşturan anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davası hukuki niteliği itibariyle azınlık ortaklara genel nitelikte koruma sağlayan yenilik doğuran bir dava hakkıdır. Söz konusu fesih hakkı, vazgeçilmez bir hak olmasının sonucu olarak, ortadan kaldırılamayacağı gibi bu hakkın kullanımı genel kurul veya müdürler/yönetim kurulu kararıyla kısıtlanamaz.

Haklı sebeple fesih davasının temel amacı azınlıkta kalan ortakların çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasına karşı korunmasıdır. Sermaye şirketlerinde hâkim olan çoğunluk ilkesi gereğince yönetimde söz sahibi olamayan azınlığın haklarının ve menfaatlerinin haklı sebeple fesih davası ile korunması amaçlanmaktadır. Önemle belirtmek gerekir ki, fesih davası ile sadece çoğunluğa karşı bir koruma sağlanması söz konusu değildir. Aynı zamanda zararlar sonucu şirketin içinde bulunduğu kötü ekonomik duruma, karar organlarında yaşanan kilitlenmeler sonucu işlevsiz hâle gelen şirkete karşı da azınlık ortaklar korunmaktadır. Şirketteki mali ve idari problemlerin çözülerek şirketin devamının sağlanması da davanın bir diğer amacıdır. Nitekim söz konusu davada haklı sebebin varlığı hâlinde mahkeme fesih yerine alternatif çözümlere karar verebileceği için haklı sebep ortadan kaldırılarak şirketin devamı sağlanabilecektir.

Çoğunluk ve azınlık ortaklar arasındaki menfaatler dengesinin sağlanması ise davanın en önemli işlevidir. Menfaatler dengesi dava sonucunda mahkeme kararıyla sağlanabileceği gibi tek başına haklı sebeple fesih imkânının varlığı da hak ihlallerini önleyici niteliği gereği bu işlevi yerine getirebilecektir. Payını devretme olanağı olmayan ortağın fesih davası sonucunda verilecek kararlar birlikte şirketten ayrılabilmesi ise davanın bir başka bir işlevidir. Bu işlev özellikle şirketten haklı sebeple çıkma imkânı bulunmayan anonim şirket pay sahibi için önem arz etmektedir.

Azınlık haklarını güvence altına alma amacı olan diğer ilke ve kurumların yetersiz kaldığı ve koruma sağlayamadığı hâllerde haklı sebeple fesih davası son çare olarak önemli bir yere sahiptir. Bu durum her ne kadar iki şirket türü için geçerli olsa da yöneticilerin haklı sebeplerle azli, ortağın haklı sebeple çıkması gibi imkânların bulunmadığı anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davası daha da önem kazanmaktadır. Son olarak, anonim ve limited şirketlerin faaliyetlerinin devamlılığı ve bu şirketlerin daha iyi işlemesi için itici bir güce sahip olan haklı sebeple fesih davasının önemi ve gerekliliği, sermaye şirketlerinin ekonomik düzendeki (ülke ekonomisindeki) yeri dikkate alındığında daha iyi anlaşılmaktadır.

Haklı sebeple fesih davasında en önemli husus dava şartı olan haklı sebebin belirlenmesidir. Tüm hukuki ilişkilerde geçerli ve belirli ölçütleri bulunmayan, hukuki bir kalıp olan haklı sebep nispi bir kavramdır. TMK m. 4 hükmü uyarınca haklı sebep hâkimin takdir yetkisi kapsamında belirlenecektir. Hâkimin takdir yetkisini nasıl kullanacağına ilişkin kanun koyucu tarafından öngörülen temel bir ilke olan söz konusu hüküm gereğince kanunun haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre bir karar vermelidir. Hakkaniyet ilkesi kapsamında ise somut olay adaletini sağlamaya çalışan hâkimin somut olayın tüm özelliklerini dikkate alarak bir değerlendirme yapması gerekir. Haklı sebebin sınırlarının çizilmemesi ve hâkimin takdirine bağlı oluşu, zamanın şartlarına ve yeni durumlara göre değişen ilişkilere bu kavramın uygulanabilmesini sağlamaktadır.

Niteliği gereğince kanunda tanımlanmayan haklı sebep kavramı için öğretide birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımların hepsinin temelinde dürüstlük kuralı yer almaktadır. Anonim ve limited şirketler için esas aldığımız tanıma göre: “Ortağın ortaklık ilişkisini sürdürmesini dürüstlük kuralı gereğince kendisinden beklenilemeyecek derecede çekilmez hâle getiren olgular haklı sebeptir”. Başka bir ifadeyle haklı sebeple fesih davası çerçevesinde haklı sebebin gerçekleştiğinin kabulü için ortaklık ilişkisine devamın

çekilmezlik seviyesine gelmiş olması gerekmektedir. Hem anonim şirket hem de limited şirket için haklı sebep kavramının tek ve zorunlu unsuru çekilmezliktir. Dolayısıyla haklı sebebin takdiri aynı zamanda çekilmezlik unsurunun takdiri anlamına geldiğinden haklı sebep ve çekilmezlik söz konusu dava çerçevesinde iç içe geçmiş kavramlardır. Ayrıca haklı sebeple fesih davasının kabul edilebilmesi için çekilmezliğin fesih ağırlığına ulaşması aranmaktadır. Başka bir ifadeyle, fesih yerine alternatif çözümlerin uygulanabilmesi için dahi şirketin feshini gerektirir nitelikte haklı sebebin takdiri gerekmektedir.

Haklı sebebi takdir etmekle yükümlü olan hâkim söz konusu kural içi boşluğu doldurma faaliyetinde birtakım hususları dikkate almalıdır. Bu doğrultuda hâkim somut olayda iddia konusu bir hak ihlali varsa bu ihlalin süreklilik arz edip etmediğine ve çekilmezlik seviyesinde bir ağırlığa ulaşp ulaşmadığına dikkat etmelidir. Çünkü çoğunluğun gücünü kötüye kullanarak azınlık ortakların haklarını ihlal etmelerinin haklı sebep teşkil edebilmesi için ihlalin yeterli ağırlığa ulaşması ve süreklilik arz etmesi gerekmektedir.

Kusurun haklı sebebin takdirine ilişkin iki yönü bulunmaktadır. Bunlardan biri davacı ortağın/ortakların kusurunun davaya etkisidir. Öğretideki hâkim görüşe ve Yargıtay'ın kabulüne göre anonim ve limited şirketlerde haklı sebebin oluşumunda davacı ortakların kusurunun bulunmaması gerekir. Aksi takdirde kusuru bulunan ortağın söz konusu davayı açması hakkın kötüye kullanılması teşkil edecektir. Kanaatimizce kusurlu ortağın haklı sebeple fesih davası açıp açamayacağı hususunda anonim şirketler ve limited şirketler bakımından ikili bir ayrım yapılmalıdır. Anonim şirketlerde, davacı ortağın haklı sebebe dayanması kusuru olsa bile mümkün olmalı ve istisnai bir durum olmamalıdır. Nitekim kusurlu ortağın dava hakkını reddedersek işleyiş bozukluğuna uğramış bir şirketin devamını kabul etmiş olabileceğimiz gibi fesih davası sonucunda kusurlu davacıyı şirketten çıkarmak imkânı dururken onun şirketten çıkması için payını

devretmesini beklemek şirket menfaatine aykırı olabilir. Ancak limited şirketlerde, haklı sebeple çıkarılma kurumunun varlığını göz önünde bulundurduğumuzda, kusurlu ortağın dava açmasının hakkın kötüye kullanılması sebebiyle reddedilmesi gerektiği görüşüne katılmaktayız.

Kusurun haklı sebebin takdirinde diğer yönü ise, iddia edilen olguların kusurdan kaynaklanmasına ilişkindir. Şirketin feshi için haklı sebep oluşturduğu iddia edilen olguların kusurdan kaynaklanması gerekmemektedir. Ancak söz konusu iddialarda çoğunluğun kusuru söz konusuysa bu kusurun ağırlığı davacı ortak yönünden çekilmezliği de etkileyeceğinden hâkimin haklı sebebi takdirinde önemli olacaktır.

Hâkimin haklı sebebi takdirinde dikkate alması gereken en önemli hususlardan biri feshin son çare olması ilkesidir. Bu kapsamda bizi ilgilendiren son çare ilkesinin davanın tali niteliğine ilişkin yönüdür. Haklı sebebin varlığı dışında bir önkoşula bağlanmayan bağımsız bir dava hakkı olan fesih davası öncesinde diğer hukuki imkânların kullanılmış olması zorunluluk oluşturmamakta ve haklı sebeple fesih davasının tali niteliğinden söz etmek mümkün görülmemektedir. Ancak somut olayda haklı sebebi bertaraf edecek başka yollar varsa ve dürüstlük kuralı gereğince davacıdan bu yollara başvurusu beklenebiliyorsa, ortaklık ilişkisinin sürdürülmesi çekilmezlik düzeyine ulaşmayacağından haklı sebep söz konusu olmaz. Dolayısıyla hâkim, şirketin feshini adil gösterecek düzeyde haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediğinin takdirinde, somut olayda çözümü sağlayabilecek diğer yolların olup olmadığını ve bunlara başvurunun gerekip gerekmediğini de dikkate almalıdır.

Haklı sebebin takdirinde dikkate alınacak bir diğer husus ise şirketteki menfaatler dengesidir. Hâkim, şirket türüne ve yapısına göre değişiklik/çeşitlilik gösteren menfaat sahiplerini göz önünde bulundurarak menfaatler arasındaki dengeyi dikkate alacaktır. Söz konusu davada temelde iki ayrı menfaat mevcuttur. Bunlardan biri azınlıkta kalan ortakların şirketin feshi yönündeki menfaatleriyken, diğeri ise başta şirket olmak üzere

tüm ilgililerin şirketin devamı yönündeki menfaatleridir. Hâkim öncelikle davacı ortakların şirketin devamından, diğer menfaat sahiplerinin ise şirketin feshinden nasıl etkileneceklerini araştırmalı, ardından somut olayın şartlarına göre hakkaniyet ilkesi ışığında ve ölçülülük ilkesini dikkate alarak çatışan menfaatleri karşılaştırmalıdır. Sonuç olarak, haklı sebeple fesih davasında haklı sebebin kabul edilebilmesi için, somut olayda davacı ortak/ortakların şirketin feshi yönündeki menfaatlerinin diğer menfaatlere üstün gelecek ağırlığa ulaşması gerekir.

Haklı sebebin takdirinde dikkate alınması gereken son husus ise davaya konu şirketin yapısıdır. Öncelikle haklı sebebin takdirinde göz önünde bulundurulması gereken diğer hususların isabetli bir şekilde değerlendirilebilmesi için somut olaydaki şirketin yapısının ve temel özelliklerinin doğru bir şekilde incelenmesi gerekir. Söz konusu inceleme sonucunda ulaşılan sonuçlar haklı sebebin takdirinde önem arz eden hak ihlali, kusur, son çare ilkesi, menfaatler dengesi gibi hususların çekilmezlik unsuruna etkisini somut olaya göre azaltıp artırabilmektedir. Ayrıca hem anonim hem de limited şirketlerde şirket yapısının incelenmesi, şirkette sermaye unsurunun mu yoksa kişisel unsurların mı ön planda olduğunun tespiti açısından önem taşımaktadır. Bunun tespiti ise haklı sebep kavramının içinin doldurulmasında hâkime yol gösterecek ve takdir yetkisini kullanırken hâkimin dikkate alacağı bir husus olacaktır. Nitekim kişisel sebeplerin şirketin feshi için haklı sebep teşkilinde belirleyici olan husus şirkette kişisel unsurların ön planda olup olmadığıdır.

Sermaye şirketi olan anonim ve limited şirketler kavramsal sınırlarının içerisinde ve kanunen izin verilen ölçülerde kanuni tipten uzaklaşabilmekte ve ortaya farklı şirket yapıları ortaya çıkabilmektedir. Bunun sonucu olarak da bu şirketlerde atipik bir şekilde kişisel unsurlar önem taşıyabilmektedir. Anonim ve limited şirketlerde kişisel unsurların ön planda olup olmaması şirket esas sözleşmesinde yer alan hükümler, ortaklar arasındaki sözleşmeler ve şirketin fiili yapısı dikkate alınarak yapılacak değerlendirmeye göre tespit

edilecektir. Esas sözleşme hükümleri incelenerek şirketin sermaye yapısına ve miktarına, şirket yönetimine, pay sahiplerine tanınan imtiyazlara ve payın devrine ilişkin sınırlandırmalar varsa bu sınırlandırmalara göre bir değerlendirme yapılacaktır. Belirtmek gerekir ki, TTK m. 577 hükmünde limited şirketin esas sözleşmesinde öngörülmesi hâlinde bağlayıcı olan hükümler düzenlenmiş ve bu düzenlemelerle birlikte limited şirketin yapısına ilişkin ortaklara anonim şirketlere nazaran bir serbestî tanınmıştır. Söz konusu düzenlenme çerçevesinde, ortaklar esas sözleşme aracılığıyla şirket yapısını hem şahıs şirketlerine hem de sermaye şirketlerine yaklaştırabilecektir. Ayrıca şirkette ön planda olan unsurların tespitinde esas sözleşme hükümleri kadar şirketin fiili yapısı da önem taşımaktadır. Söz konusu yapının incelenmesinde; şirketteki ortak sayısı, ortaklar arasındaki güven ilişkisi ve bağlar, ortakların şirketteki söz hakları, ortakların kişiliği ve ortakların şirkette fiilen çalışıp çalışmadığı hususları değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Unutmamak gerekir ki, kişisel unsurların şirkette ön planda olup olmadığının değerlendirilmesinde dikkate alınacak tüm bu hususlar tek başına şirket yapısı hakkında kesin bir sonuca ulaştırmaz, söz konusu ölçütlerin somut olayda bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir.

Somut olaya göre farklı şekillerde ortaya çıkan haklı sebep örnekleri çalışmamızda belirli alt başlıklar altında sınıflandırılarak incelenmeye çalışılmıştır. Çoğunluk tarafından gücün kötüye kullanılması yoluyla ortakların haklarının ve menfaatlerinin ihlal edilmesi şirketin feshi için haklı sebep hâllerinden biridir. Malvarlıksal haklardan kâr payı hakkının ihlali; katılma haklarından genel kurala katılma hakkının ihlali, bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali en çok gündeme gelen gücün kötüye kullanımına ilişkin haklı sebep hâlleridir. Daha az gündeme gelmekle birlikte diğer kötüye kullanım hâlleri; rüçhan hakkının ihlali, oy hakkının ihlali, şirket yönetiminin yaptığı yolsuzluklar ve yönetimin eşit işlem ilkesine aykırı davranışlarıdır. Çoğunluk gücünün kötüye kullanımına dayanmayan şirkete ilişkin sebepler de haklı sebep hâllerinden biridir. Şirketin kâr elde

edememesi, zarar etmesi, sermaye kaybı gibi olumsuz ekonomik durumlar, şirketin kötü yönetimi en çok gündeme gelen şirkete ilişkin haklı sebep hâlleridir. Bunların dışında organların işlevini yitirmesi, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesinin imkânsız hâle gelmesi/önemli ölçüde güçleşmesi de şirkete ilişkin haklı sebep hâllerindendir. Şirketin feshi için haklı sebep teşkil eden son olgu ise kişisel sebeplerdir. Kişisel sebepler de ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar ve ortağın şahsında gerçekleşen sebepler olarak ikiye ayrılmaktadır.

Haklı sebeple fesih davası kapsamında söz konusu sebepler somut olayda genellikle bir arada bulunmakta, başka bir ifadeyle birikimsel haklı sebep şirketin feshi sonucuna yol açmaktadır. Çoğunluk gücünün kötüye kullanımı, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebeplerin anonim ve limited şirketlerin feshinde tek başına haklı sebep teşkil edebilmeleri için, başka bir ifadeyle çekilmezlik unsurunun gerçekleşmesi için, söz konusu hâllerin süreklilik arz etmesi gerekir. Nitekim ortaklık ilişkisine devamın çekilmez bir hâle gelmesi için bu duruma yol açan olgunun geçici olmaması ve başka yollarla çözümün sağlanamayacak olması önemli bir husustur. Ancak bu kapsamda tespiti yapılması gereken süreklilik somut olayın şartlarına ve ihlal edilen hakkın türüne, şirkete ilişkin sebebe, kişisel sebebin somut olaydaki görünümüne göre değişiklik gösterebilir.

Öğretide hâkim görüşe göre, kişisel sebeplerin şirketin feshinde haklı sebep teşkil etmesi için şirketin devamına ciddi anlamda olumsuz etkileri olması gerektiği başka bir ifadeyle kişisel sebepler sonucunda en azından şirket faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin önemli ölçüde güçleşmesi gerektiği kabul edilmektedir. Ancak kişisel sebeplerin haklı sebep teşkil etmesi için şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlaşması veya önemli ölçüde güçleşmesi gerekliliği şahıs şirketlerinde aranan bir unsurdur (TTK m. 245). TTK m. 531 ve m. 636/III hükümlerinde ise haklı sebebe yönelik böyle bir sınırlandırma yapılmamıştır. Kanaatimizce, ortaklar arasındaki güven ilişkisinin zedelenmesi/yok olması olgusunun çekilmezlik unsurunu sağlayıp sağlamadığına ilişkin

değerlendirme yapmak gerekirken, buna ek bir koşul getirmek haklı sebep kavramıyla bağdaşmayacağından söz konusu görüşe katılmamaktayız.

İki şirket türü arasında, gerek öğretide gerek Yargıtay kararlarında, kişisel sebeplerin haklı sebep teşkiline ilişkin farklı bir yaklaşım söz konusudur. Öğretide ve Yargıtay kararlarında, kişisel sebeplerin limited şirketlerde haklı sebebi meydana getirebileceği kabul edilmektedir ve bu konuda anonim şirketlere göre daha ılımlı bir yaklaşım söz konusudur. Anonim şirketlerde ise kişisel sebeplerin haklı sebep niteliğine ilişkin olarak öğretide farklı görüşler bulunduğu gibi Yargıtay kararlarında da farklı yaklaşımlar söz konusudur. Öğretide hâkim görüşe göre, anonim şirketlerde istisnai olarak kişisel sebepler, diğer sebeplerle birlikte ya da belirli şartlarda tek başına şirketin feshi için haklı sebep olabilir. Yargıtay'ın da az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde kişisel sebeplerin somut olayın şartları çerçevesinde haklı sebep olarak kabul edilebileceği yönünde kararları mevcuttur. Öğretide azınlıkta kalan görüşe göre ise sermaye şirketi olan anonim şirketlerde az ortaklı aile şirketi niteliği söz konusu olsa dahi kişisel sebepler haklı sebep olarak kabul edilemez. Anonim şirketlerde kişisel sebeplerin fesih için haklı sebep teşkil edebilmesi yönünden hâkim görüşe katılmakla birlikte, bu durumun -sermaye şirketi olması gerekçesiyle- istisnai olarak sınırlandırılmasına katılmamaktayız. Nitekim uygulamada anonim şirketlerin genellikle az ortaklı aile tipi anonim şirketlerden oluşmasının sonucu olarak söz konusu atipik şirketlerde ortaklar arasında kişisel bağlar ve güven ilişkisi önem arz etmektedir. Bir sermaye şirketi olan limited şirketlerin uygulamada az ortaklı ve güven ilişkisine dayalı yapılanmaları göz önünde bulundurularak kişisel sebeplerin haklı sebep niteliği taşıyabileceğine ilişkin yaklaşımın, anonim şirketlerde uygulamadaki durumdan bağımsız olarak farklılık arz etmesini doğru bulmamaktayız. Kanuni düzenlemeler de göz önünde bulundurulduğunda somut olayda bir limited şirkette sermaye unsurunun anonim şirkete göre daha ön planda olmasının önünde bir engel yoktur. İncelenen kararlarda da görüldüğü üzere, haklı sebeple feshe

konu anonim şirketlerde kişisel unsurlar ön plana çıkmakta ve kişisel sebepler en az diğer olgular kadar ortaklık ilişkisini çekilmez hâle getirebilmektedir. Haklı sebep kavramının takdire bağlı oluşu ve söz konusu takdir yetkisinin somut olayın şartları çerçevesinde şekilleneceği hususu bizi bu sonuca götürmektedir. Sonuç olarak, anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshinde -gücün kötüye kullanımında ve şirkete ilişkin sebeplerde olduğu gibi- kişisel sebeplere ilişkin değerlendirme yapılırken de farklı bir yaklaşımın gerekli olmadığı kanaatindeyiz.

Çalışmamızda haklı sebep temelinde incelenen anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin davalardan ulaşılan diğer sonuçlar ise şöyledir:

-Haklı sebeple fesih davasında ileri sürülen iddialar kapsamında, davacı ortaklar tarafından şirketin feshi için birden fazla sebep ileri sürülmüştür. Ayrıca söz konusu davalardaki iddialardan çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirkete ilişkin sebepler ve kişisel sebepler çoğu zaman birlikte yer almıştır.

Limited şirketin haklı sebeple feshi davalarında ileri sürülen iddiaların %33'ünde çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, %53'ünde şirkete ilişkin sebepler ve %87'sinde kişisel sebepler yer almıştır. Anonim şirketlerde ise iddiaların %77'sinde çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, %67'sinde şirkete ilişkin sebepler ve %60'ında kişisel sebepler yer almıştır.

Anonim şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasına ilişkin iddiaların ileri sürülme oranının limited şirketlere nazaran iki katından fazla olmasının asıl sebebi, limited şirketin feshine ilişkin açılan davalarda davacıların pay oranlarının genellikle %33-50 arasında değişiyor olması ve davaların önemli bir kısmında (%27) davacının iki ortaklı şirkette %50 paya sahip diğer ortak olmasıdır.

İki şirket türünde de kâr payı hakkının ve bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâllerinden en fazla gündeme gelen iddialar

olmuştur. Dolayısıyla çoğunluk ve azınlık arasındaki menfaat çatışmasının önemli bir kısmını kâr payının dağıtılmasına ve bilgi alma ve inceleme haklarının kullanılmasına ilişkin karşı menfaatler oluşturmaktadır. Bu çerçevede söz konusu hakların korunmasına ilişkin kanunda öngörülen hukuki yolların yetersiz kaldığı sonucuna varılabilir.

Şirkete ilişkin sebeplerin haklı sebep olarak ileri sürülmesi anonim şirketlerde (%67) limited şirketlere (%53) nazaran daha fazla gündeme gelmiştir. İki şirket türünde de şirkete ilişkin sebeplerden en fazla gündeme gelen iddia şirketin kötü yönetilmesidir. İkinci sırada ise şirketin zarar etmesi hâli gelmektedir. Söz konusu iddialar dava sebepleri arasında çoğu zaman birlikte yer almaktadır. Bunun sebebi ise şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durumun sorumlusunun genellikle şirket yönetimi olmasıdır. Ayrıca iki şirket türünde de görülmektedir ki davacılar organ yokluğunu/eksikliğini şirketin feshi için haklı sebep olarak ileri sürmüşlerdir. Hem anonim hem de limited şirketler için ayrı bir fesih hâli olarak kanunda düzenlenen organ yokluğu/eksikliği hâlinin özel bir sona erme sebebi olmasından dolayı fesih için haklı sebep teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz.

Kişisel sebeplerin haklı sebep olarak ileri sürülmesi limited şirketlerde (%87) anonim şirketlere (%60) nazaran daha fazla gündeme gelmiştir. Kişisel sebeplere ilişkin bu farkın sebebi ise, limited şirketlerde anonim şirketlere nazaran az ortaklı yapıdan ve ortaklar arasındaki güven ilişkisinden dolayı kişisel unsurların daha fazla ön plana çıkmış olmasıdır. Nitekim bunun sonucu olarak, limited şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin en çok ileri sürülen iddia kişisel sebepler olmuştur. İki şirket türünde de kişisel sebeplerin ileri sürüldüğü davalarda büyük ölçüde karşılıklı hakaret, haksız fiil gibi olayların oluşturduğu ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar, ortağın şahsında gerçekleşen sebeplere nazaran daha fazla iddia konusu olmuştur.

İncelenen davalardaki ileri sürülen iddialar kapsamında son olarak, anonim şirketlerde -limited şirketlerdeki kadar olmasa da- kişisel sebeplerin ileri sürülme oranı oldukça fazladır. Nitekim söz konusu davaların yarısından fazlasında iddialar arasında

kişisel sebepler yer almıştır. Ayrıca öğretideki haklı sebeple fesih davası kapsamında en çok karşılaşılabilecek durumun çoğunluk gücünün kötüye kullanımı olduğu yönündeki genel kabul, limited şirketler açısından incelenen davalarla örtüşmemektedir. Nitekim incelemeye konu limited şirketlere ilişkin davalarda söz konusu haklı sebep iddiası son sırada yer almıştır.

-İncelenen davaların gerek ilk derece mahkemeleri tarafından verilen kararlarında gerek üst yargı denetiminden geçen kararlarında, limited şirketlerde anonim şirketlere nazaran iki katından fazla bir oranla haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilmiştir. Mahkemelerin iki şirket türü arasında haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda sergilediği bu yaklaşım, kişisel sebepler ayrımıyla sınırlı kalmamaktadır. Nitekim anonim şirketlerde en çok karşılaşılan haklı sebep iddiaları çoğunluk gücünün kötüye kullanımı ve şirkete ilişkin sebeplerden oluşmaktadır. Dolayısıyla söz konusu sonucun ortaya çıkmasında mahkemelerin kişisel sebeplere ilişkin farklı yaklaşımının ötesinde iki şirket türü arasında çekilmezlik unsurunun tespitine yönelik bir farklılığın payı büyüktür. Mahkemeler, ortaklık ilişkisine devamın objektif olarak çekilmez hâle gelip gelmediği hususunda anonim şirketlerde limited şirketlere nazaran daha yüksek bir çekilmezlik eşiği aramaktadır. İki şirket türü arasında haklı sebeple fesih davası açısından böyle bir farklı yaklaşımın doğru olmadığı kanaatindeyiz. Her somut olayda birçok ölçüte göre farklı şekillerde meydana gelen haklı sebebe yönelik, iki şirket türü arasında ayırım yaparak, farklı bir çekilmezlik eşiği aranmasının makul bir gerekçesi bulunmamaktadır.

Anonim ve limited şirketlerin feshine ilişkin incelenen davaların hiçbirinde davacı ortakların şirketten çıkarılması dışında bir alternatif çözüme karar verilmemiştir. Oysaki sermaye şirketlerinin haklı sebeple feshi davasının şahıs şirketlerinin haklı sebeple feshi davasından en önemli farkı alternatif çözümlere karar verilebilmesidir. Ancak incelenen davalarda görüldüğü üzere, mahkemeler duruma uygun düşen ve kabul edilebilir çözüm olarak sadece davacıya payının gerçek değerinin ödenerek şirketten çıkarılması

seçeneğini göz önünde bulundurmaktadır. Bu durum ise anonim ve limited şirketlerde söz konusu davanın en önemli işlevlerinden faydalanılamamasına sebep olmaktadır.

-Mahkemeler tarafından şirketin feshi için haklı sebep olarak kabul edilen hâllerde ve bunların haklı sebep teşkiline ilişkin sıralamasında iki şirket türünde büyük bir benzerlik söz konusudur. İki şirket türünde de ilk sırada yer alan şirkete ilişkin sebepler haklı sebep hâllerinin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. şirkete ilişkin sebeplerden şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durum limited şirketlerde, şirketin faal olmaması hâli ise anonim şirketlerde en çok kabul edilen haklı sebeptir. İki şirket türü açısından şirkete ilişkin sebeplerde belirgin bir farklılık şirket amacının ve işletme konusunun imkânsızlığı hakkında söz konusu olmuştur. Limited şirketlerde söz konusu hâlin haklı sebep olarak kabulü, şirkete ilişkin sebepler içinde ikinci sırada (%26) yer alırken, anonim şirketlerde dördüncü sırada (%11) yer almıştır. Bu farklılığın sebebinin ise anonim şirketlerde işletme konusunun gerçekleşmesinin önemli ölçüde zorlaşmasının, limited şirketlerde ise buna ek olarak, işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsızlığının fesih için haklı sebep teşkil edebilmesi olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca belirtmek gerekir ki, şirketin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik durum kapsamındaki hâllerden özellikle uzun süre kr elde edilememesi durumu mahkemeler tarafından şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlığı kapsamında değerlendirilmiştir. şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlığının mümkün olmayan bir olgu olduğu kabulünde, aslında haklı sebep teşkil eden durumun şirket amacının imkânsızlığı değil, kâr elde edilememesi hâlinin pay sahipleri açısından ortaklık ilişkisini çekilmez kılması olduğu kanaatindeyiz.

Kişisel sebepler ise haklı sebebin kabulünde iki şirket türü için de ikinci sırada gelmektedir. Ancak kişisel sebepler limited şirketlerde (%38) anonim şirketlere nazaran (%26) daha fazla haklı sebep olarak kabul edilmiştir. İki şirket türünde de en fazla haklı sebep teşkil eden kişisel sebep ortaklar arası uyuramazlıklar olmuştur. Kişisel sebeplerin tek başına şirketin feshi için haklı sebep oluşturup oluşturmadığı hususunda iki şirket türü

açısından önemli bir farklılık söz konusudur. Limited şirketin feshi için haklı sebebin gerçekleştiği kabul edilen davaların yedisinde (%29) kişisel sebepler tek başına haklı sebep teşkil etmişken, anonim şirketlerde sadece iki davada (%12) kişisel sebepler tek başına haklı sebep teşkil etmiştir. Bu farklılığın sebebi, öğretinin ve Yargıtay'ın anonim şirketlerde kişisel sebeplerin haklı sebep teşkilinin istisnai olduğu yönündeki yaklaşımı ve mahkemelerin iki şirket türü arasında farklı düzeyde çekilmezlik eşiği aramasıdır.

İncelenen davalarda haklı sebebin kabulünde, iki şirket türü için de son sırada çoğunluk gücünün kötüye kullanımı gelmektedir. Bu durum öğretideki anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshinde en çok karşılaşılabilecek hâlin gücün kötüye kullanımı olduğu kabulüyle örtüşmemektedir. Ayrıca haklı sebeple fesih davasının sermaye şirketlerindeki temel amacının azınlık ortakların çoğunluğa karşı korunması olduğu göz önünde bulundurulduğunda söz konusu durumun ilginçliği ortaya çıkmaktadır. Özellikle anonim şirketlerin haklı sebeple feshine ilişkin davalarda en çok ileri sürülen iddianın çoğunluk gücünün kötüye kullanımı olmasına rağmen haklı sebep teşkilinde son sırada yer aldığı görülmektedir. Gücün kötüye kullanılması hâlinin son sırada gelmesinin sebeplerinden biri, uygulamada fesih davasına konu şirketlerin genellikle az sayıda ortaktan oluşmaları ve/veya aile şirketi olmalarıdır. Bir diğer sebep, gücün kötüye kullanımına ilişkin ortakların başvurabilecekleri birçok hukuki kurumun varlığının son çare ilkesi gereğince fesih için haklı sebebin teşkilini zorlaştırmasıdır.

Anonim şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanımı hâlinin haklı sebep olarak kabulü (%16) limited şirketlere (%7) nazaran iki katından fazladır. Bu durumun ilk sebebi anonim şirketlerde çoğunluk gücünün kötüye kullanılması hâllerine ilişkin iddiaların limited şirketlere nazaran daha fazla ileri sürülmüş olmasıdır. Diğer sebep ise, limited şirket ortaklarının gücün kötüye kullanılması karşısında sahip olduğu hukuki imkânların anonim şirket pay sahiplerine nazaran daha fazla olmasıdır. Bunun sonucu olarak, limited

şirketlerde anonim şirketlere göre, gücün kötüye kullanılmasının haklı sebep teşkili son çare ilkesi kapsamında zorlaşmaktadır.

Son olarak belirtmek gerekir ki incelenen davaların çok büyük bir bölümünde birikimsel haklı sebep söz konusuken istisnai olarak tek başına bir olgu fesih için haklı sebep oluşturmaktadır.

-Davaya konu şirketlerdeki ortak sayıları incelendiğinde iki şirket türünde de az ortaklı bir yapının söz konusu olduğu görülmektedir. İncelenen davalarda, haklı sebeple feshe konu anonim ve limited şirketlerde iki-üç ortaklı şirket sayısı (%68) üçten fazla ortağı olan şirketlerin (%32) iki katından fazladır. Ayrıca iki-üç ortaklı şirket sayısı limited şirketlerde %80, anonim şirketlerde ise %54 oranındadır. Anonim şirketlerdeki bu oran limited şirketlere nazaran düşük olsa da davaya konu şirketlerin yarısından fazlasının iki-üç ortaklı olduğu görülmektedir. Bu durum, haklı sebeple fesih davasının genellikle az ortaklı yapıya sahip şirketlerde gündeme geldiğini, haklı sebebin kabulünde ve özellikle kişisel sebeplerin haklı sebep niteliğine ilişkin görüşlerin daha çok teoride kaldığını ve uygulamadaki durumla örtüşmediğini göstermektedir. Nitekim anonim şirketlerin haklı sebeple feshinde kişisel sebeplerin ancak istisnai olarak haklı sebep teşkil edebileceği ve bunun özellikle az ortaklı aile tipi anonim şirketlerde söz konusu olabileceği öğretide ifade edilmektedir. Hâlbuki incelenen davalardaki şirket yapılarından ve haklı sebep hâllerinden de anlaşılacağı üzere, öğretide istisnai olarak ifade edilen durumun aslında istisnai olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Haklı sebebin ortak sayısı ile ilişkisi açısından iki ve üç ortaklı şirketleri incelediğimizde; limited şirketlerin %87,5'inde, anonim şirketlerin ise %50'sinde haklı sebebin gerçekleştiği görülmektedir. Üçten fazla ortağı bulunan şirketlerde ise; limited şirketlerin %50'sinde, anonim şirketlerin %33'ünde fesih için haklı sebebin gerçekleştiği görülmektedir.

Söz konusu oranlardan şirketteki ortak sayısı ve haklı sebep arasındaki ilişki hakkında iki sonuç ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilkinin göre, şirketteki ortak sayısı arttıkça, gerek anonim gerek limited şirketlerde, davaların kabul edilme oranı azalmaktadır. Bu durumun en önemli sebebi az ortaklı yapıya sahip şirketlerde ortaklar arasındaki bağların ön planda olmasından dolayı şirkette ortaya çıkan olumsuzlukların çekilmezlik unsuruna olan etkisinin daha fazla olmasıdır. Böylece çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirkete ilişkin sebepler veya kişisel sebeplerden hangisinin söz konusu olduğu fark etmeksizin haklı sebebe dayanak oluşturan olgular ortağın ortaklık ilişkisine devamını çekilmez kılmaya daha elverişli hâle gelmektedir. Ayrıca az ortaklı şirketlerde menfaat sahiplerinin azalmasına paralel olarak çekilmezlik unsurunun tespitinde şirketin devamı yönündeki menfaatlerde azalma olmaktadır.

Ortak sayısı ve haklı sebep arasındaki ilişki hakkında ortaya çıkan ikinci sonuç ise, limited şirketlerde ortak sayısının az olmasının haklı sebebin kabulüne etkisinin anonim şirketlerdekine nazaran daha fazla olmasıdır. Bu durumun sebebi ise, gerek öğretide gerek yargı kararlarında, anonim şirketlerde kişisel unsurların ön plana çıkmasına daha çekimser yaklaşılması ve anonim şirketlerin tipik bir sermaye şirketi olarak görülmesidir. Dolayısıyla kişisel unsurların ön planda olduğu az ortaklı anonim şirketlerde dahi şirketteki güven ortamının zedelenmesi/yok olması olgusunun haklı sebep olarak kabulü limited şirketlere göre daha az gerçekleşmektedir. Ancak incelenen davalarda ulaşılan bu sonuçların, ortak sayısı ve haklı sebep arasındaki ilişkiye dair bir kesinlik oluşturmadığı unutulmamalıdır. Nitekim ortak sayısından başka haklı sebebin takdirinde değerlendirilmesi gereken birçok husus bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ GÜNEY, Necla : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre : Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2012.
- AKER, Halit : Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih : Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, BATİDER 2016, C. XXXI, S. 1, s. 63-150.
- AKIN, Murat Yusuf : Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim : Şirketlerde Ortağın Sadakat Borcu, İstanbul 2002.
- AKYOL, Şener : Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması : Yasağı, İstanbul 2006.
- ALTAY, Sıtkı Anlam : Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye : Katılmalı Ortak Girişimler, İstanbul 2009.
- ALTINOK ORMANCI, Pınar : Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi, : Ankara 2011.
- ANSAY, Tuğrul : Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1973.
- ANTALYA, Gökhan : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. III, 4. : Baskı, İstanbul 2018.
- ARSLANLI, Halil/DOMANIÇ, : Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. III, İstanbul 1989.
- Hayri :
- ARSLANLI, Halil : Anonim Şirketler, C. I, İstanbul 1960 (Anılış: AŞ : I).
- ARSLANLI, Halil : Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Bası, İstanbul : 1960 (Anılış: Kollektif).
- ARSLANLI, Halil : Anonim Şirketler, C. IV-V, İstanbul 1961. : (Anılış: AŞ IV-V).
- ARSLANLI, Halil : Limited Şirketler, Ticaret Kanunu Şerhi, İstanbul : 1978 (Anılış: Limited).
- ATILLA, Beste : Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi : Davasındaki Fesih Dışı Çözüm Yolları, Ankara 2020.
- AY KAPLAN, Ülkü : Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun : Gözetim Görevi, Ankara 2017.

- AYAN, Özge : Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası, LHD 2011, S. 102, s. 2237-2266 (Anılış: Fesih).
- AYAN, Özge : Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013 (Anılış: Sadakat Yükümlülüğü).
- AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet : Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara 2021.
- AYOĞLU, Tolga : Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, GSÜHFD 2013, S. 2, s. 219-252 (Anılış: Fesih).
- AYOĞLU, Tolga : Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshine İlişkin Davalarda Dava İkame Edildikten Sonra Şirket Bünyesinde Ortaya Çıkan Bazı Önemli Gelişmelerin Dava Sürecine Etkileri, GSÜHFD 2017, S. 1, s. 123-155 (Anılış: Dava Süreci).
- AYTUĞAR, Bilge : Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz, Ankara 2021.
- AYTULUN, Metin/TOROSLU, Vefa : Anonim Şirketlerde Tasfiye, İstanbul 2014.
- BAHAR SAYIN, Hediye : Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, İstanbul 2015.
- BAHRİYELİ, Kemal : Kâr Payı Ödenmemesi Nedeniyle Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi, TAAD 2021, C. I, S. 42, s. 387-408.
- BAHTİYAR, Mehmet : Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Tanıyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri, BATİDER 2001, C. XXI, S. 2, s. 83-127 (Anılış: Önalım Hakkı).

- BAHTİYAR, Mehmet : Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 15. Bası,
: İstanbul 2021 (Anılış: Ortaklıklar) .
- BAŞTUĞ, İrfan : Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılma
: Hakkı, İzmir 1966.
- BİRSEL, Mahmut : Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları, İmran
: Öktem'e Armağan, Ankara 1970, s. 620-659
(Anılış: Azınlık Hakları).
- BİRSEL, Mahmut : Yargıtay Kararları Işığında Şirket Karı
: Konusunda Anonim Şirket ile Pay Sahibi
Arasındaki Menfaat Çatışması, Ankara 1971.
- BOZKURT, Tamer : Anonim Şirketlerde Pay Devrinin
: Sınırlandırılması (Bağlam), Ankara 2016 (Anılış:
Bağlam).
- BOZKURT, Tamer : Şirketler Hukuku, 14. Baskı, Ankara 2020
: (Anılış: Şirketler).
- BUZ, Vedat : Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar,
: Ankara 2005.
- CAN, Ozan : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca
: Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma ve
İnceleme Hakkı, Ankara 2015.
- ÇAĞLAR, Hayrettin/KAŞAK, Esra : Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin
: TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından
Uygulanması, AÜHFD 2016, C. 65, S. 3, s. 659-
686.
- ÇAMOĞLU, Ersin : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Prof.
: Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul
2007, s. 667-684 (Anılış: Haklı Sebeple Fesih).
- ÇAMOĞLU, Ersin : Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve
: Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılması, İstanbul 2008
(Anılış: Kollektif).
- ÇAMOĞLU, Ersin : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde
: Hâkimin Takdir Yetkisi", BATİDER 2015, C.
XXXI, S. 1, s. 5-19 (Anılış: Takdir Yetkisi).
- ÇAMOĞLU, Ersin : Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve
: Yargıtay Kararları, XXX. Ticaret Hukuku ve

	Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2016, s. 57-95 (Anılış: Yargıtay Kararları).
ÇAMOĞLU, Ersin	: Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri, İstanbul 2020 (Anılış: Limited Ortaklık).
ÇEKER, Mustafa	: Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000.
ÇELİK, Aytekin	: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi, BATİDER 2009, C. XXV, S. 4, s. 559-592 (Anılış: Fesih).
ÇELİK, Aytekin	: Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, 4. Baskı, Ankara 2016 (Anılış: Çıkarılma).
ÇEVİK, Orhan Nuri	: Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 4. Baskı, Ankara 2003.
DEĞİRMENCİOĞLU AYDIN, Nihan	: Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkı, Ankara 2021.
DOĞANAY, İsmail	: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.II, 4. Bası, İstanbul 2004.
DOMANIÇ, Hayri	: Anonim Şirketler, İstanbul 1978 (Anılış: Anonim Şirketler).
DOMANIÇ, Hayri	: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi C. II, İstanbul 1988 (Anılış: Şerh).
DURAL Mustafa/SARI Suat	: Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, İstanbul 2006 (Anılış: Temel Kavramlar).
DURAL, Ali	: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2005 (Anılış: Kilitlenme).
EDİS, Seyfullah	: Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Ankara 1989.
EMİNOĞLU, Cafer	: Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim, Ankara 2014.
ERDEM, Ercüment	: Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi, XXVII. Ticaret Hukuku ve

- Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2013, s. 45-77.
- ERDEM, Nuri : 6102 Sayılı Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin “Müktesep” (Kazanılmış) Hakları, REGESTA 2012, C. II, S. 1, s. 29-44 (Müktesep Haklar).
- ERDEM, Nuri : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2019.
- ERİŞ, Gönen : Ticari İşletme ve Şirketler, C. III, 3. Baskı, Ankara 2017.
- ERTEN, Cengiz : Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi, UMD 2019, C. VII, S. 13, s. 187-211.
- GENCER, Hakan : Anonim Şirketlerde Azınlık ve Azınlık Hakları, 2. Baskı, Ankara 2021.
- GİRAY, Eda : Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı, İTÜSBD 2007, S. 12, s.195-218.
- GÜLTEKİN TİBET, Ayşe : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.
- GÜRBÜZ USLUEL, Aşlı Elif : Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Ankara 2016.
- GÜVEN, Şirin : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, ÇÜHFD 2016, C. I, S. 1, s. 35-63.
- HAMAMCIOĞLU, Esra : Aile Anayasaları ve Anonim Şirketlerde Aile Anayasası Uygulamaları, BAÜHFD 2020, C. XXV, S. 193-194, s. 1137-1175.

- HANAĞASI, Emel : Davada Menfaat, Ankara 2009 (Anılış: Menfaat).
- HANAĞASI, Emel : Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi Davasının Medeni Usul Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi, BATİDER 2016, C. XXXII, S. 1, s. 199-270 (Anılış: Değerlendirme).
- İLBASMIŞ HIZLISOY, Özlem : Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi, Ankara 2016.
- İMRE, Zahit : Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1980.
- İMREGÜN, Oğuz : Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri, İstanbul 1962 (Anılış: Menfaat İhtilafları).
- İMREGÜN, Oğuz : Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1989 (Anılış: Anonim Ortaklık)
- İMREGÜN, Oğuz : Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı (Temettü) Hakkı, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 413-435 (Anılış: Kâr Payı Hakkı).
- İNAL, Tamer : Borca Aykırılık, Dönme ve Fesih, Ankara 2018.
- KADEROĞLU, Murat : Anonim Şirketlerin İnfisahı, Ankara 2017.
- KALENDER, Emre : Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2017.
- KAPLAN, İbrahim : Hâkimin Sözleşmeye Müdahalesi, Ankara 2013.
- KARAAHMETOĞLU, İsmail : TTK m. 636/3 ile TTK m. 640 Hükümleri Arasındaki İlişkiye Dair Bir İnceleme, ERÜHFD 2014, C. IX, S. 2, s. 105-152.
- Özgün
- KARASU, Rauf : Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, BATİDER 2005, C. XXIII, S. 2, s. 73-114 (Anılış: Bilgi Alma Hakkı).

- KARASU, Rauf : Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Ankara 2015 (Anılış: Emredici Hükümler İlkesi).
- KARAYALÇIN, Yaşar : Ticaret Hukuku: Şirketler Hukuku, 2. Bası, Ankara 1973.
- KARSLIOĞLU, Hasan : Anonim Şirketlerde Örtülü Kar Dağıtımı, Ankara 2015.
- KAŞAK, Esra : Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshinde Şahsi Sebeplerin Değerlendirmeye Alınıp Alınamayacağı Hususunun Hâkimin Takdir Yetkisi Bakımından Değerlendirilmesi, AHBVÜHFD 2019, C. XXIII, S. 3, s. 161-193 (Haklı Sebeple Fesih).
- KAŞAK, Esra : Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, Ankara 2019 (Anılış: Temel Esaslar).
- KAYA, Arslan : Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001.
- KAYHAN, Mustafa : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası, Ankara 2021.
- KENDİGELEN, Abuzer : Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994 (Anılış: İntifa Hakkı).
- KENDİGELEN, Abuzer : İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sifatının Cüz'i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2001, s. 307-331 (Anılış: Cüz'i Halefiyet).
- KENDİGELEN, Abuzer : Hukuki Mütalaalar, Mahkeme Kararları ile Birlikte, C. II, İstanbul 2006 (Mütalaalar).
- KENDİGELEN, Abuzer : Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Bası, İstanbul 2012 (Anılış: İlk Tespitler).

- KENDİGELEN, Abuzer/KIRCA, İsmail : Şirketler Hukuku, C. I, İstanbul 2021.
- KERVANKIRAN, Emrullah : Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, Ankara 2015.
- KIRCA, Çiğdem : Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama, AÜHFD 2001, C. L, S. 1, s. 91-119.
- KIRCA, İsmail : Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu, BATİDER 2004, C. XXII, S. 3, s. 85-96 (Özen Borcu).
- KIRCA, İsmail : Aile Şirketleri ve Aile Anayasası, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, İstanbul 2019 (Anılış: Aile Şirketleri).
- KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan : Anonim Şirketler Hukuku, C. I, 2. Bası, Ankara 2017 (Anılış: Anonim Şirketler).
- Hayal/MANAVGAT Çağlar
- KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan : Anonim Şirketler Hukuku, C. II/II, (Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü), 2. Bası, Ankara 2017 (Anılış: Genel Kurul).
- Hayal/MANAVGAT Çağlar
- MİMAROĞLU, Sait Kemal : Ticaret Hukuku, C. II, Ankara 1972.
- MİNELİLER, Zeynep : Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Ortağının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, THD 2012, C. VII, S. 69, s. 14-19 (Anılış: Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı).
- MİNELİLER, Zeynep : Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi, GÜHFD 2012, C. XVI, S. 3, s. 95-117 (Fesih).
- MOROĞLU, Erdoğan : Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih, Makaleler, C. I, İstanbul 2006, s. 89-102 (Anılış: Haklı Nedenle Fesih).

- MOROĞLU, Erdoğan : Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama : Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler, 6. Baskı, İstanbul 2009 (Anılış: Öneriler).
- MOROĞLU, Erdoğan : Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 7. Bası, İstanbul 2014 (Anılış: Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü).
- MÜLAZIMOĞLU, Mehmet : Anonim Şirketler Hukukunda Sermayenin Korunması İlkesi, Ankara 2020.
- NOMER ERTAN, Füsün : Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999 (Anılış: Sadakat Yükümlülüğü).
- NOMER ERTAN, Füsün : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası- TTK m. 531 Üzerine Düşünceler, İÜHFM 2015, C. LXXIII, S. 1, s. 424 (Anılış: Haklı Sebeple Fesih).
- OĞUZMAN Kemal/ BARLAS Nami : Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 20. Bası, İstanbul 2014.
- OKUTAN NILSSON, Gül : Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmesi, İstanbul 2003.
- ORUÇ, Murat : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebeple Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma, BATİDER 2011, C. XXVII, S.1, s. 209-233.
- ÖÇAL, Akar : Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararıyla Sona Erdirilmesi, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Ankara 2003, s. 215-226.
- ÖZKÖK, Gülriz : Hukuki Belirsizlik Problemi Üzerine, AÜHFD 2002, C. LI, S. 2, s. 1-18.
- ÖZTÜRK DİRİKKAN, Hanife : Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı, Ankara 2005.
- PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES Muhammet : Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Medeni Usul Hukuku, 12. Baskı, Ankara 2011.

POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin	Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 12. Bası, İstanbul 2010 (Anılış: Kooperatif).
POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin	Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş 14. Bası, İstanbul 2019 (Anılış: Ortaklıklar I).
POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin	Ortaklıklar Hukuku II, Güncellenmiş 14. Bası, İstanbul 2019 (Anılış: Ortaklıklar II).
PULAŞLI, Hasan	Corporate Governance (Kurumsal Yönetim İlkeleri)- Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003 (Anılış: Kurumsal Yönetim).
PULAŞLI, Hasan	Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2018 (Anılış: Şerh I).
PULAŞLI, Hasan	Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2018 (Anılış: Şerh II).
PULAŞLI, Hasan	Şirketler Hukuku Şerhi, C. III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2018 (Anılış: Şerh III).
PULAŞLI, Hasan	Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 7. Baskı, Ankara 2021 (Anılış: Genel Esaslar).
RESULOĞLU, Özenç	Aşırı İfa Güçlüğü ve Sözleşmelerin Değişen Koşullara Uyarlanması, Ankara 2021.
SELİÇİ, Özer	Borçlar Kanununa Göre Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976.
SEROZAN, Rona	Sözleşmeden Dönme, İstanbul 2007 (Anılış: Dönme).
SEROZAN, Rona	Medeni Hukuk Genel Bölüm, 2. Bası, İstanbul 2008 (Anılış: Medeni Hukuk).
SERT CANPOLAT, Selin	Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi, TBBD 2008, S. 74, s. 158-190.
SOYKAN, İsmail Cem	Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012.

- SULU, Muhammed : Anonim Ortaklıklarda Şirket Menfaati Kavramı, İstanbul 2019.
- SÜMER, Ayşe : Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, İstanbul 1991 (Anılış: Azınlık Hakkı).
- SÜMER, Ayşe : Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, MÜİİBFD 2010, C. XXVIII, S. 1, s. 171-179 (Anılış: Fesih).
- ŞAHİN, Ayşe : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul 2013 (Anılış: Haklı Sebeple Fesih).
- ŞAHİN, Ayşe : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar, BAÜHFD 2014, C. IX, S. 117-118, s. 145-174 (Anılış: Hukuki Sorunlar).
- ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal : Anonim Şirketlerde Çıkar Çatışmaları Ekseninde Şirket Ele Geçirmelerine Karşı Önlemler, Ankara 2008.
- ŞENER, Oruç Hami : Limited Ortaklıklar Hukuku, Ankara 2017 (Anılış: Limited).
- ŞENER, Oruç Hami : Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Ankara 2019 (Anılış: Ortaklıklar).
- ŞENER, Oruç Hami : Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi, Ankara 2019 (Anılış: Emsal Kararlar).
- TAŞDELEN, Nihat : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih, Ankara 2012.
- TEKİL, Fahiman : Şirketler Hukuku, C. II, Anonim Şirketler, İstanbul 1974 (Anılış: Şirketler II).
- TEKİL, Fahiman : Şirketler Hukuku, C. III, Limited Şirketler ve Kooperatifler, İstanbul 1974 (Anılış: Şirketler III).

- TEKİL, Fahiman : Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998 (Anılış: Anonim Şirket).
- TEKİNALP, Ünal : Türk Ticaret Kanunu'ndaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi- Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç, İDM 1974, C. XXI, S. 8, s. 321-326 (Anılış: Önemli Sebep).
- TEKİNALP, Ünal : Hakların En Az Zarar Verilecek Şekilde Kullanılması İlkesi, İDM 1979, C. XXVI, S. 2 s. 78-81 (Anılış: Hakların Kullanılması).
- TEKİNALP, Ünal : Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, 2. Bası, İstanbul 1979 (Anılış: Yedek Akçeler).
- TEKİNALP, Ünal : Esas Sözleşmesel Müktesep Hak, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXX, S.1, 1983, s. 21-31. (Müktesep Hak).
- TEKİNALP, Ünal : 30 Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi, Türk Ticaret Kanununun 30. Yılı Semineri, İstanbul 1988, s. 236-362 (Anılış: Azınlık).
- TEKİNALP, Ünal : Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2012 (Anılış: Tek Kişi Ortaklığının Esasları).
- TEKİNALP, Ünal : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Feshi Davasının Bazı Usuli Sorunları, Ersin Çamoğlu'na Armağan, İstanbul 2013, s. 211-222 (Usuli Sorunlar).
- TEKİNALP, Ünal : Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Güncelleştirilmiş 5. Bası, İstanbul 2020 (Anılış: Sermaye Ortaklıkları).
- TÜRK, Mehmet Cemil : Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, Ankara 2019.
- TÜRKÖOĞLU UTKU, Ferrah : Türk Anonim Şirketler Hukukunda Kayıtlı Sermaye Sistemi, Ankara 2016.

- UÇAR, Sercan : Anonim Şirket Paylarının Devrinde Önalım ve
Öncelik Hakları, 2. Baskı, Ankara 2020.
- UÇAR, Salter : Tüm Şirketlerde Fesih ve Tasfiye, İstanbul 1996.
- ULUKAYA, Leyla : Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, KÜHFD
2013, S. 8, s. 129-161.
- ULUSOY, Erol : Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin
Şirketten Çıkarılması, BAÜHFD 2014, C. IX, S.
117-118, s. 77-102 (Anılış: Çıkarılma).
- ULUSOY, Yılmaz : Mukayeseli Şahıs Şirketleri, Ankara 1977.
- ÜÇİŞİK, Güzin : Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması,
Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan,
İstanbul 2003, s. 189-207.
- YANLI, Veliye : Anonim Şirketlerde Kâr Dağıtımı, BATİDER
2014, C. XXX, S. 1, s. 5-32.
- YASAMAN, Hamdi : Finansal Hizmetler Kanunu Tasarısı Uyarınca
Bankaların Yönetimi ve Kurumsal Yönetim,
Banka Hukuku ile İlgili Makaleler, Hukuki
Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, İstanbul 2005
(Anılış: Kurumsal Yönetim).
- YASAMAN, Hamdi : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Hâkimin
Genişleyen Rolü, BATİDER 2009, C. XXV, S. 4,
s. 74-94 (Anılış: Hâkimin Genişleyen Rolü).
- YASAMAN, Hamdi : Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi,
İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80.
Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret
Kanunu'na Etkileri, İstanbul 2009, s. 713-734
(Anılış: Haklı Nedenle Fesih).
- YILDIRIM, Ali Haydar : Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Bursa
2013.
- YILDIZ, Şükrü : Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı,
İstanbul 1996 (Anılış: Yeni Pay Alma Hakkı).
- YILDIZ, Şükrü : Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit
İşlem İlkesi, Ankara 2004 (Anılış: Eşit İşlem
İlkesi).

- YILDIZ, Şükrü : Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007 (Anılış: Limited Şirketler).
- YILDIZ, Şükrü : Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Anonim ve Limited Şirketlere İlişkin Bazı Hükümleri'nin Değerlendirilmesi, Makalelerim, Ankara 2008, s. 403-421 (Anılış: Tasarı).
- YILDIZ, Şükrü : Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi, Makalelerim, Ankara 2008, s. 531-539 (Anılış: Fesih).
- YİĞİT, Begüm : Anonim Şirketin Haklı Nedenle Feshi Davasında Davalı Sıfatının Belirlenmesi, GSÜHFD 2019, C. I, S. 1, s. 583-621 (Anılış: Davalı Sıfatı).
- YİĞİT, İlhan : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Fesih Dışındaki Çözüm Yollarının Uygulanmasında Kararı Veren Mahkemenin Rolü, Yürürlüğünün 8. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, İstanbul 2020, s. 143-172.
- YÜKSEL, Sinan : Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Davalı Sıfatı Üzerine Düşünceler, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, İstanbul 2016, s. 863-881.
- ZEVKLİLER, Aydın/ACARBAY, Mehmet/GÖKYAYLA, Emre : Medeni Hukuk, Giriş, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Ankara 2000.

ÖZET

Şahıs şirketlerinde ve limited şirketlerde 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde yer alan haklı sebeple fesih kurumu, anonim şirketler için ilk kez 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde düzenlenmiştir. 6102 sayılı Kanun'da limited şirketlerin haklı sebeple feshi davası ise, TTK m. 531 hükmüne paralel olarak, 636. maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan çalışmamızın konusunu, anonim ve limited şirketlerin haklı sebeple feshi davasında haklı sebep kavramı ve haklı sebebe ilişkin yargı kararlarının analizi oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmamızda haklı sebeple fesih davasına ilişkin genel bilgiler, haklı sebep kavramı ve içeriğinin belirlenmesi, haklı sebep hâllerinin sınıflandırılması ve son olarak iki şirket türü açısından da inceleme konusu yargı kararlarından ulaşılan haklı sebebe ilişkin veriler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Limited Şirket, Haklı Sebeple Fesih, Mahkemenin Takdir Yetkisi, Haklı Sebep, Çekilmezlik.

ABSTRACT

The institution of dissolution by just cause which was regulated only for partnership companies and limited liability companies in the period of the Turkish Commercial Code numbered 6762, is also regulated for joint stock companies for the first time in Turkish Commercial Code numbered 6102. In the Law No. 6102, the lawsuit for dissolution of limited liability companies by just cause is regulated in the third paragraph of Article 636, in parallel with the provision of Article 531. The subject of our study, which is prepared as a master's thesis, is the concept of just cause in the lawsuit for dissolution by just cause in both the joint stock and limited companies and the analysis of judicial decisions on the just cause. In this context, the general information about the lawsuit for dissolution by just cause, the concept of just cause and the determination of its content, the classification of the circumstances that constitute just cause, and finally, the data on just cause obtained from the judicial decisions in terms of both limited liability companies and the joint stock companies are discussed in our study.

Keywords: Joint Stock Company, Limited Liability Company, Dissolution of Just Cause, Discretion of Court, Just Cause, Unbearableness.

EK-1

1

2

3

Karar Künyesi	Dava Sebebi	Şirket Hakkında	Gerekçe	Hüküm
İstanbul Anadolu 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/711 K. 2018/30 T. 7.02.2018	*Kâr Payı Dağıtılmaması *Şirketin Zarar Etmesi *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlık	*Beş ortaklı *Aile Şirketi *Hâkim Ortağın Pay Oranı: %78 *İki Davacının Pay Oranı: %10+%1	*Hâkim ortakla davacılar arasında şirketi sağlıklı şekilde sürdürme imkânı kalmayacak şekilde uyuşmazlık doğması ve kusurlu tarafın hâkim ortak olması *Kârın mevcut olmasına rağmen kâr payının hiç dağıtılmaması	Davanın Kabulü Davacı Ortağın Şirketten Çıkarılması ve Payının Gerçek Değerinin Ödenmesi
Ankara 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/1341 K. 2016/919 T. 14.12.2016	*Şirketin Kötü Yönetilmesi *Sürekli Borçlanma Hâli *Alacakların Tahsil Edilmemesi *Kâr Payı Dağıtılmaması *Bilgi Alma Hakkının İhlali *Hesap Verme Yükümlülüğünün İhlali *Pay Sahipleri Arasında Ayrımcılık Yapılması *Kuruluş Amacına Aykırı İşlemler Yapılması	*18 Ortaklı *Şirket Sermayesi: 690.000 TL *İki Davacının Pay Oranı: %10,4	*Şirketin 2013 yılından bu yana genel kurul toplantısı yapmaması *Ortaklara bilgi verilmemesi *Şirket faaliyetinin bulunmaması *Esas sermayenin önemli ölçüde kaybedilmesi	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye
Bakırköy 1. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2015/825 K. 2019/1110 T. 31.10.2019	*Şirket Yönetiminin Şüpheli İşlemleri *Uzun Yıllardır Kâr Elde Edilememesi *Şirketin Faal Olmaması *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlık	*Beş Ortaklı *Aile Şirketi *Davacının Pay Oranı: %46	*Dava sebeplerinin gerçekleştiğinin tespiti *Ortakların pay sahipliğinden kaynaklanan beklentilerinin gerçekleşmeyeceğinin görüldüğü *%46'lık orandaki pay sahipliği oranı dikkate alındığında ayrılma akçesinin ödenmesi başka ekonomik ve hukuki sorunlara yol açabileceğinden feshe karar verilmiştir.	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye

4	İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2015/894 K. 2020/273 T. 09.07.2020	*Şirketin Kötü Yönetilmesi *Hiç Kâr Payı Ödenmemesi *Bilgi Alma ve İnceleme Taleplerinin Reddedilmesi	Davacının Pay Oranı: %10	*Net dönem kârı olmadığı için kâr payının dağıtılmaması ve iddia edilen hususların ispatlanamaması	Davanın Reddi
5	İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/495 K. 2018/316 T. 26.04.2018	*Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılması *Şirketin Kötü Yönetimi *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlığın Ceza Davalarına Konu Olması	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi * Davacının Pay Oranı: %33	*Karşılıklı güven ilişkisinin zedelenmesi *Şirketin kâr elde edememesi *Ortaklığın amacına ulaşmasının imkânsız hâle gelmesi *Ortaklığın davacı yönünden çekilmez hâle gelmesi	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye
6	Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/156 K. 2019/969 T. 25.09.2019	*2009 Yılında Yapılan GK Toplantılarının Davacılara Bildirilmemesi (Çağrı Usulüne Uyulmaması) *2012'de Davacının Katılmadığı GK'da Onun Adına Tutanağa Sahte İmza Atılması *Kötü Niyetle Sermaye Artırımı Kararı Alınması	*Davacı İki Ortak *Hâkim Ortaklar Aynı Aileye Mensup	*Genel kurul tutanağının davacılar tarafından imzalanmadığı hususu sabit olsa da şirket ortaklarının bu olaya dâhil olduklarına ilişkin ceza mahkemesi ile tespit edilmiş delil bulunmadığı, üçüncü kişinin (şirket muhasebecisi) eyleminden tarafların sorumlu tutulamayacağı	Davanın Reddi

7

İstanbul 13. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2017/760 K. 2018/1202 T. 20.12.2018	*Kâr Payı Hakkının İhlali *Rüçhan Hakkının İhlali *Eşit İşlem İlkesine Aykırılık *Katılma Haklarının İhlali *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlıklar Sonucunda Güven İlişkisinin Yok Olması *Şirketin Kötü Yönetimi *Yüksek Tutarda Zarara Rağmen YK'nın İbra Edilmesi *Açılan İptal ve Butlan Davalarına Rağmen Şirketin Tutumunun Değişmemesi	*Esas Sermaye: 20.000.000 TL *Davacının Pay Oranı: %16	*Haklı sebebin dayanağını oluşturan olayların gerçekleştiği zaman davacının şirkette pay sahibi olmadığı *Sonrasında süregelen olaylar için kararlara muhalif kalınmadığı, son iki yılda muhalif kalınarak buna dayanılmasının <i>çelişkili davranış ve hakkın kötüye kullanılması</i> teşkil ettiği *Diğer hususların ispat edilemediği *Haklı sebep olarak ileri sürülen tüm iddiaların haklı sebebe dair çekilmezlik ve süreklilik arz etmediği	Davanın Reddi
--	--	---	---	-----------------------------

8

Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2017/1118 K. 2019/247 T. 28.02.2019	*Tek Başına Temsile Yetkili YK Başkanının Davranışları Sebebiyle Güvenin Yitirilmesi *Şirketin Organsız Kalması *Bilgi Alma Hakkının İhlali *GK ve YK Toplantılarına Çağırılmama *Davacının Şirketle Fiili İrtibatının Engellenmesi *Diğer Ortak Hakkında Oto Kaçakçılığından Soruşturma Olması *Şirketle İşlem Yapma ve Rekabet Yasaklarına Aykırılık *Kâr Payı Dağıtılmaması	*İki Ortaklı *Esas Sermaye: 50.000 TL *Davacının Pay Oranı: %25	*Şirketin faal olmadığı, ortakların bir araya gelmediği *Davacının hissesinin ödenerek çıkarılma imkânının bulunmadığı göz önünde bulundurularak; şirketin devamının hem ortaklar açısından hem ülke ekonomisi açısından bir faydasının bulunmadığı anlaşıldı.	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye
---	---	--	---	---

9

**Bakırköy 3.
Asliye Ticaret
Mahkemesi
E. 2017/949
K. 2019/1119
T. 21.11.2019**

*Davacının Şirket
Yönetiminde Etkisinin
Azalması ve Pasifize
Edilmesi
*Üç Yıldır GK
Toplantılarına
Çağırılmaması
*Kâr Payı Dağıtılmaması
*Bilgi Alma ve İnceleme
Haklarının İhlali
*Ortaklığın Devamının
Çekilmez Hâle Gelmesi

*Esas Sermaye:
50.000
*Davacı 2013-2017
yıllarında YK Üyesi
*Davacının Pay
Oranı: %25

*Şirketin hâlihazırda gayrifaal
olduğunun polis
tutanakları ve vergi kayıtları ile sabit
bulunması

Davanın Kabulü
Fesih ve Tasfiye

10

**İstanbul 2.
Asliye Ticaret
Mahkemesi
E. 2018/648
K. 2019/583
T. 27.06.2019**

*Şirketin Ticari Faaliyette
Bulunmaması
*Vergi Kaydının İptal
Edilmesi

*İki Ortaklı

*Son beş yıldır işyeri çalışanı
bulunmayan şirketin fatura
düzenlemediği, gider yapmadığı ve
vergi dairesi müdürlüğü yazısına göre
de faaliyetsiz olması
*Şirketin finansal durumunun ve
yönetim yapısının şirketin devamını
imkânsız hâle getirmesi

Davanın Kabulü
Fesih ve Tasfiye
Not: Duruşmada
davalı şirket de
fesih talep etmiştir.

11

**Bakırköy 3.
Asliye
Ticaret
Mahkemesi
E. 2018/1347
K. 2019/869
T. 12.09.2019**

*Ortaklar Arasındaki
Uyuşmazlıklar Sonucunda
Güvenin İlişkisinin Yok
Olması
*YK'nın Bulunmaması
*GK'nın Toplanmaması
*Şirketin Faal Durumda
Olmaması

*İki Ortaklı
*Davacının Pay
Oranı: %50

*2016'dan beri şirketin gayrifaal
durumda olduğu sabit bulunmuştur.
*Esas sözleşmede yazan amaç ve
işletme konusunu gerçekleştirmek
imkânsız hâle gelmiştir.

Davanın Kabulü
Fesih ve Tasfiye

12	Bakırköy 6. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2018/374 K. 2019/982 T. 31.10.2019	*Kâr Payı Dağıtılmaması *Rekabet Yasağına Aykırılık	*Dört Ortaklı *2010-2016 Arası Şirketin Borçları Sektördeki Problemlerden Dolayı Artmış, Şirket Özvarlığı Aynı Kalmıştır.	*Uzun süredir kârın dağıtılmama sebebi genel kurulun kararıdır ve bu karara karşı iptal davası açılmamıştır. *İddialar ispat edilememiş ve sorumluluk davası da açılmamıştır. *Rekabet söz konusu değildir.	Davanın Reddi
13	İstanbul 16. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2018/928 K. 2019/1095 T. 17.12.2019	*Diğer Ortağın Şirketi İşlemez Hâle Getirmeye Yönelik Tutum ve Davranışları	*İki Ortaklı *Davacı YK Başkanı *Davacının Pay Oranı: %50	*Davadan Feragat Edilmiştir.	Davanın Reddi
14	Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2019/303 K. 2019/1034 T. 24.10.2019	*Davacının Pay Sahipliği Haklarının İhlali *Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanımı *Yöneticilere Haksız Menfaat Temini *GK Kararlarının İptaline Rağmen Aynı Kararların Tekrar Alınması *Affectio Societatis Unsurunun Ortadan Kalkması *Şirketin Kötü Yönetilmesi *Kâr Payının Dağıtılmaması	*Altı Ortaklı *Aile Şirketi *Kâr Elde Eden ve Özvarlığını Artırmakta Olan Bir Şirket *Davacının Pay Oranı: %48,8	*GK'nın toplanması, gündeme madde ekletme, bilgi edinme haklarının kullanılmaması ve akabinde iptal davası açılmadan kâr payının dağıtılmadığı gerekçesi haklı sebep oluşturmaz. *Şirketin kârlılığının ve öz kaynaklarının sürekli artış gösterdiği dikkate alındığında hisselerin düşürüldüğü ve şirketin malvarlığının arttırıldığı iddiaları yerinde değildir. *Davacının ileri sürdüğü hukuka aykırılıklar YK üyelerinin sorumluluklarına, GK kararlarının iptaline vs. başvurularak giderilebilir. *Diğer iddialar ispat edilememiştir.	Davanın Reddi

			*Ortaklar arasında uyuşmazlık olsa da çoğunluğun iradesi kararların alınmasında esastır. *Davacının açtığı davaların çoğu GK kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkindir ve bu bir hakkın kullanılması, fesih için yeterli değildir. Fesih son çaredir.	
Ankara 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2019/207 K. 2020/15 T. 23.01.2020	*2019 Yılında Yapılan GK ve YK Toplantısına Davacının Katılmamasına Rağmen Katılmış Gibi Tutanak Düzenlenmesi ve Sahte İmza Atılması *YK Başkanının Şirket Malvarlığını Başka Şirketlere Aktarmak İçin Usulsüz İşlemler Yapması *Kâr Payı Dağıtılmaması *Azınlık Haklarının İhlal Edilmesi *Şirketin Kötü Yönetilmesi *Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması * Bilgi Alma Hakkının İhlali *Şirketten Çıkarılan İşçilerin İşçilik Alacaklarının Ödenmemesi	*İki Ortaklı *Davacı YK Üyesi * Diğer Ortak YK Başkanı *Şirket Esas Sermayesi: 500.000 TL *Davacının Pay Oranı: %33	*Genel kurul toplantısında kâr payı dağıtımına ilişkin olumlu-olumsuz bir karar alınmamıştır, dolayısıyla bu iddiaya bağlı fesih talebi yerinde değildir. *Davacı ortağın aynı zamanda YK üyesi olmasından dolayı şirket malvarlığının üçüncü kişilere aktarıldığı iddiasına bağlı fesih talebi yerinde değildir. *Davalı şirketin 01.02.2019 tarihinden bu yana herhangi bir ticari faaliyetinin bulunmaması, şirketin faaliyette bulunması için gerekli stoğa sahip bulunmaması *Ortaklar arasındaki güven ilişkisini dönülemez şekilde kaldıran ihtilafların mevcut olması (Davacı ortağın imzasının taklit edilmesiyle genel kurulun çağrısız olarak toplandığı iddiası ve bu doğrultuda açılan hukuk ve ceza davaları bu güven ilişkisini sarsmıştır.) *Şirketin kayıtlı adresinin sanal ofis olarak kullanılması *Davalı şirketin feshini istemekte	Davanın Kabulü Davacı Ortağın Şirketten Çıkarılması ve Payının Gerçek Değerinin Ödenmesi

			yasal koşulların oluştuğu, ancak şirketin borca batık olmadığı, özvarlığının 1.015.270 TL olduğu, 2019 yılında şirketin ekonomik faaliyetini sürdürememesinin şirket ortakları arasındaki çekişmeye dayalı olduğu, şirketin yaşamını sürdürmesinin toplumsal menfaate uygun düşeceği göz önünde bulundurularak somut olaya en uygun alternatif çözüme başvurulmalıdır.	
Ankara 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2019/294 K. 2020/333 T. 16.09.2020	*Şirketin Uzun Süreden Beri Ticari Faaliyetinin Olmaması *Yöneticilerin Aralarında İrtibat Kuramamaları *Genel Kurul Toplantısının Yapılmaması	*Beş Ortaklı *Davacı YK Üyesi *Şirket Esas Sermayesi 5.000.000 TL (130.000 TL'lik kısmı ödenmiş) *Davacının Pay Oranı: %33	*Davalı şirketin uzun süreden beri herhangi bir ticari faaliyetinin olmaması *Şirketin yönetim organlarının bulunmaması *21.09.2012 tarihinden bu yana herhangi bir genel kurul toplantısının yapılmaması *Bilançodaki şirket varlık ve borçlarının gerçeği yansıtmaması *Kuruluş aşamasında ödenmesi gereken 1/4 lük sermayenin dahi ödenmemesi	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye

17

**İstanbul
Anadolu 2.
Asliye
Ticaret
Mahkemesi
E. 2019/429
K. 2021/1217
T. 17.11.2021**

*Kâr Payının
Dağıtılmaması
*Pay Sahipleri Arasındaki
Çekişme ve Menfaat
Çatışması

*Üç Ortaklı
*Davacının Pay
Oranı: %20

*Çoğunluğun kötü niyetli tutum ve davranışlarının kanıtlanamaması
*Kâr payının dağıtılmamasının geçmiş yıl zararlarından kaynaklanması ve bu konuda derdest iptal davasının varlığı

Davanın Reddi

18

**Bakırköy 3.
Asliye Ticaret
Mahkemesi
E. 2019/801
K. 2020/244
T. 12.03.2020**

*Ortaklar Arasındaki
Uyuşmazlık ve Bu
Uyuşmazlığın Ceza
Yargılamasına Konu
Olması

*Altı Ortaklı

*Davacının şirkette ortak olmadığı
anlaşılmıştır.
(aktif husumet yokluğu)

Davanın Reddi

19

**Bakırköy 3.
Asliye
Ticaret
Mahkemesi
E. 2020/104
K. 2020/268
T. 27.03.2020**

*Şirketin Kötü
Yönetilmesi
*Bilgi Alma ve İnceleme
Taleplerinin Reddedilmesi
*Şirketin Zarar Etmesi

*Altı Ortaklı

*Aktif Husumet Yokluğu

Davanın Reddi

20

*Bakırköy 9. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2012/212 K. 2013/254 T. 10.04.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2013/12495 K. 2014/2202 T. 10.02.2014	İDM *Kâr Payı Dağıtılmaması *Davacı Ortağa Şirketin Mali Durumu Hakkında Bilgi Verilmemesi Yargıtay *Davacı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %2	İDM *Davalı şirketin genel kurulu tarafından kâr payı dağıtılmasına ilişkin karar alınmaması *İleri sürülen hususların haklı sebeple fesih sebebi sayılamayacağı *Davacının hisse miktarının TTK m. 531 uyarınca fesih talebi için yetersiz olması Yargıtay *Hüküm usul ve yasaya uygun bulunmuştur	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükümün Onanması
--	---	--	---	---

21

*İstanbul 40. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2012/246 K. 2013/32 T. 14.02.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/141 K. 2014/6951 T. 09.04.2014	İDM *YK Tarafından Şirketin Zarara Uğratılması *Esas Sözleşmeye Aykırı Hareket Edilmesi *Ortaklığın Sürdürülemez Hâle Gelmesi Yargıtay *Davacılar vekilince temyiz edilmiştir	*A, B, C Grubu Paylar Bulunmakla Birlikte; B ve C Grubu Payları Temsil Eden Yönetim Kurulu Üyeleri A Grubu Payları Temsil Edenleri Dışlayarak Toplantı Yapmaktalar.	İDM *Tahkim ilk itirazı nedeniyle Yargıtay *Hakem sözleşmesi geçersizdir. Tahkim yalnız tarafların aralarında anlaşarak sonuçlandırabilecekleri uyuşmazlıklar hakkında geçerlidir. Anonim şirketin feshine dair uyuşmazlığın ortaklar arasında yapılacak anlaşma ile sonuçlandırılması mümkün değildir.	İDM Asıl ve Birleşen Davaların Reddi Yargıtay Kararın Davacılar Lehine Bozulması
--	---	--	---	--

*Adıyaman 1. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2012/552 K. 2014/1030 T. 15.10.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/2255 K. 2015/8166 T. 11.06.2015	İDM *Şirketin Üç Yıldır Denetçisinin Olmaması *GK Toplantılarının Yapılmaması ve YK'nın Olmaması *YK'nın 12 Yıldır İbra Edilmemesi *Ortaklık Haklarının Kullanılmasına İzin Verilmemesi *Kâr Payı Hakkının İhlal Edilmesi Yargıtay *Davalı Şirket Vekili Temyiz Etmiştir.	*Davacının Pay Oranı: %30	İDM *TTK m. 638-2 ve 641-1' e dayalı olarak çıkmaya izin verilmiştir. Yargıtay *Limited Şirkete ilişkin hükümlerin anonim şirket bakımından uygulanma imkânı bulunmadığından gerekçedeki hukuki niteleme isabetli değildir. *Sonuç bakımından bir isabetsizlik bulunmamakla birlikte; gerçek pay değerinin belirlenmesinde, şirketin pasiflerinin de dikkate alınması suretiyle mali bilançonun ve bu kapsamda gerçek pay bedelinin bulunması gerekirken yetersiz bilirkişi raporuna dayalı olarak kurulan hüküm doğru görülmemiştir.	İDM *Davanın Kabulü Davacı Pay Sahibinin Şirketten Çıkarılması Yargıtay Hükmün Davalı Şirket Lehine Bozulması
--	---	----------------------------------	--	--

*İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/12 K. 2014/21 T. 18.02.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/12197 K. 2016/2357 T. 03.03.2016	İDM *Altı Yıldır Kâr Payı Dağıtımı Yapılmaması *Şirket Sermayesinin Sürekli Azalması *Kötü Yönetim *Denetim ve Bilgi Edinme Haklarının Engellenmesi *Azınlık Haklarının Kullanımının Engellenmesi *Genel Kurulların Usulüne Uygun Yapılmaması *Davacı İçin Ortaklığın Çekilmez Hâle Gelmesi Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz Etmiştir	*Aile Şirketi *Davacı Sınırlı Ehliyetsiz *Davacının Pay Oranı: %16	İDM *Haklı sebeple fesih koşullarının oluşmaması Yargıtay *Kararın usul ve yasaya aykırı bulunmaması *NOT: İşbu davada davalı olarak şirketin gösterilmesi yeterli olup şirket ortaklarının davaya dâhil edilmesi doğru görülme de bu husus sonuca etkili değildir.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
--	---	---	--	--

24

*Samsun Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/14 K. 2015/135 T. 18.02.2015 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/8313 K. 2016/3066 T. 21.03.2016	İDM *Şirketin Gelişememesi *10 Yıldır Kâr Payı Dağıtılmaması *Bilgi Edinme Hakkını Engellenmesi *Şirket Olanaklarından Sadece Çoğunluğun Yararlanması *Diğer Pay Sahipleriyle Olan İletişimsizlik Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz Etmiştir	*Altı Ortaklı *Davacı 10 Yıldır Yönetimde Söz Sahibi Değil *Davacının Pay Oranı: %33,5	İDM *Somut olmayan sebeplerle davacının şirketten uzaklaşması haklı sebep kabul olarak edilemez. *GK kararının bulunmaması sebebiyle kâr payı dağıtılmaması hususu fesih nedeni olmaz. Yargıtay *Kararın usul ve yasaya aykırı bir yönü bulunmamıştır. Karşı Oy: Eski yasa zamanında gerçekleşen ve tamamlanan sebepler feshe yol açmaz.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükümün Onanması Karşı Oy: Düzeltilerek Onama
---	---	---	---	---

25

*Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/55 K. 2015/736 T. 04.11.2015 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/2552 K. 2017/5272 T. 11.10.2017	İDM *Kendisinin ve Çocuklarının Yöneticiler Tarafından Şirketten Uzaklaştırılması *İnceleme Haklarının İhlali *Şirketin Kötü Niyetle Borçlandırılması *Dört Yıldır YK Toplantısı Yapılmaması *YK'nın Görevini Yerine Getirmemesi, Eşit İşlem İlkelerine Aykırı Davranışlar *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlıkların Yargıya İntikal Etmesi Yargıtay *Davalı Vekili Temyiz Etmiştir	*Davacı Vesayet Altında Olup Şirketteki En Yüksek Hisseye Sahip Kurucu Ortaktır.	İDM *Söz konusu sebeplerin şirketin feshi için haklı sebep olduğu *Şirketin ekonomik durumunun iyi olmaması sebebiyle davacının payının ödenerek ortaktan çıkartılmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle Yargıtay *Usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı için	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Onanmasına
---	---	---	---	---

26

*Kahramanmaraş 3. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2013/100 K. 2016/233 T. 10.03.2016 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/13605 K. 2018/5366 T. 17.09.2018	İDM *Kötü Yönetim Sonucu Şirketin Sektördeki Yerini Kaybetmesi *Gayrimenkullerin ve Makinelerin İşletilmemesi *Halka Açıldığı Tarihten Bu Yana (1998) Şirketin Kâr Payı Dağıtmaması *Şirketin Sürekli Zarar Etmesi Yargıtay *Davacılar vekili temyiz etmiştir	*%49 Oranında Halka Açık Bir Anonim Şirket *Şirket Tekstil İşiyile İlgileniyor *Davacıların Pay Oranı: %15	İDM *Fesih şartlarının oluşmaması *Davacıların paylarının ödenip şirketten çıkarılmaları için talepte bulunulmuşsa da davalı şirketin hisselerinin borsada işlem görmesi nedeniyle satma imkânı bulunmaktadır ve ayrıca bu istemin kabul edilmesi için şirketin feshini gerektirecek nitelikte haklı sebebin bulunması gerekir. Yargıtay *Karar usul ve yasaya uygun bulunmuştur.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
---	--	---	--	--

27

*Bakırköy 20. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/124 K. 2014/155 T. 13.06.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/18585 K. 2015/6457 T. 06.05.2015	İDM *Şirketin Kötü Yönetilmesi *Haksız Menfaat Temini ve Şahsi Malvarlıklara Aktarma Yapılması *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlıklar *Bilgi Alma ve İncelenme Haklarının İhlal Edilmesi *Şirketin Gereksiz Yere Borçlandırılması Yargıtay *Davacı vekilince temyiz edilmiştir	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi *Davacının Pay Oranı: %10	İDM *Şirketin feshini gerektirir haklı sebebin varlığı ispatlanamadığından Yargıtay *Usul ve yasaya aykırılık bulunmamıştır.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
---	--	---	--	--

*Bakırköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/133 K. 2014/382 T. 25.11.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/2939 K. 2016/937 T. 28.01.2016	İDM *Davacı Ortakların Şirketten Dışlanması *Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının İhlali *Diğer Ortakların Kendi Ticari Politikaları İçin Başka Bir Şirket Kurmayı Planlamaları *Şirketin Kârlılığının Azalması, Gelirinin Düşmesi *Şirket Dışına Para Aktarılması *Resmi Olmayan Kayıtlar Tutulması *Dört Yıldır Kâr Payı Dağıtılmaması Yargıtay *Davacılar Vekili Temyiz Etmiştir	*Beş Ortaklı *Davacılar Karı Koca ve Koca YK Üyesidir.	İDM *Davacıların TTK m. 437 ve 438'deki haklarını kullanmaya yönelik herhangi bir talepte bulunmadığı ve ihlalin ispatlanamadığı *Kâr payı dağıtılmaması ve mali hakların ihlal edilmesi iddiasıyla ilgili olarak da davacının bu süre zarfında YK üyesi olmasının ve kâr dağıtımında YK'nın etkili olmasının (6762 sayılı Kanun 327. maddesi uyarınca) dikkate alınması gerektiği *Diğer iddiaların ise ispatlanamadığı Yargıtay *Davacılar tarafından dayandırılan olayların tamamı 6102 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce gerçekleşmiştir. Ancak dairemiz yerleşik içtihatlarında ... *639 *Sonuç itibarıyla doğru kararın açıklanan gerekçe ile onanması	İDM Davanın Reddi Yargıtay Gerekçe Değiştirilerek Onama
--	--	--	--	---

* “Dairemizin yerleşik içtihatlarında 6102 sayılı TTK 531. Maddesi hükmünün yürürlüğünden önceki olaylara uygulanmasının mümkün olduğu kabul edilmiştir. Buna göre 6762 sayılı TTK döneminde meydana gelen hukuki olay ve işlemlerden dolayı haklı sebeple fesih davası açılabilmesi için bu olay ve işlemlerin 6102 sayılı TTK yürürlüğe girdikten sonra da devam etmesi veya etkilerini devam ettirmesi ya da 6762 sayılı yasa döneminde meydana gelen olay, olgu ya da işlemlerin 6102 sayılı Yasa zamanında meydana gelen olay ve olgularla bağlantılı olması gerekmemektedir. ... Sonuç itibarıyla doğru olan kararın açıklanan bu gerekçe ile onanması gerekmiştir”.

29

*Eskişehir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/144 K. 2013/182 T. 19.12.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/3669 K. 2014/10238 T. 02.06.2014	İDM *YK Üyelerinin Şirketin Amacı Doğrultusunda Hareket Etmemesi ve Şirketi Zarara Uğratmaları *Ortaklar Arasında 6-7 Yıldır Süregelen Davaların Olması *Şirkete Ait Tesis, Taşınmaz ve Araçların Satılması Nedeniyle Şirket Amacının Gerçekleşmesinin Mümkün Olmaması *Şirketin Faal Olmaması Yargıtay *Davacılar Vekili Temyiz Etmiştir *Paylarının Değeri Ödenerek Çıkarılmayı Talep Etmişlerdir.	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi *Davacı İki Ortak Pay Oranları: (%20+%20=%40)	İDM *Şirketin faaliyette bulunmaması *Ortaklar arası uyuşmazlığın varlığı *Amacın gerçekleşmesine yönelik varlıkların elden çıkarılmış olmasıyla haklı sebep gerçekleşmiştir. Yargıtay *Her ne kadar haklı sebep gerçekleşmişse de; dosyada yer alan bilirkişi raporları ve belgelerden aile şirketi niteliğindeki şirketin elinde bulundurduğu malvarlıklarıyla amacını gerçekleştirebilecek durumda olduğu, davacı ortakların ayrılması hâlinde esas sözleşmede yapılacak değişikliklerle şirket amacının değiştirilebileceği, zaten davacı ortakların da çıkmayı isteyip pay bedeli hususunda anlaşılmadığı gözetildiğinde, davacı ortakların pay bedellerinin ödenerek şirketten çıkarılmalarına karar verilmesinin somut olaya uygun olacağı gözetilmeden verilen karar bozmayı gerektirmiştir.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davacılar Lehine Bozulması
*Cihanbeyli Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2013/169 K. 2014/387 T. 11.09.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/2387 K. 2015/8048 T. 10.06.2015	İDM *Hâkim Ortakların; Sürekli Kendilerini YK Üyeleri Seçmeleri, Kendileri Dışındaki Ortakları Fazla Harcamalarla Zarara Uğratmaları, Oy Haklarını Dürüstlük Kuralına Aykırı Kullanmaları *Şirketin Kötü Yönetimi *Davacıların Şirketin Yönetimi ve Denetimi Dışında Tutulması Yargıtay	*14 Ortaklı * Davacıların Pay Oranı: %39,234	İDM *Husumetin sadece şirkete yöneltilmesi gerektiğinden dava şartı yokluğundan Yargıtay *Hem şirkete hem de çıkarılma istenilen ortaklara husumet yöneltilmiştir. Bu itibarla, davacı taraf iddiasının ileri sürülüş biçimine göre husumet şirkete ve davalı ortaklara düşmektedir. Kaldı ki, davalı ortaklara husumet düşmese dahi şirketin de davalı olduğu gözetildiğinde davanın görülmesine engel bir durum oluşmamaktadır.	İDM Davanın Usulden Reddi Yargıtay Hükmün Davacılar Lehine Bozulması

30

31

	*Davacılar Vekili Temyiz Etmıştır.			
*Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/502 K. 2014/167 T. 26.05.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/18024 K. 2015/12808 T. 01.12.2015	İDM *2012'de Yapılan Genel Kurulda Davacılar Adına Sahte İmza Atılması *Gerekli Olmadığı Hâlde 2013'te Sermaye Artırımı Yapılması *Uzun Süredir Kâr Payı Dağıtımı Yapılmaması *Şirketin Kötü Yönetildiği İçin Zarar Etmesi *Ortaklar Arasında Güven İlişkisinin Kalmaması Yargıtay *Davacı ve davalı vekillerince temyiz edilmiştir.	*Davacının Pay Oranı: %22,22	İDM *İddiaların İspatlanamaması Yargıtay *Sahtecilik suçundan açılan davanın derdest olması, mahkemece ceza dosyasının incelenmemesi, davacıların yokluklarında genel kurulda atılan imzaların güven ortamını zedeleyecek nitelikte olup olmadığının değerlendirilmemesi *Sahte imza atıldığının saptanması hâlinde bunun güven ortamını ortadan kaldıracak nitelikte bulunup bulunmadığı, fesih için haklı sebep oluşturup oluşturmayacağı değerlendirilerek neticesine göre karar vermek gerekirken verilen hüküm doğru bulunmamıştır.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Kararın Bozulması
*Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/768 K. 2016/11 T. 20.01.2016 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/4639 K. 2017/3180 T. 30.05.2017	İDM *YK'nın Şirketi Kötü Yönetmesi *Azınlık Haklarının İhlal Edilmesi *Bilgi Alma Haklarının İhlali *Şirketin Sürekli Zarara Uğratılması Yargıtay	*Davacıların Pay Oranı: %17,16	İDM *Davacılar haklı sebeplere dair somut olayları açıklayamamıştır. *Şirketin feshini gerektirir derecede haklı sebep söz konusu değildir. Yargıtay *Söz konusu çözüm için dahi haklı sebeplerin gerçekleşmesi gerekir. Ancak bu husus temyize konu edilmediği için bozma sebebi yapılmamıştır.	İDM *Davanın Kısmen Kabulü Pay Değerinin Ödenerek Davacıların Çıkarılmaları Yargıtay Kararın Davalı Şirket Lehine Bozulması

32

	*Davalı vekili temyiz etmiş.		*Çıkma payının karar tarihine en yakın tarihteki değerine hükmedilmesi gerekirken yetersiz bilirkişi raporuna dayalı hüküm doğru bulunmamıştır.	
*İstanbul Anadolu 5. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/142 K. 2016/268 T. 23.03.2016 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/14541 K. 2018/6990 T. 13.11.2018	İDM *Davacı Ortağın Mali Haklarının Zarara Uğratılması *Şirketin Zarar Etmesi *Özkaynakların Azalması *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Yok Olması *Şirketin Faaliyet Gösterdiği İş Yerini Kiraya Vermesi ve Şubenin Kapatılması *Uzun Zamandır Kâr Payı Dağıtımı Yapılmaması *Haksız ve Yüksek Miktarda Huzur Hakkı Ödenmesi *Özel Denetçi Raporunda Şirketin Kötü Yönetildiğinin Tespiti *YK Başkan Yardımcısının Rekabet Yasağını İhlal Etmesi Yargıtay *Davalı vekili temyiz etmiştir		İDM *YK tarafından, şirketin üretim faaliyetlerine son verilmesi *Şirketin faaliyet konusunun durması, somut bir ticari faaliyetin varlığının kanıtlanamaması *Şirketin zarar etmesi, özkaynaklarını önemli ölçüde yitirmesi Yargıtay *Davalı tarafça ileri sürülen savunmalar, deliller ve rapora itirazlar değerlendirilmediği gibi, davalı şirket zarara uğramış ise bu zararın sebebinin ne olduğu ve ayrıca, davacının daha kusurlu olması hâlinde işbu davayı açamayacağı nazara alınmaksızın hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir. *Fesih yerine seçimlik diğer yetkilerin kullanılıp kullanılamayacağı hususunda bir değerlendirme yapılmaması da bozmayı gerektirmiştir.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Temyiz İtirazlarının Kabulü ile Kararın Davalı Yararına Bozulması

34

*Gaziantep 1. Mahkemesi E. 2014/674 K. 2014/898 T. 29.12.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/5994 K. 2015/13820 T. 23.12.2015	İDM *Yüksek Kârlılığa Rağmen Kâr Payı Dağıtılmaması *Bilgi Edinme Hakkının İhlali *Yönetimi Elinde Bulunduranların Usulsüz İşlemleri Sebebiyle Şahsi Malvarlıklarının Ciddi Oranda Artması *Ortaklar Arasında Giderilemeyecek Ölçüde Güvensizlik ve Anlaşmazlık Oluşması Yargıtay *Davacılar Vekili Temyiz Etmiştir.	*Üç Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %45	İDM *Şirketin devamlılığının esas olduğu, şirketin malvarlığıyla amacını rahatlıkla gerçekleştirebilecek durumda ve faal olduğu, kâr payına ilişkin iddiaların bir sorumluluk davasında etraflıca denetlenebileceği, ortaklar arasında güvensizlik iddiasının ciddi bulunmadığı, haklı sebebin gerçekleşmediği Yargıtay Usul ve yasaya aykırılık bulunmamıştır.	İDM Davanın Esastan Reddine Yargıtay Hükmün Onanması
--	---	---	---	--

35

*Ankara 8. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/853 K. 2015/55 T. 28.01.2015 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/6622 K. 2016/2159 T. 29.02.2016	İDM *Yönetimin Şeffaf Olmaması *2013 GK Toplantısının Yapılmaması *Kayıt Dışı Satışların Olması *YK Başkanının Hileli İşlemler Yapması *Şirketin Zarar Etmesi Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz Etmiştir		İDM *Feshi gerektirir haklı sebeplerin oluşmaması Yargıtay *Karar usul ve yasaya uygun bulunmuştur.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
--	---	--	---	--

36

*İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/1405 K. 2015/1177 T. 04.12.2015 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/4245 K. 2017/6420 T. 22.11.2017	İDM *Altı Yıldır Genel Kurulun Toplanmaması *Şirketin Organsız Olması *Son Seçilen YK'nın da Şirketi Kendi Şahsi Menfaatleri İçin Kullanması *Şirketin Faal Olmaması *Şirketin Ticari Defter ve Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması Yargıtay *Davacı Vekilleri Temyiz Etmiş		İDM *Şirketin hâlihazırda ticari faaliyetlerini sürdürdüğü, kârını ve özvarlık değerini arttırdığı işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesinden söz edilemeyeceği *Organ eksikliğinin yapılan genel kurullarda giderildiği, YK üyelerinin faaliyetleriyle şirketin zarara uğratılmış olduğu iddiasına dayalı olarak şirketin m. 531 hükmüne göre feshi talebinde bulunulamaz. Yargıtay *Davalı şirketin esas sözleşmesinde yer alan faaliyetlerine hâlihazırda devam edip etmediği, hesap ve kayıtlarının gerçeği yansıtıp yansıtmadığı hususlarında davacının itirazlarını karşılar şekilde yeni bir bilirkişi heyetinden denetime elverişli bir rapor alınarak infisah sebebi oluşup oluşmadığının değerlendirilmesi gerekir.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Hükümün Davacı Lehine Bozulmasına
*İstanbul 14. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/991 K. 2018/419 T. 29.03.2018 *İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi E. 2018/1032 K. 2020/527 T. 22.05.2020	İDM *Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması *GK Toplantılarının Zamanında Yapılmaması *Uzun Süre Hiç Kâr Payı Dağıtılmaması BAM Davalı Vekili İstinaf Etmiş: *Mahkemece Payın Karar Tarihine En Yakın Tarihteki Mali Duruma Göre Hesaplanmamış Olması *Haksız Rekabetin Varlığı	*Esas Sermaye: 50.000 TL *Şirket Özvarlığı: 1.000.000 TL *Davacının Pay Oranı: %10	İDM *Haklı sebepler yerinde görülmekle birlikte şirketin mali yapısı ve faal durumda olması göz önünde bulundurularak BAM *Davacı vekilinin talebinin aksine rapor tarihiyle karar tarihi arası faiz işletilerek çıkma payının gerçek değerinin belirlenmesi şeklinde bir usul bulunmadığı gibi çıkma payının tespit edildiği tarihe göre kararın verildiği tarihin arasında uzun bir süre olmadığı ve makul olduğu görülmüştür. *Davanın maktu harca tabi olduğu	İDM *Davanın Kabulü Davacı Ortağa Payının Ödenmesi BAM Davacı Vekilinin İstinaf Başvurusunun Kısmen Kabulü (Düzelterek Onama) Davalı Vekilinin İstinaf Başvurusunun Reddi

37

	Davacı Vekili Katılma Yoluyla: *2016-2018 Arası Öz Sermayeye İşleyecek Faizin Hesaplanmamış Olması Sebebiyle Eksik ve Hatalı Olması		gözetilmeden nisbi harca hükmedilmesi doğru bulunmamıştır *Sadece çıkma payının ödenmesi yönünden karar verilmesi (şirket ortaklığından çıkarılmasına karar verilmeden) doğru bulunmamıştır.	
*Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/919 K. 2018/960 T. 20.09.2018 *İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi E. 2019/276 K. 2020/1238 T. 05.11.2020	İDM *Şirketin Küçülmeye Başlaması *Kâr Payı Dağıtılmaması *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlık Sonucunda Güven İlişkisinin Bozulması *Bu Sebeplerin Şirket Amacının Gerçekleşmesini Olanaksız Hâle Getirdiği *Kötü Niyetle İbradan Kaçınılması *Ortaklar Arasında İmzalanan Sözleşmenin Uygulanmaması BAM *Davacı vekilince istinaf edilmiştir.	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi *Davacı ile Diğer Ortaklar Kardeş *Esas Sermaye 23.000.000 TL *Davacının Pay Oranı: %33	İDM *Söz konusu sebeplerin başka davaların konusunu oluşturması *İleri sürülen iddiaların pay sahibinin şahsı ile ilgili olması *Haklı sebepler ispat edilemediğinden BAM *Fesih davasında haklı sebeplerin ortaya çıkmasında davacı ortağın kendi eylem ve işlemlerinin katkısının bulunmaması gerekir. *Davacının şirketin faaliyetinde bulunmadığı, gelir elde edemediği ve kötü niyetli yönetildiği iddiaları, davacının YK üyesi olduğu zamana aittir. Dolayısıyla bu iddiaların ileri sürülmesi iyi niyet kurallarına aykırıdır.	İDM Davanın Reddi BAM İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi

*Tekirdağ 2. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2014/408 K. 2017/237 T. 14.03.2017 *İstanbul BAM 14. Hukuk Dairesi E. 2017/324 K. 2017/333 T. 08.06.2017 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2017/3460 K. 2019/2407 T.28.03.2019	İDM *Şirketin, Kuruluştan Beri Ticari Faaliyette Bulunmaması ve Gelir Elde Etmemesi *Fabrika Binasının Kiraya Verilmesi *Ortaklar Arası İletişimsizlik *Son GK Toplantısının Yapılmaması *Şirkete Ait Malzemelerin Diğer Ortaklar Tarafından Alınması BAM *Davacı Vekili İstinaf Yoluna Başvurmuştur Yargıtay *Davalı ve Fer'i Müdahiller Vekili Temyiz Etmiştir	*Beş Ortaklı *Davacılar Kurucu Ortak	İDM *Şirketin kâra geçebilecek imkâna sahip olması *Taşınmaz kiralınması hususunda ortakların oy birliğiyle karar vermesi ve anlaşmazlık bulunmaması BAM *Haklı sebeple fesih koşulları oluşmuştur. *Başka bir çözüm yolunun mümkün görülmemesi nedeniyle şirketin feshinin gerekli olması Yargıtay *Davada ileri sürülen sebepler haklı sebep kabul edilemez. *Şirket zarar etse dahi şirketin faaliyetine devam ettiği, beyannamelerini düzenli bir şekilde verdiği anlaşılmıştır. *Şirkete ait malzemelerin diğer ortaklarca alınıp götürüldüğü iddiası ise ispatlanamamıştır. *Bununla birlikte TTK m.531 hükmüne dayalı dava açabilmek için haklı sebeplerin ortaya çıkmasında davacı ortakların kendi eylem ve işlemlerinin katkısının bulunmaması gerekir. *Somut uyuşmazlıkta, davacıların kuruluştan beri YK üyesi olması; şirketin faaliyette bulunmadığı, gelir elde etmediği, GK toplantısının yapılamadığı gibi iddialar ve olaylar bu döneme aittir. *Söz konusu iddiaların ileri sürülmesinin iyiniyet kurallarına aykırı olduğu nazara alınmaksızın BAM tarafından İDM kararının kaldırılması ve feshe karar verilmesi doğru görülmemiştir.	İDM Davanın Reddi BAM İstinaf Başvurusunun Kabulü ile İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılması Yargıtay Temyiz İsteminin Kabulü ile BAM Kararının Bozulması (Diğer Sair Temyiz İtirazlarının Şimdilik İncelenmesine Yer Olmadığı)
--	--	--	---	--

*İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2015/1247 K. 2016/1185 T. 30.11.2016 *İzmir BAM 11. Hukuk Dairesi E. 2017/436 K. 2017/435 T. 26.04.2017 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2017/3329 K. 2019/591 T.22.01.2019	İDM *2015 Yılında Yapılan Genel Kurulda Davacının Sahte İmza ile Genel Kurula Katılmış Gösterilmesi *Davacı Ortak ve Diğer Ortaklardan Olan Eşi Arasında Boşanma Davası Olması BAM *Davacı Vekili İstinaf Yoluna Başvurmuştur Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz Etmiştir	*Aile Şirketi *Davacının Pay Oranı: %3	İDM *Dava açmaya yeter pay oranının olmaması Not: Boşanma hususunun haklı sebep olduğu belirtilmiş. BAM *Kararın usul ve esas yönünden hukuka uygun olması Yargıtay *Kararın usul ve esas yönünden hukuka uygun olması	İDM Davanın Reddi BAM İstinaf İsteminin Esastan Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
---	---	--	--	---

*İstanbul Anadolu 4. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/265 K. 2017/119 T. 08.02.2017 *İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi E. 2017/254 K. 2017/253 T. 01.06.2017 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2017/4619 K. 2019/1541 T.25.02.2019	İDM *Ortaklığın Davacı İçin Çekilmez Bir Hâl Alması *Kâr Payı Dağıtılmaması *Davacı Ortağın Teminat Göstermesi İçin Sermaye Artışı İle Tehdit Edilmesi *Davacının Kanuni Haklarını Kullanmasının Engellenmesi *Davacının Zamanında Yapılmayan GK Kararı İle YK Üyeliğinden Çıkarılması *Davacıdan Bilançoların Saklanması BAM *Davacı Vekili İstinaf Yoluna Başvurmuştur Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz Etmiştir	*Davacı Kurulştan Beri YK Üyesi *Davacının Pay Oranı: %10	İDM *Davacının bilgi verilmediği iddialarının şirkette bulunduğu konum ve yetkisi ile bağdaşmaması *Yatırım aşamasında olan şirketin düşük kâr etmesinin olağan olması *Şirketin feshini gerektirir haklı sebep bulunmaması ve bunları kanıtlayan somut delil sunulmaması BAM *Davacının 4 yıl boyunca alınan GK ve YK kararlarında katılımının olması ve oy birliğinin sağlanması *Davacının 2016 yılındaki Genel Kurulda dahi huzur hakkı, kâr payı dağıtılmaması gibi kararlara olumlu oy kullanması *Davacı tarafça ileri sürülen nedenlerin hiçbirinin şirketin feshi için haklı sebep olmaması Yargıtay *Kararın usul ve yasaya uygun olması	İDM Davanın Reddi BAM İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Yargıtay Hükmün Onanmasına
--	--	---	---	--

*İstanbul Anadolu 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/1338 K. 2018/78 T. 24.01.2018 *İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi E. 2018/626 K. 2019/559 T. 17.04.2019 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2019/2942 K. 2021/1647 T. 24.02.2021	İDM *Davacının Aile Şirketinden Dışlanması *Diğer Ortak ile Aralarında Ceza Davasının Bulunması *Davacının İbra Edilmemesi *Huzur Hakkı Yoluyla Örtülü Kâr Dağıtılması *Pay Sahipleri Arasındaki Çekişme ve Menfaat Çatışması *Uzun Süredir Farklı Gerekçelerle Kâr Payı Dağıtılmaması BAM *Davacı Vekili İstinaf Etmiştir Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz etmiştir	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi (İki Oğul Bir Baba) *Şirket Özvarlığı ile Güçlü Bir Mali Yapıya Sahip *Davacının Pay Oranı: %24	İDM *Çoğunluğun ve yönetim kurulunun kötü niyetli davranışları kanıtlanamamıştır. Kâr payı geçmiş yıl zararlarından dolayı dağıtılmamıştır, ayrıca bunun iptali ayrı bir dava yoluyla talep edilebilir. BAM *Ortaklar arasındaki husumetin şirketin mali yapısının zayıflamasına neden olmadığı, şirketin genel kurul toplantılarının yapıldığı, organlarının mevcut olduğu ve defter kayıtlarının tutulduğu görülmektedir. *Kötü niyetli tutum ve davranışlar tespit edilememiştir. *Davacının ileri sürdüğü nedenlerin (GK kararlarına iptal davası açılması, YK'ya seçilememe, ibra edilememe) şirketin feshi sebebi olarak kabul edilemeyeceği anlaşılmıştır. Yargıtay *Davalı şirket, bir aile şirkettir. Şirket ortakları arasındaki sorunlar özellikle ortaklar arasındaki çekişme ve dava dışı ortaktan kaynaklanan hakaretin bu tür şirketler bakımından haklı sebep oluşturacağının kabulü gerekir. Bu bağlamda davacı ile dava dışı ortak ... arasındaki ceza mahkemesine intikal eden karşılıklı hakaret olayından sonra meydana gelen ortaklar arası gruplaşma, bir bütün olarak fesih için haklı sebep oluşturmaktadır.	İDM Davanın Reddi BAM Davacı Vekilinin İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Yargıtay Davacı Vekilinin Temyiz İsteminin Kabulü ile BAM Kararının Bozularak Kaldırılması
---	--	---	--	---

*İstanbul 1. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2017/553 K. 2017/1028 T. 30.11.2017 *İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi E. 2018/503 K. 2019/522 T. 10.04.2019 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2019/2709 K. 2021/995 T.09.02.2021	İDM *Diğer Ortağın Hukuka Aykırı Kararlar Alması ve Davacının Payını Ele Geçirmeye Çalışması *Sermaye Artırımı Yapılarak Davacının Payının Azaltılmaya Çalışılması *GK Kararlarının Kanuna Aykırı Olması *6 Yıldır Kâr Payı Dağıtılmaması *Şirketin Zarar Etmesi ve Özvarlıklarının Azalması *Dava Dışı Şirkete Kaynak Aktarımı Yapılması BAM *Davacı Vekili İstinaf Yoluna Başvurmuştur Yargıtay *Davalı Vekili Temyiz Etmiştir	*İki Ortaklı *YK Başkanı Olan Diğer Ortağın Pay Oranı: %75 *Davacının Pay Oranı: %25	İDM *Sermaye artırımı sonucu davacının pay oranı %0,83 tür. Her ne kadar dava açıldıktan 4 gün sonra alınan sermaye artırımı kararı ile pay oranı %10'un altına düşse de davacının bu GK kararının iptali için herhangi bir dava açmadığı gerekçesiyle dava şartı yokluğundan BAM *Kararın usul ve yasaya uygun bulunması Yargıtay *Kararın usul ve yasaya uygun bulunması	İDM Davanın Usulden Reddi BAM İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Yargıtay Hükmün Onanmasına
--	--	---	---	--

EK-2

Karar Künyesi	Dava Sebebi	Şirket Hakkında	Gerekçe	Hüküm
1 İstanbul 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/71 K. 2018/1441 T. 28.12.2018	*Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının İhlali *Şirketin Uzun Yıllardır Kâr Payı Dağıtmaması *Şirket İmkânlarının Çoğunluk Pay Sahiplerine Tahsisi *Çoğunluğun, Hâkim Olduğu Şirketlere Para Aktarması *Sermaye Artışı Yoluyla Azınlığın Pay Oranın Düşürülmesi	*22 Ortaklı *Diğer Ortaklardan X A.Ş. %99,78 Pay Oranına Sahip *%0,22'lik Pay Davacı Dâhil Diğer Ortaklara Ait	*Davalı şirketin uzun yıllar ortaklarına kâr dağıtmadığı, davacıların bu sebeple ortaklıktan çıkma ve tasfiye payı istemelerinde haklı oldukları ancak, kârın dağıtılmamasının, ortaklığın feshine sebep olacak ağırlıkta olmadığı, aslolanın ticari şirketlerin yaşamasının olduğu da düşünülerek	Davanın Kabulü Davacı Ortağın Şirketten Çıkarılması ve Payının Gerçek Değerinin Ödenmesi
2 Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/867 K. 2018/1079 T. 25.10.2018	*Diğer Ortağın Rekabet Yasağını İhlal Etmesi *2013 ve 2014 Yıllarındaki Genel Kurul Toplantı Tutanağına Sahte İmza Atılması *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Zedelenmesi *Bağlılık Yükümünün İhlali	*İki Ortaklı *Davacının Şikâyeti Üzerine Diğer Ortak Aleyhine Sahtecilik Suçundan Yürütülen Soruşturma Mevcut *Davacının Pay Oranı: %50	*Diğer ortağın, ayırt edilemeyecek kadar benzer olan ticaret unvanı ile davalı şirketin faaliyet gösterdiği bölgede yeni bir şirket kurması sadakat borcuna aykırılık teşkil etmektedir. *Ortaklar arasında giderilemeyecek derecede anlaşmazlık bulunmaktadır ve güven ortamı kalmamıştır. * Davacı ortağın, davalı şirketin feshi davasına giden süreçte tam veya asli kusurlu olmadığı, diğer ortağın kusurunun daha fazla olduğu, buna göre davacı ortağın, davalı ortaklığın feshini talep etmesinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır. *Haklı sebeplerle fesih koşulları oluşmakla birlikte işletmenin devamı menfaatler dengesine daha uygun görülmüştür.	Davanın Kabulü Davacı Ortağın Şirketten Çıkarılması ve Payının Gerçek Değerinin Ödenmesi

3	İstanbul Anadolu 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/372 K. 2019/360 T. 23.07.2019	*Ortaklar Arasında Uyuşmazlıkların Bulunması *Boşanma Davası *Ortaklar Arasındaki Güven İlişisinin Yok Olması	*İki Ortaklı * Diğer Ortak Davacının Eşi ve Şirket Müdürüdür. *Davacının Pay Oranı: %50	*Davacı ile şirket ortağı eşi arasında 2012 yılından beri boşanma süreci yaşandığı; boşanmaya karar verildiği ancak bu kararın temyiz incelemesinde olduğu hâlen kesinleşmediği; bunun yanı sıra davacı ile diğer ortak eşi arasında birbirleri hakkında suç duyurusunda bulunmaya kadar varan ve ticaret mahkemelerinde de görülen bir dizi davaya da konu olmuş birçok konuda uyuşmazlık bulunduğu, taraflardan artık bu ortaklık ilişkisini sürdürmelerinin kendilerinden beklenemeyecek derecede ciddi nitelikte anlaşmazlıkların bulunduğu anlaşılmıştır.	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye
4	Bakırköy 6. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2017/52 K. 2019/730 T. 11.07.2019	*Ortaklar Arasında Uyuşmazlık Olması *Şirketin Zarar Etmesi *Şirket Faaliyetinin Fiilen Sona Ermesi	*Dört Ortaklı	*Şirketin zarar ettiği, kâr edemediği, müşteri portföyünün bulunmadığı, iki yıldan fazla bir süredir faaliyetlerine fiilen son vermiş olduğu, ortaklar arasında, şirket içindeki ortaklık ilişkisini objektif ve sürekli olarak katlanılamaz hâle getiren şahsi çatışmaların bulunduğu ve yaşanan huzursuzluğun şirketin faaliyetlerine devamını olanaksız kıldığı tespit edilmiştir.	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye
5	Bakırköy 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2017/864 K. 2019/865 T. 26.09.2019	*Uzun Süreden Beri YK'nın ve GK'nın Toplanmaması *Şirketin Faal Olmaması	*Dört Ortaklı	*Davalı şirketin uzun süreden beri organlarının toplanamaması, uzun yıllardan beri herhangi bir faaliyeti bulunmayan, kâr elde edip dağıtmayan ve borca batık hâle gelen davalı şirketin sermayesinin arttırılmamış olması nedeniyle TTK. m. 376/2 hükmü uyarınca kanun gereği münfesi hâle geldiği, şirketin organsız kalması ve kâr payı dağıtmaması nedenleriyle TTK. m. 636/3 hükmü uyarınca, haklı sebeple şirketin feshi şartlarının da oluştuğu, organların eksikliğine ilişkin	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye

6

			TTK. m. 636/2 hükmüne dayanarak davalı şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle geldiği de dikkate alınarak davalı şirketin feshine karar verilmiştir.	
İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2017/1112 K. 2019/940 T. 25.06.2019	*Ortaklar Arasında Uyuşmazlık Olması *Şirketin Zarar Etmesi *Kâr Payı Dağıtılmaması	*İki Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %5	*TTK.636/3.madde hükmü gereğince davacının davalı şirketten haklı sebeple çıkma şartlarının oluştuğu, şirketin kayıtlı değerlere göre özvarlığı uyarınca şirketin mevcutlarının borçlarını karşılamaya yetmediği ve şirketin borca batık olduğu, davalı şirketin kâr payı dağıtım kararı almadığı, davacının, davalı şirketteki %5 oranındaki hissesinin 31.12.2017 tarihi itibarıyla herhangi bir değerinin kalmadığı ve şirketin zarar etmesi nedeniyle davacıya ayrılma ve kâr payı verilemeyeceği kanaati oluşmuştur.	Davanın Kısmen Kabulü Davacı Ortağın Çıkmasına İzin Verilmesi Ayrılma Payı ve Kâr Payı İsteminin Reddi

7

Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2018/545 K. 2019/184 T. 14.02.2019	*Şirketin Kuruluşta Bu Yana Faal Olmaması *Ortakların Birbirleriyle Bağlantısının Kalmaması *Şirketin Devamının ve Amacının Gerçekleşmesinin Mümkün Olmaması	*Üç Ortaklı *Davacı Ortak Şirketin Müdürü	*Şirket ortakları arasında ortaklık ilişkisini sürdürme iradesinin ve amacının ortadan kalktığı, şirketin hâlihazırda gayri faal olduğunun polis tutanakları ve vergi kayıtları ile sabit olduğu, şirket sözleşmesinde yazılı olan amaç ve işletme konusunun gerçekleştirmesinin hemen hemen imkânsız hâle geldiği, buna göre şirketin haklı sebeplerle feshi koşullarının oluştuğu kanaatine varılmıştır.	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye
---	--	--	--	---

8

Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2018/552 K. 2019/756 T. 11.07.2019	*Ortaklar Arasında Fikir Ayrılıklarının Olması *Diğer Ortağın Şirket İşleri İle İlgilenmemesi *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Zedelenmesi	*İki Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %30	*Ortaklar arasında oluşan husumet ve şirketin son dört yıldır zarar etmesi ve kâr payı dağıtamaması nedeniyle, davacının ortaklıktan çıkma talebinin haklı olduğu, davalı şirketin iki hissedardan oluşması, kalacak olan hissedarın %70'lik bir pay oranına sahip olması, diğer hissedarın ortaklık ilişkisini sürdürmek istemediğine ilişkin herhangi bir talebinin olmaması ve en önemlisi de fesih kararının son	Davanın Kısmen Kabulü Davacı Ortağın Çıkmasına İzin Verilmesi Davacıya Çıkma Payı Verilmesine Yer Olmadığı
---	--	---	--	---

			çare olarak değerlendirilmesinin gerekmesi gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde; davacının ortaklıktan çıkma talebi yerine fesih kararı verilemeyeceği, ortaklık ilişkisinin sürdürülmesinin ortaklardan beklenmeyecek derecede ortaklar arasında kişisel husumet oluşması nedeniyle, somut olay açısından ortaklıktan çıkarma haricinde duruma uygun düşen başka çözüm yolu da görülmediği gerekçesiyle	
Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2018/1197 K. 2020/31 T. 16.01.2020	*Diğer Ortağın Rekabet Yasağını İhlal Etmesi *Genel Kurul Toplantı Tutanağına Sahte İmza Atılması *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Zedelenmesi *Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının İhlali *GK Toplantılarının Usulüne Uygun Yapılmaması *Şirketin Zarar Etmesi *Dağıtılan Kâr Payının Sürekli Azalması	*İki Ortaklı *Şirket Sermayesi: 10.000 TL *Diğer Ortak Şirket Müdürü *Davacının Pay Oranı: %50	*Şirket ortakları arasında ortaklık ilişkisini sürdürme iradesinin ve amacının ortadan kalktığı, şirketin hâlihazırda gayri faal olduğunun polis tutanakları ile sabit olduğu, şirket sözleşmesinde yazılı olan amaç ve işletme konusunu gerçekleştirmesinin hemen hemen imkânsız hâle geldiği, buna göre şirketin haklı sebeplerle feshi koşullarının oluştuğu kanaatine varılmıştır.	Davanın Kısmen Kabulü Fesih ve Tasfiye Haklı Sebeple Çıkarma Talebinin Reddine (Aktif Husumet Yokluğu Nedeniyle)
Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2019/749 K. 2020/98 T. 06.02.2020	*Şirketin Faaliyetine Başlamaması *Ortaklar Arasındaki Güvenin Ortadan Kalkması ve Ciddi Anlaşmazlıklar Olması *Şirket Yönetiminde Yolsuzluk Yapılması *Şirket Amacının Gerçekleşmesine İmkân Kalmaması	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi * Diğer İki Ortak Şirket Müdürü *Davacının Pay Oranı: %47,5	*Somut olayda şirketin faal olmaması ve ortakların şirketin feshi konusunda anlaşmaları göz önüne alındığında davalı şirketin feshine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.	Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye

*Bakırköy 5. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/512 K. 2018/352 T. 04.04.2018 *İstanbul BAM 14. Hukuk Dairesi E. 2018/928 K. 2019/138 T. 31.01.2019	İDM *Ortaklar Arasında Ciddi Uyuşmazlık Olması BAM *Davalı Şirket Vekili ve Asli Müdahil Vekili İstinaf Yoluna Başvurmuştur	*İki Ortaklı *Aile Şirketi *Ortaklar 2008 yılında düzenledikleri protokol ile şirketi fiilen tasfiye etmişler ve her bir ortak kendi adına kurmuş olduğu şirketler üzerinden faaliyetlerine devam etmiştir. *Diğer ortak asli müdahale davası açmıştır. Kısmi bölünmeyi ve bu mümkün değilse diğer ortağın çıkarılmasını talep etmiştir. *Davacının Pay Oranı: %50	İDM *Davalı şirket ortakları arasında ciddi uyuşmazlıklar bulunduğu, ortakların bir araya gelerek şirket faaliyetlerini sürdürmesinin olanaklı görülmediği, şirketin fiilen faaliyetinin sona erdiği ve böylece haklı sebeplerin olduğu sonucuna varılmıştır. *TTK 636/3. maddesi anlamında duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüm yolunun bulunmadığı, asli müdahilin tam veya kısmi bölünme yönündeki talebinin TTK'nın 159 ve devam maddelerinde düzenlendiği, toplanan delillere göre yasada yer alan bölünme koşulları ve bölünmeye ilişkin iradenin ortaklar yönünden mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır. BAM *Somut olayın tüm özellikleri ve tarafların dosyaya yansıyan iradeleri dikkate alındığında fesih ve tasfiye en uygun çözüm olmuştur.	İDM *Asıl Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye *Asli Müdahale Davasının Reddi BAM İstinaf Başvurularının Esastan Reddi
---	---	--	--	---

*Kocaeli 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2016/98 K. 2017/21 T. 24.01.2017 *İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi E. 2018/1657 K. 2020/330 T. 05.03.2020	İDM *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Yok Olması *Şirket Yönetiminin Engellenmesi *Şirketin Kayyım Tarafından Yönetilmesi BAM *Davalı/Karşı Davacılar Vekili İstinaf Yoluna Başvurmuştur	*Dört Ortaklı *Davalı ortaklar karşı dava olarak maddi tazminat ve haklı sebeple çıkarılma talep etmişlerdir. *Davacının Pay Oranı: %50	İDM Asıl Dava Yönünden: *Şirketin feshi ile ilgili davada davalılara husumet yöneltilemeyeceği, davanın tüzel kişiliği devam eden Ltd Şti' ne karşı açılması gerektiği anlaşılmıştır. Karşı Dava Yönünden: *Taleplerin açıkça belirtilmemesi ve zaten ilgili hususlarda başka davaların devam etmesi BAM *Asıl davada; şirketin tüm ortakları taraf olarak gösterildiğinden, ayrıca şirket tüzel kişiliğinin de hasım gösterilmesi gerekmediğinden, anılan davanın şirkete karşı da açıldığının kabulü ile taraf delillerinin toplanarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, asıl davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmesi hatalı olmuştur. *Karşı davada; sadece alacak talepleri yönünden usulüne uygun açılmış bir dava bulunmadığından davanın reddine karar verilmesi ve çıkarma konusunda karar verilmemesi hatalı olmuştur.	İDM *Asıl Davanın Reddi *Karşı Davanın Reddi BAM Davalı/Karşı Davacıların İstinaf Başvurusunun Kabulü (Asıl ve Karşı Davaya İlişkin İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılması) Not: Muhalefet Şerhi: *Şirkete karşı açılmış bir dava bulunmadığından ve davalı ortaklara karşı fesih davası açılmayacağından mahkemece husumet yokluğu nedeniyle davanın reddine karar verilmesinde usul ve yasaya aykırılık bulunmamaktadır.
---	---	---	---	---

13

*Antalya 4. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 1999/63 K. 2000/1335 T. 22.09.2000 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2000/10112 K. 2001/1024 T. 12.02.2001	İDM *Bilgi Edinme Hakkının İhlali *Davacının Şirketle İletişiminin Engellenmesi *Kâr Payı Dağıtılmaması Yargıtay *Davalılar Vekili Temyiz Etmiştir	*Üç Ortaklı *Diğer İki Ortak Şirket Müdürü	İDM *Şirket kayıtlarının sağlıklı bir şekilde tutulmadığı, davacının yaşlı ve şirket işlerini bilmemesi nedeniyle horlandığı, şirkete sokulmadığı, şirket işleri hakkında bilgilendirilmediği, huzursuzluk ve geçimsizlik nedeniyle şirketin kuruluş amacının gerçekleşmediği ve haklı sebebin gerçekleştiği gerekçesiyle, şirketin feshine, 220.000.000.-TL kâr payının davalı şirketten tahsiline karar verilmiştir. Yargıtay *Somut olayda, davalı şirketin kâr dağıtılması ya da dağıtılmaması konusunda bir ortaklar kurulu kararı olup olmadığı, davacının yönetimden genel kurula bu konuda bir gündem maddesi koymasını talep edip etmediği dosya içeriğinden anlaşılmamıştır. Eksik inceleme ile kâr payının tahsiline karar verilmesi isabetli olmamış ve kararın bu nedenle de bozulması gerekmiştir.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye + Kâr Payı Ödenmesi Yargıtay Kararın Davalılar Yararına Bozulması
---	--	---	--	--

14

*Aydın 2. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2002/426 K. 2002/1027 T. 22.09.2002 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2003/3080 K. 2003/9839 T. 27.10.2003	İDM *Ortaklar Arasında Boşanma Davası Olması *Diğer Ortağın Ağır Suçlardan Tutuklu Olması Yargıtay *Davacı Vekili Temyiz Etmiştir	*İki Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %10	İDM *Davacının, kocasına kızıp aralarındaki ailevi sorunları şirkete taşıyarak davalı kocasını cezalandırmak amacıyla dava açtığı, ortaklar arasında şirketle ilgili herhangi bir anlaşmazlığın varlığının ispatlanmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Yargıtay *İki ortaktan ibaret olduğu anlaşılan şirketten ortaklıktan çıkma söz konusu olmayacağına göre, davacı iddialarının haklı sebep sayılıp sayılmayacağının belirlenmesi ve oluşacak sonuç	İDM Davanın Reddi Yargıtay Kararın Davacı Yararına Bozulması
---	---	---	---	--

15

			çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.	
*Balıkesir 2. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2002/598 K. 2004/387 T. 11.05.2004 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2004/10217 K. 2005/8962 T. 29.09.2005	İDM *Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması *Bilgi Edinme Hakkının İhlali *Şirket Sermayesinin Şahsi Hesaplara Aktarılması Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*11 Ortaklı	İDM *Çoğunluğun şirketi dilediği gibi yönetmesi, pay defterinin tutulmaması, şirket defter ve kayıtlarının doğru tutulmaması halleri ile birlikte şirketin devamının azınlıkta kalan ortaklar için bir öneminin kalmadığı anlaşılmıştır. Yargıtay *Davacılar, şirketin feshini gerektiren haklı sebeplerin neler olduğu açıklattırarak bu konudaki delilleri ibraz ettirilmeli ve gerektiğinde uzman bilirkişi raporu alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, davalıların şirketin feshini gerektirecek eylem ve işlemlerinin varlığı belirlenmeden yazılı gerekçeyle davanın kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalılar Yararına Bozulması

16

*Beyoğlu 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2003/299 K. 2005/179 T. 11.05.2005 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2005/9904 K. 2006/10839 T. 30.10.2006	İDM *Ortaklar Arasındaki Uyuşmazlık *Bilgi Edinme Hakkının İhlali *Kâr Payı Ödenmemesi Yargıtay *Davalı Şirket Vekilince Temyiz Edilmiştir.	*İki Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %50	İDM *Davalı şirketin iyi yönetilmemesi Yargıtay *Mahkemece, öncelikle davacıların soyut iddialarının açıklattırılması, sonra da davalı şirket kayıt ve belgeleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, bu iddiaların tek tek incelenip haklı sebep olup olmadıklarının açıklığa kavuşturulması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken eksik incelemeye dayalı hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalılar Lehine Bozulması
---	---	---	---	---

17

*Mersin 1. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2005/749 K. 2008/82 T. 21.03.2008 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2008/8350 K. 2009/12865 T. 14.12.2009	İDM *Şirketin Faal Olmaması *Kuruluş Amacının Gerçekleşmesinin İmkânsızlaşması *Şirket Defterlerinin Usulsüz Olması Yargıtay *Davacı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*Dört Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %1	İDM Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak davacının ortaklık payını noterlik sözleşmesi ile devrederek davalı şirket ortağı olma sıfatını kaybettiği anlaşılmakta ve şirket ortağı olmayan bir kişinin de şirketin feshini talep etme hakkı bulunmamaktadır. Yargıtay Mahkemece, davacının davalı limited şirketin ortağı olduğu ve TTK'nın 549/4. maddesine dayanarak haklı sebeplerden dolayı davalı şirketin fesih ve tasfiyesini isteyebileceği kabul edilerek bu sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Kararın Davacı Yararına Bozulması
---	--	--	--	--

18

*Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2009/341 K. 2009/634 T. 24.09.2009 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2009/13874 K. 2011/6905 T. 07.06.2011	İDM *Diğer Müdürün Haksız Rekabet Oluşturan Eylemleri *Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması *Şirket Amacının Gerçekleşmesinin Zorlaşması Yargıtay Davacı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*Üç Ortaklı *Davacı İki Şirket Müdüründen Biri	İDM *Davacının şirket ortaklığından çıkmak yerine şirketin fesih ve tasfiyesini istemesinin haklı bir nedene dayanmamaktadır. Yargıtay *Mahkemece taraflara delillerini bildirmek üzere süre verilmesi, tarafların bildirmiş oldukları delillerin toplanması ve oluşacak sonuç çerçevesinde karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.	İDM Davanın Reddi Yargıtay Kararın Davacı Lehine Bozulması
--	---	--	---	--

19

*İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2010/135 K. 2013/26 T. 12.02.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2013/16211 K. 2014/6004 T. 27.03.2014	İDM *Diğer Ortağın Hisselerini Davacıdan Habersiz Şirket Çalışanlarına Devretmesi *Müdürün Sorumsuz ve Kasıtlı Davranışları Nedeniyle Şirketin İşlemez Hâle Gelmesi *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Zedelenmesi Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Davalı Şirket Müdürü *Davacının Pay Oranı: %34	İDM *Şirketin feshi koşulları oluşmuş ve bu hususta davalı kusurlu bulunmuştur. Yargıtay *Davalının temyiz itirazları yerinde değildir, haklı sebepler gerçekleşmiştir. *Davanın pasif husumet yokluğu sebebiyle reddedilmesi gerekmektedir. (Davalı olarak diğer ortağın gösterilmesi)	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalı Ortak Yararına Bozulması
---	--	---	--	--

20

*Bakırköy 6. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2011/158 K. 2013/467 T. 10.10.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/11752 K. 2014/20346 T. 24.12.2014	İDM *Diğer Ortağın Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi *Ortaklar Arasındaki Güven İlişkisinin Bozulması Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *İkisi de Şirket Müdürü	İDM *Davacı ve davalı gerçek kişinin davalı şirket ortakları olduğu, şirket esas sermayesinin %75'lik kısmının ödenmediği, şirketin Şişli'de yapılması planlanan iş merkezinin inşası için kurulduğu ancak şirket ortaklarının birbirlerine güveninin kalmadığı gerekçesiyle haklı sebep gerçekleşmiştir. Yargıtay *Şirketin gayrifaal hâle gelmesine davacının öncelikli olarak sebebiyet verdiğinin kabulü gerekir. Hiç kimsenin kendi kusuruna dayanarak bir hak ya da talepte bulunamayacağı kuralı göz önüne alındığında davanın reddine karar verilmesi gerekirken kurulan hüküm doğru bulunmamıştır. *Mahkemece, söz konusu alternatif çözümler de tartışılarak fesih talebinin bu madde çerçevesinde değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi yerinde olmamıştır.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalı Lehine Bozulması
---	---	--	---	--

21

*İstanbul 22. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2011/418 K. 2013/160 T. 10.06.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2013/13146 K. 2014/2164 T. 10.02.2014	İDM *Diğer Ortağın Şirketle Bağının Kalmaması *Ortaklar Arasında Bozulan Bağın Kurulmasının Mümkün Olmaması Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı	İDM *Şirket borçları ve ortaklar arasındaki anlaşmazlık, şirketin amacına ulaşmasını engellemektedir. Yargıtay *Davanın pasif husumet yokluğu sebebiyle reddedilmesi gerekmektedir.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalı Ortak Lehine Bozulması
---	---	----------------------------	---	--

22

*Serik 3. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2013/299 K. 2014/430 T. 16.09.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/3159 K. 2015/8427 T. 17.06.2015	İDM *Ortaklar Arasındaki Güven İlişisinin Zedelenmesi *Ortaklar Arasında Boşanma Davası ve Uyuşmazlık Bulunması Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Aile Şirketi *Davacının Pay Oranı: %10	İDM *Aile şirketi olarak kurulan bu şirketin amacını elde etmesinin mümkün olmaması, ortaklar arasındaki sorunların ciddi boyutlara ulaştığı gerekçesiyle haklı sebep gerçekleşmiştir. Yargıtay *Haklı sebeple limited şirketin feshi istendiğinde mahkeme fesih yerine çıkarma veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir diğer çözüme karar verilebilir. Davacı tarafça ileri sürülen sebepler haklı sebep kabul edildiğinde göre, diğer çözümler değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken eksik incelemeye dayalı olarak hüküm tesisi doğru olmamıştır.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalı Şirket Lehine Bozulması
--	---	--	---	---

23

*İstanbul Anadolu 7. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2013/767 K. 2013/307 T. 24.09.2013 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/17878 K. 2015/5747 T. 24.04.2015	İDM *Ortaklar Arasında Yargıya Taşınan Uyuşmazlıkların Olması *Şirketin Amacına Ulaşmasının İmkânsızlığı Yargıtay *Davacı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Aile Şirketi *Davacının Pay Oranı: %49	İDM *Davacının aktif dava ehliyeti bulunmamaktadır. Yargıtay *Karar usul ve yasaya uygun bulunmuştur.	İDM Davanın Usulden Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
--	---	--	---	--

24

*İzmir 9. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/58 K. 2014/114 T. 02.05.2014 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/12730 K. 2014/18410 T. 26.11.2014	İDM *Ortakların Boşanması *Davacının Şirketin Son (6-7 Yıl Boyunca) GK Toplantılarına Katılmamasına Rağmen Katılmış Gösterilmesi Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Aile Şirketi *Davacının Pay Oranı: %45	İDM *Tarafların boşandıkları ve tarafların boşanma davasıyla aralarında husumet olduğu, şirketi iki ortak olarak sürdürmenin mümkün olamayacağı, söz konusu davanın şirket tüzel kişiliğine yöneltildiği gerekçesi ile davacının davasının davalı şirket yönünden kabulü, şirket ortaklığından çıkarılmasına *Davacı şirket ortağı, ortaklık gerçek pay değerini istemediğinden bu yönde hüküm kurulmasına yer olmadığına Yargıtay *Usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamıştır.	İDM *Davanın Kabulü Şirket Ortaklığından Çıkarılma Yargıtay Hükmün Onanması
---	---	--	---	--

25

*İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/730 K. 2015/819 T. 29.12.2015 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/3668 K. 2017/5999 T. 01.11.2017	İDM *Şirket Organlarının Yokluğu *Şirketin 10 Yıllık Süre ile Kurulması ve Bu Sürenin Sonuna Yaklaşılması *Ortaklar Arasında Uyuşmazlık Olması Yargıtay *Davalı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı	İDM *Sürenin sona yaklaşması ve ortaklar arasındaki çekişmenin ortaklık ilişkisinin sürdürülmesini imkânsız hâle getirdiği gerekçesiyle haklı sebep gerçekleşmiştir. Yargıtay *Davalı şirket ortağına husumet düşmeyeceğinin gözden kaçırılması doğru bulunmamış. *Markanın tesciline yönelik talebe dair olumlu veya olumsuz bir hüküm kurulmaması doğru görülmemiştir. *Taraflar arasında güven ilişkisinin zedelenmesinin hangi somut olay çerçevesinde tespit edildiği ve bu hususun yeterince tartışılıp değerlendirilmemesi doğru bulunmamıştır.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye Yargıtay Kararın Davalı Şirket Lehine Bozulması
---	---	----------------------------	--	---

26

*Kayseri 1. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/1020 K. 2016/468 T. 11.04.2016 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2016/8561 K. 2018/2120 T. 20.03.2018	İDM *Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının İhlali *Davalı Şirket Ortağının Rekabet Yasağını İhlal Etmesi *Kâr Payı Dağıtılmaması Yargıtay *Davacı Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı	İDM *Davalı ortak aleyhine açılan davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle usulden reddine *İddiaların ispatlanamaması gerekçesiyle şirket aleyhine açılan davanın esaslan reddine Yargıtay *Ortaklık anlayışını ortadan kaldıran, bireysel çıkarlara yönelen, ortaklar arasında kişisel çıkarların ön plana çıktığı ve ortaklık amacının gerçekleşmesinin mümkün bulunmadığı durumlarda haklı sebeplerin oluştuğunun kabulü gerekir. *Davalı şirketin işlerinin davalı diğer ortak tarafından yürütülmesi ve şirketin ticari defter ve kayıtlarının usulüne uygun tutulmaması nedeniyle haklı sebeplerin oluştuğu gözetilerek fesih veya alternatif çözüm yollarının	İDM *Davanın Reddi Davalı Ortak Yönünden Usulden Red Davalı Şirket Yönünden Esastan Red Yargıtay Kararın Davacı Lehine Bozulması
---	---	----------------------------	--	--

			değerlendirilip tartışılmaması doğru bulunmamıştır.	
*İstanbul Anadolu 6. Asliye Hukuk Mahkemesi E. 2014/1030 K. 2015/695 T. 16.09.2015 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2015/15797 K. 2017/2896 T. 15.05.2017	İDM *Bilgi Alma Hakkının İhlali *Şirkete Giriş Yapmasının Engellenmesi *Hakkında Asılsız İddialarda Bulunulması *Ortaklar Arasındaki Güven İlişisinin Bozulması Yargıtay *Davacı Vekilince Temyiz Edilmiştir.	*Üç Ortaklı *Aile Şirketi *Davacı Aynı Zamanda Müdür *Davacının Pay Oranı: %33	İDM *Somut olayda davacı ortak ile davalı ortaklar arasındaki güven ve itimadın zedelenmiş olmasının haklı sebep olarak kabul edilebileceği, davalı şirketin faal olması, işçi çalıştırılması, diğer davalı ortaklar arasında ortak çalışma iradesinin devam etmesi karşısında şirketin feshi yerine davacının gerçek pay bedelinin ödenerek davalı şirketten çıkarılmasının daha uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Yargıtay *Usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır.	İDM *Davanın Kabulü Davacı Ortağın Şirketten Çıkarılması ve Payının Gerçek Değerinin Ödenmesi Yargıtay Hükmün Onanması

28	*Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/755 K. 2016/1105 T. 28.12.2016 *İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi E. 2017/105 K. 2017/126 T. 30.03.2017 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2017/2958 K. 2019/2154 T. 14.03.2019	İDM *Davalı Ortağın Şirketin Parasını Zimmetine Geçirmesi *Şirketin Ödemelerini Yapamaz hâle Gelmesi *Şirketin Karar Alamayacak Durumda Olması *Kâr Payı Dağıtılmaması BAM *Tüm Taraflar İstinaf Başvurusunda Bulunmuştur Yargıtay *Tüm Taraflarca Temyiz Edilmiştir.	*İki Ortaklı *Davacının Pay Oranı: %50	İDM *Davalı aleyhine açılan davanın husumet nedeniyle reddine, davalı şirkete açılan davanın kabulüyle davalı şirketin haklı sebeple fesih ve tasfiyesine BAM *Davacı vekilinin, davalı şirket temsilcisi, davalı vekilinin istinaf taleplerinin HMK'nun 353/1-b1 maddesi gereğince esastan reddine karar verilmiştir. Yargıtay *Kararın usul ve yasaya uygun bulunmaktadır.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye BAM İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
29	*Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/754 K. 2017/566 T. 03.07.2017 *İstanbul BAM 14. Hukuk Dairesi E. 2017/976 K. 2018/225 T. 08.03.2028 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2018/3420 K. 2019/4471 T. 17.06.2019	İDM *Kâr Payı Dağıtılmaması *Şirketin Kötü Yönetimi *Bilgi Edinme Hakkının İhlali *Davacı ile Diğer Ortağın Arasında Boşanma Davası Olması BAM *Taraflar Vekilince İstinaf Edilmiştir Yargıtay *Taraflar Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Aile Şirketi *Davalı İki Şirket Mevcuttur *Davacının Pay Oranı: %40(X Şirketinde) %5(Y Şirketinde)	İDM *Ortaklar arasındaki kişisel çekişmelerin müşterek kusurdan kaynaklandığı, anılan çekişmelerin ortaklığın devamını engelleyecek nitelikte olduğu ve X Şirketi yönünden ortaklığın feshine *Y Şirketi yönünden feshe sebebiyet verecek ağırlıkta haklı sebeplerin mevcut olmadığı, davacının ortaklıktan çıkmasının daha uygun olduğu gerekçesiyle BAM *Kararın usul ve yasaya uygun bulunması Yargıtay *Terditli çıkma talebi karara bağlanmaksızın şirketin feshine karar verilmesi doğru bulunmamıştır.	İDM *Davanın Kabulü X Şirketinin Fesih ve Tasfiyesi Y Şirketinde Çıkma İzin Verilmesi BAM İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Yargıtay Bam Kararının Bozulması

*Bakırköy 5. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2014/512 K. 2018/352 T. 04.04.2018 *İstanbul BAM 14. Hukuk Dairesi E. 2018/928 K. 2019/138 T. 31.01.2019 *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2019/1741 K. 2020/4807 T.05.11.2020	İDM *Ortaklar Arasında Yargıya Taşınan Uyuşmazlıklar Olması *Şirketin Taşınmaz Kirası Dışında Herhangi Bir Ticari Faaliyetinin Bulunmaması BAM *Davalı Şirket Vekili, Fer'i ve Asli Müdahil Vekili Tarafından İstinaf Edilmiştir Yargıtay *Asli Müdahil Vekilince Temyiz Edilmiştir	*İki Ortaklı *Ortaklar Kardeş *Şirket 2018 Yılından İtibaren Fiili Olarak Tasfiye Edilmiş ve Ortaklar Kendi Adlarına Kurmuş Oldukları Şirketler Üzerinden Faaliyetlerine Devam Etmiştir *Davacının Pay Oranı: %50	İDM *Davalı şirket ortakları arasında ciddi uyuşmazlıklar bulunduğu, ortakların bir araya gelerek şirket faaliyetlerini sürdürmesinin olanaklı görülmediği, fiilen şirketin faaliyetini sonlandırdığı ve böylece davalı şirketin fesih ve tasfiyesi için haklı sebeplerin olduğu tespit edilmiştir. *Duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüm yolunun bulunmadığı, asli müdahilin bölünme yönündeki talebinin ortakların iradesi yönünden mevcut olmadığı gerekçeleriyle BAM *Karar usul ve yasaya uygun bulunmuştur. Yargıtay *Karar usul ve yasaya uygun bulunmuştur.	İDM *Davanın Kabulü Fesih ve Tasfiye BAM İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Yargıtay Hükmün Onanması
--	---	---	---	---